Ν. ΛΙΑΣΣΚΟ

ΤΟ ΚΑΜΙΝΕΦΤΙΡΙ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙ Γ. ΦΟΤΙΑΔΙ

ΕΚΔΟΣΙ „ΚΟΜΥΝΙΣΤΙ"
ΡΟΣΤΟΒ-ΔΟΝ 1931

Ν. ΛΙΑΣΣΚΟ

ΤΟ ΚΑΜΙΝΕΦΤΙΡΙ

Μετάφρασι: Γ. ΦΟΤΙΑΔΙ

ΕΚΔΟΣΙ „ΚΟΜΥΝΙΣΤΙ“
ΡΟΣΤΟΒ-ΔΟΝ 1931

Н. ЛЯШКО

„ДОМЕННАЯ ПЕЧЬ“

Перевод И. ФОТИАДИ

Издание грег. из-ва „Коммунистис“

Ростов-Дон 1931

Уполн. Крайлита № 867 Ст. ф. 125х175 Тир. 3000

Ростов-Дон, тип. греч. из-ва „Коммунистис“ Зак. 131

ΣΤΙΝ ΑΚΡΟΠΟΤΑΜΙΑ.

Στον κερο τυ εμφίλιυ πολέμυ για κάμποσο κερο ίμυνα ανανκαζμένος να καμόνυμε τον τιφλο. Κε νά γιατι μ' έτιχε ένας τέτιος ρόλος.

Διόκςαμε απ' το ςταθμο τυς άςπρυς. Μα πίραν επικυρίες κε πιροβολικο ίςτερα κε τραχ παχ, μας ανάνκαςαν να ιποχορίςυμε.

Δοκίμαςαν να μας περικικλόςυνε, το δόςαμε δρόμο ςτις ςτέπες, για να ενοθύμε με τυς δικύς-μας. Ζέςτι ανιπόφορι, ςκόνι αποτιφλοτικι κε δρόμος ατέλιοτος!

Φτάςαμε ςε κάπος προφιλαγμένο μέρος, περάςαμε ένα ποταμάκι κ' ετιμαςτίκαμε για κςενίχτι. Οςπυ να τα βολέπςυμε με τιν ανίχνεπςι κε με τις βάρδιες, νίχτοςε κιόλας. Ρίχτικα κάτο απο μια φτελια, αποκιμίθικα ςαν πεθαμένος κε θάτανε μεςάνιχτα, όταν με ςκύντιςε κάπιος δινατα κε μυ λέι:

— Σίκο, Κοροτκοφ, ςιρά-ςυ για φρυρος!

Πετάχτικα πάνο, ανίγο τα μάτια. Νίχτα φενκαρόφοτι, ςοςτι μέρα. Κατεβίκαμε ςτιν ακροποταμια.

— Ακυς; ύτε τςιμυδια—μυ λένε—αντίκρι βρίςκυντε ι άςπρι.

Στάθικα ςτι ςκια, κι άρχιςα να κςερομαςο πςομι, για να φιγαδέβο τον ίπνο, πυ βάρινε τα μάτια-μυ. Μαςο λαφρα, χορις να κάνο θόριβο, τ' αφτι τεντομένο, τα μάτια τέςερα. Ιςιχία όςι φαντάζεςε. Κάποτε λαφρο αεράκι κυνάι τι φιλοςια τυ αρεομένυ δάςυς. Το φος τότε, ανάμεςα απ' τα κλαδια, ςαν απο κόςκινο, με περιχίνι ολόκορμο, οςαν να θέλι να προδόςι τιν παρυςία-μυ. Ζιτο ςκοτινότερο μέρος, κε χόνυμε κάτο απο μια κλίθρα, ίςα ςα πάνο απ' τιν όχτι τυ ποταμιυ.

Ι όχτι ανόμαλι, το πλάτος τυ ποταμιυ τρις πανο κάτο ςάζνες. Αντίκρι επίπεδο το μέρος, ςκεπαζμένο με θάμνυς. Αρχιςε να πςιχαλίζι, κόπαςε το αεράκι, ι μιρυδιες τυ χόρτυ κε το λυλυδιον πλιμιρίζυν τον αέρα. Αφτια κε μάτια όλος, κ' ι ςκέπςες-μυ τριγιρίζυν αλυ: „θα ενοθύμε με τυς δικύς-μας, θα μπλοκάρυμε τυς άςπρυς, θα τυς δόςυμε δινατο τράκο κι' εμπρος, όλο εμπρος. Θα πάρυν φοτια ι Γερμανι, ι Ιταλι κ' ι άλι ι ςιντρόφι-μας απ' τις Εβρόπες κε θα γίνι πανιγίρι, πυ ν' απαρέςι όλος ο κόζμος".

Κ' εκι, πυ ι φανταςία-μυ ταχςίδεβε ςε τόπυς μακρινυς, κ' εμπροςτα απ' τα μάτια-μυ περνύςαν δικές-μας κε κςένες χόρες κε πολιτίες, νάςυ κι αντίκρι, απ' τα νερα τυ ποταμιυ, ςαν ν' αντίχιςε μια ςιγαλι φονι:

— Σίντροφε. . .

Σινιθιζμένος θόριβος θάνε—λέγο—κ' εμένα μυ φάνικε πος αδιάςανε μες τ' αφτί-μυ μπράυνινκ. Βλαςτίμιςα εγο εμένα για τι δυλιά-μυ, τςιτόθικα, αφυκράζομε. Δεν πέραςε πολις κερος κε νάςυ πάλι ι φονι απ' τα νερα:

— Ακυς, ςίντροφε. . .

Αφτια όλος, μα δεν καταλαβένο, τί τρέχι. Πέραςαν δεφτερόλεφτα κε νάςυ πάλι ι φονι:

— Σίντροφε, θα ςυ πέραςε ι ιδέα, πος κςοτικο μιλα μαζί-ςυ; Μι φοβάςε εγο ίμε.

Ακύο, δε μπορο να βαςταχτο περιςότερο.—Εβγα, τυ λέγο όπιος κιαν ίςε, βιαςτικα κε με χαμιλι φονι.

Τα νερα αναταράχτικαν.

— Προ πολυ ςε βλέπο, εςι όμος δε με ίδες, γιατι ίμυνα κριμένος ςτο θάμνο, κςαναλέι ι φονι.

Ι καρδιά-μυ βαράι ςφιρι.

— Πιός ίςε;-αροτο.

— Αςπρος, εχτρος-ςυ—απαντα.—Μι φοβάςε, κίτα-με

Αντίκρι-μυ, ςτιν άλι όχτι, φίτροςε ένα ίδολο κε μυ νέβι με τα χέρια. Δε διακρίνο φάτςα, γιατι τι ςκιάζι το καςκέτο-τυ.

— Βλέπις;—μυ λέι.

— Στραβος δεν ίμε, τυ απαντο. Μα τ' ίνε τύτα τα καμόματα, να με πλανέςις γιρέβις;

— Οχι, βρ' αδερφε! Μα παράκςενο μυ φένετε να ςτεκόμασταν αντίκρι κι αντίκρι ςαν ανίμερα θερια.

— Αμ τι νόμιςες, ςαν άνκελι πρέπι να ςτεκόμαςτε;

Πιάςαμε χαμιλι κυβέντα. Εμαθα οτι ίταν πλαναρις, έμαθα ςε πια εργοςτάςια δύλεπςε κε τα παρόμια. Κι όταν τυ ίπα, οτι κι' εγο ίμε ςιδερας.

— Αμ' δε λες, αδερφε, πος ανίκυμε κ' ι διό-μας ςτο ςογιυζ τον μεταλίςτον, πρόςτεςε με κάπια χαρα.

— Στο διάβολο κι ακόμα παρέκι, τυ λέγο, πυ κάθεςε κε δυλέβις τυς άςπρυς – αφτα τα φαρμακερα τα φίδια. . .

— Μπορι νάχις κε δίκεο, απαντα, μα φτέτε κε ςις, πυ έμινα ος τόρα με τυς άςπρυς. Κε ςις λόγια κε φονες με τα πύτια κε δυλια τίποτε.

— Τί, τυ απαντο, έτιμο το θέλις το πιλάφι, ε; Το πιλάφι θέλι πςίςιμο, φιλαράκο-μυ, κε πςίςιμο πάνο ςτιν πέτςα-μας. Κι' ένα άλο. Το πιλάφι το δικό-μας πολι αργα πςίνετε κε. . .

Δεν πρόφταςα να τελίοςο κε με διακόφτι.

— Δε με λες, βαθια ιν' εδο τα νερα;

Απόριςα ςτιν αρχι, γλίγορα ομος κατάλαβα το ςκοπό-τυ κε τυ απαντο με χαμιλι φονι:

— Κε δεν τόλεγες απ' τιν αρχι, βρε διάβολε, μόνο κάθεςε κε μυ τςαμπυνας αλ' αντ' άλον.

Μ' έγνεπςε με το χέρι να ςιοπίςο. Εςτάθικα κάτο απ' το δέντρο έτιμος. Ακύο βγάζι τα ποδίματα. ,,Καλι δυλια" λεγο. Μπίκε ςτο νερο, κρέμαςε το πανταλόνι κε τα ποδίματα ςτιν ακρι τυ τυφεκιυ, κε κόβοντας το ρέμα πλάγι, πλάγι, για να μι κάνι θόριβο, προχορι κατ' εμε. Τυ άπλοςα χέρι, τον πιρα ςτι μεριά-μυ.

— Για-ςυ, μυ λέγι, πιλαφομάγερα . . .

Μύτρο, απ' τυς δικύς-μας, ςαν να τον αντάμοςα κι'άλι φορα.

Τραβιχτίκαμε λιγάκι παράμερα, καθίσαμε για να βάλι το πανταλόνι κε τα ποδίματα. Μυ διγίθικε, πός τυ πέραςε ι ιδέα, τί τεχνάζματα ςχεδίαςε κε πός με ανακάλιπςε απ' τι ςκοπιά-τυ..

Ακύο, μα ανιςιχο κι όλας.

— Τί να ςυ πο, τυ λέγο—όλα καλα, μα έλα πυ έχομε κε νόμυς κε πιθαρχία κε ςίφονα μ' αφτα πρέπι να ςε αφοπλίςο.

— Μπράβο, γιατι όχι, νά πςάκςε-με λέγι, κε ςικόνετε όρθιος.—Πςάκςε-με, πάρτα όλα· φέρε-με μονάχα στυς δικύς-ςυ, γιατι έχο να τυς πο κάμποςα λόγια.

Εκι πυ κςεκινίςαμε, ακύμε φονες ςτιν αντικρινι όχτι. Πέςαμε πρύμιτα, κιτάζυμε. Ινε διο· ο ένας με βιντόφκα ο άλος χορις όπλο, με επομίδες ακςιοματικυ. Φτάςανε στο μέρος, όπυ φίλαγε ο πλανάρις, φονάζυνε: „Σαβέλιεφ. Σαβέλιεφ! έφιγε ο άτιμος", λέγι ο ακςιοματικος.

Εγο γελο, ο πλανάρις αρπάζι τι βιντόφκα κε ςιμαδέβι, τυ κρατο το χέρι.—Ελα-δα, μι τρέλες, τυ λέγο.

Κατέβαςε το τυφέκι, τρομάζι απ' το θιμο. Ι αντικρινι αφυ ίβριςαν κ'εκςίβριςαν, γίριςαν άνο κάτο, πςάκςανε στυς θάμνυς, με τιν ελπίδα να τον βρυν κιμιςμένο, φίγανε.

— Εχ, μορε, δεν κςέρις τί θεριο ίνε κίνος με τις επομίδες! Επρεπε να μ'αφίςις να τυ καρφόςο κανένα βόλι στο κύτελο-λέγι ερεθιςμένος ο Σαβέλιεφ.

— Προφτένις, τυ απαντο, πάμε..

Πάμε, μα μένα μυ πίραν ι διαβόλι: «Να μι μας ςχαρόνι καμια δυλια ο λεγάμενος; Αφιςα τι θέςι-μυ κάτο στιν ακροποταμια κε πιθανο αφτο να περίμεναν κε ι άςπρι». Δαγκόνο τα χίλι, τεντόνο τ'αφτι κατα τον ποταμο, χάνο τιν ιπομονί-μυ. Κοντοςτέκομε, τυ φονάζο.

— Τρέχα, τρέχα...

Ο πλανάρις τάχαςε.

— Τι θέλις να πις, ερωτα γιρίζοντας πίςο.

— Τίποτα, τρέχα, τυ απαντο, αν δεν έχις το διάβολο μέςα-ςυ.

Κατάλαβε, τάχινε το δίμα-τυ. Τον παράδοσα στυς δικύς-μας, τυς κςίγιςα ςίντομα το τί γένικε κε γίριςα πίσο στο μετερίζι-μυ. Δεν πέραςε πολις κερος, ακύο πατιματιες απ' το δικό-μας το μέρος.

— Να μι μας πίρανε στι μέςι ι άςπρι; ςιλογίςτικα κε ετιμάςτικα. Φτάςανε, δικί-μας ίνε.

— Τρέχα, λένε, ςε ζιτάνε ι αρχιγι. Στι θέςι-ςυ φιλάγομε εμις.

Τρέχο, με οδιγύνε στο διικιτι κε στον κομιςάρο.

— Καλα πυ έτιχες τον Σαβέλιεφ, μυ λένε. Ι δυλια πάγι καλα, μα θα βοιθίςις κε ςι λιγάκι.

— Γιατι όχι, απαντο. Οτι βγένι απ'το χέρι-μυ, πρόθιμος. Γέλαςαν κε ι διό-τυς κι' άρχιςαν να μυ εκςιγίςυν το ςκέδιο.

— Γνορίζις τα κατατόπια, κςέρις κε το δικο-μας, πυ ιπιρετα στο ςταθμο. Θα πας να το βρις. Θα πις τα δικά-μας, θα καλοκιτάκςις κε το τί γίνετε στο ςταθμο. Γλίγορα όμος.

Μυ βάλανε μια φαρδια βράκα, μια μπλύζα χορικυ κε με τι βοίθια τυ πςαλιδιυ κε τυ κςυραφιυ, κάτο απ' το φος τυ φενκαριυ, με μεταμορφόςανε ςε ςοςτο κςιλοχοριάτι. Χόςανε στι βρακοζόνα-μυ ςιμίοςι, τιλιγμένι ςε μυςαμα, μυ δόςανε ένα διαβατίριο κε:

— άιντε, τράβα, μυ λεν, απο τόρα δεν ίςε πια Βαςίλις Κοροτκοφ, αλα Λυκας Χυτολέι απ' το χοριο Κάνοβα.

ΚΕ ΤΙΦΛΟΣ.

Στο ςταθμο έφταςα στα κςιμερόματα. Μ' έπιαςε φόβος, άμα βρέθικα αναμετακςι στυς άςπρυς. Σκίβο δεκςόζερβα, διπλόνυμε μπροςτα στις επομίδες κε στα παράςιμα. Κάπιος μυ φόνακςε:

— Τι γιρέβις εδο, βρε παλιοχοριάτι;

Ζαρόνο μπροςτά-τυ, το μύτρο-μυ στι γι.

— Αφεντικο, κίριε ακςιοματικε, τυ λέγο με παράπονο, τυ διαβόλυ-μυ το γιο, το μιχανικο γιρέβο, μυ πίρε πςομι κε καπίκια, δε με πλέροςε ο αθεόφοβος..

Κςέφιγα μια χαρα. Τα μάτια δο κε κι, κιτάζο κςετὰζο όλα. Πόςα, πιά τρένα, τί κυβαλαν. Βλέπο το δικό—μας, ένα ςακάτι κυλο, πυ τύκοπςε ι μιχανι το χέρι ςτο εργοςτάςιο, κε πυ, ςαν ςινιδιτος πυ ίτανε, μας χριςίμεβε ςε πολα.

Τόρα δεν ζι, λαφρο το χόμα-τυ, τον τυφέκιςαν ι άςπρι, τα ςκιλια. Το ζιγόνο, τυ λέγο το ςίθιμα, τυ εκςιγο τιν ιπόθεςι κ' ετιμάζυμε να τυ δόςο τι ςιμίοςι, πυ μυ ράπςανε ςτι βρακοζόνα:

— Ας-τα, μυ λέγι. Εγο με κανένα τρόπο δε μπορο να λίπςο τόρα απ' τι δυλιά-μυ.

— Μα πός γίνετε, τυ λέγο μ' απορία. Οςτε ι δυλιά-μας κςίδι;

— Οχι κςίδι, ζάχαρι—λέγι γελόντας—αν πάνο απ' τις ομοπλάτες-ςυ ςτέκετε κεφάλι κι' όχι κολοκὶθα. Θα πας ο ίδιος, εκι πυ πρέπι κε για νάςε αςφαλιζμένος απο κάθε απρόοπτο, θα καμόνεςε τον τιφλο. Τυς δικύς-ςυ θα τυς ιδοπιίςο, θα ςυ δόςο κε οδιγο· Σκέπςυ το λιπον.

— Τί να ςκεφτο, τ' αποφαςίζο κε πάι λέγοντας.

Εβγαλε τιν καπνοθίκι-τυ, πίρε ένα τςιγαρόχαρτο, ςιμίοςε διο τρις λέκςις κε φόνακςε ένα γινεκίςιο όνομα·

— Να, τις λέγι, δίχνοντας εμε. Αφτον το πςεφτότιφλο θα τον φέρις ςτυ Θοδόςι, κε πρόςεχε καλα.

Ο τιφλοςίρτις-μυ, μια κςερακιανι, μονόφθαλμι γινέκα. Γύρλοςε το μάτι-τις, με κίτακςε, κε:

— Το χέρι ςτον όμο-μυ, λέγι κε με βγάλι όκςο απ' τιν αβλι...

Περάςαμε απο απόκεντρα μέρι, κάποτε τιφλος, κάποτε με τα μάτια, ανάλογα με τιν περίςταςι. Βγίκαμε ςτον κάμπο, δραςκελίςαμε φράχτες, φτάςαμε ςε μια χαράδρα. Ι οδιγίτρα-μυ λες κε λυλάθικε ολότελα, το ςτόμα-τις το βυλόςανε μ' εφτα ςφραγίδες. Τις ρίχνο κάπυ κάπυ ερότιςες, αφτι ύτε τςιμυδια. Να ςας πο μ'άρεςε αφτι-τις ι διαγογι.

— Μπράβο, έτςι πρέπι, τις λέγο.

Πάλι καμια απάντιςι. Φτάςαμε ςε κάτι μιζέρικες καλίβες, μπίκαμε ςε μια αβλι, μΰδικςε ένα καμπόρι.

— Νάτος ο Θοδόςις, μυ λέγι κε το ςτρίβι.

Ο Θοδόςις διορθόνι ένα δικράνι, τυ περα δόντια κι' ύτε γιρνα να με δι. Κάθυμε κοντά-τυ, τα ίδια. «Τι διάβολος ετύτος πάλι;» ςκέφτικα. Τον κιτάζο κατάμυτρα, τυ δίνο το τςιγαρόχαρτο τυ μιχανικυ, τυ λέγο:

— Νά φύμαρε...

Το πίρε το τςιγαρόχαρτο, ςίκοςε το κεφάλι, με κίτακςε κατάμυτρα. Μορε, τί μάτια ίςαν εκίνα. Οχι μάτια, καρφια πιρομένα, πυ τριπυν τα ςοθικα.

— Τί θέλις; ερωτα, ςαν θιμομένος.

Ι φονί-τυ βαρια, ροχαλιςτι, ςαν κακις πςιχις άνθροπος μυ φάνικε. Αρχιςα χαμιλόφονα να τυ κςιγο περι τίνος πρόκιτε.

Αναςένι βαρια, τιλίζι μαχόρκα ςτο τςιγαρόχαρτο πυ τΰδοκα, ανάβι, τραβα μια βαθια ρυφικςια.

— Χαλκιας ίμυνα, κυφάθικα ςτι δυλια, μίλα-με ςτ' αφτι λέγι κε γιρίζι τ' αφτί-τυ κατ' εμε.

Ακυςε με μεγάλι προςοχι όςα τυ ίπα, ςύφροςε κςανα τα φρίδια, ςικόθικε κε:

— Καλα, λέγι, βάλε τόρα τι χερύκλα-ςυ ςτον όμο-μυ, καμόςυ τον τιφλο· ακλύθα-με.

Μ' οδίγιςε ςτιν καλίβα, με κάθιςε μπροςτα ςτο παράθιρο, με καλοκίτακςε απ' όλες τις μέριες.

— Δεν πιράζι, λεγι, καλα τα καταφέρνις, μι κςεχνας όμος πος τυ τιφλυ τα ματόκλαδα πρέπι πάντα να βρίςκυντε ςε κίνιςι.

'Αλιπςε με τι ςτάχτι τυ τςιγάρυ-τυ τα βλέφαρα, τα φρίδια, τα γένια-μυ. Ανακάτεπςε ςτάχτι κε καπνια απ' το τςάκι, τάβρεκςε κε μΰδοςε ν' αλίπςο το μύτρο-μυ.

— Ετςι πιο ιλικιομένος φένεςε, μυ λέγι, κε ςεβάζμιος.

Κατέβαςε απ' το τςάκι ένα ςακύλι,--ένα χιλιομπαλομένο παλιόςύρτυκο κ' ένα τςόχινο καλπάκι.

— Ινε διος τυ πατέρα-μυ,—λέγι.—Ιτανε τιφλος ο μακαρίτις κ' εγο μικρος τον οδιγύσα στα χορια. Νά κε τ' όργανο, πρόςτεςε, κε κατέβαςε απ' τον τίχο εναν κεμανε. Για να καμόνεςε το ςοςτο τον τιφλο πρέπι να μάθις κε να πέζις κε να τραγυδας.

Δεν πρόφταςα να καλοκιτάκςο τον κεμανε, ένας ίςκιος περνα απ' το παράθιρο.

— Ι αδερφι-μυ ίνε, πυ ίνα τιν παρ' ο διάδολος. Κλίςε τα μάτια γλίγορα, καμόςυ τον τιφλο, ιδεμι άςχιμα τιν έχυμε. . .

Εκλιςα τα μάτια, κιτάζο ανάμεςα απ' τις δλεφαρίδες. Μπίκε μια κςιπόλιτι με μαντίλα στο κέφάλι γινεκάρα.

— Δεν το τελίοςες ακόμα το δικράνι κι' ετιμάζεςε να δγις,—αποτίνετε με χοντρι κε θιμομένι φονι ςτον αδερφό-τις.

— Δεν φτάνι πυ τις προάλες έδοςες ςτον τιφλο το πυκάμιςο κε τιν τςάντα, θέλις να δόςις κε αφτυνυ το ςυρτύκο κε τον κεμανε; .Δεν τα δίνο κι ο θεος να κατέδι.

Αρπακςε απ' τα χέρια-μυ τ' όργανο, τςαλάκοςε το ςυρτύκο κε το ςακύλι, τἄρικςε ςτιν παλια θέςι-τυς κι άρχιςε τον εκςάπςαλμο.

Ο Θοδόςις πέτακςε χάμο τ' αποτςίγαρο.

— Ελά στα ςινκαλά-ςυ, δρ' αδερφι, κε δεν δλέπις τα χάλια τυ κακομίρι,—τις λέγι,—δίχνοντας εμένα.—Τον έκλεπςε ο οδιγός-τυ, απόμινε θεόγιμνος. Θα πάγο μαζί-τυ· κε πςιχικο κάνο κε ςε δυλια δρίςκυμε. Θα ςυ φέρο κ' εςένα πςομι.

— Δεν πας να κυρέδεςε με το πςομί-ςυ; κε πότε το ίδα το πςομι-ςυ κε. . . κε. . . κι ο καδγας έδραςε κε τελιομο δεν έχι. Μυ κατέδικε μια ιδέα, γιρίζο ςτιν αδερφι τυ καμπύρι, τις λέγο:

— Δε με λες, κιρά-μυ, τον πυλας τον κεμανε-ςυ;

— Μ' αφτος λέι, πος ςε κατακλέπςανε;

— Σοςτα λέγι, κιρά-μυ, μα μΰμινε κάτι-τις κε για τι μάδρι μέρα. Πόςο τιν τιμας τιν πραμάτια-ςυ;

Σκέφτικε λιγάκι.—Τρία κόκινα, μυ απαντα,

Αρχιςα ςτα παζαρλίκια, για τα μάτια, κε ςτο τέλος ςιφόνιςα.

— Τρία, τρία τις λέγο.

Δόςαμε κε πίραμε χέρι. Τις άρεςε τ'αλιςβερίςι, μαλάκοςε. Σιφονίςαμε να τις πλερόςο κε για το ςορτίκο τέλι καλοκεριυ κε μας έδοςε κε ψςομι για διο μερόνιχτα.

Ετιμαςτίκαμε γλίγορα κε δρόμο. Ο ίλιος ςτι μέςι τύρανο, το ςορτύκο μυ φλογίζι τις πλάτες κε ο κεμανες τανκ τυνκ πλιγόνι τα πλεβρά-μυ. Σοςτο βάςανο.

Φτάςαμε ςτι ςτέπα κε καθίςαμε. Πέρνι ο Θοδόςις τον κεμανε ςτα χέρια, μυ δίχνι πός πρέπι να χτιπο τα δάχτιλα, πέζι ο ίδιος ένα ςκοπο κε μυ δίνι να δοκιμάςο κ'εγο. Προςπαθο, με βοιθα, δεν τα καταφέρνο. Θιμόνι.

— Οχι βρε έτςι, νά εδο χτίπα. Μα εςι δεν ςκαμπάζις τίποτε, βρίκα τον πελά-μυ μαζί-ςυ. Ο ίδροτας τον περιλύι απ' έκςο κι' εμένα απο μέςα με πιάνυν τα δεμόνια. Πρέπι να προφτάςυμε γλίγορα, κ' εμις καθόμαςτε κε χάφτυμε μίγες.

Επιτέλυς τα κατάφερα όπος, όπος. Ο Θοδόςις ανάςανε μ'εφχαρίςτιςι.

— Νά, τόρα πέζε μοναχός-ςυ κι εγο ςεργιανίζο. Σινίθιςα κάμποςο ςτι νέα-μυ τέχνι κε κςαναρχίςαμε το δρόμο-μας. Εκι πυ πιγέναμε, ο Θοδόςις μυ μάθενε τραγύδια, πυ ςινιθίζυν να ψςάλυν ι τιφλι. Ψςάλι κι εγο κατόπι-τυ. Εκςι βέρςτια δρόμο κάναμε, όςπυ να μάθο το „φτοχο το Λάζαρο“ κε κάνα διο μικρα τραγυδάκια Κάτςαμε, καλοκιτάκςαμε γίρο-μας κε δός-τυ ρεπετίτςιες τα μαθιμένα. Ι φονι τυ Θοδόςι ςοςτι ςιρίνα ατμομιχανις· λεπτι, διαπεραςτικι, κςεςκίζι αφτια, ι δικί-μυ χοντρι, άνοςτι, ακανόνιςτι. Πόςο βαςανίςτικε ο καιμένος για να μυ μάθι αφτα τα απλα τραγύδια, ι ςτέπα το κςέρι κε τ'αγροχόρταρα τις ερiμιας. Μα επι τέλυς ςινίθιςα αρκετα, κε τόρα προχορύςαμε με περιςότερο θάρος κ'ελπίδα ςτιν επιτιχία-μας. Ζέςτι ανιπόφορι, βυίζυν τα μινίνκια, κςερένετε το λαρίνκι, μα το τραγύδι δεν πάβι. Πρεπι να ςινιθίςις, ςυ λέγι, για να μπορις να καμόνεςε αλιθινα τον τιφλο. Κι' αλιθινα τα κατάφερα επιτέλυς, όςπυ κι' ο Θοδόςις αναγνόριςε τιν ακςία-μυ. Ακςαφνα...

— Κόπςτο-μυ λέγι—μας κινιγάνε! Σιοπι, κλίςε τα μάτια! Αν θα μας σταματίςυν κε θα μας αροτίςυν, κίτα, μι πέςις, ςαν ποντικος ςτιν παγίδα!

Εκλιςα τα μάτια, έβαλα το χέρι ςτον όμο τυ Θοδόςι κι αππις χαραμάδες τον φλεβαρίδον κιτάζο. Πέρα ανάμεςα απτα αγριόχορτα διακρίνο τρία πιλίκια ςτρατιοτικα, χρόμα χακι. Ο Θοδόςις δεν αλάζι δρόμο, ίςα κατ' επάνο-τυς. Κάποτε παραςτρατίζι πυ κε πυ, ςα να ζιτα χαμένο δρόμο. Τα πιλίκια πλιςιάζυν, νάτυς ερχοντε, άςπρι ίνε...

— Θε κε κίριε, πέςαμε ςτ' αςκέρι, βγάζι μια φονάρα ο Θοδόςις. Μ' αρπάζι απτο χέρι, με τραβα ςτιν πάντα κι αρχίζι τρικύβερτο βριςίδι.

— Στόπα βρομόςκιλο π... γιε, δε θα βγάλυμε απο δο δρόμο. Αιντε τόρα ςτο διάβολο κι ακόμα παρέκι!..

Απλόνο τα χέρια, τα πόδια μια εδο, μια εκι, ςκοντάφτο, κλέο, παρακαλο..

— Θοδόςι-μυ, να ςε χαρο, μι μ' αφίνις τον έριμο, το θεότιφλο μες τι μέςι. Λιπίςυ-με, λιπίςυ τα γεράματά-μυ! Εκίνος τίποτε, εκςακολυθι τις βριςιες. Ακςαφνα αντίχιςε μια χοντρι δινατι φονάρα:

— Στοπ. Πάνο τα χέρια.

— Εδο ςε θέλο, Κοροτκοφ,—λέγο μέςα-μυ. Στριμόνομε πάνο ςτο Θοδόςι κςεςκο ςτα κλάματα. Εκίνος καμόνετε πος τρομάζι απ το φόβο. Απ τις βλεφαρίδες αναμετακςι διακρίνο πος έρχοντε διο καταπάνο-μας με τις βιντόφκες έτιμες.

Ο ένας μυςτακαλις, ο άλος κςυριζμένος κε με ματογιάλια. Ιρθανε κοντά-μας, τάκλιςα καλά καλα τα μάτια, τα ματόκλαδα πάνε κι έρχυντε.

— Πυ πάτε ρε, διαβόλυ γιι, τι μάνα-ςας κε τιν παραμάνα-ςας!

— Στο Δον αφεντικο, ςτο Δον, ο θεος να ςε πολιχρονίςι. Ιπα, εκι δεν έχι πόλεμο, θα μ'ελεΐςυν ι χριςτιανι κ'εμένα τον κακόςυρτο,—απάντιςα με κλαψιάρικι φονι.

— Χόρια βρε, φονάζι ο ένας. Εςι καμπύρι εδο.

Μ'έπιαςε τεταρτέος, ι καρδια χτιπάι ςφιρι, παγόςανε τα μέλι-μυ. Μ'έπςακςε ο ςτρατιότις. Εριχςε κατα μέρος τον κεμανε κ' έχοςε τις χερύλες ςτο ςακύλι-μυ. Πίρε το πςομι κε τα κρεμίδια κε μ'αροτα.

— Αλο πςομι δεν έχι;

— Πύ να τόχο αφεντικο! Δίνυν τόρα έφκολα πςομι ς'ένα ςακάτι, ςαν κ'εμένα;

Πάι το πςομι, πάνε τα κρεμίδια, πάι κε ο κεμανες. Τα πίρε όλα ο κακύργος, μυ κατέβαςε μια γερι γροθια ςτο ζβέρκο κι άλι γερότερι με το γόνατο ςτον πιςινό-μυ κε μ'έςτιλε με μια χοντροβριςια ςτο διάβολο. Σκοντάπςα, το ςοςτο να πύμε, κάπος θελιματικα έπεςα κατα γις. Κιτάζο απο κάτο τα τυφέκια ςτον όμο. „Φτινα τι ςκαπύλαρα," λέγο, κε φονάζο με κλαπςιάρικι φονι.

— Κ'εμένα τον κακομίρι πύ μ'αφίνετε ςτι μέςι τις εριμιας; πύ να πάγο τόρα;

— Τράβα ίςια, μυ λέι, ίςια, α δε θες να ςε περάςυμε ςτι ςύβλα.

Ο Θοδόςις κοντά-μυ, μα εγο καμόνυμε πος δεν το βλέπο. Πςάχνο με τα χέρια ςτον αγέρα, ςκοντάφτο δο κ' εκι, κλέο, φονάζο..—Θοδόςι Θοδόςι, πύςε Θοδόςι-μυ να ςε χαρο!

— Εδο 'με, ρε γυρύνι, γιατί κςελαρινκίζεςε, πυ να ςε πάρι ο διάβολος κε να ςε φάι ι χολέρα. Ζίγοςε, με πίρε απ' το χέρι, με τράβιξε κοντα κε μόλις ι ςτρατιότες απομακριθίκανε, τόςκαςε ςτα γέλια.

— Μράβο-ςυ, μπράβο-ςυ, περίφιμα τα κατάφερες. Σε τρις ςαν κ'εςένα πςεφτότιφλυς ίχα τιν τιμι να γίνο τιφλοςίρτις, μα κίνι χαρτοςια δεν πιάνανε κοντά-ςυ. Τόρα δρόμο, θα περάςυμε απ' τ'αντικρινο χοριο. Εχυμε ακόμα να κάνυμε τριάντα βέρςτια για να φτάςυμε τυς δικύς-μας.

— Στο χοριο το ςτρόςαμε μες τι μέςι τυ δρόμυ ςτο πςαλτίρι. Ι καλίβες ι περιςότερες ίςαν πιαςμένες απο άςπρυς ςτρατιότες. Το όλο πυ μαζόκςαμε με τιν τέχνι-μας, ίταν τρία κομάτια πςομι κε μερικες μικρες διςινόπιτες. Απο γνοςτο τυ Θοδόςι χορικο πίραμε λίγες πατάτες, πςομι, κι ανάμεςα απτυς κίπυς περάςαμε ςτι ςτέπα.

Το βράδι μας βρίκε καταςκοτομένυς απ' το δρόμο κε μύςκεμα απ' τον ίδροτα στο στρατόπεδο το δικό-μας. Μόλις φτάσαμε, έπεςα ανέςθιτος. Ντρέπυμε, μα δε μπορο να κυνιθο απ' τι θέςι-μυ. Τα μεριά-μυ απ' τα μέσα κςεφλυδίστικαν, στα πόδια πόνι φοβερι. Με κυβάλισαν τα πεδια τυ λόχυ πάνο στα χέρια-τυς. Ιςτερα, αφυ ανάφερα εκι πυ έπρεπε τα όσα ίχα να πο, κ'έδοσα τι ςιμίοςι, πυ ίχα κριμένι στι βρακοζόνα-μυ, πρόφτασε κι ο νοσοκόμος. Μ'έλυςε σαν κανένα πιτςιρίκο, πυ κςενίχτισε στο καρβυναριο, μ'άλιπςε με κάπια αλιφι κ'ένιοσα τον εαφτό μυ καλίτερα.

Ιπιαμε τςάι, βάλαμε στι γράμι το λόχο κε κςεκινίσαμε.

Εμένα κε το Θοδόςι μας βάλανε στον αραμπα. Τράβικςα τρικύβερτο ίπνο ίςαμε τα κςιμερόματα.

Το πρωι τυς κικλόσαμε τυς άσπρυς απο τρις μεριες, τυς πελεκίσαμε στα γερα κε τυς διόκςαμε αππις θέσες-τυς. Εμένα κε το Θοδόςι μπράβο κε ςιχαριτίρια, γιατι με τι πςεφτοτίφλαμας βοιθίσαμε ςιμαντικα το έργο τις επανάστασις. Κε μόλις ίρθαμε στα ςινκαλά-μας νέες εντολες κε νέες αποστολες. Πόσες φορες πςάλαμε το „φτοχο το Λάζαρο" κλίναμε τα μάτια κε χορέβαμε τα ματόκλαδα.

Πόςα πςέματα κε πόσες κατεργαριες! Κε τί περιςτατικα δε μας τίχανε! Ιμερόνιχτα μες τ'άχιρα περάσαμε, σκαρφαλόσαμε σε κοδονοστάςια απαρατίριτι, φορέσαμε φύστες για να περάσυμε για γινέκες, γενίκαμε μοναδικι στο τρέκςιμο κε στο φεβγιο. Πόςες φορες κςεράσαμε έματα, διο φορες πλιγόθικα κ.τ.λ.κ.τ.λ.

Κε το τρομερότερο, πυ πάντα φοβύμυνα να μι πέσο στα χέρια τον εχτρον κε με στραβόσυν στ'αλιθινα, αφτο το σκαπύλαρα κε βγίκα απ' τι δοκιμι με γερα μάτια.

ΑΣΚΙΜΕΣ ΔΥΛΙΕΣ

Ο πόλεμος τελίοσε, ο Θοδόςις γίρισε σπίτι, κ'εγο, ίστερα απο κάμποσες περιπλάνισες με τυς ςιντρόφυς-μυ αποκαταστάθικα σε μια μικρι πολιτία, στιν περιοχι τις οπίας βρισκότανε το

εργοςτάςιο, πυ δύλεβα άλοτε. Πόςα ιποφέραμε, πόςο ίδροτα κε εμαχίςαμε γιαφτες τις πολιτίες, για αφτα τα εργοςτάςια. Κε τόρα τα βλέπις κε ραγίζετε ι καρδιά-ςυ.

Πολιτία να τιν πις πολιτία δε μιάζι, χοριο να το πις χοριο δεν ίνε. Μια τρίπα κε γίρο μπακςέδες κε περιβόλια άταχτα, χορις καμια περιπίςι. Στυς δρόμυς όρνιθες, χίνες, γίδες, γυρόνια κε γυρυνόπυλα ςιναντας ςε κάθε βίμα-ςυ.

Νικοκίριδες γένικαν όλι, ος κε το κλυβι με τ' ορτίκι δε λίπι, ύτε ι γλάςτρες με τα λυλύδια ςτα παράθιρα. Κ' ι μίγες κε τα κυνύπια απαρέτιτι θαμόνες κάθε αβλις κε κάθε κάμαρας.

Κιαν φανι κανένας αλομερίτις δια μιας τον πέρνυν μιρυδια ι κάτικι. „Πιός ίνε κε γιατί ίρθε;" τον κριφοκιτά ζυνε με φόβο κε ιποπςία, οςαν να ςκότοςε τα πεδιά-τυς, οςαν να τςακοπόδιςε τις γίδες κε τις κότες-τυς.

Εμένα μυ ανάθεςαν να διεφθίνο το τμίμα τυ κομυναλ.

Βάςανο, μα τί να γίνι; Ι δαχτιλογράφα-μυ, μια ςυςυράδα, ο γραματέας χάχας. Καλοφορεμένι κ'ι διό-τυς, μίτες ςικομένες, όςο όμος για δυλια, καπίκι δεν ακςίζυν. Αλίμονο ςτα χάλια-ςυ αν δεν τυς πρόςεχςες για μια ςτιγμι. Το "επιτρέπετε„ θα γίνι „δεν επιτρέπετε" κε τανάπαλιν· Κε τέτιες χοντροκεφαλιες θα ςυ ςκαρόςυν πυ να φρίκςις!

Απ' το προι ίςαμε το βράδι με τρόνε το κεφάλι ι πολίτες για τις κατικίες, για τα περιβόλια, για τυς μπακςέδες. Τί να ςας πο, κ'εμις δεν κςέραμε ςτιν αρχι τίκάνυμε. Πίραμε απ' τυς ζομερυς περιβόλια κε μπακςέδες κε τα δόςαμε ς'αρτέλια. Καλι δυλια. Μα έλα δα, πυ ι αρτέλτςικι γένικαν ι ίδιι νικοκιρέι κι ο καθένας νιάζονταν περιςότερο για το δικό-τυ το ςπίτι, για το δικό-τυ το περιβόλι, για τις δικές-τυ γίδες. Για κινι δυλια χαρφι δεν τυς κεότανε. Φράχτες, μπύτκες, ςκαμνια, φιλακία όλα τα κυβαλίςανε. Δυλια όλι νίχτα. Γινέκες πεδια, βέτρα ςτιν ενέργια. Κε το προι αντι ποςτρόικες, χόματα, πατιμένα χόρτα, ερίμία.

Ιςτορίες ίχαμε κε με το ζίτιμα τον κατικιον. Σκονόμυνα προι(ζόςα μες το τμίμα) δεν πρόφτανα να ρίκςο νερο ςτο πρόςοπο κε γέμιζε κόζμος ςτο κεφάλι-μυ με παράπονα κε διαμαρτιρίες.

Εβαλα ςτο ςπίτι μιας καρακάκςας νικοκιρας ένα δικό-μας κραςνοαρμέο, μάλαμα πεδι. Αμποτε πολυς νάχαμε τέτιυς. Αφτος, ι άροςτι γινέκα-τυ κ'ένα πρίμυς. Ι νικοκιρα φίλαγε κοτάδι κότες. Ο κραςνοαρμέος άναβε το πρίμυς, για να τιμάςι καμια ςύπα για τιν άροςτι γινέκα-τυ. Θοριβύςε το πρίμυς, χαλνύςε τιν ιςιχία τυ ορνιθοκοπαδιυ. Τρέχι ι νικοκιρα ς'εμένα.

— Κίριε τοβάριςς—εγο ίμυνα ο κίριος τοβάριςς—βγάλε μια διαταγι να πάπςι αφτι ι διαβολομιχανι, ιςιχία δε βρίςκυν ι καιμένες ι κότες-μυ!...

Αμ το άλο; Ζύςανε δίπλα κε δίπλα διο ζοντοχίρες.

Κ'ι διο με το νικοκιριό-τυς. Ι άντρες-τυς απυςίαζαν. Γιατί κε πύ ο διάβολος κι αφτι το κςέρανε. Ι ζοντοχίρες ίχανε ι κάθε μια τις κότες-τις. Ι μια πύλιςε τις δικές-τις κε άφιςε μονάχα τον πετινο, για μπυγα, ςά να πύμε. Τις δέφτερις τον πετινο πάτιςε τ'αμάκςι κε τα ςιζιγικα καθίκοντα τυ μακαρίτι τα πίρε πάνο-τυ ο πετινος τις πρότις ζοντοχίρας. Απο δο λιπον αρχίζι ο καβγας. Ι νικοκιρα τυ πετινυ ζιτα μερτικο απ' τ'αβγα τις γιτόνιςας. „Τ'αβγα," λέγι τα χροςτας ςτο δικό-μυ τον Πέτια. Αν δε ίταν ο Πέτιας-μυ δεν θα ίχες αβγα„. Απο λόγια ςε λόγια, απο καβγα ςε καβγα, ι ιπόθεςι έφταςε ς'εμένα. Ελα κρίνε το λιπον.

Με τέτιες κε παρόμιες ιπόθεςες μυ ςκοτίζανε το κεφάλι. Ι αλίθια ίνε ότι δεν έδινα κε μεγάλι προςοχι, γιατι όλι ι ςκέψι-μυ ίτανε πός να βολεφτύνε τα πεδιά.

Ι Κραςνοαρμέι όλι ςιφονύςαν μαζί-μυ, θέλαμε ν'αςφαλίςυμε τα πεδια, να ςκαρόςυμε κομύνα τις προκοπις, με ςυμπότνικα κε με εςπερινι εργαςία. Ι πολίτες κι αφτι τ'άχτι-τυς, ι κίπι, τα λυλύδια, ι καθαριότιτα το δρόμον. Μα λόγια μονάχα, όχι κε δυλια.

Μ'αφτυς τυς πόθυς, μ'αφτες τις ελπίδες κςακολυθίςαμε απ' το φτινόπορο ίςαμε τιν άνικςι. Ιςτερα αππτις προτομαγιάτικες γιορτες μυ δόςανε ςτο τμίμα βοιθο ένα απόμαχο, πυ δύλεβε άλοτες ςε εργοςτάςιο. Σα ντόπιος πυ ίτανε, τυς γνόριζε όλυς τυς κάτικυς, ος κε τα ςκιλιά--τυς ακόμα. Στιν αρχι δε μπορύςα, βέβεα, νάχο μεγάλι εμπιςτοςίνι ςε άνθροπο πυ δε γνόριζα. Ρότιςα όμος, έμαθα, δοκίμαςα κι ο ίδιος κε κατάλαβα πος

έχο να κάμο μ'άνθροπο καθος πρέπι. Κ' έτςι ι δυλια τυ κόμυναλ μπίκε κάπος ςτο δρόμο. Τι ςοςυράδα κε το χάχα ςτιν πάντα κε ςτι θέςι-τυς βάλαμε νέυς με θέλιςι κε κεφάλι. Δυλέπςανε τα μιαλα, καταςτρόςαμε ςκέδια, για κίπο, για πεδικο ςπίτι, για λυτρο κε τα παρόμια. Απ' αφτι τιν εποχι χρονολογίτε κε ο ζίλος, ι μανία-μυ, αν θέλετε για το ζοντάνεμα τυ εργοςταςίυ. Κε νά πος μυ γενίθικε αφτι ι ιδέα.

Περνόντας μια μέρα απ' τυς κίπυς βγίκα ςτο παζάρι.

Κιτάζο μέςα ς'ένα μαγαζι, ένας άλοτε ςιδερας απ'το δικό-μας το εργοςτάςιο, εργάτις απ' τυς καλίτερυς κε με μιαλα άνθροπος, κάνι τον μπακάλι. Μα κε ςτο νέο-τυ επάνκελμα δεν πέφτι παρακάτο απο ένα, εκς επανκέλματος έμπορο· ι γλόςα-τυ δυλέβι μιχανι, διαλαλι μ'αμίμιτι τέχνι τι πραμάτια-τυ κε τραβάι πελατία ςιμαντικι.

Απόριςα—ε, αφτος ίνε αφτος δεν ìνε;—Πλιςίαςα.

— Βρε, Μενςςύτκιν, τυ λέγο, εςι ίςε;

Χάρικε, ςα με ίδε.

— Ο Κοροτκοφ! χρόνια έχο να ςε δο αδερφε, τι γίνεςε; Ελα, έλα μέςα.

Κε μυ ςφίνκι δινατα το χέρι, χορις να τραβιέτε, χορις καμια ςιςτολι, ςα να μι ςινέβικε τίποτες.

Μπίκα ςτο μαγαζι, κάθιςα πάνο ς'ένα κιβότιο. Βλέπο, ακύο, απορο.

Ο Μενςςύτκιν το χάβα-τυ „Βύτιρο πρότις, ςταφίδα ζάχαρι, ζάχαρι, μέλι, δοκιμάςτε κιρίες, κίριι!

Κάνι παζαρλίκια, κατεργαρέβετε ςτι ζιγαρια, ρεκλαμάρι τις πραμάτιες, κάποτε πετα κε ςε μένα κανένα λόγο.

Αγνόριςτος κατάντιςε, πύν' ο παλιος εργάτις!

Ορα κε περιςότερο τον ςεργιανίζο. Ιρθε ι γινέκα-τυ. Εβγαλε αμέςος τιν ποδιά-τυ, τιν έδοςε εκίνις κε μ'αρπάζι απτο μπράτςο.

— Πάμε,-μυ λέγι,-πάμε να γιοματίςυμε κε να κατεβάυμες κε λίγι ςαμογόνκα για το καλοςόριςες. Δεν τυ έδοςα θετικά απάντιςι.—Παράκςενο, τυ λέγο.

— Τί παράκςενο;

— Να άφιςες τι δυλιά-συ κε το γίριςες στι σπεκυλάτςια.

Το πίρε στα χορατα.— Ι έςχατι,—λέγι,—πρότι κε ι πρότι έςχατι.

Εγο εκςακολυθο με ςοβαρότιτα.

Κίτακςε πος τ' αςτία δεν έχυνε πέρας κι άρχιςε να επιτίθετε ενάντια στο ςοβετικο σίςτιμα. Σόρεπςε ένα ςορο πςεφτιες, ιπερβολες, ραδιυργίες.

— Χορατέβι,—ςιλογίζυμε αφτος ο εργάτις-ίτε τάγαςε;

Τον πίρα απο κοντα, τυ μίλιςα για τον τίμιο ρόλο κε τον πςιλο προοριζμο τυ εργάτι, τυ κέντιςα το φιλότιμο.

Αλακςε μέτοπο κε δοκίμαςε να δικεολογίςι αλιότικα τιν πράκςι-τυ.

Για πιά τιμιότιτα εργαςίας κε προοριζμύς μυ πςάλις; Κε πύ ίνε ι εργαςία; Εργοςτάςιο το θεορις αφτο το παλιοςιδεράδικο, πυ κι αφτο κοντέβι να κλίςι. Εγο κε ς 'αφτο όταν δύλεβα χοραμοφάγος ίμυνα, κατεργαριες ςκάρονα.

— Πός μπορύςες νἄςε χαραμοφάγος αφυ ίςε ένας απ τυς καλίτερυς ςιδεράδες;

— Ακυςε βρε αδερφε. Στι δυλια βριςκόμυνα (κςέρις τιν απολαβι) κε πςομι δεν πρόφτενα για το ςπίτι. Τα πεδιά-μυ γιμνα, κςιπόλιτα, πιναζμένα κ' ι γινέκα-μυ κόπανος στο κεφάλι. Τις έλεγα το κοντο κε το μακρι, μα κε ο ίδιος καταλάβενα, πος τα λόγια μονάχα κιλια δε γεμίζυνε. Τις μιλύςα κε για τιμιότιτας κε ιπςιλυς προοριζμυς, μα τα λόγια δε ςιφονύςαν με τα έργα-μυ. Στο εργοςτάςιο αντι δυλια έφιανα ζαζζικάλκες, πυ τις έδινα τις γινέκας-μυ να τις πυλίςι στο παζάρι. Κε κάποτε ςαν λογομαχύςαμε „κόπςε τι φονί-ςυ-μΰλεγε-κλέφτι„. Σοπύςα, ανεγνόριζα τιν ατιμιά-μυ τρόμαζα μίπος ακύνε κε τα πεδια το ρεζιλίκι-μυ κε τότε θἄταν καλίτερα ν'ανίκςι ι γις κε να με καταπιι. Τέρα ύτε κλέβο κε ύτε φοβάμε. Με τον παρά-μυ αγοράζο πράμα τα μετάπυλο στο παζάρι· Κι' εγο ίςιχος κε τα πεδιά-μυ χορτάτα κε με τι γινέκα-μυ μέλι κε γάλα.

— Καλι δυλια τυ λέγο κε πρέπι όλι ι ςλεςςόρι ν'αφίςυνε τι τέχνι-τυς κε να το γιρίςυν στο εμπόριο.

— Γιατι όλι, λέγι, ςυφρόνοντας το μέτοπο.

— Κε γιατι όχι όλι, αφυ το εμπόριο ίνε μια τέτια τιμι, κε αςφαλιςμένι δυλια; Τί, μονάχα εςι θέλις να βρίςκεςε ςτον παράδιςο κε όχι ι άλι; Τυ ίπα πολα κε διάφορα, τον ςτεναχόρεπςα, τυ κέντιςα ςτα γερα το φιλότιμο. Τυ απόδιχςα πος για μια ςχετικι καλοζοία αρνίθικε τιν τίμια ζοι τυ εργάτι, γίνετε δύλος τις γινέκας πυ τον τραβάι απ' τι μίτι εδο κ' εκι. Λέγο μα ςιλογιέμε κι όλα „Ο Μενςςότκιν εχτος πυ έχι αδίνατο χαραχτίρα, δε μπορι να βγάλι κι αλιότικα το ψομί-τυ, γιατι το εργοςτάςιο δεν δυλέβι„ Προφαςίςτικα, ότι έχο βιαςτικι δυλια, αρνίθικα το γέβμα-τυ κι αποχωριςτίκαμε.

Με πίρε κατάκαρδα. Βγίκα ςτον κάμπο.

Νά αντίκρι-μυ το εργοςτάςιο. Καπνίζι μιζέρικα, ςαν μια φτοχοκαλίβα. Το κςέρο, πος εκίνι, πυ ζυν τόρα εκι μέςα ι περιςότερι δεν ίνε δικί-μας κι απ' τις οχτο χιλιάδες, πυ δύλεβαν άλοτε, ύτε μια εκατοςτι μίνανε. Δυλέβι μονάχα το μιχανικο τμίμα κ' εκίνο κατάντιςε απλο ςιδεράδικο, για τιν επιδιόρθοςι τον εργαλίον το χορικον. Τἄκςερα κε προτίτερα όλα αφτα ίςτερα όμος απ' τιν ομιλία-μυ με τον Μενςςότκιν πίρα φοτια. Τόρα το εργοςτάςιο δε δυλέβι, ι εργατικες δινάμις-μας ςπορπιςτίκανε εδο κ' εκι, κ' εμις καθόμαςτε κε ςκεδιάζυμε λυτρα, κίπυς, πεδικα ςπίτια. Μια τρίπα ςτο νερο κάνυμε! Αφίςαμε το κιριότερο κε κςοδέβυμε τον κερό-μας, ςε δεφτερέβοντα κε τριτέβοντα ζιτίματα.

Ακύο κάπιος κςερόβικςε πίςο μυ. Γιρίζο, βλέπο μια φοβιςμένι φιςιογνομία με πονιρα μάτια. Τι γνορίζο αφτι τι ράτςα, θάνε κάνκς προιν κιβερνιτικος ιπάλιλος.

— Καλιςπέρα-ςας, ςίντροφε, λέγι.

Τον άκυςα, ςα να μι τον άκυςα. Στάθικε δίπλα-μυ.

Κίταχε κε αφτος κατα το εργοςτάςιο.

— Το βλέπις,-μυ λέγι.

Μαχέρι κάρφοςε μες τιν καρδιά-μυ, μα τυ απαντο με ψιχρεμία.

— Το βλέπο κε τί με τύτο;

— Λένε πος γλίγορα θα ςταματίςι ολότελα.

— Δεν κςέρο, κε γιατί να ςταματίςι;

— Μα δεν έχι δυλιες κε δεν ςιφέρι, ς'αφτα τα κεςατλίκια προ πάντον, να κρατάι ανόφελα εργάτες κε ιπάλιλυς. Κε τί δυλιες ίχε άλοτε αφτο το εργοςτάςιο! χιλιάδες άνθροπι τρόγαν απ' αφτο πςομι.

Αναςτέναξε βαθια, μυρμύριςε ςαν νάλεγε το χιλιοιπομένο απ' τυς ομίυς-τυ· „Νά ςε τι χάλια μας κατάντιςαν ι τοβάριςςι"

Δε θέλιςα να πιάςο κυβέντα μαζί-τυ κε γίριςα πίςο ςτυς δικύς-μας. Μίλιςα πολι, πιράχτικα. Ολι νίχτα κςιπνος έφιανα κε χαλνύςα ςκέδια κε το πρωι ςικόθικα κατακυραςμένος. Φόνακςα το βοιθό-μυ, ςινενοίθικα μαζί-τυ, πίρα ένα ποδίλατο κε δρόμο. Τρέχο κατα το εργοςτάςιο, κ'εκίνο ςα να έρχετε κατα πάνο-μυ. Ο υρανος καθαρος, γαλάζιος. Τα φυγάρα κε τα καμίνια τυ εργοςταςίυ φαντάζυν ςα ςιοπιλι βράχι, λίπυνε μονάχα ι αετι. Σταμάτιςα το ποδίλατο, αφυκράζομε! Υτε παραμικρος θόριβος Νέκρα κε ςιοπι γίρο-μυ!

ΤΟ ΣΙΔΕΡΟ ΘΑΜΕΝΟ ΚΑΤΟ ΑΠ' ΤΑ ΑΓΡΙΟΧΟΡΤΑΡΑ

Μπίκα ςτιν αβλι. Μάνα-μυ, τί να ιδο! ςτέπα αλιθινι! Γίρο-μυ λιβυδιες, ανκάθια κε τριβόλια ίςαμε το γόνατο. Μπροςτα ςτο μαγαζι τις ποτρεπίλοφκας πραςινίζι ςίκαλι, εδο κ'εχι γαιδυράνκαθα κε τςικνίδες. Ι αβλι τυ νοςοκομίυ πατάτες κε ςέμιτςκες.

Κε κάτο απ'τα αγριοχόρταρα προβάλυνε τροχι, λάμες, πλάκες κι ιδον ιδον ςιδερικα, ςκυριαςμένα, ςκεπαςμένα με βρία.

„Νάτα, λιπον τα χάλια-μας", ςκέφτυμε κι εγο ο ανόιτος κάθυμε κε ςχεδιάζο κομύνες, πεδικα ςπίτια, κίπυς, λυτρα κε τα παρόμια".

Το μιχανικο τμίμα μόλις κε μετα βίας κυνιέτε. Καμια φονι, κανένας θόριβος, λες κε τιλίχτικε ςτα κυρέλια-τυ κ'ετι-

μάζετε για ίπνο. Δυλέβυνε κίνι, πὄχυν αφτυ μέσα το ςπιτάκιτυς, το περιβόλι, τις γίδες. Ι καθαφτο μεταλίςτες ςτα δάχτιλα μετριύντε.

Ι ςιδεράδες καταγίνοντε με τιν ατμομιχανι, καμια ικοσαρια ςκαρόνυν ςολίνες για ςτέγες, ςτυς τόρνυς διορθόνυν κλιδαριες κε φιάνυν ςινιθιζμένα εργαλία για τυς χορικυς κε τις ςπιτονικοκιρες. Τα ρινίζματα ςορος, ςαν τ'άχιρο μες τις μάντρες, ταπαράθιρα ςπαζμένα, λίπυνε τα λυρια απ' τις μιχάνες, παντυ ςκυρια κε ςκόνι. Απο μέςα γάτες τςυνγρανίζυν τα ςοθικά-μυ, θέλο όμος να κάνο τον αδιάφορο, κε ςφιρίζοντας κάπιο ςκοπο, ζιγόνο τυς εργάτες.

— Αφτα λιπον ίνε τα χαλια-μας;

— Αμ τί να γίνι· έτςι τὄφερε ι κατάςταςι! απαντύνε μ'ένα ςτόμα.

Κυβεντιάςαμε για τα μέτοπα, γιὰ τιν πολιτία, για τι Μόςχα, για το δίνα για το τάδε, μα οφέλια καμια. Κανένας δεν ανκίζι το καθαφτο θέμα, όλι το αποφέβγυν.

Τυς άφιςα κε βγίκα. Πέραςα ςτα άλα τμίματα! Στις πόρτες κλιδαριες, ςτα παράθιρα τρίπες, όπυ κι αρκύδα να χορι! Φος φανερο πος μπενοβγένυν απ' αφτες. Τιν ίδια μέθοδο μεταχιρίςτικα κι εγο. Επιαςα τιν κορνίζα, πέραςα το κεφάλι ςτιν τρίπα κε μ'ένα πίδιμα βρέθικα πάνο ςτο πατακόνικο. Φρίκι κι εδο, εριμία, άδις. Σκόνι παντυ, ςκυρια, ακαταςταςία. Στα ιλιόπορα μέρι δόςανε μπόι τα γαιδυράκανθα, ςα να βγίκαν μέςα απ' το ςίδερο, απ' τα ρινίζματα, απ' τιν καρδια τις μιχανις, κε θέλυν να περιτιλίκςυν όλα· κε τα δόντια τον τροχον κε τις βίδες κε τα λυρια. Κι' απάνο πςιλα, φρ, φρ, πετάνε περιςτέρια. Τα τεζάχια ζαρομένα, ςκυριαζμένα, κάτο απο παχια ςτρόματα· ςκόνις, πυ τα ςκεπάζι όλα ςα βρομιζμένο ςάβανο.

Στιν πιο χιρότερι κατάςταςι βρίςκοντε τα τμίματα, τυ πλακοςίδερυ, τον καζανιον. τυ ατςαλιυ! Τα πιεςτίρια, τα τεζλάχια, ι κλίβανι, τα καμίνια, απονεκρομένα όλα....

Μα το κατακόριφο ςιμίο τις ερίμοςις κε τις καταςτροφις παρυςιάζυν ι καμινεφτικι κλίβανι. Κάταςπρα απο πάνο ίςαμε κάτο απ' τις κοπριες τον πυλιον. Κάτο απ' τα γίςα τον κορφον προβάλυν ι φολιες τον κορακιον! Δεν κςέρο, πίυ να κςεςπάςο

τι λίπι κε τιν αγανάχτιςι, αρπάζο ςαν τρελος περικόχλια, μπόλτυς, ότι βρίςκο πρόχιρο κε τα πετο ςτις φολιες. Σπάνο μια ςπάνο διο, χαλνο τιν ιςιχία τις κολόνιας. Κοπάδια ολόκλιρα κορακιον, κςεπετίυντε απ' τις φολιες, πετάνε γίρο, κρόζυν, θοριβυν. Γίρο χαλάζματα, εριμία! Απ τις τρίπες κε τις χαραμάδες τυ περίβολυ διακρίνο τιν απέραντι ςτέπα, τα χοριυδάκια, τις χαράδρες. Σα να μυ πςιθιρίζι ςτ'αφτι ι γίρο-μυ βυβαςια:

— Σπάςε, ρίκςε, βοίθα κε ςι ςτο χαλαζμο.

Φίςιςε λαφρο αεράκι. Κι' αντι μιρυδια καπνυ, γλίνας, τςιρυφιυ κε λιομένυ τςιγυνιυ, μιρυδια ρίγανις, αγριοχόρταρυ κε τιρομένις γις μυ πρόζβαλε τιν όςφριςι. Γνοςτι μυ ίνε αφτι ι μιρυδια απ' το μέτοπο τυ πολέμυ.

Εκι, πυ φιλάγις ςτι γραμι πιναζμένος, άιπνος, ςε μεθάι αφτι ι μιρυδια. Παραδόςυ ςτα μάγια-τις, κςέχαςε πιος ίςε, γιατί ιπάρχις, γίρνα το κεφάλι, κιμίςυ κε δε θα κςιπνίςις πια! Καταςτροφι, θάνατος!

Πέραςα το διάδρομο, τα πρόθιρα κε βγίκα ςτο δρόμο.

Ακύο, με φονάζυνε. Γερνο, κιτάζο ο Γυςςτςιν. Στο ίδιο τμίμα, ςε μια πριγάτα, αντίκρι κι αντίκρι τα τεζάχια-μας, δυλέβαμε άλοτες.

Δυλεφτις, μα δυλεφτις, πέντε πέτρες βγάζι τον καλίτερο μάςτορι! Κε διαβαζμένος όςο φαντάζεςε κε εφεβρετικος ςτιν τέχνι. Φιλιθίκαμε.

— Απο πύ κε πός; αροτα.

— Ετςι, απλύςτατα, ίρθα να ςεργιανίςο το εργοςτάςιο.

— Το ςεργιάνιςες, ς'άρεςε, προςθέτι γελόντας.

— Αςκιμα—τυ λέγο —άςκιμα τάχομε.

— Τόςο το καλίτερο, εονία-τυ ι μνίμι,—απαντα κε πάλι με γέλιο·

„Αλος πάλι κ'ετύτος„ ςιλογίζομε, θέλο να μαντέπςο τιν ιδέα-τυ, τον κιτάζο ςτα μάτια κ' εροτο:

— Εςι πός τα περνας;

— Εγο, έτςι κ'έτςι. Καλα μπορο να πο.

— Πος καλα; Πίνα, γδίμνια, ςα να μι τα βλέπο τα κυρέλια-ςυ!

— Σιφονο, τα ρύχα-μυ δεν ίνε τις προκοπις, μ'αφτο δε ςιμένι κε πολι. Το παν ίνε πος τιν βαςτας τιν ενδέκατι εντολι.

Αιντε, πάμε ς'εμας.

— Πάμε, τυ λέγο, θα μιλίςομε για το εργοςτάςιο.

— Για το εργοςτάςιο; δεν ακςίζι τον κόπο...

Στο δρόμο μυ διγίθικε πος ζι ςτιν εκςοχι, ςτο μέρος όπυ βρίςκονταν το εργοςτάςιο τον τύβλον, πέντε βέρςτια μακρια απ' τιν πολιτία. Στον κερο τυ πολέμυ χτιπιθίκανε κι' εκι κε το εργοςτάςιο απ' τις οβίδες γένικε καφάςι, ι κςιλικι-τυ πίγε για θερμάςτρες, ι αβλι κε το περιβόλι μίνανε κάτο απο ςιντρίματα τύβλον...

Φτάςαμε. Το ςπιτάκι-τυ με διαδρόμυς κε με παραρτίματα, ι μάντρα-τυ κςέχορα, ςτο προάβλιο όρνιθες, μπροςτα ςτι μαντρα αφίςανε τα ςιμάδια-τυς ι γίδες. Το περιβόλι-τυ κύκλα: πραςιες κανονικες, τα βατόδεντρα πςαλιδιζμένα, καλοδεμένα, ταχτικα όλα, πραςινάδες, λυλύδια, τριαντάφιλα, γαρύφαλα. Ι βεράντα ανκαλιαζμένι με αγράμπελι. Βλέπις κι απορις: ςτο εργοςτάςιο νέκρα, ερimια, εδο τάκςι ζοι..

Ο Γύςςτςιν μυ τάδικςε όλα. Σε λίγο παρυςιάςτικε κε ι γινέκα-τυ με το μορο ςτιν ανκαλια, κε κατόπι τα διο αγοράκιατυς. Τυς χερέτιςα, κε βλέπο τυ μεγαλιτέρυ τυ γιύ-τυ τα χέρια ροζομένα.

— Μίπος δυλέβι ςτο εργοςτάςιο; —αροτο.

Κιταχτίκανε αναμετακςί-τυς κε τόςκαςαν ςτα γέλια.

Εκςακολυθυν να γελυν κε τιν ετία δεν καταλαβένο.

Τα μύτρα έφθιμα, χαρύμενα, ςινενούντε αναμετακςί-τυς με ματιες, θα πι ζυν καλα. Με χτίπιςε ςτον όμο ο Γύςςτςιν κε μυ λέγι:

— Μάλιςτα, φίλε, όλι-μας δυλέβυμε. Το ςπίτι, το περιβόλι, μαζι το φιάςαμε. Πολιτεχνίτες γενίκαμε, όχι όμος κ'εριμοςπίτες. Ακλύθα-με...

Μ'οδίγιςε απ' τι βεράντα ςτο ςπίτι. Φτοχικα όλα, μα τάκςι κε καθαριότιτα λιμπίζεςε να τα δις. Ι τίχι κάταςπρι

τα μομπιλα στράφτυν, το πάτομα απο γλίνα. ολόισο, σκυπιζμένο, ι χρεβατοκάμαρα κυκλίτσα. Ο Γύσστσιν άνικσε μια πλαγινι πορτιτσα.

— Εδο βρίσκετε το δικό-μυ το εργοστάσιο, λέγι με κομικι ιπεριφάνια.

Μπίκαμε. Πάνο στο παράθιρο ακονιστίρας, δίπλα τεζάχι με διο μάνκανα, λίμες, βίδες, διάφορα εργαλία, μεταλορινίζματα παντυ. Βαλμένα όλα με τάκσι καθαρα. Απόρισα, μα τιν αλίθια.

— Περίφιμα, τυ λέγο έχταχτα! Μίπος καταγίνεσε σε καμια εφέβρεσι;

Σύφροσε τα φρίδια, κίτακσε τα πεδια, σα νάθελε να τ'απομακρίνι, άλακσε γνόμι, κε μυ απαντα.

— Ε, φίλε, τ' να συ πο. Εκαμα εφέβρεσες, κε τόρα εκσακολυθο να κάνο, μα μονάχα για μια ατομικί-μυ εφχαρίστισι. Γύστο δεν έχι να δυλέβις για κσένο νικοκίρι. Εμις τόρα ι ίδιι γενίκαμε νικοκιρέι κε για ν'ασφαλίσυμε το καρβέλι πιαστίκαμε μ'άλες δυλιες· με το περιβόλι λ.χ. κε με κάτι άλο. Κίτα δο...

Κατέβασε ένα σεντυκάκι τ' άνικσε, τ' άδιασε πάνο στο τεζάχι.

Καμια πενινταρια ζαζζιγάλκες έτιμες, γιαλιστερες, μικρα αριστυργιματάκια.

Κε τί σκίματα θέλις; Στρονκιλα, επίπεδα, σκίματα πατρονιυ, οβίδας, μπότας. Τέχνι, φαντασία, όσο θέλις. Διπίθικα τυ Μενσσύτκιν κε λέγο με παράπονο στο Γύσστσιν.

— Στις ζαζζιγάλκες καταντίσαμε;

— Οπος βλέπις, τί δεν σ'αρέσυν; Κίτα τις καλα, ενκιόμε για όλες, έχο πολυς μιμιτες, μα πύ λαγος κε πύ λιοντάρι. Αφτι χαρτοσια δεν πιάνυνε κοντά-μυ! Με βοιθύνε στι δυλια κε τα πεδιά-μυ, σινιθίσανε αρκετα κε θα γίνυν καλι σλεσάριδες, διάδοχι διλαδι.

Εμένα με πίραν ι δεμόνι κι αφτος εκσακυλυθα να εκσιμνι τις ζαζζιγάλκες-τυ: πος τις φιάνι, πος ενόνι τα κομάτια, πόσο τις πυλι κ.τ.λ.

— Τόρα,—εκςακυλυθα,—κ'ι τςανκάριδες αφτι τιν τέχνι κάνυν, χτιπίςανε κάτο τις τιμες, εγο όμος δε φοβάμε το ςιναγονιζμό-τυς. Καλοπυλο τις ζαζζιγάλκες-μυ, γιατι αλίθια ακςίζυνε. Κίτα τέχνι, κίτα ςιναρμογι, κίτα κομςότιτα...

Απ'τιν πόρτα ακύςτικε ι φονι τυ μικρύλι.

— ελάτε τάι...

Ετρεχςα κε χοπ, τον άρπακςα ςτιν ανκαλιά-μυ το μικρο —κε ςι ςλεςάρις θα γίνις;—τυ λέγο. Το φιλο, ενο ο Γύςςτςιν απο πίςο-μυ εκςακολυθα το χαβά-τυ.

Στι βεράντα, χομένο το μύτρο ςτο ποτίρι-μυ, νέβο με το κεφάλι κι απαντο με μονοςίλαβα νε. Θέλο να ροτίςο απο πύ προμιθέβετε ιλικο για τις ζαζζιγάλκες, μα δε μπορο, δε γιρίζι ι' γλόςα-μυ. Επι τέλυς ο Γύςςτςιν ςόπαςε.

Το λιπον, τυ λέγο.

— Εχι κε λιπον,—παρατιρι με κάπια απορία κε εκςακολυθα.—

Το λιπον ο κίνδινος! Ένα κερο πέραςε, μα τόρα ςα να κςαναφάνικε, κε γι'αφτο πρέπι να φιλάγο ςκιλια. Ι ςαμογόντςικι απτα χορια ιςιχία δε μ'αφίνυν. Μάθανε πος ίμε μάςτορις κε μυ φάγανε το κεφάλι, θέλυνε να τυς φιάςο λαμπίκια, τέτια λαμπίκια, πυ νἄνε κε κατάλιλα κε λαφρια κε να καταςταλάζυν καλα τι ςαμογόνκα. Μυ τάζυν άλεβρα, βύτιρα αβγα, όρνιθες, ότι θέλις. Εγο τυς αρνύμε μὄλα-μυ τα δινατα, δε μπορο, τυς λέγο, δεν ίνε ι τέχνι-μυ! Αφτι το χαβά-τυς. „Αφιςε" —λένε— „το πςοροεργοςτάςιο κι ελα ς'εμας να κερδίζις παρα με τιν υρα"... Τυς έςτιλα ςτο διάβολο, μα τυς έκαμα κ'εχτρυς. Κι' όπιονα μιρίζετε ι αςτινομία, όλι-τυς ς'εμένα βρίςκυν τιν ετία. „Ο Γύςςτςιν" λένε, „μας δίνι ςτα χέρια„ κε με φοβερίζυν· Κε δεν ίνε κε παράκςενο να μυ ςκαρόςυν καμια επίθεςι. Ζύμε μακρια απτιν πολιτία κι όταν δυλέβο ςτο εργοςτάςιο, μυ περνυν, ι φοβερότερες ιδέες. Μια νίχτα δοκιμάςανε ι ανεθεματιζμένι. Καλα πυ ίχα το ρεβόλβερ κε γλίτοςα.

Τα πεδάκια, πυ ακύανε, κςίνιςαν τα μύτρα, ο μικρότερος ςύφροζε τα χίλι. Τυ ένεπςα τυ Γύςςτςιν να πάπςι τιν κυβένταтυ, τυ ές φινκςα το χέρι κε τυ λέγο.

— Πρέπι να βάλυμε σε ενέργια το εργοστάσιο, κε τότε αφτες ι σκοτινες δινάμις θα εκσαφανιστυν.

— Τιποτένιο πράμα ζιτας—μυ απαντα.—Ελα βάλτο στιν ενέργια να ιδο το μέσο-συ.

— Κε γιατι όχι, τυ λέγο—. Ισα ίσα καταλιλότερι περίστασι δε θα βρύμε.

— Δοκίμασε κε θα ιδις πόσα απίδια βγάζι ο σάκος!

Απο δο, απο κι τον πίρα το Γύσστσιν, χορις αποτέλεσμα όμος. Τα δικά-τυ εκίνος· „Διο κε τρία χρόνια το εργοστάσιο δε μπορι παρα να μίνι άνεργο„.

Θέλισα να τυ κεντίσο το φιλότιμο.

— Γέρασες-τυ λέγο-αδινάτισες, κσεχαρβαλόθικαν ι ιδέες-συ.

Κοκίνισε κε μυ λέγι με θιμο:

— Αφισε τα χορατα κε δεν ίνε κερος.

— Τί χορατα κε κσεχορατα-τυ λέγο.—Μιλο σοβαρα, πρέπι να δοκιμάσυμε.

Τραβιέτε πίσο, σα να λέγι „κσεφορτόσυ-με" μα εγο δεν τον αφίνο, τυ κολνο σαν πίσα.

— Τί, ότε να δοκιμάσις θέλις;

— Εγο; όχι! Καλίτερα τόχο να σεργιανίζο εσένα πος βαλτόνεσε. Κι έλα δα, μι θέλις να μας κάνις τον Ναπολέοντα. Κε το δικό-μας το κύτελο δεν ίνε μπόσικο, όπος το νόμισες. Το καλίτερο, πυ έχις να κάνις, να πας στο ζαβχομ κε τι γιατσέικα τις πάρτιας κε να κυβεντιάσις μαζί-τυς. Εκίνι θα συ τα ψάλυν όπος πρέπι.

— Καλα.-τυ λέγο γελόντας.—Κε χορις να μιλίσο μαζί-σας τόκσερα πος σκυριάσατε όλι-σας·

— Τόσο το καλίτερο, αφυ το κατάλαβες.

Ετσι τελίοσε ι κυβέντα-μας. Τα πεδια φέρανε απ' τι στέπα τις γίδες, ο Γυσστσιν βγίκε στι προιπάντισί-τυς κ'εγο γίρισα στιν πολιτία.

ΦΙΣΙΣΕ ΤΟ ΠΡΟΤΟ ΑΕΡΑΚΙ.

Επιςκέφτικα το κλυπ. Ι τίχι ςκεπαζμένι μ' επιγραφες, ςιθίματα, πρόςκλιςες πλακάτες. Ερεθίςτικα κε με το δίκεο.- Το εργοςτάςιο ςταμάτιςε, ι ζαζζικάλκες, ι γίδες κε τα λαμπίκια τις ςαμογόνκας δίνυν κε πέρνυν κ'ι τίχι τυ κλυπ μιλάνε για „αλιλενκίι" „ςίμπτικςι τον γραμον", κε για ςορο παρόμια πράματα...

Ζιτο τυς αρχιγυς. Τρέχο πάνο κάτο, δε βλέπο κάνένα. Ι νόμι τις πιθαρχίας δεν τα επιτρέπυν τέτια καμόματα, μα τί να γίνι, χριάζετε ιπομονι. Ρότιςα δο κ' εκι κ' επι τέλυς ςε κάπιο τμίμα τον τςάκοςα το διεφθιντι.

— Τι έχυμε ςίμερα; αροτο.

— Ιδιέτερο τίποτε, εχτος μεγαλόφονι ανάγνοςι εφιμερίδας. Κε γιατί ροτάτε;

— Εχυμε κάπια δυλίτςα—τυ λέγο.—Τιν εφιμερίδα τί διαβάζετε κε άβρο, τόρα χριάζετε να προςκαλέςις μια γενικι ςινεδρίαςι.

Γύρλοςε τα μάτια, με καλοκίτακςε ςαν νάθελε να πι: „Απο πύ μας κατέβικε κε τύτος ο κρεμανταλας".

Τΰχοςα ςτι μίτι το μπιλέτο κε κάτι άλα χαρτια.

— Νά τυ λέγο, ι δυλια ίνε ςπυδέα. Πρέπι να προςκαλέςις ςε ςινεδρίαςι όλυς πυ έχυνε ςχέςι με το εργοςτάςιο. Τυς άλυς ςτέλ-τυς απο κι πυ ίρθανέ.

Τυ διεφθιντι δίςκολο τυ φάνικε· „Μα έτςι, μες τι μέςι; Μα τόρα πιόνα θα βρύμε; Δεν θάταν καλίτερα ν' αναβάλαμε αφτι τι ςινεδρίαςι; Τί θα ςκεφτυν, τί θα πύνε"; Λέγι κε λέγι. Εγο ςιοπο. Κίτακςε πος αλιότικα δεν γίνετε, να με λιγίςι δε θα μπορέςι. Φόνακςε τυς διεφθιντες τον τμιμάτον κε τυς έςτιλε δο κ'εκι να ιδοπιίςυν όπυ έπρεπε για τι ςινεδρίαςι.

Με το βαςίλεμα τυ ίλιυ άρχιςε κ' ι ςινεδρίαςι. Ανέβικα ςτι ςκινι κι άρχιςα τα δικά-μυ:—Κ' εγο απο ςας ίμε εργάτις αφτυνυ τυ εργοςταςίυ, έλιπα πολι κερο, τόρα ίρθα. Διγίθικα κίνα πυ ίδα ςτα τμίματα, ςτα καμίνια, δοκίμαςα να τα ςχετίςο, με τις επιγραφες, με τις πλακάτες. Κε ςτο τέλος:

— Κι αν κςακολυθάμε το μακάριο ίπνο-μας, λέγο, ι ςκυρια θα καταφάγι αλάκερο το εργοςτάςιο, κ' εμις όλι-μας θα πάμε κατα διαβόλυ. Το ςιχορα ι ςινιδιςί-ςας, ένα τέτιο πραμα; Προςεβλίθικε το φιλότιμό-τυς, άρχιςαν να ζοιρέβυν να θοριβυν. Παρατίριςα ότι εδο δεν έχο να κάμο με το τμίμα τυ κομυναλ κε πρόςτεςα με περιςότερι ζοιρότιτα.

— Πρέπι να μαζοχτύμε, να ςινενοιθύμε κε να πάρυμε οριςτικι απόφαςι για το εργοςτάςιο. Τυς άρεςε ι πρόταςι.

— Προ πολυ έπρεπε να το κάνυμε,-φονάζυν.

Αλι αποτίνοντε ς' εμένα.

— Εςι πιός ίςε, εςένα πιός ς' έςτιλε;

Εγο ςα νἄκυςα κε να μι άκυςα. **Με** χιρονομίες θέλο να τυς πο, πος αφ' εαφτυ-μυ το ιποκινο το ζίτιμα κε τυς καρφόνο κάμποςα ακόμα τςυχτερα λόγια. Αμα κατέβικα απ' τι ςκινι με περικίκλοςαν όλι-τυς κε νἄςυ κε γενικι επίθεςι. Πλάκοςαν κι άλι απο κιβερνιτικα γραφία κι' απ' το ζαβκομ. Ολι κατ' επάνο μυ!

— Πιός ίςτε εςις, πός τολμάτε να ςκανδαλίζετε τι μάζα; Αγνοίτε το νόμο; Πιός ςας το επέτρεπςε; Ιποςκάπτετε τιν αφθεντικότιτα τις κιβέρνιςις, εςις...

— Εςις, εςις, εςις....

Με φοβέριςαν κε με το κέντρο· μυ ονόμαςαν κάπιο τρεςτ, ανάφεραν διατάγματα, ανεκάτοςαν ςογιυζ, κόμα, μυ κάνανε το κεφάλι κολοκίθα. Ιδρόνο κςιδρόνο. „Τι ςε μέλι κάβυρα να πιδας ςτα καρβυνα„ ςιλογίζομε. Βρίςκο κάπος κ' εγο τον εαφτομυ ένοχο.

— Μπορι κε να το παράκανα λιγάκι τυς λέγο, μα μ'όλα τάφτα ι διαγογί-ςας μυ φένετε παράκςενι. Ας μαζόκςυμε τυς κομυνιςτες, να δύμε τι θα πυν κ' εκίνι.

Τυς άρεςε ι ιποχόριςί-μυ—έςτο κε μερικι—κε μυ ρίχτικαν με νέες απέτιςες.

— Παραδεχτίτε, μυ λένε—το αφθέρετο τις διαγογίς-ςας εδο μπροςτα ςε όλυς, κε τότε μιλάμε κε για ςινεδρίαςι.

„Για βλάκα με πίρατε, έχετε λάθος“ ςιλογίζομε κε τιέμε πάνο.

— Τι κάθεςτε κε πςάλετε φονάζο.—Τί, για αντεπαναςτάτι με πίρατε, ίτε για κάτι άλο, ... Κε δεν κςέρετε;

Κε τυς τ' αράδιαςα „Εγο ίμυνα κε ςτον πόλεμο κε ςτα μέτοπα κε ςτα κςεμέτοπα, εγο ίμε τέτιος κε τέτιος κ.τ.λ.“ Βλέπο κι αφτα δεν έχυνε περάςι. Δοκίμαςα με το δίκεο, με τι λογικι, παρα δεν κάνανε κι' αφτα. Στο τέλος το καμτςίκομα νάνε καλα.

— Μιάζι ςα να φοβάςτε τι ςινεδρίαςι,—τυς λέγο.

Κςίνιςαν τα μύτρα, θίμοςαν. Κατάλαβα ότι τυς άνκικςα τιν πιο εβέςτιτι χορδι. Τα πεδια μυ χτιπυν ματιες, ςα να λένε:

— Ετςι, έτςι τυς τεργιάζι! Τυς κοπανάο:

— Αν δε φοβάςτε—επιμένο—γιατί θιμόνετε, γιατί ερεθίζεςτε; Αν έγο εγο δίκεο καλα, αν εςις έχετε δίκεο, ακόμα καλίτερα. Πρόκιτε για το γενικο καλο...

— Γιατο γενικο μάλιςτα, δεν το αρνύμαςτε. Μα αν θα βγι ο καθένας κε θα πι, ότι τυ καπνίζι το κεφάλι, αποτελέζματα θαχυμε όχι κε καλα.

— Αμ' εςις πός τα θέλετε; Κάτο απ' το χαβά-ςας να χορέβυνε όλι;

Μυ ριχτίκανε κε πάλι.

— Τί ιπενιγμι ίνε τύτι; δεν ςας επιτρέπετε, δεν έχετε το δικέομα.

— Τί δικεόματα κε κςεδικεόματα; Το εργοςτάςιο νεκρόθικε, ι καρδιά-μας ραγίζετε γι' αφτο, κε ςις ςτάχτι γιρέβετε να ρίχνετε ςτα μάτια-μας!

— Σοςτά ςας λέγι, φονάζι το πλίθος.

— Τα μέλι τυ ζαβκομ τα χριάςτικαν. Τα πεδια τις γιατςέικας πίρανε φοτια. Πολι με γνορίζανε κι' απο πριν κε διο απ' αφτυς, ο Κρόχμαλ κι ο Σερδιυκ ίςανε φίλι-μυ, ακόμα απ' το 1905. Ι αντίθετι, παράπονα εναντίον-μυ „ίρθε“ λένε, „κι' αφτος να φέρι ταραχες κε ςκάνταλα, ςα να μι φτάνανε ι ςκυτύρες κε ι έγνιες-μας“. Ενας μυ πςιθιρίζι ςτο αφτι:

— Τυς πελέκιςες ςτα γερα.

Ιρθε ι ςιρά-μυ να δεφτερολογίςο. Στιν αρχι μαλακα, όςο πίγα φυρτύνιαςα.—Κάθεςτε-τυς λέγο-με με ςταβρομένα τα χέρια, το εργοςτάςιο το κάνατε ριμάδι, καρφί δε ςας κέγετε γιαφτο. Κι όςο προχορο χιρότερα. Σαν τελίοςα, μυ λένε τα πεδια χαμογελόντας.

— Σοςτα μας τα πςάλις, έχις δίκεο! Αφτα προ πολυ τα ςιλογιζόμαςτε κ' εμις!

— Αμ' αφυ έχο δίκεο γιατί ςιοπάτε, γιατί δεν πέρνετε μέτρα; φονάζο.

Αρχιςαν να μυ κςιγίςυν τάχα. Ανάφεραν το τρεςτ το κέντρο μυ ίπαν πος ο διεφθιντις πίγε να ενεργίςι για τιν επανάλιπςι τον εργαςιον τυ εργοςταςίυ, έγραπςε πος ιπάρχυν ελπίδες για τιν επιτιχία κι' ο ίδιος τράβικςε για εκςοχι. Πέραςε μίνας κι' ύτε φονι κι' ύτε ακρόαςι. Απτα λόγια-τυς κατάλαβα ότι πρέπι να περιμένομε. Απο πύ να περιμένομε κε πόςο κερο να περιμένομε, γιαφτο τίποτε. Κι' αναμετακςί-τυς δεν ςιφονυν. Αλος ςυ λέγι—πρέπι να το βάλομε το εργοςτάςιο ςε ενέργια—ο άλος απαντα·—με τί θα βάλυμε ςε ενέργια, αφυ δεν κςέρυμε τι αποτελέζματα θα έχυν ι ενέργιες τυ διεφθιντι; Κ' έτςι ο ένας το κοντο κι' ο άλος το μακρι.

Ο Κρόχμαλ τάκυςε όλα αφτα. Σικόνετε κε λέγι:

— Νέτα ςκέτα να τα πύμε, πεδια! Φτάνυν ι φλιαρίες κ' τάερολογίματα. Το κςέρυμε όλι-μας καλα, ότι αν θα περιμένυμε το διεφθιντι, το χάςαμε κι' αφτο το καλοκέρι. Ο Κοροτκοφ έχι δίκεο, το ςίδερο ζεςτο κοπανίζετε. Τα πολα τα λόγια φτόχια. Ας ορίςυμε ςίνεδρίαςι ςτο εργοςτάςιο.

Ετςι κι αποφαςίςαμε.

Στι ςινεδρίαςι τυς έτιχα όλυς τυς παλιυς ςιντρόφυς-μυ· Κυραζμένι, κυρελιάριδες κατεβαζμένα μύτρα. Πύν' ο παλεος αέρας, τα πιρομένα πρόςοπα τα μάτια, τα γεμάτα φος κε ζοι. Κςεθόριαςαν, τεμπέλιαςαν, πάλιοςαν. Τόνα το μάτι ςτο εργοςτάςιο, τάλο κάπυ άλυ Ι ςκέπςι-τυς εδο, ι λογιζμί-τυς ςτο ςπίτι.

Μαζοχτίκαμε μπροςτα ςτο ςιδερόδικο. Γίρο-μας δάςος τ'αγριοχόρταρα· Το μιχανικο τμίμα δυλέβι τάχατες, μα ο θόριβος τυ τόςο αδίνατος, ύςτε δεν εμποδίζι καθόλυ τιν ομιλία.

Διαλέκςαμε πρόεδρο τον Κρόχμαλ. Ανέβικε πάνο ςε ςορο απο βίδες κε μπόλτυς κε δοκίμαςε να βγάλι κανένα ριτορικο ζόγο, μα τυ λίπανε ι λέκςες. Ζάροςε λιγάκι, κοκίνιςε κ'επι τέλυς κατόρθοςε να πι:

— Ε, ε, τι να ςας πο;! Πρέπι να βάλυμε ς'ενέργια το εργοςτάςιο, ιδεμι βλαςτίμα-τα. Τόρα θα μιλίςι ο αντιπρόςοπος τυ λαβκομ, Φίρςοφ!

Ο Φίρςοβ μιάζι με κςιλοφάγο. Τυκ, τυκ „Πρέπι να προφιλάκςυμε το εργοςτάςιο, το εργοςτάςιο πρέπι να προφιλάκςυμε" κι άλο τίποτε! Καλο πεδι, τί να ςας πο, μα κςιλοφάγος! Θα πενέςι κε το ζαβκομ.

— Το ζαβκομ, ςίντροφι, φίλακςε το εργοςτάςιο ος κόριν οφθαλμυ, κιαν θα μπι ςτιν ενέργια, πιός θα πι το όχι; Κανις βέβεα, γιατι πρόκιτε περι παραγογικότιτας,„ περι ανίπςοςις παραγογικότιτας!" Κε τα λιπα κε τα παρόμια...

Κε τυκ, τυκ κι απο δο κι απο κι, κι άκρι δεν έχυν κε μέςι δεν έχυν. Ιςτερα ςικόθικε άλος ρίτορας, άλυ ίδυς ταραχι κι αφτος με τυς αριθμυς, το κοκς, τα μέταλα... Σίφονα με τα λεγόμενα, το εργοςτάςιο μπορι να δυλέβι, μπορι μάλιςτα να αρχίςι κε καμίνεπςι μετάλυ. Ι ςινεδρίαςι τ'άκυςε όλα με μια φονι.

— Μα τότες γιατί δεν αρχίζι ι δυλια;

— Τί περιμένετε;

— Ζαβκομ, πυ ίςε;

— Φίρςοφ, ακυς;!

Ι ιπάλιλι τυ γραφίυ θέλιςαν να δικεολογιθυν.—Μα το κέντρο, μα ο διεφθιντις ίςα ίςα γι'αφτιν τιν ιπόθεςι πίγε, έγραπςε, πρέπι να περιμένυμε τ'αποτελέςματα. Ιπαν πολα κε διάφορα κε ςτο τέλος ανέβαςαν ςτο βίμα τον ινζζενέρο, για να επικιρόςυν τιν ιδέα-τυς. Αφτος πάλι παρυςίαςε μπροςτά-μας ένα ςορο διςκολίες.— Πρέπι να παρθι ιπόψιν ι παρόςα κατάςταςι, ι καμινεφτικι κλίβανι χριάζοντε ςοβαρες επιδιόρθοςες, αν δε μπι ςε ενέργια τυλάχιςτον ένας κλίβανος, μας απιλυν μεγάλες ζιμίες, ι επιδιόρθοςι παρυςιάζι πολες διςκολίες κε κε...

I σινεδρίασι ερεθίζετε, ανιπομονι. Ακύοντε φονες.

— Οςτε ας κάτςυμε με σταβρομένα τα χέρια, για να μι έχυμε διςκολίες.

— Μεγάλες ζιμίες! Κε τόρα τί κερδίζυμε;

— I ςκύρια τρόγι το εργοςτάςιο κι αφτι περιμένυν για να το καλοφάγι.

— Τςίμπιμα το ζαβκομ.

— Κλοτςια για να κςιπνίςυν.

— Να παρθι απόφαςι:

— Στο διάβολο ι απόφαςι.

— Ζοντανα πράματα, δυλια κι όχι χαρτομπαλόματα.

Ο Κρόχμαλ μυ νέβι! Εγο ςα να βρίςκυμε ςτο δέφτερο υρανό μα ο έβδομος πολι πςιλα ςτέκετε ακόμα. Ζιτο λόγο.

— Φτάνυνε ι λόγι—φονάζυν.

— Τυς λόγυς φιλάκςτε-τυς για τα δικά-ςας τα ςτομάχια! Εμις τυς χορτάςαμε!

— I γλόςα-τυς ρόζοςε, ανάνκι δεν τόχυν!

Εγο επιμένο:

— Διο τρία λόγια, επιτρέπςτε, ίνε ανάνκι.

— Πέςτα γλίγορα,-φονάζυν κε χιρονομυν απ' τα μπροςτινα καθίζματα.

Σικόθικα.

— Καλα—τυς λέγο—πεδια! Βλέπο πος όλι-ςας ίςτε τις ιδέας ν'αρχίςι να δυλέβι το εργοςτάςιο, μα με τα ςιμερινα χάλια-τυ θα μπορέςι να λιόςι μέταλο, να δυλέψι ςίδερο;

Οχι, βέβεα! Ανανκι πρότα κι αρχις να το διορθόςυμε, να κςεριζόςυμε τ'αγριοχόρταρα, να παςτρέψυμε τις μιχανες, τα τεζάχια κ.τ.λ.

— Αφτο προ πολυ έπρεπε να γίνι!

— Γιατί κιμόντε!

Θόριβος, φονες! Ενεπςα με τα χέρια πάνο κάτο, τυς καθιςίχαςα κ'εκςακολυθο.

— Στα λόγια όλι-μας πρόθιμι-φονάζο.—Μα πρέπι να κυνιθυν κε τα χέρια κε αμέςος μάλιςτα, χορις αργοπορία.

Ο Κρόχμαλ αμέςος έθεςε τιν πρόταςί-μυ ςε πςιφοφορία.

— Πίι ίνε ιπερ;! Κατεβάςτε τα χέρια. Κατα; κανένας. Ιςτερα απ' τι ςινεδρίαςι θ'αρχίςυμε ςτι δυλια, τόρα πρέπι να εκλέκςυμε επιτροπι!

Στιν επιτροπι έπεςα κι εγο μαζι με τον Κρόχμαλ. Κςεχορίςαμε τι ςινεδρίαςι ςε ομάδες, διορίςαμε επιςτάτες κε αμ' έπος, αμ έργον, αρχίςαμε ςτι δυλια. Τα μέλι τις επιτροπις, περάςαμε ςτο γραφίο, για ιδιέτερι ςινεδρίαςι. Ιπε ο καθένας τα δικά-τυ, λογομαχίςαμε αρκετα κι επι τέλυς ςιφονίςαμε να ςτίλυμε αντιπροςοπία ςτο κέντρο για τιν ιπόθεςι τυ εργοςταςίυ. Αντιπροςοπία εκςέλεκςαν εμένα κε τον Κρόχμαλ, ςαν τυς πιο „δινατυς" κε πιο „νιχάτυς". Στον ινζζινέρο κε ςτυς ιπάλιλυς τυ γραφίυ δεν άρεςε αφτι ι εκλογι, μα τί μπορύςαν να κάμυν, αφυ ι πλιονοπςιφία τ'αποφάςιςε.

Εκι πυ ο γραματέας ετίμαζε τα μαντάτα-μας, ι επιτροπι μας έδινε εντολες, παραφορτομένες με ςιβυλες, χοντρα λόγια, φοβέρες κ.τ.λ.

ΚΑΛΑΜΑΡΟΚΡΑΤΙΑ

Στο κέντρο φτάςαμε πρωι. Αφίςαμε τα πράματά-μας ςτιν οπςςεζζίτια κε τραβίκςαμε κατ' εφθίαν εκι όπυ έπρεπε. Τρέχυμε πάνο κάτο, αροτύμε, ιπογράφυμε.

— Αποταθίτε, δομάτιο αριθμος δίνα, ςίντροφος όνομα τάδε.

Βρίκαμε το οριζμένο δομάτιο, μπίκαμε, αροτύμε. Μας δίχνυν μια γονία.

Επίθεςι ςτι γονία. Σίντροφο δε βλέπυμε κανένα, εχτος ένα μεγάλο τραπέζι, ςα νεκροκράβατο, ςκεπαζμένο απο πάνο μ'ένα ςτρονκιλοτο καπάκι, καμομένο απο ςτενες ρέικες. Σταθίκαμε κε περιμέναμε πότε θα φανι ο ςίντροφος. Απ' το γιτονικο τραπέζι μας ζιγόνι ένας λεβεντάκος με καλιφε.

— Εγο ίμε—λέγι ο αναπλιροτίς-το. Περι ατομικις ίτε περι κινονικις ιποθέσεος πρόκιτε;

Το κεφάλι-το γιαλίζι, σαν να τόλικσε αγελάδα, τα μαλιά-το χοριζμένα σε κανονικι χορίστρα, τα νίχια-το βαμένα τριανταφιλι κε στον παραμέσο δαχτιλίδι μ'αστραφτερι πέτρα Στο δεκσί-το τσιγάρο σε πίπα. Περιτες λεπτομέριες, θα πις, μα σ'εμας κάνανε πολι δισάρεστι εντίποσι, σα να μας καρφόσανε χοντροβελόνα στο πλεβρο. Κάτι θέλομε να το πόμε, μα ι γλόσα δε γιρνα.

Κε κίνος βρέθικε σε αδιέκσοδο, κοκίνισε, στενοχορέφτικε.

— Επι τέλος πέτε, τί θέλετε, έχο δολια...

Κοτσα, στραβα τα ίπαμε. Ακυσε, ζάροσε τα χίλι.

— Κατάλαβα, κατάλαβα! Γι αφτι τιν ιπόθεσι ιπάρχι πια οριζμένι απόφασι. Τον πλισιάσαμε περισότερο.

— Τί απόφασι;—εροτάμε.

Τίνακσε τι στάχτι το τσιγάρο-το κε μ'αδιαφορία.

— Αρνιτικι-λέγι κε τραβα κοντα στο γραφίο-το.

Το πίραμε το κατόπι.—Πὔνε αφτι ι απόφασι;—κσαναροτάμε

— Στο σίντροφο Φεδόροφ, λέι αριθμος τάδε.

— Τρέχυμε στον σίντροφο Φεδόροφ. Αφτος μιάζι περισότερο άνθροπος. Νε μεν, τα γιαλιά-το μαλαματένια, μα με τον κορέα φένετε τάχι προ πολυ χαλαζμένα. Απ' τιν πίτιρι ασπριζμένος ο γιακάς-το, κυρελιάρις, μ'οχρο το πρόσοπο

„Κακι ψιχι" μυ πέρασε ι ιδέα, μα φένετε γελάστικα.

Ο σίντροφος Φεδόροφ μας έβαλε να κάτσομε. Ακυσε για τιν ιπόθεσι, δάνκασε τα γένια-το:

— Κσέρο, κσέρο-λέγι—μίλισα γιάφτι τιν ιπόθεσι με τον διεφθιντι το εργοστασίο-σας. Να σας πο, ο διεφθιντίς-σας ίνε ένας χάχας. Πρέπι να σφίκσετε, ιδεμι ι δολιά-σας προκοπι δεν έχι. Ελάτε μαζί-μο.

Μπίκαμε απο δομάτιο σε δομάτιο, περάσαμε διαδρόμος, ανεβίκαμε σκάλες, φτάσαμε μπροστα σε μια γιαλόφραχτι πόρτα,

Μέςα κεφάλια, κεφάλια, ςαν τα καρπύζια ςτον μπακςε. Περιμένι ο καθένας τι ςιρά-τυ. Μας πίρε μαζί-τυ ςτο δομάτιο ο ς. Φεδόροφ, άρπακςε απ'το χέρι ένα κολαροφορεμένο με ςακάκι κε μετακςοτο μαντιλάκι ςτιν απάνο τςέπι-τυ. Γαβρίλκα ίταν τ'ονομά-τυ, κε μ'αφτο τ'όνομα θα τον αναφέρο ςτο εκςις.

— Νά,-τυ λέγι ο ςίντροφος Φεδόροφ-, γνοριςτίτε με τυς αντιπροςόπυς το δίνα εργοςτάςιυ. Ι δυλιά-τυς, μέςο-ςας πέραςε ςτιν κολέγια. Πρέπι να τυς παρυςιάςετε ςτον πρόεδρο.

Ο Γαβρίλκας ςα να βιάζετε, πέρνι τα χέρια-μας, κ'εκι πυ τα μάτια-τυ γιρναν εδο κ'εκι, απαντα.

— Καλα, καλα ακύο, χέρο πολι.

Κε διορθόνοντας ςτι μίτι τα πενςνέ-τυ, πάνο απ' τυς όμυς-μας νέβι καπιονυ, ςτέλι χαμόγελα ς'άλυς. Βίδα κ' ετύτος, όχι άνθροπος. Κατάλαβα ότι αφτος ο Γαβρίλκας θα μας τα μπερδέπςι χιρότερα, απ'τον καλιφοβράκοτο τον κυτεντε, μα τί να γίνι. Ο ςίντροφος Θεδόροφ μας έδοςε ςκαμνια κε μας πςιθίριςε ςτ' αφτι·

— Αφτον τον τςοβενάκο να τον πάρετε απο κοντα, να ςας φέρι ςτον πρόεδρο. Προςοχι, να μι τα χαντακόςετε.

Μας αποχερέτιςε κ'έφιγε. Καθίςαμε. Αντίκρι-μας, ςτον τίχο, το ρολόγι, τικ, τακ, προχορί. Κιτάζυμε γίρο, απορύμε!

Μορε, άνθροπι ίνε τύτι, για φιγυρίνια. Απο κάτο φυςκοτες βράκες, μπαλόνια, απο πάνο ςτενα ζζακέτα, κολάρα, γραβάτες κε τα παρεπόμενα. Κι' ο καθένας-τυς με τον Γαβρίλκα έχι να δίνι κε να πέρνι. Ο Γαβρίλκας ίλιος, αφτι πλανίτες.

Τον ένα βγάζι ο Γαβρίλκας, τον άλο μπάζι. Μια τον βλέπις, με τα χαρτια ςτο χέρι, μια τον χάνις. Πέραςε όρα, πέραςαν διο, πέραςαν τρις. Ι κιλιά-μας πέζι ταμπυρα, γιατι απ' το πρωι δεν τςιμπίςαμε τίποτις. Βρίκα μια κατάλιλι ςτιγμι, χοπ κε τον τςακόνο το Γαβρίλκα.

— Σίντροφε,—τυ λέγο—εμας μας κςεχάςατε;

Με κίτακςε κατάματα.

— Εςας, έςας; Εςας πρότι φορα ςας βλέπο! Υτε ςιμιομένυς ςας έχο...

— Ο ςίντροφος Φεδόροφ,-τυ λέγο,—για το εργοςτάςιο.

— Τίποτε—απαντα,— πύνε τα χαρτιά-ςας;

Τα χαρτιά-ςας πρέπι πρότα να βρεθόνε κ'έπιτα.. Πάμε...

Μας έφερε ςτο διπλανο δομάτιο. Πίςο απο μπάνκο καφοςοτο γραφομιχανες κε ςορι-ςορι χαρτια, πυ ςκοτίνιαςαν τα μάτια-μυ, ςαν το ίδα. Ο Γαβρίλκας φόνακςε τι ςιντρόφιςα Σολοβέιτςκα, μας παρέδοςε ς'εκίνι κε λέγι:

— Σινενοιθίτε μαζι, ετιμάςτε τα ένγραφα.

Ι Σολοβέιτςκα με μπλύζα κε με κυρεμένα μαλια. Απ' τα νίχια ςτιν κορφι κυμυνίςτκα φένετε. Παντρεμένι όμος αν ίνε για κορίτςι δεν φένετε. Ακύμπιςε τις ανκόνες ςτον πάνκο κι ανάμεςα απ' τα κάνκελα μας ερота.

— Τί θέλετε;

Τί να πύμε κε τί να περιμένομε απο ένα τέτιο τςύτςελο. Απ' τυς τρόπυς απ' τα φερςίματά-τις καταλαβένομε πος δεν ίνε βοτάνι για τιν πλιγί-μας, μα πιός κςέρι, μπορι νάχυμε κε λάθος. Τα λέμε τα μαθιμένα-μας, αφτι διορθόνι τα κυρεμένα τα μαλιά-τις, μας ακύι κε στο τέλος:

— Περάςτε άβρι,—μας λέγι.

— Σιντρόφιςα, αν ίνε δινατο ςίμερα, ςας παρακαλο. Ι δυλια ίνε βιαςτικι, ίρθαμε απο μακρια, χιλιάδες εργάτες περιμένυνε τιν επιςτροφί-μας, κε κάθε αργοπορία ζιμιόνι κε τιν κιβέρνιςι.

— Αδίνατο, αδίνατο, δεν ίςτε, εςις μόνι, έχο κι άλες δυλιες.

Λίγιςε τι μέςι-τις, ζάροςε τιν υρίτςα κι απο δο παν κ'ι άλι. Τί να γίνι; ανανκαςτίκαμε να ιποχορίςυμε.

Σεργιανίςαμε τιν πολιτία, διαβάςαμε τιν εφιμερίδα, το βράδι επιςκεφτίκαμε το κλυπ, κε τιν άλι μέρα ακριβος ςτις 10, βρεθίκαμε πάλι μπροςτα ςτα κάνκελα. Μπένο--βγένυν. Αλι

çκιμένι μπροςτα ςτα τραπέζια μιλάνε, κε ςτις 11 γάτινα κ'ι ι κορύζα-μας. Τι ζιγόςαμε μοναμιας.

— Καλα, καλα, μιν βιάζεςτε, θιμάμε.

Κάθιςε ςτο τραπέζι-τις, κε μις τα μάτια καρφομένα πάνο-τις. Φέρανε τςάι για τιν ιπαλιλία, τις δόςανε βέβεα κι αφτινις. Εριχςε ζάχαρι, ανακάτεπςε, κι άρχιςε να ρυφα αργα αργα με το κυταλάκι.

Σία κε αράκςαμε—,λέγο τυ Κρόχμαλ.—Αφτι, όπος πάι, ίςαμε το μεςιμέρι δεν τελιόνι το τςάι-τις.

Ο κερος περνα, ανιςιχύμε· Στις 12 δε μπόρεςα πια να χάνο ιπομονι. Σικόθικα κι ανάμεςα απ' τα κάνκελα φονάζο:

— Σιντρόφιςα Σολοβέιτςκα, περιμένομε.

— Σίκοςε το κεφάλι, μυ απαντα.

— Περιμένετε, έχο τρέχυςα ιπιρεςία. Ενορίτερα απ' τις διο δε μπορο.

Ετίμαςα το χέρι, ο Κρόχμαλ με τραβα απο πίςο.

— Χορις ανοιςίες—μυ λέγι—να μιν τιν πάθυμε χιρότερα.

Βγίκαμε. Στις διο κςανάρθαμε, φιτεφτίκαμε μπροςτά-τις. Ι Κυρύζα ύτε γέρνι να μας ιδι.

— Μίλα-τις—λέγο τυ Κρόχμαλ,—εγο δε μπορο να βαςταχτο πια, θα τις τα κόπςο χοντρα κε θα γίνι τυ Κυτρύλι ο γάμος.

Εςκιπςε ο Κρόχμαλ πάνο ςτον μπάνκο κε τιν φόνακςε. Σικόθικε θιμομένι κι άρχιςε να μας πςάλι τον εκςάπςαλμο.

— Δες αφθάδια, δες ανεντροπια! Αφιςα πίςο για ςας τιν εργαςία-μυ κε ςις... Κε ςις. Κε πάι, ι μιχανι πίρε δρόμο, δεν ςταματα πια.

Μας έκανε τυ ςκινιυ κε τυ παλυκιυ. Γιατί, για πιά ετία κςέρο κι εγο; Τις ρίχτικα κι εγο ςοβαρα πια.

—Αδιάςτε-μυ τι γονία—φονάζι επι τέλυς. Δικά-ςας χαρτια ύτε ίδα κι ύτε πίρα ςτα χέρια-μυ!

— Πός γίνετε αφτο;

— Απλύςτατα, γένικε κε πάι.

— Μα τότε γιατί ολόκερο ιμερονύχτι μας πεδέβετε τυ κάκυ;—λέμε, κε τραβάμε ςτον Γαβρίλκα.

Τον βάλαμε ςτι μέςι κε αρχίζυμε. Μας ακύι κε νομίζις πάνο ς'αναμένα κάρβυνα πατα· Τα πόδια δο κ'εκι κατανέβι με το κεφάλι κι αναθεμά-με αν ςκαμπάζι τίποτες.

Τυ τάπαμε τάχατες όλα, τυ τα καρφόςαμε ςτο μιαλο με τιν ιδέα-μας κε τί να μας πι ςτο τέλος;

— Αμ τί να γίνι ςίντροφι; χαθίκανε βέβεα! Ζιτίςτε τις κόπιες κε αρχίζυμε απ' το άλφα!

— Πός γίνετε απ' τιν αρχι, μίνες χριάζοντε, —τυ λέγο.

— Μίνες, χρόνι τί να γίνι, αφυ, όπος φένετε, χάθικαν τα χαρτια.

— Μα πός μπορύςαν να χαθυν τα χαρτια. Κάπια ςιμίοςι θάχετε ςτα βιβλία-ςας για τιν παραλαβι.

— Δεν κςέρο, δεν πιςτέβο.

Τίνα κάνυμε; Αιντε κςανα ςτο ςίντροφο Φεδόροφ. Δεμονίςτικε ετύτος, τρέχι ςτον Γαβρίλκα κι απο κι ςτον αναθεματιζμένο τον πάνκο με τα κάνκελα κε τα πςάλι τις Σολοβέιτςκας. Φονάζι αφτος, φονάζι εκίνι, κε ςκεςκάι ένας καβγας.

Τρις μέρες γιρίζαμε, ςαν αλίτες, απο δομάτιο ςε δομάτιο, απο τραπέζι ςε τραπέζι. Σκαλίζυμε τα βιβλία, τα "ιςερχόμενα„ κε τα "εκςερχόμενα„. Τιν τετάρτι μέρα βρέθικε επι τέλυς ςε κάπιο βιβλίο τις διεκπερέοςις μια ιπογραφι τυ Γαβρίλκα για τιν παραλαβι τον ενγράφον. Φέραμε κε „τυ χόςαμε ςτι μίτι το βιβλίο. Κύνιςε τυς όμυς, κε μας οδίγιςε ςτο πλαγινο δομάτιο.

Ιςτερα απ'τιν τετάρτι μέρα ι δυλια κατάντιςε πάλι ςτο τραπέζι τις Σολοβέιτςκας. Τιν πίραμε με καλο τρόπο, τις γλικομιλίςαμε, τιν παρακαλέςαμε.

Εκίνι το γυδι το γυδοχέρι.—Χαρτια δικά-ςας δεν ίδα, δεν κςέρο!

Θεριο έγινα, ζίτιςα κατάλιλο ςτιγμι, τις έκοπςα το δρόμο κε τις λέγο.

— Κίτα καλα, ςιντρόφιςα, αν δε βρις γλίγορα τα χαρτιά-μας, πικρα θα μετανιόςις.

Εβγαλε ςτρινκια φονι, ςτριφογίριςε, ςιν ζβύρλος, ζιτα ικανοπίιςι. Εμις επιμένουμε. Γίρο ο κόζμος μας δικεόνι, μα τί το όφελος, ύτε θέλι να μας ιδι.

— Στάςυ, —λέγο μέςα-μυ, —κε θα ςυ δίκςο εγο, διαβόλυ-μυ χαρακάκςα. Τιν παραμόνεπςα τιν άλι μέρα πρωι ςτιν ίςοδο, τι ςτόλιςα με κάμποςα ζυμερα λόγια, τις έδικςα τι γροθια. Το κεφάλι κάτο κε δρόμο, εγο το κατόπι-τις. „Κίτα καλα", τις λέγο, "τι δυλιά-μας, ιδεμι ςε πίρε ο διάβολος„. Φοβίθικε ςτα γερα κε δρόμο, χορις να πι λέκςι.

Τρέχο ςτιν οπζζεζζίτια φονάζο τον Κρόχμαλ κε τυ λέγο.

— Πάμε, ι δυλιά-μας ίνε έτιμι.

Φτάςαμε ςτο γραφίο κε ςτιλοθίκαμε μπροςτα ςτα κάνκελα. Κςερόβικςα, έκανα μια εβγενικι ιπόκλιςι, ςαν καβαλέρος πυ προςκαλι τι ντάμα-τυ να χορέπςι κρακαβιάκα, κε λέγο με γλικια φονι:

— Σιντρόφιςα Σολοβέιτςκα τα βρίκατε τα χαρτια;

— Τα βρίκα, μάλιςτα.,. ίςαν αλυ.. όχι ςτο ςινιθιζμένο φάκελο, —λέγι, κε μυ δίνι τα χαρτια, χορις να ςικόςι τα μάτια να μας ιδι. Τα πίραμε κε τρέκςαμε ςτο Γαβρίλκα κι αποκι ςτον παραπάνο, αφυ περάςαμε διαδρόμυς κε δομάτια με „ιδιέτερυς" κε άλον λογιον γραματέας κε ιπογραματέας. Κάπυ κάπυ πέκςανε κε γροθιες πάνο ςτα τραπέζια, όςπυ επετίχαμε απόφαςι. „Ν' αποςταλι επιτροπι ςτο εργοςτάςιο κε επι τι βάςι τον αποτελεζμάτον" κ.τ.λ. Τιλεγραφίςαμε ςτυς δικύς-μας κι αναχορίςαμε με το πρότο τρένο.

ΜΙΑ ΕΦΘΙΜΙ ΚΥΒΕΝΤΑ.

Οταν φτάςαμε, τ'αγριόχορτα ίςαν πια κςεριζομένα απ'τιν αβλι τυ εργοςταςίυ, τα τεζάχια κ' ι μιχανες παςτρεμένες. Μυ ίρθε το κέφι κε τρέχο ςτον ινζζινέρο.

Πός τα πάμε, ςίντροφε;

Ο ινζζινέρος τον ένα τον όμο-τυ στον υρανο τον άλο στι, απαντα.

— Οχι ρόδινα, χριάζετε ριζικι επιδιόρθοσι κε πύ να βρεθυν ι κατάλιλι εργάτες; Θα καλοςκεφτο κε τότε βλέπυμε.

Τον άκυςα, τον κίτακςα. Τα μύτρα-τυ κςινιζμένα.

Σκεφτίτε, ςκεφτίτε, —τυ λέγο με ιρονικο γέλιο κε τον αφίνο.

Πιγένο βρίςκο τα πεδια, ςινενούμαςτε, κι αποφαςίζυμε να βάλυμε ς'ενέργια τι δυλια, όςπυ να ρθι ι κομίςια.

Νέκρα, καταςτροφι γίρο! Διςκολίες με τα καντάρια κε πεπίθιςι με το δράμι. Εφόςο βρίςκεςε αναμετακςί-τυς, μιλας μαζί-τυς, ςα να ζοιρέβυν, να κυνιόντε. Τυς άφιςες, αρχίζυν στις βριςιες κε στα παράπονα. Δεν ίνε μορα πεδια, καταλαβένυν ότι χορις καμίνεμα μετάλυ δυλια δε γίνετε. Καμια δεκαρια φορες επιςκέφτικα τα καμινεφτίρια. Κίτακςα απο δο, κίτακςα απο κι, αρόςτιςα. Παςτρέβυν, διορθόνυν τάχατες, μα δε βγένι τίποτε. Χριάζετε οδιγος, χριάζετε ςιςτιματικι εργαςία.

Πιράχτικα, ερεθίςτικα κε προι προι τρέχο πάλι στον ινζζενέρο.

— Σκεφτίκατε; αροτο. Τα μύτρα-τυ περιςότερο κςινιζμένα παρα χτες. Ι όμι-τυ πάλι σε ενέργια, ι γλόςα λαδομένι, ψίχρεμος, αδιάφορος. Να μας αποκιμίςι θέλι με τι ριτορική-τυ.

— Περιμένατε,—λέγι,—έρχετε ι κομίςια, κιτάζυμε τί λέγι, τί μας αναθέτι, κάνυμε τυς ιπολογιζμύς-μας κε τότε βλέπυμε.

Τον πίρα παράμερα κι αρχίζο:

— Σίντροφε ινζζενέρο—τυ λέγο,—φοβάμε!

— Αμ. δεν ίνε κ'έφκολι δυλια. „Βαρια ίνε ι κορόνα τυ Μονομάχυ" όπος λέγι ο λόγος. Κι απο τί φοβάςτε;

— Απο ςας, απο κανένα άλον,—τυ απαντο·

— Απο μένα; πός;

Νε απο ςας, απο ςας!

— Δεν καταλαβένο, με ςιχορίτε, εκςιγίςτε-με το γιατί;

— Γιατί; γιατι μυ φένεςτε αδιάφορος, πολι αδιάφορος, πςίχρεμος.

— Αφτο ίτανε;—μυ λέγι,— ςυφρόνοντας τα χίλι.

— Δεν ίνε λίγο πράμα αφτο!

— Παράκςενο μα τιν αλίθια πςιθιρίζι.—Εγο φίλε-μυ δεν ςινιθίζο να παραφέρομε, ενεργο με πςιχρεμία κε με ακριβις λογαριαζμυς.

— Με λογαριαζμυς; Καλα—τυ λέγο με πίζμα.—Τότε δε μυ λέτε, ςίφονα με τυς λογαριαζμύς-ςας μπορύμε να βάλυμε ςε ενέργια το ένα καμινεφτίρι;

— Αμφιβάλο,—απαντα.

— Αμφιβολία εδο δε χορι, αφυ εργάζεςτε με ακριβις λογαριαζμυς! Νε, ι όχι;

Σκέφτικε λιγάκι.

— Οχι, μυ απαντα.

— Γιατί όχι;

Δάνκαςε τα χίλι, γίριςε δο κι εκι το κεφάλι κε μυ απαντα:

— Δεν έχυμε ςταθερυς αντικιμενικυς όρυς... ι κατάςταςι... το περιβάλον, ι κονγιυκτύρα, ί, ί, ί, ... Ολόκλιρι επιςτιμονικι διατριβι θέλι να μυ κάνι.

— Σταθίτε, ςταθίτε, παρακαλο, γιατί μας μπερδέβετε, γιατί μας φοβερίζετε μ'αφτά-ςας τα καμόματα· Πέτε κοντολογις κ'εκςάςτερα.

— Μέταλο, κάρβυνο έχυμε;

— Εχυμε.

— Μιχανες, βαγόνια, ρέλςες, καμινεφτίρια, τύβλα, γλίνα, εργάτες, τορνεφτες, ςιδεράδες, ςλεςάρυς κε τα λιπα έχυμε;

— Ας πύμε πος έχυμε. Μα μας λίπι το κιριότερο, απαντα.

— Βέβει για κανένα δεν ίμαςτε. Το ίπα κε το κςαναλέγο. Το εργοςτάςιο ίτε πρέπι να ςταματίςι ολότελα, ίτε αν θα δυλέβι, να δυλέβι με πλίρι ναγρύζκα. Κςάςτερα τα λέγο;

— Οχι κε πολι,—τυ απαντο.—Σεκλετίζεςτε για τι ναγρύζκα, κε δε με λέτε πιός θα τιν εχτελέςι αφτι τι ναγρύζκα, αφυ το εργοςτάςιο κατάντιςε νεκροταφίο. Δε με λέτε, τςυγύνι, ατζάλι, ςίδερο χριαζόμεθα, για όχι;

Πιράχτικε κατάκαρδα.

— Τί, για μορο πεδι με πίρες, εκςέταςες μυ κάνις; Εκίνα πυ κςέρετε εςις, εγο προ πολυ τάχο κςεχαζμένα...

— Τόςο το καλίτερο,-τυ λέγο.—Τότε γιατί ν'αμφιβάλετε ςτο κάθε-τι;

Μιςόκλιςε τα μάτια, μ'εκίτακςε, ςά νάχε μπροςτά-τυ κανένα τρελο κε αργα, τονίζοντας κάθε λέκςι:

— Γιατι,-λέγι—δεν πιςτèβο κε δε μπορο να πιςτέβο ς'αφτα πυ λες.

Βλέπο, δε βγένι τίποτε κε τον ςφίνκο περιςότερο.

— Πιςτέβετε ίτε δεν πιςτέβετε ςε κάτι-τι, αφτο άλο ζίτιμα. Εμένα μ'ενδιαφέρι αν έχετε πίςτι ςτον εαφτό-ςας, ςτιν εργαςία-ςας. Μπορίτε να βάλετε ςε ενέργια το χαμινεφτίρι, ίτε όχι;

— Θέλι κι ερότιμα—λέγι φυρκιζμένος. Μα γι αφτο χριάζυντε απαρέτιτες ςινθίκες. Ιπάρχυν; ςας εροτο.

Τυ ανάφερα τιν απόφαςι τυ κέντρυ, τα χαμινεφτίρια, τα μέταλα, τις εργατικες δίναμες. Δε μ'άφιςε ν'αποτελιόςο...

— Αφτα δεν αρκυν,-φονάζι, γαράντιες χριάζοντε!

Αλακςε κ' ι φιςιογνομία-τυ· Χαμίλοςα τι φονι, μαλάκοςα ίςτερα ςιλογίςτικα· „Τί, τςιριμòνιες πρέπι να τυ κάνο“; κε τυ απαντο.

— Τυ κάκυ ερεθίζεςτε, τυ κάκυ γιρέβετε γαράντιες· Ι περίςταςες τόρα ίνε διαφορετικες. Πέτε-μυ, ςας παρακαλο, με τον αέρα τρέφεςτε, ίτε καταναλίςκετε κάτι-τι. Κιαν το δέφτερο, δίκςτε-με πιά ίνε ι παραγογί-ςας, τί εργαςία κάνετε;

Κοκίνιςε κε μυ επετίθικε λάβρος.

— Πρότα εςις,—φονάζι,—δίκςτε-με τιν εργαςία τον ςιντρόφον-ςας. Τί κάνυν ι ςιτνρόφι-ςας; Ζαςςικάλκες, λαμπίκα

για τι ςαμογόνκα, κατακλέβυν το εργοςτάςιο. Γιατί ς'αφτυς δεν κάνετε παρατίριςες, ίτε δεν βλέπετε το τί γίνετε;

— Παραφέρεςτε,—τυ λέγο—τα βλέπυμε όλα, κε μι ςας περνα ι ιδέα ότι μας αρέςυν αφτα πυ γίνοντε. Ιςα ίςα εδο ένκιτε ι δίναμί-μας, ςτο ότι δεν ίμεθα ικανοπιιμένι, μ'ότι γίνετε. Δεν ίμεθα ικανοπιιμένι ύτε απ'τις προόδυς τις επανάςταςις, ότε απτι δράςι τον ιγετόν-μας ύτε απτον εαφτό-μας ύτε απ' τις γινέκες-μας, ύτε απ' τα πεδιά-μας! Εμπρος όλο εμπρος θέλυμε να πάμε. Ι νομίζετε πος πολεμίςαμε, πος χίςαμε το έμα-μας, για να πιτίχυμε μια τςιγάνικι ζοι κι άλο τίποτες;

— Δεν καταλαβένο,—μυ λέγι.—Μα ςις ι ίδιι δεν ίςτε, πυ ςταματίςατε τα εργοςτάςια; Γιατί τόρα παραπονιέςτε;

— Πιός παραπονιέτε;—φονάζο.—Μάλιςτα, εμις τα ςταματίςαμε τα εργοςτάςια, γι αφτο κε πολεμίςαμε. Εμις όμος ίμεθα πυ θα τα δόςυμε νέα κατέφθινςι, εμις ίμεθα πυ θα φιάςυμε νέα κε τελιότερα, ςτα οπία ι δυλια δεν θάνε βάςανο, αλα ιδονι κε εφχαρίςτιςι.

Ζάροςε τα χίλι.—Υτοπία—λέγι Τα εργοςτάςια φιάνοντε όχι για ιδονι κε εφχαρίςτιςι.

— Για ςας, μάλιςτα υτοπία ίνε, εγο όμος πιςτέβο,—τυ απαντο.

— Πιςτέπςτε, πιςτέπςτε, δε ςας εμποδίζι κανένας,—λέγι γελόντας.

Ατομικί-ςάς ιπόθεςι.

— Με ςιχορίτε!—φονάζο,—δεν ίνε ατομικι ιπόθεςι, γενικι, πανκόζμια ιπόθεςι ίνε, ςίντροφε ινζζινέρο, άνκε κάπος βαρι μυ φένετε να ςας πο κε ςίντροφο.

— Παρακαλο, παρακαλο, ας λίπςι το ςίντροφε. Σας διαβεβεο θα μ'εφχαριςτίςι περιςότερο,—λέγι μυρμυρίζοντας.

— Οχι,—τυ απαντο με πίζμα,—ςίντροφο θα ςας ονομάζο, γιατι αφτι ι λέκςι ςαν κοφτερο μαχέρι ςπαράζι τιν καρδιά-ςας!

— Κε γιατί να μυ ςπαράζι τιν καρδια, αροτα κατςυφιαζμένος;

— Γιατι,—τυ απαντο—ι ιδέες-σας αλυ γιρνυν κε κολιςιεργίτε μπροςτα ςτιν πραγματικότιτα!

Ιπα κ'εςταμάτιςα. Σιοπι αφτος, ςιοπι κι εγο. Στεκόμαςταν αντίκρι κι αντίκρι σαν να περιμένυμε κάτι-τις. Εμένα τα ςαγόνια-μυ πάνε κι έρχυντε, αφτυνυ ςυφρυμένα τα φρίδια· Ιςτερα απο λίγο βάλι το χέρι ςτον όμο-μυ κε μυ λέγι:

— Σε μακαρίζο, μα τιν αλίθια, ςίντροφε Κοροτκοφ!

— Γιατί;—αροτο.

— Γιατι ίςε ςταθερος ςτις ιδέες-ςυ κε πιςτέβις ςε κάθε υτοπία.

Πιράχτικα, μα κρατίθικα κε τυ λέγο.

— Πιςτέπςτε κε ςις, κανένας δεν ςας εμποδίζι.

— Τράβικςε το χέρι απ' τον όμο-μυ κε μυ λέγι, ςαν με παράπονο.

— Θέλο να πιςτέβο, μα δε μπορο. Για ςας, πυ ο κίκλοςςας ίνε πολι περιοριζμένος, για ςας, πυ όλα ςας φένοντε απλα κε κςάςτερα, έφκολι καταντα ι πίςτι. Για μένα, πυ έμαθα πολα, ι γνόςι μ' εμποδίζι να πιςτέβο ςτ' ακατόρθοτα.

— Τί γνόςις ίνε αφτες;—τον αροτο,—αφυ ςας οδιγυν ςτιν αμφιβολία κε ςτιν απρακςία; Εγο ςας μιλο για ζοντανο πραγμα, νάτο μπροςτά-μας κ' εςις μ'αρχίςατε περι ανέμον κε ιδάτον.

Πιράχτικε, γίριςε τα νότα κε πίρε δρόμο. Εγο το κατόπι-τυ

— Οχι,—φονάζο,—ςίντροφε ινζζινέρο.

Μπορίτε να κςεκυμπιςτίτε απ' τι γινέκα-ςας, απ' τυς φίλυς-ςας απο εμένα όμος οχι. Εγο δε ςας δίνο τιν άδια.

Γιρίζι κε μυ λέγι· —Πός, πός, δε μυ δίνετε τιν άδια, μ'εμποδίζετε νάχο πίρα, γνόςις; Νομίζετε πος το φιάςιμο τον καμινεφτιρίον ίνε τόςο έφκολο, όςο κε το χάλαζμα; Εχετε λάθος, φιλαράκο-μυ! Αφτα έπρεπε να ςκεφτίτε προτίτερα! Τιφλι, άμαθι, εμένα πρέπι να πιςτέβετε!

— Οχι, όχι, —τυ απαντο. Δε θεορο τον εαφτό-μυ ιπόχρεο να ςας πιςτέβο, αφυ βλέπο ότι ςκυριάςατε, ςταβρόςατε τα χέρια. Κε τιφλος ίμε, γιά με μάτια—αφτο δεν ίνε

δικί-ςας δυλια· Εχετε γνόςις, κςέρετε πολα, όπος λέτε. Γιαφτα όμος δεν ίμαςτε ιποχρεομένι να ςτεκόμαςτε ςόςτα μπροςτά-ςας. Αφτα κςεχάςτε-τα, τα παλια πέραςανε.

— Μα επι τέλυς τί θέλετε απο μένα;

— Οςαν να μι το κςέρετε,—απαντο. —Τόςι όρα κυβεντιάζομε κε ςις πάλι το γυδι το γυδοχέρι κε τον κόπανο ςτο χέρι. Τί ζιτο απο ςας; Απλύςτατα πράγματα. Ζιτο να κινιθι το εργοςτάςιο, να καπνίςι το καμινεφτίρι. Αφτα ζιτο, κι άλο τίποτε.

Δάνκαςε τιν άκρι τυ τςιγάρυ-τυ, έφτιςε. λέγι·

— Αφτα τα ίπαμε.

Αναπςα κ' εκόροςα·,, Αχ τυ διαβόλυ-μυ τον κυτεντε,, ίπα μέςα-μυ, τον παράτιςα, κε πίρα δρόμο.

Τρέχο βλαςτιμόντας κι αφτος κατόπι-μυ. Φοβίθικε, τυ κατέβικε κάμια φότιςι, δεν κςέρο.

— Στάςυ, ςτάςυ—φονάζι.

Σταμάτιςα·—Τί θέλετε;—τυ λέγο.

— Πολι νεβρικος ίςτε,—λέγι.

— Ατομικί-μυ δυλια—τυ απαντο.

Το χέρι πάλι ςτον όμο-μυ. Το τίνακςα απότομα κε κςαναλέγο με θιμο.

— Τί θέλετε:

— Φτάνυν ι κάκιτες, δε με λέτε πίος ίςτε;

— Ο Κοροτκοφ,—τυ απαντο.

— Οχι, αφτο, βρ' αδελφε. Το επάνκελμά-ςας;

— Σλεςάρις κε τορνεφτις.

— Απ' τις διαλεχτυς, ίτε απ'τις ςινιθιςμένυς;

— Σαν απ' τυς διαλεχτυς. Ικοςι χρόνια δύλεβα, δεν μπορύςα να μι μάθο κάτι-τις.

— Στο εργοςτάςιο έχετε ςκοπο να δυλέβετε, ίτε να διεφθίνετε.

— Να δυλέβο—απαντο.—Αν όμος ι διεφθιντες κε ι οδιγί-μας θα τα θαλαςόςυν, τότε ςκέφτομε, κε να διέφθίνο.

— Κατάλαβένο πος κακι ιδέα ςχιματίςατε για μένα. Ας ίνε όμος. Πέτε-μυ τόρα αποφαςίζετε να διεφθίνετε τις εργαςίες, για τιν επιδιόρθοςι τυ καμινεφτιριυ;

— Κ'εςις τί θα κάνετε;

— Εγο ςτις οδιγίες κε ςις ςτιν εχτέλεςι.

—Λόγο τιμις.

—Λόγο τιμις.

Τυ έςφιξα φιλικα το χέρι. Στα μάτια-τυ ζογραφίθικε κάπια εφχαρίςτιςι: ςα νάπιε πιοτο, ςα να τιμάζετο για τραγόδι. Ανάςανα ιδονικα, κάπιο βαρι φορτίο έπεςε απο πάνο-μυ.

ΠΡΟΟΔΕΒΥΜΕ

Ζιτο τον Γύςςτςιν. Εδο, εκι, δεν τον ίδε κανις. Τρέχο ςτο μιχανικο τμίμα, ςτον τόρνο ύτ' εκι. Το τεζάχι-τυ ςκονιζμένο, θα πι δεν ίρθε ςτι δυλια. Ερεθιζμένος πέρνο το δρόμο τυ ςπιτιύ-τυ. Μπένο ςτιν αβλι κε τί να ιδο; Ο καλός-μυ με το ποτιςτίρι ςτο χέρι, αρδέβι τα λαχανικά-τυ!

— Δε ντρέπεςε, φονάζο; γινέκα μυ γένικες;!

Ανάνκι δεν τόχι. —Κάτςε να κςεκυραςτις, —μυ λέγι μ'ένα ιρονικο χαμόγελο.

Τελίοςε το άρδεμα, έπλιςε τα χέρια-τυ, ίρθε κοντά-μυ κε λέγι, γελόντας.

— Ελα, πςάλε τόρα τον χαβά-ςυ.

— Κατα μέρος τα γέλια, παρακαλο. Ι βεράντες, τα λυλύδια, ι ζαζζιγάλκες-ςυ καλα τέλι δεν θάχυνε! Παράτιςε αφτες τις ανοιςίες κε κάτςε να ςκεφτύμε, πός θα βολέπςυμε με τα καμινεφτίρια.

Προςεβλίθικε ο ερίφις, κιτρίνιςε απ' το θιμο. Χάρικα, να ςας πο, μα δεν τιν φανερόνο τι χαρά-μυ. Κατάλαβα πος το εργατικό-τυ το φιλότιμο ζι ακόμα.

— Αν θα εκςακυλυθας να γαβγίζις πάνο ς'αφτο το ςκόπο, —φονάζι, — θα ςυ ςπάςο το κεφάλι, ακυς; Το κςέρις πος δεν τιν αποφέβγο τιν εργαςία, όταν πρόκιτε για κάτι-τι ςοβαρο. Εδο όμος μας γελάνε, ςτάχτι ρίχνυν ςτα μάτια-μας.

— Μα ςτάςυ, παρακαλο, —τον διακόπτο, —πιός μας γελα, πιός ρίχνι ςτάχτι ςτα μάτια;

— Δεν κςέρο, εγο τυλάχιςτον δεν ίμε! Κ'εςι πάπςε να με βαςανίζις κάθε λίγο κε λιγάκι. Δεν ίμε μορο, βλάκας δεν ίμε.

Νομίζις δεν τα βλέπο, δεν καταλαβένο;

Κε φονάζι, τςιρίζι, καρφια μυ καρφόνι στίν καρδια.

— Επι τέλυς πάπςε, τυ λέγο, αρκετα ςαλιάριςες!

— Εγο ςαλιαρίζο, νε; —φονάζι αφρίζοντας. —Στο διάβολο λιπον κι ακόμα παρεκι. Για πές-μυ τί γίνετε; Το παραμικρο, το πιο αςίμαντο πυ κάνυν, το μεγαλοπιυν, το ρεκλαμάρυν, το διατιμπανίζυν ς'όλο τον κόζμο. «Εμις, εμις„ κιολο εμις.

Πές-μυ, δεν ιν'έτςι; Κε ςυ το λέγο φανερα κι εκςάςτερα.

Αν θα γιτονέπςις κ' εςι μ' αφτι τα φάρα, θα ςε βρίςο κε ςένα ςτα γερα.

— Ιβριζε, ίβριζε όςο θέλις, μονάχα, ςε παρακαλο, για μια ςτιγμι χαμίλοςε το γράδο-ςυ...

— Δεν το χαμιλόνο,—φονάζι. —Κε ςι,—μυ νέβι φοβερίζοντας —πάπςε να μ'επιτιμας κάθε ςτιγμι. Τί έπαθες με τις ζαζζιγάλκες, κι όλο „ζαζζιγάλκες, ζαζζιγάλκες„ μυ τςαμπυνας; Εφιανα, φιάνο, κε θα φιάνο ζαζζιγάλκες. Κι απο τί ιλικο τις κάνο, αν θέλι να μάθι το κςεροκέφαλο-ςυ, μάθε-το. Απ' τα ςκυπίδια τυ εργοςταςίυ.

— Το ίδιο, —τυ λέγο.

— Πός το ίδιο; Αμ τί θέλις να κάμο; Λαμπίκα για τι ςαμογόνκα θέλις να κάμο, ν'αφίςο ολότελα το εργοςτάςιο, να το ρίκςο ςτι ςπεκυλάτςια; Νε; Νάτα τα χέρια-μυ, για το εργοςτάςιο τάχο αφιερομένα; Δίκςε-μυ κε τον αλονον τα χέρια. Με κςέρις, δεν αρνίςε τιν ικανότιτά-μυ ςτιν τέχνι

Πές-μυ, τί θα γενόμυν μ'όλι-μυ τιν τέχνι, αν δεν ίςαν ι ζαζζιγάλκες; Πέντε πςιχες ίμαςτε: Πός θα ζόςαμε, αν δεν ίςαν ι ζαζζιγάλκες; Πές-μυ, απάντιςε! Σιοπας; ςιοπας βέβεα.

... Σίκο να πάμε. Νομίζις πος τιν αποφέβγο τι δυλια;!

Κ'εκςακυλυθα να μυρμυρίζι.

— Ας-τα, —τυ λέγο—κιας ςφεφτύμε καλίτερα για το καμινεφτίρι.

Αφτος τα δικά-τυ.

— Τί, για μεθιζμένο με πίρες κε προςπαθας να με φέρις ςτα νερά-ςυ; Τί να ςκεφτο για το καμινεφτίρι; Το καμινεφτίρι δυλια χριάζετε, δυλια! Εςένα ςε εταράκςανε τα λυλύδια-μυ!

Αμ' ι βρόμα κ' ι προςτιχια θα ς' αρέςυν, νομίζις; Αλυ ς'εργατικο ςπίτι μπένις κε ςε πιάνυν αναγύλες. Χάνια, βρομότριπες; Τί, θα πις πος κι εδο ι μπυρζζυάδες φτένε;

Τον ςτίλαμε ςτο διάβολο τον μπυρζζυα, μα κε τα δικάμας τα μιαλα πρέπι να δυλέβυνε. Κομύνες ςκαρόνυν, πεδικα ςπίτια ςκεδιάζυν, κε τι λερομένι τι μύρι-τυς δεν βλέπυν.

Στο δρόμο όλο κε με τέτια τςυχτερα λόγια μ' εκεντύςε.

Μα όταν τυ ίπα, ότι κε ο ινζζινέρος ςιφόνιςε μαζί-μας, εφχαριςτίθικε. Μιλίςαμε με τυς δικύς-μας κ'εκάναμε ένα κατάλογο των μαςτόρον, ςτιν εργαςία τον οπίον μπορύςαμε να βαςιςτύμε. Τυς μαζόκςαμε, καλέςαμε κε τον ινζζενέρο κι όλι μαζι περάςαμε ςτο καμινεφτίρι. Το εκςετάςαμε απ' όλες τις μεριες λογαριάςαμε, κςελογαριάςαμε κε βρίκαμε πος ςε διο μίνες πάνο κάτο θα μπόρεςυμε να το βάλυμε ςε ενέργια.

Ο ινζζινέρος, —Μι πενεβόμαςτε, λέγι. — Ι μάχι κρίνετε απ' το τέλος κι όχι απ' τιν αρχι.

— Σίφονα με τυς ιπολογιζμύς-τυ ι επιδιόρθοςι τυ καμινεφτιριυ θα βαςτύςε ίςαμε το χιμόνα. Μπορι να ίχε κε δίκιο, μα γιατί να πςιχρένι το ζίλο, γιατί να μας απογοιτέβι, κε μάλιςτα επι παρυςία τον εργατον. Ι ολιγόπιςτι κιτάχτικαν αναμετακςί-τυς, ςα να λέγανε „Ακυς τι λέγι;"

Κςανα ςτυς δικύς-μυ.

— Σίντροφε ινζζινέρο, μι τα παρακάνετε κε ςις. Σε διο μίνες τελιόνομε, αν θα πιαςτύμε ςοβαρα ςτι δυλια.

Απο πίςο πςιθιρίζι κάπιος ιρονικα:

— Να δόςι ο Θεος ο ποντικος να πιάςι τι γάτα.

— Δε θα γίνι τίποτε!

— Τυ κάκυ!

Τα μάτια νεκρομένα, τα μύτρα κατςυφιαζμένα, τα ρύχα κυρέλια. Μιλας, αποδίχνις. —Μ'αφτα-μας τα χέρια, τυς λες, μπορύμε όλα να τα καταφέρυμε, φτάνι μονάχα με προθιμία να πιαςτύμε ςτι δυλια. Ζοιρέβυν, ενθυςιάζοντε. Μα φτάνι ι παραμικρι αντιλογία, για να τυς βοιθίςι ςτιν απόγνοςι κε ςτιν απελπιςία. —Θα δυλέπςι, θα το βάλυν ςε ενέργια; Αμ' αν θα τ'αφίςυν, αν δεν θα ςτίλυν κομίςια;Κε πάλι ματιες φοβιζμένες μύτρα κςινιζμένα. Διελίθικε ι ςινεδρίαςι, λάφρινε ι καρδιά-μυ κε λέγο τυ Κροχμαλ.

— Τ' ακυς;

— Ακύο, κ' εςι ακυς; Μάθε, ςινίθιςε, αφτα ίνε ι αρχι, κατόπι, θάχυμε κε χιρότερα. Μα τον εργάτι δεν πρέπι να τον κρίνυμε απ' τα λόγια. Αρχι να γίνι κε λίγο λίγο όλα μπένυνε ςτο δρόμο.

— Το κςέρο, κ'ελα ας αρχίςυμε απο κίνι τι βρόμα-τυ λέγο,—δίχνοντας τις φολιες τον κορακιον πάνο ςτα καμινεφτίρια

— Εμπρος, προ πολυ το ςκεφτόμυνα κ'εγο.

Δέςαμε ςκινια, ανεβίκαμε κε δός-τυ κε πόλεμυς με τα κοράκια. Ριμάζυν τις φολιες! Γένικε ένα πανδεμόνιο, πετιόντε απ' τις φολιες, απο δο κι απο κι τα πυλια, γιρνυν πάνο απ' τα κεφάλια-μας, θοριβυν με τα φτερα, κρόζυν. Τα πεδια απο κάτο χεροκροτυν, φονάζυν. Εμις ςτο έργο, γελόντας ςα να καταφέραμε καμια ςπυδέα δυλια· Ο Κρόχμαλ φονάζι:

— Τελίοςε. Το εργοςτάςιο πάβι νάνε κορακοφολια, όπος το βαφτίςανε ι χορικί-μας.

Ιςαμε το βράδι ςτ'αφτιά-μυ αντιχύςανε ι κρογμι τον κορακιον. Στ' ονιρό-μυ έβλεπα πος το εργοςτάςιο βροντα απ' το θόριβο τον μιχανον κ'εγο ςτέκομε ςτι ςτέγι κε ςεργιανο, ενο ο Γύςςτςιν φονάζι απο κάτο: «Κατέβα, βλάκα, κε χορις εςένα βλέπυμε„!

Τα ςύρτα-φέρτα μας κάνανε κάπια εντίποςι ςτα περίχορα τυ εργοςταςίυ, ι γλόςες λαδόθικανε, ι εργάτες ςιζιτυν, ο καθένας εκφέρι τι γνόμι-τυ.

— Δυλέβυμε, ςκοτονόμαςτε, το βάλομε ςτι ςιρα, τυ κατεβένι κάπιυ ι ιδιοτροπία κι όλα παν αμόντι. Λίγος παλαβυς έχυμε ςτις δυλιες; Εδο, μάτια-μυ δεν ίνε πόλεμος.

Βγένοντας απ'το εργοςτάςιο, ςφιρίζυν κατόπι-μας, μας κοροιδέβυν.

— Ει, εςις τον φορτόςατε τον πετινο το ςερμαγε;

— Αιντε μορε, κε τα χέρια-τυς λαςπόςανε, άλο τί θέλις;

Ερεθίζεςε, μιλας, νομίζις πος τις απόδικςες δίο κε δίο τέςερα, μ'αφτι το χαβά-τυς.

— Θα διύμε.

— Αμ δε;

— Ιςτορίες θάχυμε με τιν υρα.

— Κιαν δεν δυλέπςι το εργοςτάςιο, πιός θα πλερόςι.;

— Αφτι, βρ'αδερφε! Μι κιτας τα κυρέλια-τυς, πανκίριδες ίνε ι άνθροπι.

Κοροιδίες, όςο φαντάζεςε.

— Πολι πςιλα το πίρες, αδερφε.

— Για το κάμπαναριο ετιμάζετε.

— Αμ βέβεα. Το ικονοςτάςι τυ Ιβαν Βελίκι ςτι Μόςχα χριάζετε ςβονάρο.

— Το ςοβναρχοζ τον παράνκιλε απ' το γραφίο.

— Με τις παλιοβράκες-τυς θα ςτυμπόςυν τις τρίπες.

— Με τις μίτες-τυς θ'ανίκςυν κανάβες.

Ι λογικι παρα δεν κάνι, τα λόγια πάνε ςτον αέρα! Φόναζε, τςίριζε, τυ κάκυ! Στιν αρχι θίμονα, ερεθιζόμυνα, ίςτερα κατάλαβα πος εδο ύτε μίτινκ κι ύτε λόγια κάνυν παρα, εδο δυλια χριάζετε.

Πάπςαμε να δίνυμε προςοχι ςτις προζβολες. Το ςοςτο όμος κ'εμις ανιςιχόςαμε κε ςιλογιζόμαςταν πός θα τα βγάλυμε πέρα, αφυ ι κομίςια ύτε ίρθε κι ύτε έρχετε. Τυς τα ίπαμε,

τυς βομβαρδίςαμε με χαρτια κε μ'αναφορες. Εκς άλυ κε τι δυλια δεν αφίνυμε δεν ιποχορύμε.

Πέραςε μια βδομάδα, πέραςαν διο, τα γέλια κ'ι κοροιδίες λιγοςτέβυνε. Παρακολυθυν το έργο-μας με ςοβαρότιτα πια, κε τυς τραβα κε ι δυλια Ερχοντε, βλέπυν, ςιλογίζοντε κε ςτο γραφίο.

— Γράπςε κι εμένα,—λένε.

Ιςα ίςα κ' εμις αφτο ζιτύςαμε. Στο τέλος τις δέφτερις βδομάδας τα μέλι τις πριγάτας-μας περίςεπςαν αρκετα. Σχεδιάςαμε το πλάνο-μας κε χορίςαμε απ' τιν πριγάτα μια μερίδα. Βάλαμε επι κεφαλις διο απ'τυς δικύς-μας κε τυς ςτίλαμε να δυλέβυν ςε άλο τμίμα. Κάθε μέρα κε νέι γράφοντε κ'ι πριγάτα φυςκόνι. Χορίςαμε νέα μερίδα για το χαλιβοχιτίριμο. Κ'έτςι δεν πέραςε πολις κερος κε νάςυ κε πέντε πριγάτες ςτι διάθεςίμας. Αρχίςαμε τιν επιδιόρθοςι τον τμιμάτον τον εργαλίον, τον μιχανον, τον καζανιον, το λεπτυργικο τμίμα, το τμίμα τον καλυπιον κε ύτο καθεκςις.

Τα γέλια πάπςανε ολότελα, ι κυβέντες πίρανε ςοβαρο χαραχτίρα, το κάμομά-μας διαλαλίθικε ςτα χορια κε ςτιν πολιτία, ι περιοχι μίλιςε για μας, περάςαμε κε ςτιν εφιμερίδα.

Κόζμος κε κοζμάκις πλιμίριςε, ζιτύνε εργαςία. Παράτιςαν τις γίδες, παράτιςαν τυς πάνκυς τυ παζαριυ. Γιρνυν πάνο κάτο, ακύνε τι βυι τον μιχανον, τυς περνα το αφιόνι τις ακινιςίας. Τυς βλέπις μερικυς ςοςτι μυζζίκι κατάντιςαν· βραδικίνιτι, τα μάτια χορις ζοι. Κι όταν βρεθυν ςτο τμίμα, όπυ δύλεβαν άλοτε, αλάζυνε μονομιας, ζοντανέβυνε, γερνυν μια διο το κεφάλι, κςίνυντε κε ζιταν τα εργαλία-τυς.

Ενας ςιδερας πυ δόδεκα χρόνια πριν τις επανάςταςις δύλεβε ςτο εργοςτάςιο, μας επεςκέφτικε μόνο κε μόνο για να κοροιδέπςι. Μπίκε· κιτάζι το ένα χα, χα, χα! κιτάζι το άλο; χο, χο, χο! Κοντα ςτο καρνό-τυ ςταμάτιςε, βιθίςτικε ςε ςκέπςις. Θιμίθικε φένετε, τα παλιά-τυ.

— Καθος φένετε,—λέγι,—θα το ςτίλανε ςτον Οκς'αποδο το νικοκιριό τυ χοριυ.

Δοκίμασε το καρνο, φίςιςε πάνο ςτο αμόνι κε γίριςε κατα το μέρος όπυ βρίςκονταν άλοτε τα εργαλία, έπςαχςε δο, έπςαχςε κι, τίποτε· Υτε μαςιες, ύτε λαβίδες, ύτε ςφιρια, ύτε κε χιρίδες! — Μα πύντα αφτα τα διβολεμένα,—φόναχςε.—Χορις αφτα δάχτιλα δεν έχυνε τα χέρια-μυ!

Κάθε μέρα κε νέι μπελάδες, διάφορες, λογομαχίες. Λίπι το ένα, χάθικε το άλο, κι όλι τρέχυνε ς'εμας. Σιβυλέβαμε, καθιςιχάζαμε, κάναμε παρατιρίςις, βλαςτιμύςαμε κιόλα. Μα ενδόμιχα παραδεχόμαςταν πος αλιότικα δεν γίνετε. Αν ίμαςταν πεπιζμένι, ότι το εργοςτάςιο θ'αρχίςι τις δυλιές-τυ, μάλιςτα. Μα εμις δυλέβαμε ςτα κυτυρυ, απλύςτατα απο ένα πόθο οδιγύμενι, χορις καμια βεβεότιτα, χορις καμια αςφάλια.

— Πεδια δυλια! Οςο περιςότερο δυλια κάνυμε, τόςο περίςοτερο περιςέβυνε κε ι ελπίδες-μας, για επιτιχία.

Μα τον καθένα δεν μπορις να τον κρατας με αδιανα λόγια. Ζιτυν μερίδα, ζιτυν παπύτςια, ζιτυν το ένα κε το άλο, αφυ ςτι δυλια βρίςκυντε ι άνθροπι.

Φτάςαμε ςε τέτιο ςιμίο, πυ τα εμποδίςαμε όλα.

— Το εργοςτάςιο ίνε εργοςτάςιο κε κςέρι μόνο δυλια· Εχις παράπονα, το ένα κε το άλο, τράβα ςτο κλυπ. Ορίςαμε μάλιςτα κε το ςάβατο για τέτιες κυβέντες. Εφκολο το νομίςαμε ςτιν αρχι: Βγένι ένας κάνι έκθεςι το τί γένικε μες τιν εβδομάδα, πετάι ο δέφτερος κάτι ενθυςιαςτικα λόγια, απαντα ςτις εροτίςις κε πάι λέγοντας. Μα ςτιν πραγματικότιτα, διςτιχος δεν ίταν έτςι, όπος το νομίζαμε. Αρχίςαμε απ τιν έκθεςι τυ αντιπροςόπυ το ζαβκομ. Βγίκε, κάτι τις θέλιςε να πι, τίποτις. Γλίγορα τον βαρεθίκανε. Ι πριγάτα-μας θίμοςαν, κάνανε παρατίριςι ςτα μέλι τυ ζαβκομ.

— Τί, μίπος έτςι γίνυντε αφτες ι δυλιες.

— Αμε πος;—απαντυν.—Εμις άλι μέθοδο δεν κςέρυμε, παρακαλύμε δοκιμάςτε εςις...

— Δικί-μας δυλια δεν ίνε, εμις δεν ίμαςτε ρίτορες,— επιμένυμε, μα αλιότικα δεν γίνετε. Εμις κ' εκίνι ίμαςτε. Κι' αφυ τι δικί-τυς τι δυλια τι βγάλαμε ςκάρτα, θέλοντας κε μι

θα δοκιμάςυμε ι ίδιι. Τα πεδια με ςκυντυν απο δο κι απο κι, με παρακινυν να μιλίςο πρότος. Βγίκα ςτο δίμα. Δέκα λόγια δεν πρόφταςα ν'αραδιάςο κε ςτοπ, έκατςα ςτ'αδγά-μυ. Κατόπιμυ δγίκε ο Κρόχμαλ. Βρόντιςε κι' αφτος, ςαν άδιο δαρέλι πάνο ςτο πεζόςτρατο χορις κανένα αποτέλεζμα.

Υτε ο Σερδιυκ τα κατάφερε. Ολες ι ελπίδες-μας μίνανε ςτον Γύςςτςιν, μα κι αφτος τα χαντάκοςε. Ενόςο μιλύςε για τιν επιδιόρθοςι τον ακύανε, άμα όμος άρχιςε να ςιδυλέδι κε να παρακινι τυς εργάτες μ' όλι-τυς τιν καρδια να καταπιαςτύνε ςτι δυλια, χυρις να ςκέφτοντε το ατομικό-τυς ςιφέρο, τον πίρανε ςτο ψιλο.

— Τί κάθεςε κε μας ψάλις; Κςέχαςες τις ζαζζικάλκες;

— Τον άγιο θέλι να μας κάνι!

— Μορε μύτρα για ςιδέρομα!

Αν ίταν κανένας πρόςτιχος, κανένας κατεργάρις ο Γύςςτςιν θα φόναζε, θα τςίριζε, θάφερε ςτο μέςο τ'άπλιτα ολονον, για να δγι ο ίδιος παςτρικος. Ο Γύςςτςιν δεν κατέφιγε ςε τέτια περτίπια. Αναγνόριςε το λάθος-τυ, κοκίνιςε, ταλαντέφθικε. Κ'ετςι πάθαμε ένα ςοςτο κάζο κ'εκάναμε μια τρίπα ςτο νερο, όπος λέγι ο λόγος.

Το άλο Σάδατο ακόμι χιρότερα. Ιδαμε κ'επάθαμε, δαςανιςτίκαμε για να ρίκςυμε απ' τις πλάτες-μας το δαρι φορτίο, πυ θελιματικα φορτοθίκαμε. Κ'εκίνο, πυ δε μπορέςαμε να καταφέρυμε όλι-μας, το κατάφερε ο Τςυγάεδ, ένας ιλικιομένος ςλεςάρις απ' τιν πριγάτα-μας, ντροπαλος, όςο φαντάζεςε, εργατικός τε τίμιος άνθροπος. Τον Τςυγάεφ τον πιράζαμε πάντοτε για διο αμαρτίες, αδιναμίες, όπος θέλις πές-τες· για το ότι γράφικε ςτο ραπφακ, άφιςε μες τι μέςι τα μαθίματα κ'έφιγε απ' το ςκολιο, κε για το ότι ίθελε πάντα να μιλα με ςτίχυς. Για το εργοςτάςιο το δικό-μας επρόκιτο. Αφτος διαμιας:

Κλιζμένο μες τυς τίχυς-τυ
ολάκερυς εκς μίνες
θρινύςε τόργοςτάςιο
τι μάβρι καταντιά-τυ.

Ιςα ίςα για το δικό-μας το εργοςτάςιο, με μόνι τι διαφορα ότι αφτο δεν ίτανε κλιζμένο εκς μόνο μίνες. Πρόκιτε για κανένα διςτίχιμα, ο Τςυγάεφ ςτι μέςι τυς ςτίχος, για τις μιχανες, ςτίχι, για το λιόςιμο τυ μετάλυ ςτίχι. Έγο τονε γύςταρα, ι ςιντρόφι-μυ όμος δε μπορύςαν να ιποφέρυν τυς ςτίχυς-τυ.

Μερικι τον νομίζανε βλάκα, ίχανε όμος άδικο.

Πλιςίαζε το τρίτο ςάβατο, ςιλογιζόμαςτε κε δε κςέρυμε τί θα κάνυμε. Ο Τςυγάεβ επιμένι να προςκαλέςυμε ςε ςινεδρίαςι όλα τα μέλι τις πριγάτας-μας.

— Οχ, αδερφε, δε βαρέθικες τις ςινεδριάςις;—τυ λέμε με παράπονο.

— Αφτι δε θάνε ςινιθιζμένι ςινεδρίαςι, έχο κάτι ςπυδέο να ςας πο,—επιμένι.

— Πές-το, τί θέλις να πις;

— Δεν το λέγο, όχι! Στον κερο τις εργαςίας δεν γίνετε. Προςκαλέςτε ςινεδρίαςι κε θα δίτε κε θα μίνετε εφχαριςτιμένι, ίμε βέβεος.

Τυ επιτεθίκαμε όλι, θέλυμε να μάθυμε περι τίνος πρόκιτε. Αφτος τίποτε, γλιςτρα εδο, γλιςτρα εκι, ςα χέλι. Μας πετα λόγια, κεντα τιν περιέργιά-μας, κε μας ανανκάζι να προςκαλέςυμε ςινεδρίαςι τις πριγάτας, όπυ παρεβρέθικαν κε μέλι απ' το ζαβκομ κε απ' τι γιατςέικα τυ κόματος. Ο Τςυγάεφ έκλιςε τις πόρτες κι άρχιςε.

— Αιδία κατάντιςαν,—λέγι—αφτες ι ςαβατιανες ςινεδριάςις-ςας, κι όπος πάι, κανένας δεν θα τις επιςκεφτι πια. Για να ςας βγάλο απ' τις λάςπες, φαντάςτικα κατι-τις, ακύςτε!

Εβγαλε ένα ςορο χαρτάκια κι άρχιςε να διαβάζι. Υτε εμας, ύτε τον ινζζινέρο, ύτε τα ςχέδια, ύτε τις ομιλίες-μας, κανένα δεν άφιςε ίςιχο κι όλα με χιύμορ, με ιρονία. Στο αναμετακςι πιιματικα, περιγραφι τυ ονίρυ, πυ δίθεν βλέπυμε για τιν κομίςια κε τα παρόμια. Στο τέλος φανταςτικες κομικες ανκελίες. Τον ακύμε με ανιχτα ςτόματα· ,,Αφτος ίταν ο νιροπαλος, το ίςιχο το ποτάμι" λέμε αναμετακςί-μας. Τελίοςε τιν ανάγνοςι κε μας εροτα.

— Πός ςας φένετε;

— Περίφιμα,—τυ απαντύμε.—Το Σάβατο, αντις εμάς εςι θα μιλίςις στο κλυπ.

— Σίφονος,—λέγι,—μα θα βοιθίςετε κε ςις.

Σινενοιθίκαμε μαζί-τυ, καταςτρόςαμε το πρόγραμα κι αρχίςαμε να ρεκλαμάρομε απο νορις το τί έχι να γίνι το ερχόμενο Σαβάτο.

— Τί θα γίνι, πιός θα μιλίςι,—ροτάνε με απορία όλι.

— Ερχεςτε κε βλέπετε.

Το Σάβατο ο Τςυγάεφ ανέβικε ςτι ςκινι με τα τεφτέρια-τυ μαζι. Το πλίθος χι, χι, χα, χα, χα, χα.—Μορ' ετύτος ο βλάκας πάλι τί θέλι; Ο Τςυγάεφ ςα να μι βλέπι, ςα να μι ακύι, τα χαρτια στο χέρι κι αρχίζι το πελεκίδι-τυ... Πάπςανε τα χάχανα κι όλι προςοχι, τα στόματα ορθάνιχτα. Οςο πάγι κε καλίτερα, κι όταν έφταςε στο όνιρο κε ςτις ανκελίες κςεςκάνε ςτα γέλια κε ςτα χιροκροτίματα. Τον ανανκάςανε να επαναλάβι διο κε τρις φορες μερικα μέρι κε τον ςικόςανε ςτα χέρια.

Παράκςενος, αλίθια χαραχτίρας! Ετςι φένετε ςα να μι νιόθι τίποτις, μ'αφτος έχι το διάβολο μέςα-τυ. Φτάνι μονάχα τι παραμικρι νίκςι να τυ κάνις, κι αμέςος μαντέβι το πύ τίνι ι προςπάθιά-ςυ. Αρπάζι απο δο κι απο κι λόγια, πέρνι ςιμιόςις. Κατεργάζετε στο ςπίτι το ιλικό-τυ, γράφι, αντιγράφι, μας τα διαβάζι στον κερο τις εργαςίας κε τα ςαβατόβραδα στο κλυπ, μπροςτα ς'όλο το λαο. Να μι τολμας να στραβοπατίςις, πάι! Απ' τις κοροιδίες τυ Τςυγάεφ κι απ' το μαςτίγι τις γλόςας-τυ δεν γλιτόνις.

ΠΑΡΕΚΣΙΓΙΣΙΣ

Πάνο στι φοτια τις δυλιας έφταςε κε ι κομίςια κι ο νέος διεφθιντις. Ανο κάτο γενίκαμε. επιθεορίςις, πραχτικα, ανακρίςις, ανκέτες, ςτατιςτικες. Χορις αφτα, βέβεα δεν γίνετε, μα έλα δα, πυ δεν ίμεθα ςινιθιςμένι, κε διςτροπύμε.

Ο νέος διεφθιντις μας κίνιςε περιςότερο τιν περιέργια. Ενας κοντόλις, αςχιμομόρις με πέτςινο ζζακέτο, χερις κομπια κι αφτο. Τα ποδίματά-τυ χρόνια κε κερυς να δύνε λύςτρο, τα μυςτάκια-τυ, ςοςτος ςκαντςόχιρος. Τίποτε το ελκιςτικο ςτο εκςοτερικό-τυ, μονάχα τα μάτια-τυ πετύνε ςπίθες, ςαν δυο μικρες ιλεχτρικες λαμπίτςες.

Δεν μας άρεςαν κ'ι τρόπι-τυ. Χόνετε παντυ, κολνάι ςαν βδέλα.—Γιατί αφτο, γιατί εκίνο, γιατί έτςι, γιατί αλιος. Τυ απαντας, δε μνίςκι ικανοπιιμένος, νέβι με το χέρι κε κςανατςαμπυνα. Με το νι κε με ςίγμα τα θέλι όλα.

Εςι τι δυλιά-ςυ κι αφτος δεν ς'αφίνι ίςιχο, όλα θέλι να μάθι, το καθένα κςενιχίζι.

— Απο πύ διάβολο μας φίτροςε κι αφτος ςτι μέςι—παραπονύντε ι εργάτες.

Τέλιοςε ο χαρτομπελας τις κομίςιας κι αρχίςαν ι ςινεδρίαςες. Ο ινζζινέρος κε το ζαβκομ επιμένυνε νάρχίςυνε. Εγο κε μερικι δεν αποφαςίζυμε.

— Δεν γίνετε,—λέμε,—πρέπι επι παρυςία όλον να κςεκαθαριςτι ι ιπόθεςι, αντι να τρέχυμε ιςτερότερα πάνο κε κάτο ςτα γραφία κε να χάφτυμε μίγες.

Ο διεφθιντις τρίβι τα χέρια, οςαν να ετιμάζετε για καβγα. Μας μαζόκςανε όλυς κι αρχίςανε τα τακλάτια. Τί να ςας πο; Το τακλατ ίνε ένα τέτιο πράγμα, πυ αν μποριс να το καταφέρις, το άςπρο το κάνις μάβρο κε το μάβρο άςπρο. Κε ι υςία; Ι υςία ςκεπαζμένι μ'αριθμυς κε κυκυλομένι μ'όμορφα λόγια διαφέβγι τιν προςοχί-ςυ. Ακυς, ςιφονας, κι απο μέςα κάτι ςυ λέγι, πος δεν ίνε έτςι.

Ιρθε κ'ι δική-μας ι ςιρα. Παράπονα εμις.

— Ρόζοςαν τα χέρια κε τα μιαλά-μας ς'αφτι τι δυλια, πυ όπος φένετε τελιομο δεν έχι κι όλι ι κόπι κι όλες ι ςκυτύρες-μας θα παν αμόντι!

Ο διεφθιντις γελα κάτο απ' το μυςτάκι-τυ, εμις ερεθιλόμαςτε. Κι' όταν ερθίζεςε τα μπερδέβις περιςότερο κε τα θοζόνις πέρα πέρα. Μα κε να ςοπας δεν γίνετε. Μια κοντιλια κε πάνε όλα ςτο διάβολο. Σε τίποτε δεν ςιφονύμε.

Ενα εκίνι, δέκα εμις. — Ορθα κοφτα επιμένομε, —στά χτι ςτα μάτια δε χριάζετε.

Κίτακςε ο διεφθιντις πος ανάπςαμε ςτα γερα, πίρε τον λόγο κι άρχιςε.

— Μι φοβάςτε ςίντροφι, το εργοςτάςιο θ'αρχίςι τις εργαςίες-τυ, φόνακςε με βροντερι φονι κι εκςακολόθιςε.

Ι φονάρα-τυ ςοςτι τρομπέτα, διςανάλογι με το ανάςτιμα.

Τόρα πρότι φορα τον βλέπαμε τέτιο, όπος αληθινα ίτανε. Χιρονομι, τα λόγια-τυ κοντα, καρφοτα. Σιλογιζόμαςτε, „Νά άνθροπος πυ δε θα πάγι ςτο ότπυςκ, όπος τον προκάτοχό-τυ" κε δόςτυ κε χιροκροτίματα. Ι δυλια πάγι καλα κατα τα φενόμενα.

Τιχοκολίςαμε ανκελίες, ότι το εργοςτάςιο αρχίζι τις δυλιες-τυ κι απ' όλες τις μεριες πλιμιρίςανε ι εργάτες. Αλι με καρτύζες, άλι με καςκέτα, άλι με ςτρατιοτικα πιλίκια, με καλπάκια, με κυρέλια, με τςαρύχια. Βυι, θόριβος, παντυ. Τρις μέρες κατα ςινέχια διαδιλόςις ςτο κλύπ κε ςτο εργοςτάςιο.

Τελίοςαν ι ενγραφες, κατετάχθικαν ι εργάτες ςε τμίματα κε περικικλόςαμε απ'όλες τις μεριες το εργοςτάςιο. Αλι ςτι ςτέγι με βύρτςες, μπογιάδες κε πιςόχαρτα, άλι ςτον αβλόγιρο με ςανίδια, ρέικες, πριόνια κε μπαλτάδες, αλι ςτα παράθιρα με γιαλια κε καπλαμάδες, άλι με τύβλα κε αζβέςτι, ςτις τρίπες πυ ανίκςανε ςτον κερο τυ πολέμυ ι οβίδες. Μπαλόνυμε, αλίβυμε, διορθόνυμε.

Ο διεφθιντις αρματομένος με ςφιρι, με μέτρο κε λινέικα πετάι άνο κάτο, μετρα, λογαριάζι, χτιπα, φονάζι, χιρονομι. Τρέχοντας ακόμ, ερωτα, απαντα, ιπογράφι, βλαςτιμα. Οςι δεν γνορίςτικαν με τον χαραχτίρα-τυ πιράζοντε, ςτενοχορύντε. Τον ζιγόνις, θέλις να τυ ροτίςις κάτι-τις, δεν προφτένις, τον έχαςες·

Τρέχις κατόπι-τυ, δεμονίζεςε. Αφτος μετρα, λογαριάζι, μυρδυλίζοντας.

— Καλα, καλα, ακύο...

Μάθαμε, ότι δέκα χρόνια έκαμε ςτα κάτεργα κι απ' το 17 κι εδο όλο δυλέβι· Ιδε κ'ιπέφερε πολα κ'ι φιλακες αφίςανε τα χνάρια-τυς ςτιν όπςι κε ςε κάθε-τυ κίνιςι. Μπένις ςτο γρα-

φίο θέλις να τυ μιλίςις. Πετιέτε πάνο κε ςτιν πόρτα. Γιρνα ςτο τραπέζι, απο κι πάλε πίςο:

— Ακύο, ακύο, ςίντροφε,—ςυ απαντα κε πάλι τα ίδια. Σινίθια, πυ τυ μίνανε απ' τι μοναχςια τις φιλακις. Σαν τα διγύντε άλι, αςτία ςυ φένυντε, όταν όμος εςι ο ίδιος τον βλέπις, ραγίζετε ι καρδιά-ςυ. Πάγι καμπυριαζμένος, το χέρι μπροςτα ςτο ςτίθος-τυ, ςα να κρατάι το λυρι απ' τις αλιςίδες, πυ τις έχυνε δεμένες ςτα πόδια-τυ.

Περνύςε μια μέρα απ' το καμινεφτίρι, εκι πυ εμις τραγυδύςαμε τι „θάλαςα". Μας ζιγόνι βιαςτικα, εροτα:

— Τί πάθατε;

— Τίποτε, γιατί εροτάτε;

Καμόθικε πος άκυςε, μας ίδε ςόυς κε ακέρευς αναςτέναχςε βαθια κε:

— Με τρομάχςατε,—λέγι.

— Πός, γιατί;

— Τίποτε, ανοιςία-μυ! Εχςακυλυθίςτε το τραγύδι. Το χςαναρχίςαμε κι αφτος μαζί-μας τραγυδάι μ'ενθυςιαζμο. Ο Γύςςτςιν τον αροτα.

— Πολες φορες θα ςας καθίςανε ςτο κάρτςερ για τα τραγύδια;

— Αμ βέβεα, χορις αφτο δε γίνετε. Σιχνα τραγυδύςαμε το τραγύδι τυ Βαργύζιν, για να πιράχςυμε τον δεζμοφίλακα. Οταν κατάλαβα περι τίνος πρόκιτε, μια κριάδα μυ περίλυςε το ςόμα. Το τραγύδι-μας τυ ιπενθίμιςε τα κάτεργα κε πιός χςέρι πιές τρομερες λεπτομέριες. Οταν τον γνορίςαμε απο κοντα αφτον τον αςχιμομύρι, τον αγαπίςαμε όλι-μας κε ςτα γερα μάλιςτα.

ΤΥ ΘΙΛΙΚΥ Ο ΕΚΣΑΠΣΑΛΜΟΣ

Δυλέβαμε μ'όλι-μας τιν καρδια, ιδρόναμε, εχςιδρόναμε. Οςο για απολαβι, μι τα ροτας! Υτε ςαπύνι ίχαμε, νιβόμαςτε με τον άμο κε τυς ρόζυς-μας χςίναμε με τι λίμα. Μαςύςαμε ςέμιςκες κε γεμίζαμε τιν κιλιά-μας με λαχανικα. Ι πατάτα κατάντιςε αντικίμενο πολιτελίας, όςο για παπύτςια κε για ρύχα,

ότε ςτόνιρο τα βλέπαμε. Εκςετάζοντας επιπόλεα τα πράγματα θα πις αφτι ζοι δεν ίνε, κατα βάθος ςαν ςκέπτεςε δε μπορις να μι παραδεχτις ότι έτςι αρχίζι ι πραγματικι ζοι. Σκαρόςαμε μια ντυζίνα τμίματα κι όλα ςτιν ενέργια. Στις πολιάνθροπες ςιναθρίςις ι γλόςα-μυ πιανότανε δε μπορύςα ν' αραδιαζο πέντε δέκα λόγια, ςτα τμίματα απ' εναντίας, ςαν νάταν λαδομένι, γιρνύςε αδιάκοπα. Τις γιορτες όλο τον κερό-μας ςτο κλυπ. Επέςτρεφα αργα μεςάνιχτα, ριχνόμυνα ςτο ςτρόμα, με βαρεμένο το κεφάλι. Μόλα τάφτα προμιθέφτικα κε βιβλία, έβριςκα, κερο κε για διάβαζμα. Μεγάλονα, μ' ένα λόγο, ςα νιοφένκαρο...

Κςιπνο μια νίχτα κε τί να δυν τα μάτια-μυ; Στιν τρίπα-μυ, πυ κ'ι ποντικι δεν καταδέχυνταν να επιςκεφτυν, φίτροςαν κάτι πράματα. Ενα καλάθι, ένα ςεντύκι κε δέμα μες το πάπλομα. Κε όλα πράγματα γνοςτα. Να κ' ι κλιδαρια τυ ςεντυκιυ. Ιςα ίςα εκίνι, πυ αγόραςα εγο ο ίδιος ένα κερο...

Κατέβαςα τα πόδια απ'τιν κόικα τρίβο τα μάτια, ανίγο το ςτόμα! Στο πάτομα, κοντα ςτο παράθιρο, ι γινέκα-μυ κε τα πεδιά-μυ· διο αγοράκια, τόνα εφτα κε τάλο έκςι χρονον. Ιχα, να τυς δο τέςερα χρόνια. Οταν άρχιςε το παναγίρι, τις επανάςταςις τυς φόρτοςα ςτι ράχι τις πεθεράς-μυ κι εγο τράβιχςα κατα το μέτοπο, χορις να κςέρο τι γίνετε χορις να κςέρυν τι γένικα. Σ' όλο αφτο το διάςτιμα έςτιλα απ' το εργοςτάςιο ένα κςέρο δελτάρι ςτο ςπίτι-μυ, πυ έγραφα, ότι ενκαταςτάθικα εδο, ςας φιλο κε τα παρόμια. Οςο για χρίματα, για βοίθια, τίποτε, αφυ κ' εγο ο ίδιος μόλις κε μετα βίας διετιρύμυνα ςτι ζοι.

Το ςοςτο εφχαριςτίθικα, ςαν τυς ίδα. Τα πεδάκια κιμοντε ςαν ςαρδελίτςες ςτο βαρέλι άνο κάτο χέρια κε πόδια, κ'ι γινέκα-μυ τιλιγμένι ςτο ςςάλι, απ' όπυ πρόβαλε μονάχα ι μίτιτις. Ι γινέκα-μυ όμορφι γινέκα ίνε, μονάχα το κεφάλι-τις τόχι παραγιομιζμένο με κλύβιες ιδέες. Τιν πίρα, με τιν πεπίθιςι, ότι γλίγορα θα τις αλάκςο τα μιαλα, μα γελάςτικα ο φυκαρας. Απ' τι μια μερια ι διςκολίες, απ' τιν άλι ο πόλεμος

Ι επανάςταςις ςτο κατοκόριφο ςιμίο, ι άςπρι δε μας αφίνυν ίςιχυς κι αφτι με τι μάνα-τις με πολιορκύνε με τα γρα-

ματα „Αγαπιτέ-μυ σίζιγε, πολιαγαπιμένε γαμπρε, μι μας κσέχνας, μι κσεχνας τα πεδια, σιλογίσυ κε για τι μάβρι μέρα, κίτα τι κάνυν ι άλι, φρόντισε κε σι να βάλις κάτι-τι στο χέρι", κε τα λιπα κε τα παρόμια, μπακάλικο λες κε θαρύσανε το μέτοπο.

Κι απο νορις θέλανε να μάθυνε „τί θέσι θα πάρο κε πόσες χιλιάδες μιστο, αν δόσι ο θεος κε θα μίνο ζοντανος".

Κε τὸρα, πυ κίταζα σιλογιζμένος τι μίτι τις γινέκας-μυ, καταλάβενα, ότι με παρόμιες κυβέντες θα μ' αρχίσι. Κ' εμένα, καλίτερα να μυ γόνανε μαχέρι στιν καρδια.

— Εχ, καλα κιμύντε, —λέγο. Μασο λίγο κσερο πσομι, ρυφο κάμποσες κυταλιες κρίο τσάι κε δρόμο στο εργοστάσιο.

Εκι πάλι κάτι αναποδιες. Τις βολέπσαμε πάνο κάτο κι όταν τέλιοσε ι εργασία, στάθικα σαστιζμένος. Ι κιλια πέζι ταμπυρα, το μιαλό-μυ βαβιλονία απ' τις έγνιες. Δυλιες πολες, στο τμίμα σινεδρίασι, ι γινέκα-συ, τα πεδιά-συ σε περιμένυν, τέσερα χρόνια έχυνε να σε ιδυν κε να τυς ιδις. Τράβικσα κατα το σπίτι-μυ.

Μόλις πάτισα το κατόφλι κε τί να ιδο! Κίνα πυ εφανταζόμυνα. Στι γονία θρονιαζμένες διο ικὸνες, τα βιβλία-μυ πεταγμένα κατά γις. Σα να μυ λέγανε· „Φτάνυν ι τρελαμάδες, γινέκα πεδια έχις". Τα πεδάκια πετάχτικαν στιν ανκαλιά-μυ ι γινέκα-μυ τσιμπα κε κσετσιμπα το πρίμυς κι ύτε γέρνι να με ιδι. Φίλισα τα πεδάκια-μυ, τα χάιδεπσα, κσαπλόθικα μαζι-τυς πάνο στο κρεβάτι κε σε λίγο αποκιμίθικαν. Στο αναμεταξυ έβρασαν κ' ι πατάτες. Τις τίνακσε πανο στο τραπέζι ι γινέκα-μυ, πρόστεσε κ' ενα διο πακσιμάδια, πυ έφερε απ' τις μάνας-τις, κε μυ λέγι θιμομένι.

— Κάτσε να φας!

Τιν κίτακσα. Τα μύτρα-τις μάβρος υρανος, κε μάβρι μέρα. Κάθισα. Κλιστο το στόμα εγο, κλιστο εκίνι. Το κεφάλι κάτο, μαβροτρόγο τάχατες. Πέρασε ένα λεπτο, πέρασαν διο. Ι γινέκα-μυ δε βαστάχτικε πια. Κσερόβικσε, καθάρισε το λαρίνκις τις κε δός-τυ τον εκσάπσαλμο.

— Τί, —αροτα, —μέςα ς' αφτι τι βρομότριπα θα μάς πνίκςις;

Δεν ςκέφτικα ίςαμε τότε για κατικία, κι όςο για μόμπιλα ύτε κι αφτο. Καμόθικα πος τόχο γεματο το ςτόμα, ςκέφτικα κε δοκίμαςα να τις ρίκςο ςτάχτι ςτα μάτια.

— Περίμενε, —τις λέγο —να βάλομε μια φορα ςτο δρόμο το εργοςτάςιο κε έπιτα.

Διγίθικα πος μπερδέφτικα με το εργοςτάςιο, πος παν ι δυλιες, τί ςκυτύρες έχυμε. Λεγο. Εκίνι γίριςε τα νότα, ύτε θέλι ν' ακύςι. Αλακςα πολιτικι. Αρότιςα για τιν πεθερά-μυ, για τον γινεκάδερφο, πός ζυν, τί κάνυν κ' εςτρεπςα πάλι το τιμόνι κατ' εμας. Τα λόγια-μυ ςαν κόκινες πιπεριες τι φλογίζυνε. Σιγίριςε το τραπέζι' έβαλε το τςαερο πάνο ςτο πρίμυς, κςερόβικςε μια ακόμα κε πάλι τα δικά-τις.

— Τί μιςτο πέρνις, τί κε τί ςας δίνυν ςτι μερίδα.

Μίπος κ' εγο ίκςερα τί πέρνο; Μιςτο με το ςαντίμι, μερίδα με το γραμάρι.

Τις τα ίπα όλα, χορις να κρίπςο τίποτε. Πίρε φοτια.

— Βρε, αθεόφοβε, κε μας έγραφες πος αποκαταςτάθικες. Αφτι ίνε ι αποκατάςταςι ι δικί-ςυ; Θεέ-μυ;, δε μυ λες πότε θα τελιόςυν τα δικά-μύ τα βάςανα; Ιςαμε τόρα με τον πόλεμο με τιν πάρτια κε τόρα ρίχνις εμένα κε τα πεδιά-μυ ς' ετύτι τι ςκιλότριπα! Ιδολο, παλιοτενεκε, επανάςταςι θα μύκανες κ' εςι, ε;...

Φονάζι, ιδρίζι κι όςο πάι κε δινατότερα. Τα πεδια κςιπνίςανε, κιτάζυν κςιπαςμένα. Τις νέβο να κατεβάςι τι φονι, αφτι τίποτα, το χαβά-τις. Ι γιτόνι δίπλα ςεργιανίζυν! ακύο τα γέλια-τυς.

— Γένιςες αφτες τις μίκςες, —φονάζι, —τάκαμες μπελα ςτο κεφάλι-μυ κ' εςι το χυζύρι-ςυ καρφι δε ςυ κέγετε. Ιρθα, ύτε μ' εχερέτιςες. Το εργοςτάςιο παραπάνο απο μένα ςτέκετε...

Σα γινέκα πυ ίνε, να ςας πο, έχι κε δίκεο. Ιμυνα ςτον πόλεμο; Ιμυνα. Κυρέλι έγινα μες' τι δυλια; έγινα. Τα πεδια κε τι γινέκα-μυ ενκατέλιπςα ςτο έλεος τις τίχις;

Τόκάνα κι αφτο. Αμ τί να τυς έκαμα, στιν τςέπι-μυ θα τυς κυβαλύςα; Χρίματα κε τα λιπα τυς έςτιλα καμια φορα; Δεν τυς έςτιλα. Κε πύ να τα βρο. Λιπον ύτε άντρας ίςε κι ύτε πατέρας, ένα κςιλάνκυρο κε τίποτε περιςότερο. Το γιατί, το πός; ι πλιονότιτα τον θιλικον δεν το νιόθι κε πολι περιςότερο ι γινέκα-μυ.

Με κιτάζι ςαν θεριο, θέλι να με καταφάγι με τα μάτια-τις.

Φονάζι, κςελαρινκίζετε, τιν πνίγι ο θιμος. Δανκάνο τι γλόςα-μυ, κάθυμε ςαν μαδιμένι όρνιθα.

Το τςαερο κοχλιάζι πάνο ςτο πρίμυς. Χάρικα. —Θα βρέκςι —λέγο—το λαρίνκί-τις με λίγο τςάι κε πολι πιθανο να τις ιςιχάςυν τα νέβρα. Εβραςα κε λίγα καρότα, γέμιςα τα ποτίρια κε τις πρότινα το ένα.

— Εςπροκςε το χέρι-μυ, μιςόχιςε το ποτίρι κε δινατότερα.

— Στο διάβολο κ' εςι κε το τςάι-ςυ! τί με νερο θέλις να χορτάςις τιν πίνα-μυ; Ι άλι με καφε, με ςςοκολάτες, με βύτιρο ταγίζυν τα πεδιά-τυς κε τρόνε κε ι ίδιι. Σπίτια αρμάτόςανε, ςτο μετάκςι κολιμπυν, μ' αφτοκίνιτα γιρίζυν, κ' εμις; Επι κςίλο κρεμάμενι!...

Κιτάζο ι γινέκα-μυ πάι, τα κατςίρτιςε!

— Στάςυ, βρε γινέκα,—τις λέγο.—Γιατι φονάζις ανόφελα; Πάπςε, ςιλογίςυ κε λιγάκι, μιαλα έχις.

Ιςίχαςε λιγάκι έδοςε προςοχι ςτα λόγια-μυ. Επρεπε λιπον λαφρα λαφρα κε με καλο τρόπο να τιν πάρο. Εγο απεναντίας ανιπόμονος τἄκοπςα με τον μπαλτα.

— Το ςοςτο αν θέλις να μάθις, γινέκα,—τις λέγο, — ι δικί-μας ι ζοι έτςι θα πάι διο, πιθανο κε πέντε χρόνια ακόμα, όςπυ να μπυν ςτο δρόμο ι φαμπρικες κε τα εργοςτάςια.

Πιρομένο δαβλι τιν κάπςανε τα λόγια-μυ. Πετάχτικε πάνο ςαν τρελι.

— Πός, πός; πέντε χρόνια ακόμα;! Βρε κυτε, βρε κρεμανταλα, ίςτερα απο πέντε χρόνια πενιντάριδες θα ίμαςταν κ' ι διό-μας κε τότε ςτο διάβολο κε ςι ςτο διάβολο κ'ι καλοζοία-

ςυ τάβραςα. Το παράτιςες το ςπίτι-ςυ κςέχαςες τι γινέκα κε τα πεδιά-ςυ, δυλέβις ςκοτόνεςε άδικα τον άδικον για τυς άλυς κε ςε κοροιδέβυνε κιόλας! Πλάγιαςες ςτι φιλακι, ςτα κάτεργα. Ι ςιντρόφι-ςυ γενίκανε κομιςαρέι, εςι απόμινες πςοριάρις. Κίτα, κίτα τι φάτςα-ςυ, με τι μιάζις;

Ος κε τα κυρέλια, πυ φορις κι αφτα δικά-ςυ δεν ίνε!

Τα δάκρια τρέχυν απ'τα μάτια-τις, μα ι γλόςα δε ςταματα, ο εκςάπςαλμος εκςακολυθα κε τελιομο δεν έχι. Εγο ςα να κάθυμε πάνο ς' αναμένα κάρβυνα, καταςκοτομένος απ' τι δυλια κι απ' τις ςκυτύρες. Αφτινις ι γλόςα δεν κυράςτικε, αλέθι κ' εκςακολυθι ν' αλέθι. Δε μπόρεςα να βαςτάκςο πια έγιρα, έπεςα ςε μια γονία κ' αποκιμίθικα κάτο απ' το νανυριςμα τυ εκςάπςαλμυ τις γινέκας-μυ.

ΕΝΘΑΡΙΝΤΙΚΑ ΣΙΜΙΑ

Πάθαμε κ'ένα κάζο κ' ετία πάλι ι γινέκα-μυ. Μ'ας τιν αφίνο αφτίνα κατα μέρος, γιατι πάλι θα τα μπερδέπςο.

Να τι έτρεκςε. Τον κερο, πυ ςτριφογιρίζαμε ςτο κέντρο εγο κε ο Κρόχμαλ, ςιχνα πικνα με κεντύςε μια ιδέα. Γιρνόντας ςτυς δρόμυς τις μεγαλύπολις έβλεπα παντυ πλακάτες κ'επιγραφες, πυ έδιναν κ' έπερναν ι λέκςις· „προλετάριι", „Προλεταριάτο", „εργατια", κε τα παρόμια. Πάι να πι, ςιλογιζόμυνα εμις ι εργαζόμενι αποτελύμε τιν κιριότερι δίναμι μα ςτιν πραγματικότιτα τάβριςκα ςκύρα· γιατι αναμετακςι-μας γραματιζμένυς κε με τις απετύμενες γνόςις ςχεδον δεν έβλεπα κανένα. Γενικα αν θα εκςετάςυμε, ιπάρχυν κε ς' εμας ςπυδαζμένι κε με γνόςις άνθροπι κε ιπερετυν ςτις εργαςίες τυ κράτυς. Αλα τι να ςας πο· αφτι απο μας δεν ίνε, κιαν προςφέρυν τις ιπερεςίες-τυς ςτι ςοβετικι κιβέρνιςι το κάνυν διότι άλιότικα δεν γίνετε. Αφτες ι ιδέες βαςάνιζαν ςιχνα πικνα το μιαλό-μυ κ' εςιλογιζόμυνα τι μπορύςε να γίνι αν μας έςτελαν ςτο εργοςτάςιο κανένα ινζζενέρο, πυ δε θα ςιφονύςε με τιν ιδεολογία-μας. Θα μας γίριζε το δίχος άλο τα μιαλα κ' εμις τιφλι κι άμαθι θα χορέβαμε ςίφονα με το χαβά-τυ.

Παρόμιες σκέψις με παρεκίνισαν να ζιτίσο να προμιθεφτο τεχνικα βιβλία για τις μιχανες, για τα καμινεφτίρια κε τα παρόμια. Βρίκα επι τέλυς, τα διάβαζα κε μυ χρισιμέβανε για καλος οδιγος στις αποριές-μυ στιν πορία τις εργασίας. Μόλις όμος ίρθε ι γινέκα-μυ, πάι, τελίοσαν κ' ι μελέτες-μυ. Πέρνις το βιβλίο στο χέρι, αφτι με τα δικά-τις ίσιχο δεν σ'αφίνι.

Βλέπο έτσι δε γίνετε κι ανανκάζομε να κυβαλίσο τα βιβλία-μυ στο εργοστάσιο. Τα ίδαν ι σιντρόφι-μυ, άρχισαν να τα σκαλίζυν κε αφτι. Εδο ικόνα εκι σχέδιο, αλυ διάγραμα, συ κινα τιν περιέργια, θέλις να μάθις, να λίσις τις απορίες πυ σο παρυσιάζοντε στον κερο τις δυλιας.

Κι απο δο ίσα ίσα αρχίζι κε το καλο, για το οπίο ανάφερα στιν αρχι. Μας έτιχε κάτι εμπόδιο στι δυλια κε προστρέκσαμε στι βοίθια τυ βιβλίυ. Δίχνο με το σπίρτο πάνο στο σχέδιο, εκσιγο τις λεπτομέριες, εκι πυ ο ινζζινέρος πρόβαλε πίσο απ' τι μιχανι. Ενας απο μας, σινιθισμένος απ' τα παλεα, άρχισε να τρομάζι απ' το φόβο-τυ, εμις ι άλι σταματίσαμε κε περιμένομε τα περετέρο. Ο ινζζενέρος κίτακσε, αδιάφορος δίθεν, το βιβλίο κε με μια προσπιιτι εφχαρίστισι.

— Α, έτσι—λέγι. —Μπράβο, μπράβο, έβγε-σας! Πύ το βρίκατε;

Τυ διγίθικα' έτσι κ' έτσι. Εσκιπσε, φιλομέτρισε τα βιβλία κε δε μπόρεσε να κρατιθι.

— Οστε σίφονα μ' αφτα τα βιβλία μὲ κοντρολάρετε; —ερότα.

— Οχι, γιατί να σας κοντρολάρυμε; Τα βιβλία τάχυμε απλύστατα βοιθο για τιν εργασία-μας κε για τιν ανάπτικσί-μας...

Με πίστεψε, βέβεα, όσο ι όρνιθα τιν αλεπυ. Ζάροσε το πρόσοπο, σα να τυ ζιτύσε κανις δανικα κε λέγι.

— Καταλαβένο, μα μίπος στο γραφίο δεν έχυμε σχεδιάγράματα για όλες τις μιχανες; Μπορύσατε να πάρετε εκίνα.

Φένετε ότι θέλι να μας τρίψι τις μίτες. Ο Κρόχμαλ μυ νέβι να σιοπο κι αρχίζι ο ίδιος.

—Μάλιστα· ότι στο γραφίο ιπάρχυνες κεδιογράματα, σίντροφε ινζζένερο, μα αφτα εχτος πυ δεν μπορύμε να τάχυμε πάντα πρόχιρα, δεν έχυν κ' επεκςιγίςις, ενο στο διβλίο δρίςκυμε όλα. Επιτα με περιςότερι προθιμία κ' εφχαρίςτιςι εργάζετε κανένας, όταν κςέρι το γιατι κε το πος, γίνετε το κάθετι.

— Βέδεα, βέδεα, απάντιςε ο ινζζένερος, — κε χέρο πολι για το ενδιαφέρο-ςας για τι μάθιςι.

Ετςι κε θα τελίονε το κάζο αν δεν χαλνύςε τι δυλια ο Σερδιυκ. Το κςέραμε κ' εμις, ότι ο ινζζινέρος δε μιλα ιλικρινα, μα αφτος ο διάολος νε κε καλα θα το κςεφαντόςι κιόλας.

—Κςέρυμε, κςέρυμε πόςο χέρεςτε,—λέγι στον ινζζενέρο.

— Τί ςιμένυν αφτα τα λόγια-ςας;

Επρεπε να ςιοπίςι ο Σερδιυκ, μα αφτος χιρότερος.

— Ενοο, — απαντα, — ότι θέλετε να μας πάρετε για δλάκες;

Ο ινζένερος πιράχτικε πολι, κιτρίνιςε.

— Απο ςας δεν περίμενα ποτες τέτια!—λέγι.

Κάνυμε νέματα στον Σερδιυκ, να κόψι τι φονί-τυ, να ςιοπίςι, αφτος τίποτε, αρχίζι κ' εμας.

— Πάψτε κε ςις — μυρδυλίζι, —να μυ κάνετε τον ςινίγορο. Ο ςίντροφος ινζζινέρος δεν ίνε κανένα μορο κι απροςτάτεφτο πεδι κε κςέρι καλίτερα απο μένα, ότι αφτα πυ λέγο ίνε ςοςτα. Τρίτςα, κάτςα δεν χριάζοντε, ι δυλια φένετε.

— Με ςιχορίτε, τί φενετε; αροτα με θιμο ο ινζζενέρος.

— Φένετε απ' το ότι μαλόνετε μαζί-μας, πια ίνε ι χαρά-ςας, για το ότι εμις καταγίνομαςτε με τα διδλία.

Εκςο φρενον ο ινζζινέρος, φονάζι·

— Τί, να χοροπιδο θέλετε, για να δίκςο τι χαρά-μυ;

— Κιαν χοροπιδάτε, εγο πάλι δε ςας πιςτέδο. Προτίτερα έπρεπε να πάρετε τα μέτρα-ςας, να οργανόνετε λέκςιες για τα χαμινεφτίρια, για το ένα κε για το άλο. Τόρα τί να πύμε;

Κε με μια ζοιρι χιρονομία ςινεπλίροςε κίνα, πυ δε πρόφταςε να πι με τι γλόςα.

Ο ινζζινέρος απο κίτρινος γίνετε κόκινος ςα βραζμένος αςτακος κε ςαν με κεφάλι άνθροπος πυ ίτανε, γίριςε το τιμόνι.

— Πάπςτε, παρακαλο, να μυ δρίτε προφάςις εν αμαρτίες. Ι δικές-μυ ι λέκςιες δαρετες ςας ίνε, άλοςτε κε, χορις αφτες όςι-ςας θέλυν, μπορυν να μάθυν όςα χριάζοντε.

Ετςι τελίοςε αφτο το επιςόδιο. Το αποτέλεζμα ίτανε ότι ο ινζζενέρος άρχιςε να μας επιςκέπτετε ςιχνα, μας εκςιγύςε όλα μας έκανε πρόχιρα ςχέδια κ.τ.λ. Μας μιλύςε για τα εργοςτάςια τις Γερμανίας κε τις Αμερικις κε λίγο λίγο πιάςτικε κε ςτι δυλια μαζί-μας. Το εργοςτάςιο πίρε ίδιςι κε τρέχανε ι εργάτες να δυν πος δυλέδι ο ινζζενέρος. Ινε αλίθια πος δεν τα καταφερνε, όπος εμις ι ςινιθιζμένι κ' ι δυλιά-το προχορύςε αργα, μα κε παρακάτο δεν έπεφτε απο πολυς ςινιθιζμένυς ςτι δυλια εργάτες.

Στο αναμετακςι άρχιςαν να μας πλερόνυν κε ολάκερα μινιάτικα, κι ο καθένας λογαριάζι πυ θα τα δόςι, πιες τρίπες θα μπαλόςι. Το πίραν μιρυδια κ' ι ςπεκυλιαντι κε ςαν ι μίγες ςτο μέλι, έτςι κι αφτι περικίκλοςαν το εργοςτάςιο. Εγο δεν έδοςα προςοχι, ι ςίντροφι όμος, γνοςτικότερι απο μένα, νιόςανε τον κίνδινο.

— Μ' αφτι θα μας καταςτρέπςυν, θα χαλάςυν το εργοςτάςιο με τι ςαμογόνκα-τυς, λένε.

Τρέκςαμε ςτο ςαδκομ, διαλέκςαμε επιτροπι, ιδοπιίςαμε τι μιλίτςια κε τυς πίραμε κατα ςιρα τυς πραματεφτάδες.

— Τί πυλας κιρύλα-μυ;

— Κυμπάρε, για δίκςε-μας τι κδας ίνε αφτο;

Ι πραματεφτάδες όλι με μια φονι:

— Χριςτιανι, ορθόδοκςι, δοίθια.

— Κ' εμις ορθόδοκςι ίμαςτε, — τυς λέμε, —αφίςτε να δύμε τι πυλάτε.

Τυς πςάκςαμε όλυς. Εκίνυς, πυ πυλύςαν ςαμογόνκα τυς δάλαμε ιδιέτερα. Κάναμε πραχτικα, ιπογράπςαμε κε τις μποτίλιες τις ςαμογόνκας, τςαπ, τςυπ, κομάτια κε ςτιν κανάδα. Μαζόχτικαν κάτι κεφλίδες γενάτι δέρι χριςτιανι πυ λέγι ο λόγος κε μας κάνυν παρατιρίςις κε μας κοροιδέδυν. Μαζόχτικαν κε γινέκες εργατον. Αφτες πίραν το μέρος-μας.

— Αμε τι, δεν ςας αρέςι; —λένε ςτυς αντίθετυς.— Αν ήςαςτε γινέκες, αν ίχατε άντρα μεθίςτακα, πολι αλιότικα θα κυβεντιάζατε.

Μάλαμα θιλικα! Λιγάκι περιςοτερα μιαλα αν ίχανε βυνα ολόκερα μπορύςαμε ν' ανατρέπςυμε μαζί-τυς. Χέρεςε, απ' τινάλι μερια κε λιπάςε, γιατι πολι ςκοτινες ίνε· απ' τα πλάγια κι απ' τις άκρες πολεμάνε το κακο, ςτιν καρδιά-τυ δεν χόνυν το μαχέρι.

Χίςαμε ςτιν κανάβα όλι τι ςαμογόνκα πυ βρίκαμε κε μιραςτίκαμε τυς ςαμογόντςικυς, για να τυς πάμε να κάνυμε έρευνα ςτα ςπίτια-τυς. Εμένα κε τον Σερδιυκ έπεςε ςτο μερτικό-μας ένας ιλικιομένος με αντερια κε με διπλες αλιςίδες ςτο ρολόγιτυ. Πριν τυ πολέμυ δύλεβε ένα κερο ςτο εργοςτάςιο, έπιτα ανιχςε μαγαζάκι· Στο κερο τυ εμφίλιυ πολέμυ κυβαλύςε άνο κάτο ςιτάρι, για να μί πεθένι τις πίνας.

— Το λιπον, — τυ λέγο, — εν αποςτρατία προλετάριε, θα μας κάνις τι χάρι να μας πας ςτο φτοχικό-ςυ.

Κιτρίνιςε, γένικε κερι.

— Τὶ δυλια έχετε ςτο ςπίτι-μυ;!—φονάζι. Με κλέπςατε, μ' εριμάκςατε το μαγαζι, δε ςας φτάνι; Κε πίι ίςτε, ςας παρακαλο;

— Θα το μάθις ιςτερότερα, — τυ λέμε, —τόρα τράβα.

— Οχι, — επιμένι, — εδο, μπροςτα ςτο λαο δίκςτε, πύνε το μαντάτο-ςας;

Ο Σερδιυκ, δίχνοντας τι γροθια.

— Νάτο— τυ λέγι, το βλέπις;

— Ετςι έ, πάλι ι γροθια; Οςτε πςέματα ίςαν ι διαταγές τυ Λένιν για τιν ελεφτερια τυ εμπορίυ; Οςαν να μας βάλετε ςτο δίχτι νε;

Πάι χιρονομόντας κε βλαςτιμα. Γίριςε τι γονια, οπόταν μια γινέκα απ' το πλίθος μας λέγι:

— Σας γελα, ςίντροφι, ο κακύργος, αφτυ μερια ίνε ι ςοςτι ι κατικία-τυ, μ' αφτυ μονάχα πλαγιάζι. Τις δυλιες-τυ τις κάνι ςτο ςπίτι τυ γαμπρύ-τυ.

Πίραμε αφτίνα κε μια άλι γινέκα μαζι μάρτιρες κε ίςια στυ γαμπρύ-τυ στιν αβλι. Ι γρια κ'ι νίφι άμα μας ίδαν, αρχίςανε τα κλάματα. Ο ςαμογόντςικος φονάζι.

— Βρε, θεότρελες, γιατι κλέτε; Μυςαφιρέι μας έρχοντε. Βάλτε το ςαμοβάρι... ετιμάστε ζακύςκες... Κε...

Ι νίφι μπίκε στο ςπίτι ι γρια διπλόθικε μπροστά-μας.

— Κ' εγο νόμιςα, ι καιμένι πος άλι ίνε... Ορίςτε, ορίςτε!...

Ο Σερδιυκ γένικε θεριο. —Κίτα, κίτα, —με νέβι με το μάτι, —πος θέλυν να μας πλέκςυν στ' αραχνόπανο, —κε προστάζι τις γριας.

— Ας λίπςυν ι ατιμίες φόνακςε γλίγορα. τις νίφις να βγι έκςο.

Κλίςαμε τιν αβλόπορτα κε μπίκαμε στο ςπίτι, κάναμε έρεβνα.

Γεμίςαμε μια μεγάλι κορζίνκα με μεγάλες κε μικρες μποτίλιες γεμάτες ςαμογόνκα. Σιντάκςαμε νέο πραχτικο, ιπογράπςαμε.

Κε ο ςαμογόντςικος μπροστα κ'εμις κατόπι-τυ με τιν κορζίνκα, βγίκαμε στο δρόμο, όπυ γέμιςε το πλίθος. Ο Σερδιυκ ανέβικε πάνο ςε μια πέτρα, κε εκςιγα το τι γίνετε. Ενα αφτος, διο τυ απαντυν εκίνι. Ος κ' ι γινέκες πίραν το μέρος τυ ςαμογόντςικυ. Θίμοςε κε φονάζι.

— Βρε, κ'ι φύστες εναντίον;! Δε μυ λέτε, πιὰ απο ςας ίδε το καλο τις βότκας; Πιά απο ςας δεν δοκίμαςε τυ μεθιςτακα τι γροθια; Πιά απο ςας εκς ετίας τις βότκας, δεν πετάχτικε χιμόνα κερο στυς δρόμυς; Σιοπάτε; Κε τι μπορίτε να πίτε. Εμπρος λιπον, καταστροφι στι βότκα!

Αδιάςαμε τιν κορζίνκα κε με τις πέτρες κάμαμε θρίψαλα όλες τις μποτίλες. Ο ςαμογόντςικος θρινι κε οδίρετε, τραβα τα μαλια, τα γένια-τυ.

— Χριστιανι, χριστιανι κιτάκςε-τυς τυς άςπλαχνυς! Υτε για τον εαφτό-τυς κι ύτε για τυς άλυς! Ι μιλιτςιονέρι τυλάχιστον πίνυν κε κάποτε! Αφτι ι αθεόφοβι όλο χαράμι το κάνανε! Μ' αφανίςανε, με καταςτρέπςανε, το διςάκι τυ ζιτιάνυ απόμινε άλο τίποτε!

Απο κάπυ πρόφταςε ένας μπεκρις μεθίςτακας. Πιάνι τα χέρια-μας.

— Σίντροφι, για όνομα θευ, μι τα ςπάνετε διαμιας, λίγο κατ' ολίγο! Τελέφι το κάνατε το εβλογιμένο..... Μι, μι αμαρτία ίνε...

Τον ςπρόχνυμε, πίςο δεν πάγι.

— Σταθίτε, χριςτιανι, να κάνο κάνα λάκο μες το χόμα, να το χίςετε... Αδέρφια, λιπιθίτε-με, μι το χάνετε άδικα!

Πέφτι ςτα γόνατα, βυτάι κε γλίφι τα δάχτιλα, μες τιν ανακατομένες με τις λάςπες βότκα, βρομερότερος κι απ' το πιο βρόμικο ςκιλι. Τον τραβίκςαμε παραπέρα, καταπατίςαμε κι ανακατόςαμε καλα καλα με τι λάςπι τι ςαμογόνκα κε προςτάκςαμε τον ςαμογόντςικο να πάγι μπροςτα-μας.

Αρχιςε ςτα παρακάλια.

—Μα γιατί, ςίντροφι; αφίςτε με παρακαλο. Επαθα πυ έπαθα, καταςτράφικα, κςεθεμελιόθικα. Κε μίπος το φιανο εγο, το αναθεματιζμένο! Απ τυς χορικυς τ'αγοράζο, για ένα κςερο ψςομι δυλέβο κ' εγο!

Ι γρια κ' ι νίφι αρχίςανε τα μιρολόγια κε πίραν το κατόπι-μας. Τον παραδόςαμε τον πραματεφτι-μας ςτιν αςτινομία για τα περετέρο κ' εμις πέραςαμε ςτο εργοςτάςιο για να πάρυμε το μιςτο-μας. Αγόραςα κατι-τις για τα πεδια, τυς τάφερα, έδοςα ςτι γινέκα-μυ όλα τα χρίματα κ' εγο βγίκα να κάνο περίπατο ςτι ςτέπα. Μάζοκςα λυλύδια ςτι λανκαδια, γίριςα προς το εργοςτάςιο τις τυβλας κε τι να ιδο! Ο Ρόδκας ο Γλινένκο το κεφάλι κάτο, πάι βιαςτικα. Το μύτρο-τυ καταλερομένο, ι πυκαμίςα-τυ κςεκύμποτι, ςτο χέρι-τυ ένα μικρο δεματάκι.

—Για πύ,—τον αροτο.

—Για ένα κοματάκι χαρας. Απο μας τι φιγαδέψατε ολότελα τι χαρα.

Τον κίτακςα μες τα μάτια, κύνιςα το κεφάλι κε τυ λέγο.

—Πολι παράκςενος κατάντιςες, Ρόδκα:

—Βέβεα,—λεγι—εκςετίας εςας τυς πρόςτιχυς, πυ αναγύλες μ'έρχυντε, ςα ςας βλέπο.

Πολι φυρκιζμένος φένετε.

—Ρόδκα, άςτα αφτα κε πες-μυ ορθα κοφτα, τί ςιβένι, τί έπαθες;

Σύφροςε το μύτρο-τυ, κε μ'άπαντα.

—Σα να μι το. κςέρις.

—Αλίθια ςυ λέγο, δεν κςέρο τι τρέχι.

—Οχι,—απαντα πιζμομένος.—Πρότα εςι απάντιςε. Γιμνι ίμεθα κςιπόλιτι γιρίζυμε;

—Δεν τάρνύμε.

Αχα,—λέγι με χερεκακία,—δεν το αρνίςε; Ε λιπον, πάνο ςάφτα τα χάλια-μάς τι ίταν κι αφτι ι ςτραβομάρα, πυ μας ςκαρόςατε; Δεν ςάς έφτανε ι πίνα κε ι γδίμνια-μας, θελίςατε νάρπάκςετε κε τι μόνι εφχαρίςτιςι, πυ μας έμινε!

—Πός;

—Σκαζμος-ςυ κε περίδρομος. Πός; Να πος! Μας πυλύςαν ι άνθροπι τι ςαμογόνκα μάνθρόπινες τιμες, τυς κάνετε άνο κάτο κε τόρα γδέρνυν κε τιν πέτςα-μας. Ολο το μινιάτικο-μας αφτε θα το πάρυν, νά το καλο, πυ μας καματε! Φτυ ςτα μύτρα-ςας!

Τραβιχτικε πίςο κ' επεςφράγιςε τα λόγια-τυ μ'ενα ζοιρο φαςκέλομα.

—Ρόδκα,—τυ λέγο,—ςάγαπο ςε λιπάμε κε κςέρο γιατι κακιόνις, κςέρο τι πολιτικι βαςτας.

Κοκίνιςε, κςανάφτιςε.

—Τί πολιτικι μυ πςάλις;

—Τι, πιο ελεινότερι,—τυ λέγο. Να πας ςτο χοριο, για νάγοράςις φτινι βότκα, κτοδέβις ολα τα καπίκια-ςυ κ' ι γινέκα κε τα πατςάνια-ςυ μνίςκυνε πιναζμένι.

—Στο διάβολο κι ακόμα παρεκι! Τον παπα θα μυ κάνις, παλιο κυτεντε. Εγο δύλεπςα, εγο τα κέρδιςα με τον ίδροτα, θελο να φιςκάρο κε λιγάκι! Τι θέλις, τι προςτάζις, πρόςτιχε εςι κε ι παρέα-ςυ; Να μι το πιο, ε; Κε πος να μι το πιο, αφυ ι καρδια-μυ το ζιτα, το θέλι; Φτέο εγο; Μπορις να μυ γιατρέπςις τιν καρδια, μπορις να τιν κάνις να μιςι το πιοτο; Δεν μπορις! Τράβα λιπον τον αραμπα-ςυ να ςάλατίςο να μι βρομίςις. Θεο δεν πιςτέβις, το κςερο! Τον Μάρκς κςέρις εςι κε τον

Λένιν. Στο όνομα λιπον αφτονον, ςε εκςορκίζο να με πις τι πρέπι να κάμο, πιο δρόμο να πάρο; Στο κλυπ θα με πις, στυς ομίλυς. Δέν πας να κυρέβεςε; Κε τι θα βρο στο κλυπ, τι θα με δόςυν ι όμιλι; Να διαβάζο; Σύκαμα κ' αφτο δεν βγίκε τίποτε!

— Δεν κςέρις τι λες, Ρόδκα, ίςε τρελος κε δεν βλέπις, πυ ένκιτε ι εφτιχία-ςυ!

— Τον πιάςανε νεδρικα γέλια.

— Χά, χα, χα, ι εφτιχία-μυ! Μορ' τι εφτιχία κάθεςε κε μυ τςαμπυνας; Πυ ίνε ι εφτιχία; Τιν έχις εςι αφτι τιν εφτιχία;.

— Κε γιατι όχι, Ρόδκα; ςε παρακαλο. Ι εφτιχία-μας εκςαρτάτε απο εμας τυς ίδιυς δεν ίνε κάτι-τις υρανοκατέβατο. Πος όμος μπορύμε νάμεθα εφτιχιζμένι, όταν όλι-μας πιανόμαςτε απ' τιν υρα τυ παπα, άλι εκςαρτόμεθα απ' τις προλίψις, άλι απ' τι ςαμογόνκα, κι άλι απ' τι τίφλα;

— Ο Ρόδκας περιςότερο κακιόνι, φονάζι, εγο δεν τυ αφίνο τον γιακα.

— Μι με διακόφτις,-τυ λέγο, κε δεν βρίςκεςε στι ςινεδρίαςι. Στέπα κ' ι διο-μας μονάχι αντίκρι κι αντίκρι. Πάψε τις βριςιες κε μι δοκιμάζις να μπερδέβις τα πράγματα. Ορθα κοφτα να τα πύμε· θέλις να πιις, αφτο ίνε το ζόρι-ςυ! Λιπον θέλυμε να πιύμε, κ' εμις· εγο, ο Σερδιυκ ο Κρόχμαλ κι όλι ι ςιντρόφι. Εχυμε, ι δεν έχυμε το δικέομα; Τόχυμε βέβεα. Για πες-μυ τι θα γίνι, όταν όλι-μας το ρίκςυμε στο πιοτο; Το ςκέφτικες ποτε;

Εκςακολυθο μ' αφτον τον τρόπο να τυ τα ψάλο κε ςινάμα φοβάμε μι με στέλι ςτον διάβολο κε μ' αφίνι μες' τι μέςι τυ δρόμυ μ' όλες-μυ τις ςιβυλες κε τις διδαςκαλίες. Τόπαθα κε με άλυς κε πολι πίθανο να μυ ςιβι το ιδιο κε με τον Ρόδκα. Μα όχι! Ο Ρόδκας ακόμ ακίνιτος στι θέςι-τυ. Πίρα θάρος, τον ζίγοςα κοντίτερα κ' έβαλα το χέρι-μυ στον όμο-τυ.

— Ρόδκα,--τυ λέγο,—χριςο πεδι! Στι τέχνι μάςτορια, στον πόλεμο απ' τυς πρότυς ολα τα καλα. Μονάχα ι αδιναμία τυ χαραχτίρα-ςυ ςε βλάφτι. Μας θεορις εχτρυς, μας βρίζις,

μα για σκέπσυ, πιός περισότερο απο μας θέλι το καλο-συ; Για πέςμε, βρε, πιός εχι τιν ανάνκι-συ, πιός νιάζετε για σένα, πιός σε αγαπα: Δικός-μας ίσυνα, δικός-μας κε θα μίνις κι αν σκάσις ακόμα! Δόςε-μυ το μινιάτικό-συ, θα το φέρο τις γινέκας-συ, να το κσοδέπσι για τις ανάνκες τυ σπιτιυ, ενόσο το χρίμα δε χάνι τιν ακσία-τυ. Κε σι μίνε εδο, σκέπσυ, κι αποφάσισε. Ι γινέκα-συ θ' αγοράσι τα χριαζόμενα, θα ετιμάσι το σαμοβάρι κε, τα πεδάκια-συ θασε περιμένυν. Σκέπσυ, Ρόδκα! Τα γεράτια γλίγορα πλακόνυν κ' ι μεθίστακαδες ενορις τινάζυν τα πέταλα.

Τυ μιλο ιλικρινα κε με ζέσι κε με φένετε πος τα λόγια-μυ τον σινκινύνε. Ιρθε στον εαφτό-τυ, έβγαλε κε μυ έδοσε τα χρίματα. Αντι να τα βάλο στιν τσεπι, άρχισα να τα μετρο. Δε μ' άφισε να τελιόσο το μέτριμα κε παρακαλι.

—Δόσε,—μυ λέγι,—τυλάχιστο για μια μποτίλια! έχο έτιμο κε το μεζε... Κε μυ δίχνι τι σιλιέτκα κε το πσομι, πυ κρατύσε τιλιγμένα στο χαρτι.—Στο όνομα τις φιλίας-μας σε εκσορκίζο, δόσε-μυ, πρέπι να πιο. Εφιγα απ' τι γινέκα-μυ κ' ίρθα εδο..

Τον βλέπο κε τρομάζι. Τυ δίνο χρίματα για μια μποτιλια κε τυ λέγο. Ρόδκα, κυρέλι ίσε παλιοπατσαβύρα!

Τ' άρπακσε τα χρίματα το κεφάλι κάτο κε δρόμο. Στάθικα λιγάκι, περίμενα να γιρίσι πίσο να με δι. Δεν τόκαμε όμος. Σε λίγο κσεκίνισα κι εγο για το σπίτι. Σαν πλισίασα, γιρίζο, κε τι να ιδο; Ο Ρόδκας κατόπι-μυ κατακίτρινος, τα μάτια-τυ σπίθες πετυν. „Θα μυ ζιτίσι πίσο το χρίμα-τυ" σιλογίζομε. Με πλισίασε βιαστικα μύδοσε κε τα χρίματα, πυ πίρε για τιν μποτίλια κε πίρε πάλι το δρόμο τις στέπας.

Εγό το κατόπι-τυ.

— Στάσυ,—τυ φονάζο—Ρόδκα—περίμενε αγαπιτε! Αφυ πίρες μια τέτια παλικαρίσια απόφασι, γιατι αποφέβγις τυς δικυς-συ; Θα χαρυν σαν σε ιδυν σ' αφτι-συ τιν κατάστασι κι αφτο θάνε ένα κομάτι τις εφτιχίας, πυ έλεγες πος δεν ιπάρχι. Κ' αν δεν έχις ακόμα πεπίθισι στον εαφτό-συ, πάμε μαζι... Σα να μ' έχις καλεσμένο στο τσάι, ακυς;

Να, βάλτα τα χρίματα στι τσέπι κ' εμπρος.

Τα πίρε τα χρίματα, τρομάζι δεν κσερι τι τυ γίνετε. Κι εγο ςινκινίθικα. Πίγαμε αγοράςαμε κατι δόρα για τα πεδια-τυ. τα κυδαλάμε μαζι. Μπίκαμε ςτο ςπιτάκι-τυ κάνο νέμα τις γινέκας-τυ, αρχίζο ςτα χορατα. Εκίνι κλαπςιάρικο μύτρο, μάτια κατακόκινα. Αμα όμος κατάλαδε πος δεν ίμεθα πιομένι, άλακςε, γένικε μορο πεδι. Δέγι, γελα, ςτρόνι το τραπέζι, ετιμάζι το ςαμοδάρι. Ο Ρόδκας τις έδοςε όλα τα χρίματα, αφτι ακύμπιςε το κεφάλι ςτον όμο-τυ κε τα δάκρια-τις, δάκρια χαρας αφτι τι φορα τρέκςανε άφθονα.

— Ρόδινκα, αμ γιατι με κςίπαςες προτίτερα; Νόμιζα ι άχαρι, πος θ' αρχίςις πάλι το πιοτο!

Φύςκοςε το ςτίθος-μυ, με πνίγανε ι λιγμι. Τυς αποχερέτιςα κε βγίκα.

ΖΙΓΟΣ.

Για μας λένε πος έχυμε ιδιέτερο οργανιζμο κι ολες τις ιποθέςις-μας τις έχυμε κανονιζμένες με τον χάρακα κε τον διαδίτι. Μπορι νάνε κε ςοςτα αφτα πυ λένε, μα για κίνυς πόχυν ικογένια το πράγμα διαφέρι κε πολι μάλιςτα.

Παράδιγμα εγο. Δεν λέγο πος ίμε χ' ένας έκςιπνος, μα δεν ίμε κε δλάκας. Τι δυλιά-μυ τιν κςέρο, όπος τ' ομολογυν κε ι ςιντρόφι-μυ. Στο εργοςτάςιο, ςτο κλυπ ςτι γιατςέικα απ' τυς πρότυς· ολα τα δλέπο, όλα τα κςέρο, με τον καθένα μπορο να τα δγάλο περα. Αμα όμος πλάκοςε ι γινέκα-μυ, τα θαλάςοςα όλα.

Στο εργοςτάςιο τα κςεχνο. Βλέπο τι δυλια, πυ κάθε μέρα προοδέδι, ι καρδια-μυ λαχταρα, με κιριέδι ι χαρα. Τα χέρια, τα πόδια, ι πλάτες-μυ το μιαλο όλα ςε κίνιςι. Αμα ομος δγο έκςο κε θιμάμε τις ικόνες κε τις γρίνιες τις γινέκας-μυ, κόδυντε τα ίπατά-μυ, παραλίυνε τα χέρια-μυ. Εςχος, εντροπι! Στο εργοςτάςιο πρότος αναμετακςι ςτυς πρότυς κε ςτο ςπίτι κυρέλι, πατςαδύρα...

Γιατί; Θα πίτε δε ςιμπαθο τι γινέκα-μυ; Πος δεν τι ςιμπαθο, αφυ ίκοςι χρόνια ζο μαζί-τις κε μαζί-τις πέραςα τόςες δοκιμαςίες. Να θέλο το κακό-τις ίτε νάνε ο νυς-μυ ς'άλες γινέκες, ύτε αφτο. Κε όμος το ςπίτι-μυ το θεορο φιλακι. Μνίςκο

ςτο δρόμο, πιάνυμε ςτιν κυβέντα με τον τιχόντα, για ν'αργίςο όςο το δινατο περιςότερο, για ν'ακύςο όςο το δινατο λιγότερα παράπονα λιγότερες γρίνιες.

Κε το χιριότερο, πυ τα βάςανά-μυ τελιομο δεν έχυν. Ι γινέκα-μυ ζιτα καλοπέραςι. Πό να τιν βρο αφτι τιν καλοπέραςι; Οςτε θα μυ ρινίζι αδιάκοπα τιν πςιχι πιος κςέρι ίςαμε πότε. Κε δεν ίνε αφτο μόνο. Νε κε καλα επιμένι πος επίτιδες τιν βαςανίζο, τιν προςβάλο, τιν κάνο να ιποφέρι. Μα πός, μα τί μπορο να κάμο; Το παραδέχυμε, ότι αν φρόντιζα με τον κερο, μπορύςα νάχο ιποφερτι κατικία, άλο τίποτε. Μα εμας δε μας λίπι μονάχα κατικία. Τίποτε δεν έχυμε απο κοντα, όλα πρέπι να τ'αγοράζυμε. Ι θερμάςτρα δεν ανάβι, μα πυ να τα βρο τα κςίλα; Κ'έτςι λιπον μέλι περίμενε, κε κατράμι τα βρίκε ι γινέκα-μυ.

Δεν τιν κατιγορο, γινέκα ίνε κι απ' τις αδιόρθοτες. Ανέκαθεν ίχα μαζί-τις ιςτορίες, αλα τότε εφκολότερα τις καθιςίγαζα τα νέβρα. Στάςυ, βρε γινέκα, περίμενε να τελιόςυμε τονπόλεμο, να διόκςυμε τυς εχθρύς-μας, κε τότε θα τάχυμε όλα τα καλα'' τις έλεγα, όταν τιν πιάνανε τα δεμόνια, κι άςτραφτε κε βροντύςε ςτο κεφάλι-μυ. Τόρα ο πόλεμος τελίοςε, κε ι γινέκα-μυ επιμένι νε κε καλα να τις εκςοφλίςο τις χρεοςτικες, πυ τις έδοςα. Μέλι κε γάλα τα θέλι όλα. Κε για το μέλι κε το γάλα ακόμα χριάζετε κερος, επίμονι εργαςία. Πυ να τα χονέπςι αφτα το δικό-τις το κεφάλι! Σ'αφτα τα ζιτίματα όχι αφτι, αλα κε με κεφάλι άνδρες τα χαντάκοςαν· Μά τιν αλίθια τινε λιπύμυνα. Ζύςε ςτις μάνας-τις, περίμενε να τελιόςι ο πόλεμος, νόμιζε θα γίνο μέγας κε πολις, πος θα τι ντίςο ςτο χριςο κε ςτο μετάκςι, κε τόρα;—Τ'ίχες Γιάνι;—Τ'ίχα πάντα.

Κυράζετο, ιπόφερε, απ' το κακό-τις κατάντιςε ςκελετος. Λόγο δε μπορις να τις πις. Νόμιζα πος με τον κερο θα ςτρόςι, θα ςινιθίςι, μα αφτι όςο πίγενε κε χιρότερα. Σιλογίζομε, ςχεδιάζο να βρο καμια διέκςοδο. Στυς ςιντρόφυς-μυ δεν αναφέρο τίποτε. Πό μπορυν να με βοιθίςυν; ο καθένας έχι τα δικά-τυ.

Ετςι πέραςε πολις κερος. Σιλογίςτικα, κςεςιλογίςτικα, ίδα ότι άλος τρόπος δεν ιπάρχι, εκςον το χάλαζμα τις ικογε—

νιακις ζοις. Κε τέτιο χάλαζμα, πυ να το δι κε να φρίκσε ι γινέκα-μυ! Να χάσι μονομιας κε σίζιγο κε πεδια, ν'απομένι ολομόναχι, χορις κανένα στίριγμα, χορις καμια ελπίδα, εχτος απ' τα χέρια-τις.

Σταμάτισα ς'αφτί-μυ τιν απόφασι κι άρχισα να σκέπτυμε για τα πεδια. Τί να τα κάνο μικρα φιτανάκια ακόμα; Πεδικο ςπίτι δεν έχυμε ακόμα οργανομένο, στο χορio να τα στίλο, σε κανένα ςπίτι, δεν βρίςκετε κατάλιλο, έπιτα θάχυμε κάθε λίγο κε λιγάκι κε ςκάνδαλα. Δεν βρίςκο καμια διέκςοδο κε απ' τιν άλι μέρια ι ιπομονί-μυ εκςαντλίθικε ολότελα. Κ'εκι πυ μια μερα ι γινέκα-μυ, κατα το ςινίθιο-τις έμπικςε τις φονες, δεν βαςτάχτικα πια.

— Στάςυ κε θα δις,—τις λέγο — να ςυ καταφέρο μια δυλια, πυ να ςοπάςις για πάντα!

Πετάχτικε πάνο ςαν δεμονιζμένι.

— Τι ςκέπτεςε τι θα κάνις, ελεινε, πέζμυ-το.

— Θα το ιδις,—τις λέγο—κε μι ετιμάζεςε, να χτιπιθο μαζί-ςυ δεν έχο κερο.

Ολι τι νίχτα δε μ'άφιςε ιςιχία. Θέλι να μάθι τι ςχεδιάζο Δεν τις απαντο κι αφτο τιν δεμόνιζι περιςότερο.

Κε πριν βαςάνιζε τα πεδια με τις προςεφχες κε τις μετάνιες, τόρα όμος για πίζμα-μυ ακόμι περιςότερο. Κςιπνο τι νίχτα κε τι να δο! Τα πεδάκια-μυ ςτα γόνατα, μπροςτα ςτις ικόνες. Ι ίδια ςκαλίζι τα κυρέλια-τις κε ςινάμα κάνι κε τον δάςκαλο.

— Τις μετάνιες-ςας, εκςακολυθίςτε τις μετάνιες-ςας, ελάτε πάλι απ' τιν αρχι: «Θεοτόκε».

— Θεοτόκε, επαναλαμβάνι ο μεγαλίτερος, ο μικρότερος τραβλίζι.

— Θεοτόςε

— „Παρθένε"

— Παρθένε.

— Πατένε.

— Μπόρκα, τι προςεφχι ίνε αφτι; Κάνε όπος πρέπι το σταβρό-συ. Μίτια, μι κιτας εδο κ' εκι. Μπόρκα, πός στέκεσε; «χέρε κεχαριτομένι».

— Ερετε ταριτοτένι.

Πετάχτικα απ' το κρεβάτι, φοβερα ερεθιζμένος.

— Ε,—τις λέγο—φτάνυν ι ανοιςίες.

— Τα πεδάκια εφχαριςτίθικαν. Σικόθικαν απ 'τα γόνατα. Ετρεκςε κίνι, τ'άρπακςε απ' τα μαλια, τα γονάτιςε κε πάλι. Προχόριςα, με ςικομένο χέρι.

— Τράβα απ' εδο,—τις λέγο.—Σικοθίτε πεδια!

— Δε θα ςικοθυν.—φονάζι.

Τα πεδάκια τα καιμένα, ποτ'εμένα κιτάζυν πότε τρομαγμένα ςκίβυν κάτο απ' το φοβερο βλέμα τις μιτέρας-τυς. Με τα χέρια τα ςκυντα κε δεν τ' αφίνι να ςικοθυν. Εγο επιμένο.

— Σικοθίτε,—φονάζο,—τί βλακίες ίνε άφτες;

— Α, δε ς'αρέςι ι προςεφχι;

Δε μ'αρέςι μάλιςτα κι απο άβρι, ςυ το λέγο τόρα, τα μάτια-μυ να μιν ίδυν πια τις ικόνες-ςυ, ιδεμι...

— Ιδεμι τι; Μιτέρα-τυς δεν ίμε, εγο δεν τα ανάθρεπςα, Οτι έμαθα απ' τί μάνα-μυ εγο, τα ίδια θα μάθο κε ςτα πεδιά-μυ.

— Ι μάνα-ςυ ανοιςίες ς'έμαθε—τις λέγο, τιν αρπάζο απ' τον ανκόνα κε τιν τραβο παρέκι.

— Μιν απλόνις χέρι πάνο-μυ,—φονάζι!—Τί νέα μόδα κι αφτο;

— Καλα, καλα, θα ςυ δίκςο εγο τι νέα μόδα-μυ. Κι ας πάπςυν αφτά-ςυ τα καμόματα!

Τρομάζι απτο κακό-τις.

— Τί, με φοβερίζις; θα με αφίςις; Δεν έχο τιν ανάνκι-ςυ!

Τιν κίτακςα μες τα μάτια.

— Δεν έχις τιν ανάνκι-μυ δε με χριάζεςε,—τις λέγο. Πες-το καθαρα, για να κςέρο κ'εγο τι δυλιά-μυ.

Λάδι ςα νάχιςα πάνο ς'αναμένα κάρβυνα.

— Χάρικες, χάρικες,—φονάζι σαν μέγερα.—Προ πολυ το κατάλαβα· εγο γίραςα, νέα θέλις να πάρις!

— Ο, πυ να ςας πάρι ο διάβολος όλες-ςας γριες κε νέες! Εςις μονάχα να χτικιάζετε τον άνθροπο κε να τον εμποδίζετε απτι δυλια ίςτε ικανες! Τελεφτέα φορα ςυ το λέγο, γνέκα πος απο πέτρα δεν ίμε καμομένος!...

Το ίπα κε δρόμο. Πάγο κε στο δρόμο ςιλογιέμε τα χάλια-μυ. Μεταλίςτας απτυς πρότυς, μέλος τυ ςογιυζ, μέλος τυ πρόςοπο κε τόρα πυ κατάντιςα! χόματος, πέραςα φιλακες, εκςορίες, ςτις πρότες απεργίες ενεργο-

Απο μέρα ςε μέρα ι κατάςταςι χιροτερέβι, τα ςκάνδαλα το ένα κατόπιν ςτο άλο. Στο εργοςτάςιο ύτε νάνίκςο το ςτόμα τολμύςα για ικογενιακα....

Βγίκε ςτο μέςο κε ι νεολέα-μας. Μόλις κυνίθικε το εργοςτάςιο τα πεδαρέλια-μας οργανόθικαν ςε ςίνδεςμυς κε απετυν απο μας ιδιέτερο ίκιμα.

— Κερος δεν ίνε, πύ να το βρύμε.

Αφτι επιμένυν.

— Έχομε δικί-μας οργάνοςι,—λένε,—κε το δικό-ςας το κλυπ δε μας πάι. Εχτος πυ ίνε ςτενόχορο κε δυλια καμια δε γίνετε εκι μέςα, γιατι εςας περιςότερο ςας απαςχολυν τα περιβόλια, ι γίδες, κε πίςο πάτε κ'εμπροςτα δεν έρχεςτε.

Τ'αρνια,—λέγι ο λόγος-τιν προτάνικςι δεν τα μετρυν, μα εν μέρι κε τα πεδια έχυν δίκεο. Σιζιτίςαμε κάμποςες φορες μαζί-τυς κ'επι τέλυς πίρα κ'εγο το μέρος-τυς γιατι κατάλαβα, πος ςαν άπιρι κ'αςινίθιςτι πυ ίνε χριάζοντε οδιγο κε ςίμβυλο. Στι γλόςα φίνι όλι-τυς, τυς λίπι μονάχα ι πραχτικι. Στο κλυπ με μερικυς δεν τα βγάλι πέρα κανις, ςτο εργοςτάςιο, ςτι δυλια δεν καταφέρυν τίποτε, χορις τι βοίθια εκίνον, πυ περιφρονιτικα τυς ονομάζυν γιδάδες κε περιβολάριδες. Λογικα πέρνοντας το ζίτιμα, τίποτε το παράκςενο. Κε τιν αρκύδα, πύνε αρκύδα, τι μαθένυν να χορέβι κε να κάνι ένα ςορο καμόματα, πυ χριάζυντε τέχνι κε ζβελτοςίνι. Μα με τι λογικι εμις δεν τα πάμε κε πολι καλα, κε γιαφτο στο κλυπ τραβα απ'ταφτι τυς

παλευς εργάτες ι νεολέα κε στο εργοστάσιο ι πρότι δίχνουν στι νεολέα πόσα απίδια βγάζι ο σάκος.

— Εδο, πεδαρέλια, ι γλόσα παρα δεν κάνι κε πρέπι να κάνετε κίνο, πυ σας λέμε εμις..

Μερικι απτυς παλιυς τυς εργάτες αποφέδγυνε τι νεολέα, όπος ο διάδολος το θιμιατο. Τυ δίνυν κανένα μαθιτι κι αφτος.

— Στο διάδολο,—φονάζι,—μπελα δε θέλο στο κεφάλι-μυ! Θα τυ μάθο τιν τέχνι, για να κοροιδέδι κε να γελα για λογαριαζμό-μυ; Αφυ ίνε τέτιος εκςιπνος ας μάθι, κε μόνος-τυ τιν τέχνι.

Κε να γελας κε να κλες, μα κε να ντρέπεσε σιγάμα κε ν'απορις, τι απόφασι να πάρις! Έχυνε δίκεο κε τα πεδια, μα λιπασε κε τυς παλιυς εργάτες. Λάδι κε θιμίαμα μιρίζυν, σκοτινι όσο φαντάζεσε, σε τίποτε δε σιφονυν μαζί-συ κε όμος τυς σιμπαθας, για τιν τιμιότιτα, για τιν εργατικότιτά-τυς. Κ' ι νεολέα-μας κάποτε ύτε τυς λογαριάζι· τυς κοροιδέδι, τυς περιφρονι, κ'εγο σιφονο με τι νεολέα, γιατι το παλιο σάπισε, βρομάι θανατίλα. Λόγια όμος, λόγια μονάχα! Στιν πραγματικότιτα ζο όπος κε ι άλι, αν όχι χιρότερα. Αφτι τυλάχιστον έχυνε μια ισιχία μες' το σπίτι-τυς ενο εγο όλα σκάνδαλα, προσεφχες, ικόνες κε τα καιμένα τα πεδιά-μυ αναμετακςι στο σφιρι κε στάμόνι. Κι όλι τα κσέρυν τα χάλια-μυ κε βρίσκοντε κε μερικι πυ θέλυν να με κεντυν στιν πιο εβέσθιτι χορδι. Θέλις κάποτε να δίνις σιδυλες οδιγίες σε κάπιο, κ'εκίνος αμέσος συ μπίγι μαχέρι στιν καρδια.

—Καλο αν ίνε, γιατι δεν το εφαρμόζις εσι στο σπίτι-συ;

Βυνο ολάκερο σε πλακόνι, κ' εδο σε θέλο, ρικςτο-το απ' τις πλάτες-συ! Κάτι θέλις να πις να δικεολογιθις, να εκςιγιθις, μα δεν βγένι τίποτε. Αν ο ένας καταλαδένι τι θέσι-συ, ο άλος συ πετα κατάμυτρα.

—Τα κσέρο, τα κσέρο κε τα δικά-συ κε τράδα τον αραμπά-συ.

Κε αλίθια τα λόγια λόγια ίνε κι απ'αφτα δεν βγένι τιποτε. Κ' έτσι ζύσα· βολάρι λάσπι στον τροχο τυ αμακςιυ. Κιλάι

ο τροχος κ' εςι μαζι-τυ. Κε πυ θα πέσις ςα σε μυςκέπςι ι βροχι κ' ι ιγρασία, πιός το κσέρι; Κάποτε κάποτε ςιλογίζεςε, θέλις να βρις ένοχο τον εαφτο-ςυ. „Ακόμα, δεν ιμεθα για τέτιες δυλιες κατάλιλι, γιατι ςκοτίζεςε τυ κάκυ λες"; Μετρας, κσεμετρας, ιςιχάζις γιὰ λίγο κερο. Τιν άλι μέρα εςτάνεςε πος ο ζιγος ςυ βαρένι περιςότερο το ζβέρκο. Πόσες νίχτες αγρίπνιςα πόςο βαςανίςτικα μ'αφτες τις έγνιες, περιτο να ςας το πο. Ζίτιςα να βρο καμια κατάλιλι γινέκα, να με βοιθίςι ςτο ςκοπο-μυ. Γινέκες πολες, μα τέτια με μιαλα, με επιβλιτικότιτα κε με ιλικρίνια, πύ να τι βρις; Αλες διλες, άλες ςκοτινες. Ι ιγέτρια τυ γινεκίυ τμίματος, μια με τα γιαλια, κσένι κάπος, κε δε με τραβα. Επι τέλυς ι εκλογί-μυ έπεςε ςτι γινέκα τυ ςιντρόφυ Γυςςτςιν.

—Θα μυ κάνις τι χάρι,—τις λέγο με παράκλιςι,—να πας να βρις τι γινέκα-μυ, να κυβεντιάςις μαζί-τις, να τις ανιксις τα μάτια! Μπορι να γίνι κάτι-τις. Πύχτιςα, δεν μπορο ν'ανθέκσο πια.

Ιμυνα ςχεδον βέβεος πος δε θα βγι τίποτε, μόλα τάφτα κ' ι ελπίδα δε με ενκατέλιπςε ολότελα. Ι Γυςςτςινα ςινκατένεπςε κε τιν Κιριακι ίρθε ς'εμας, για επίςκεπςι τάχατες, τιν εγνόριςα με τι γινέκα-μυ, κυβέντιαςα λιγάκι μαζι-τις κε το καςκέτο-μυ, κε ςτο κλυπ.—Ας τα πυν,—ιπα,—μοναχες αναμεταксιτυς. Γιατι μιλίςανε, δεν αρότιςα, κατάλαβα μονάχα ότι κι απ' αφτο το ςχέδιο δεν βγίκε τιποτε. Μόλις μπίκα ςτο δομάτιο, ι γινέκα-μυ με κατςυφιαζμένα μυτρα.

—Κατα μέρος αφτα-ςυ τα καμόματα,—λέγι με θιμο—μυςαφιρια δε θέλο ςτο κεφάλι-μυ. Κε χάρις αφτα ςτιγμι δεν έχο ιςιχία κ' ελα ετίμαςε τςάι κε για τυς μυςαφιρέυς: Δεν πάτε ςτο διάβολο όλι-ςας κ' εςι κι αφτες μαζι, για να βρο κ' εγο λίγι ανάπαπςι!

Ο ζιγος οςο πάι κε βαρίτερος καταντα,μυ πλιγόνι το λεμο. Πάγο ςτο εργοςτάςιο, ι γινέκα-μυ κςανα κρεμάνι τις ικόνες κι ανκαρέβι τα πεδια ςτιν προςεφχι, τα οδιγα ςτιν εκλιςία, τα κυβαλάι ςτον παπα. Τα μαθένο όλα ςτο εργοςτάςιο, τα πςιθιρί-

ζυν εδο κ' εκι . . . ιπάρχυν ςτον κόζμο τέτιι „καλοθελιτάςδες" πυ χερεκακυν ςτις διςτιχίες-μας. Τάκύο όλα, τα παρατιραχοτινιάζυν τα μάτια, ζαλίζετε το μιαλό-μυ.

ΑΛΙΘΙΝΙ ΓΙΟΡΤΙ

Στεγνόςαμε το καμινεφτίρι κε το φορτόςαμε με ιλικο.

Σοςτος καταπιόνας, τυ χόνις ςτο λεμο κι αφτος δεν χορτένι τρόγι, τρόγι κε χορταζμο δεν έχι.

Κε τόρα, πυ θιμάμε κίνι τιν ιμέρα, παράκςενο μυ φένετε. Δεν ίμε απο κίνυς, πυ τόςο έφκολα τα χάνυν μπροςτα ςτις διςκολίες κε όμος εκίνι τιςτιγμι με κιρίεπςεο φόβος κε ι δίλια.

Καθχρίςαμε εμις ι ίδιι τις μιχανες, γιατι λίπανε ι παλει ι μιχανικι. Εγο όμος όλο κε ςιλογιέμε· „Να μι γίνι κάτι-τις, να μι βρύμε τον μπελά-μας ιςτερότερα";

— Φοβάμε, πεδια, — λέγο ςτυς ςίντροφυς-ας δοκιμάςυμε κςανα χοριςτα κάθε μια μιχανι! Μαζοχτίκαμε ι πιο ςινιδιτότερι, ι πιο ςινιθιζμένι, ζεςτέναμε τα καζάνια κε δόςαμε ατμο. Ι μιχανες δυλέβυνε περίφιμα! Κοροιδέβυμε εμις εμας, γιατι δεν έχυμε εμπιςτοςίνι ςτα χέρια-μας. Κ' έκςαφνα ένα τραχ, κε ςταματα ι μιχανι έςπαςε ο κίλινδρος, πύταν φαγομένος απ' τι ςκυρια.

Κςαναρχίςαμε ςτι δυλια. Κςεβιδόςαμε, βιδόςαμε, κι άλι πιαςτίκανε να ετιμάςυν νέο κίλινδρο. Ι όρα έφταςε, το καμινεφτίρι θ' αδιάςι κι ο κίλινδρος δεν ίνε έτιμος. Μαζόχτικαν όλι ςτο κεφάλι-μυ.

— Πιάςυ εςι — με λένε — να διορθόςις τον κίλινδρο εμις δεν τα καταφέραμε!

Τρέχο ςτον τόρνο. Κερος πυ άφιςα αφτι τι δυλια, διςκολέβυμε, ιδρόνο, κςιδρόνο, ζιτο κε δεν βρίςκο τα κατάλιλα εργαλία, το κεφάλι-μυ βυίζι... Επι τέλυς τα κατάφερα. Εκςετάςαμε κςανα το κάθε κομάτι, παςτρέπςαμε λαδόςαμε, ςιναρμόςαμε τα τεμάχια κι αρχίςαμε εκ νέυ τι δοκιμι. Τα χάλια μας μι τα ροτας: πιναζμένι, άιπνι, καταλερομένι, ςοςτα πτόματα.

Μόλις αρχίςαμε ςτι δοκιμι κε νάςυ κε ι επιτροπι.

— Εκς ονόματος τον προςκεκλιμένον ςινχαριτίρια κ.τ.λ.
Ο ινζζενέρος έκςο φρενον.

— Μορε, δε μας αφίνετε ίςιχυς;! — φονάζι.

Ι επιτροπι τα δικά-τις. — „Σινίθιο, έτςι πρέπι να γίνι.
Εκ μέρυς τις ολομέλιας, αντιπρόςοπι εμις„...

Ο ινζζενέρος, φράζοντας τ' αφτια με τα χέρια:

— Υτε ν' ακύςο, ύτε ν' ακύςο! Αφίςτε-μας ίςιχυς, δε βλέπετε ςε πια φοτια μέςα βριςκόμαςτε;

Κ'εμις ςίφονι με τον ινζζενέρο. Κι αλίθια τί ανοιςίες ίνε αφτες; Ι επιτροπι τραβίχτικε κατα μέρος, μα να φίγυν δεν τόχυνε ςκοπο. Μας άφιςαν να βάλυμε ςε τάκςι τις μιχανες, να δόςυμε μερικες οδιγίες κε κςανα

— Κερος, ςίντροφι! — επιμένυν.

— Για πύ μας θέλετε; — εροτα ο ινζζενέρος.

— Στο κλυπ, για τιν πανιγιρικι ςινεδρίαςι!

— Παράκςενι άνθροπι, — λέγι, κε γιρίζοντας ς' εμας·
— Πιγένετε εςις κ' εγο έρχυμε ιςτερότερα. Κι αν δεν έρχομε δεν πιράζι κε χορις εμένα γίνετε.

— Πος, χορις εςας; Χορις εςας δεν γίνετε. Ι παρυςία-ςας ίνε ανανκέα κε πολι μάλιςτα, ςίφονα με τιν απόφαςι τις πλιονοπςιφίας!

— Τι πςιφοφορία, — εροτα μ' απορία ο ινζζενέρος,—τα κοροφέκςαλα;!

— Πάμε κε θα ςας πυν.

Δεν το κυνίςαμε, όςπυ δεν τα ταχτοπιίςαμε όλα κε δεν πιςτίκαμε ότι ι μιχανες δυλέβυν χορις καμια έλιπςι. Βγίκαμε μαζι με τιν επιτροπι. Εκςο αέρας, ίλιος. Πλίθος μπροςτα ςτιν ίςοδο τυ κλυπ, ςιμέες, γιρλάντες, πορτρέτο μέςα ςε ςτεφάνι, ςε κόκινο πανι γραμένα.

Ι εργαςία μοναχος
κιρίαρχος τυ κοζμυ
Κι αντίθετα πυ ςκέπτοντε
μεγάλο λάθος κάνυν.

— Αλίθια νικιτις κε κιρίαρχος τυ κοζμυ ι εργασία ίνε, — ςκέφτικα κε προχόριςα. Ι ςάλα τυ κλυπ παραγεμάτι, πατιςμε, πάτόςε. Μόλις μας ίδαν κςέςκαςαν ςε χεροκροτίματα κε ςε ζιτοκραβγες! Μας άρπακςαν στα χέρια, μας ςκυντίςαν, μας ςίκοςαν κι απάνο απο κεφάλια κι απο όμυς βρεθίκαμε πάνο στι ςκινι.

Εδο τάχαςα ολότελα! Ζαλίςτικε το κεφάλι-μυ, παράλιςαν τα χέρια, βάριναν τα βλέφαρα. Ακύο μας ονομάζυν ίροες, δέκα εμις, ενδέκατος ο ινζζενέρος. Στα πλάγια-μας τρις χορικι κε τέςερις φταζμένι απ' το κέντρο, ο ένας χορις χέρια. Μίλιςε πρότος αφτος· Μας ςινεχάρικε για το έργο-μας ίπε για τυς άςπρυς, για τιν Αντάντα, για τι Μόςχα.

Το κεφάλι-μυ γένικε καζάνι ι μίτι-μυ βρίκε το τραπέζι. Τινάχτικα, ςαν απο ίπνο, βλέπο αρχίζι ο άλος. Με παρυςιαςτικο αφτος,με χαμόγελο στα χίλι λέγι κε λέγι.Κάποτε φονάζι, κάποτε χαμιλόνι τι φονι. Λόγια πολα, ι αξία-τυς καπίκι. ,,Τι βιομιχανία στο πόδι, ςίντροφι, τι βιομιχανία,,! Σα να μι το κςέραμε κε χορις να μας το πι. Ιςτερα απ' αφτόνα ςικόθικε να μιλίςι ένας απ' τυς χορικυς. Τα γένια-τυ πάνε κ' έρχοντε, ι γλόςα τυ, ςα γλοςοδέτι νάχι. Ιδρόνι κ' εκςιδρόνι, το τι θέλι να πι κι ο κομιςάρος δεν το νιόθι.

Μίλιςε ίςτερα ο πρόεδρος του δικυ μας τυ ζαβκομ, για τυς ίροες τις εργαςίας, για μας διλαδι γενικα, κε μερικα για μένα. Λέγι κε τελιομο δεν έχι. Πιος ίμε, τι λογις ίμε, τι έκαμα, πος τόκαμα. Κι όλο με δίχνι με το χέρι, ςα να θέλι να πι. ,,Νάτονε, εκι κοντα κάθετε, κιτάκςτε-τον, μάλαμα πεδι, ςπίρτο μοναχο. Εγο ακύο, χολοςκάνο, ςτεναχορέβυμε, ςυφρόνο, ςαν μαδιμένι όρνιθα. Τελίοςε, το πλίθος χιροκροτι. Ι ςιντρόφι με ςκυντυν, με ςκόνυν με τι βία, δεν βλέπυν τα χάλια-μυ, δε με λιπάντε. Σικόθικα. Με ςπρόχνυν απο πίςο, στο προςκίνιο κι απο κι με πετάνε στι ζάλα. Μ' αρπάζυνε στα χέρια, με ρίχνυνε ςαν τόπι πάνο κάτο, κάποτε πςιλα κάποτε χαμιλα, γελαν, χιροκροτυν, φονάζυν. Κι αφυ με βγάλανε τα άντερά με κςαναπετυν πάλι πάνο στι ςκινι. Χολένοντας δο κ' εκι, ςα μεθιζμένος, βρίςκο το ςκαμνι-μυ κε πέφτο πάνο ςαν τςυβάλι γεμιζμένο

με πατάτες. Μ' όλες-μυ τις προςπαθίες, δε μπορο να κρατιθο. Τα χέρια-μυ απςιλα, το κεφάλι-μυ βαρένι φοβερα, κλίνο τα βλέφαρα κι αποκιμύμε, Πόςο κιμίθικα δε κςέρο. Θιμάμε, κάπιος μ' ετςίμπιςε δινατα ςτο πλεβρο. Κςίπνιςα, κιτάζο ςτιν άλι άκρι τις ςκινις ο ινζζενέρος μας κελαιδι. — Ε, να μι ονιρέβυμε, — λέγο κε τρίβο τα μάτια-μυ.

Οχι, ο ινζζενέρος-μας ίνε, όλος κι όλος. Μιλα για τιν επιγραφι πυ ίδαμε πάνο ςτιν πόρτα τυ κλυπ.

— Αφτι ι επιγραφι, —λέγι,—μυ κύρδιςε τι διάθεςι...

— Αχα, μυ πςιθιρίζι ςτο αφτι ο Τςυγάεφ, —αφτι τιν επιγραφι εγο τιν ςκάροςα.

— Σόπα, — τυ λέγο — κι ας ακύςυμε τι θα πι αφτος ο παράκςενος άνθροπος.

Ο ινζζενέρος άρχιςε τιν εκςομολόγιςί-τυ.

— Ομολογο το λάθος-μυ — λέγι. — Για πρότι φορα ςας ονομάζο ςιντρόφυς!

„Μας ιποχρέοςες“ λέγο μέςα-μυ.

Τα ίπε αφτα κ' έπιτα άρχιςε να μας πελεκα αλίπιτα.

— Στις ζαζζικάλκες το ρίκςατε όλι-ςας, το γδίςατε το εργοςτάςιο, κε ςχιμάτιςα, για ςας τιν ιδέα, ότι καταντίςατε ςκυπίδια, κυρέλια.

Κε για ν' αποδίκςι τιν αλίθια τον λόγον-τυ, άρχιςε να μετρα ςτα δάχτιλα κε να ςορέβι γεγονότα, το ένα κατόπι ςτο άλο...

Δεν άφιςε τίποτε, όλα μας τ' άπλιτα τάβγαλε ςτι μέςι κ' έπιτα, γίριςε κι απ' τιν αντίθετι, μας επένεςε, μας ανέβαςε ςτον έβδομο υρανο.

— Ολυς μας βγάλατε πςέφτες κ' εμένα, τον άπιςτο με κολίςατε, με τιν πίςτι κε τον ενθυςιαζμο-ςας κε με μετεμορφόςατε ςε ίροα.

Πίρε φόρα κε δεν ςταματα. Για τον ζιλο-μας, για τις μιχανες, για τα ιλικα, για τα καμινεφτίρια, για τιν πιθαρχία, για όλα μίλιςε, ςαν να τάχε αραδιαζμένα ςε κομπολόγι.

Στιν αρχι δεν έδοςα κε μεγάλι προςοχι ςτα λόγια-τυ.

„Φλιαρι κι αφτος“, έλεγα. Οςο προχορύςε όμος με κεντύςε περιςότερο τιν περιέργια. Γένικα όλος αφτια, πέραςε ο ίπνος-μυ.

Τον ακύο κε μέςα-μυ γίνετε πόλεμος, με φλογίζυν τα λόγια τυ ανάκατα δίνυν κε πέρνυν ι ςκέπςις, για τι νεολέα, για τιν γινέκα-μυ, για τα πεδιά-μυ, για τι ζοι, για τιν εργαςία.

Το μιαλό μυ άρχιςε να δυλέβι, ι ιδέες ςορέβυντε ι μια κατόπι ςτιν άλι, κε ζιτάνε να βρυν διέκςοδο. Θέλο να μιλίςο κ' εγο κε κάνο νέμα τυ πρόεδρυ, να ςιμιόςι τ' όνομά-μυ.

Μόλις τελίοςαν τα χιροκροτίματα για τον ινζζενέρο, κε ακύο τον πρόεδρο να λέγι.

— Τον λόγο έχι ο ςίντροφος Κοροτκοφ.

Μόλις ςικόθικα, αντίκριςα το πλίθος, τάχαςα κε δε με πέραςε ςτιν ιδέα κε ν' αρνιθο! Ανίγο το ςτόμα, θέλο να πο κάτι-τις, μπερδέβετε, ι γλόςα-μυ, βγάζο κάτι άναρθρες φονες. „Τάχαςα“, ςιλογίζυμε„ πρέπι να τελιόςι αφτι ι κομοδία“ κ' επι τέλυς κατόρθοςα να πο με κάπος ανθροπινότερι φονι.

— Θέλο να ςας πο για το εργοςτάςιο για το λόγο τυ ινζζενέρυ, για τι ζοί-μας, μα το κςεροκύτελο δεν κατεβάζι, κυράςτικα. Καλίτερα να κάμο έκθεςι για όλα αφτα το ερχόμενο Σαβατο.

— Μάλιςτα, μάλιςτα, φονάκςανε τα πεδια!

Ιςτερα απο μένα μίλιςε ο Κύςςτςιν.

— Αλίθια, — λέγι, — λαθι πολα έχυμε κε μονάχα ι τιφλι δεν το αναγνορίζυν αφτο. Μα απο πυ προέρχοντε αφτα τα λάθι, να το κιριότερο ζίτιμα. Ο ςίντροφος ινζζενέρος δεν μίλιςέ γι' αφτο. Τον εφχαριςτύμε γιατι μας θεορι ςιντρόφυςτυ, αλα για να πεδέβετε για μας, δεν πρέπι.
Τα δικα-μας τα χέρια νάνε καλα. Αφτα μας χαντακόςαν, αφτα θα μας βγάλυν κι απ' τις λάςπες. Τα θάματα εμις δεν τα πιςτέβυμε κι απ' αφτα δεν περιμένυμε τίποτα.

Τον χιροκροτίςανε τον Κύςςτςιν. Βγίκε ο διεφθιντις κε με μια φονάρα, διςανάλογι με το ανάςτιμά-τυ.

— Στο καμινεφτίρι, εμπρος!

Στο πόδι όλι κε με το „Κ,ιπνατ' απόκλιρι τυ κόζμυ..." κξεκινίζαμε.

Με ςπροκςιες απ' εδο κι απ' εκι ςαν κιμιζμένος, έφταςα επιτέλυς κ' εγο ςτο εργοςτάςιο. Κιτάζο, ολονον τα βλέματα ςτραμένα προς τα πάνο. Το καμινεφτίρι βυίζι, καπνίζι κε μια πελόρια κόκινι ςιμέα κιματίζι ςτο πλεβρο-τυ. Τα γράματα τις ςιμέας, πυ ςαν άςπρα πςαράκια κολιμπον ςτυς κιματιζμύς-τις δεν διαβαζοντε. Τα πεδια με ίδαν, μ' εςπροκςαν μπροςτα κε ςε λίγο βρέθικα κάτο ςτο ιπόςτεγο.

Ο Σερδιυκ, ανεβαζμένος πάνο ς' ένα βαγονάκι μιλα, χιρονομα, μα κανις, φένετε, δεν δίνι προςοχι ςτα λόγια-τυ. Ι προςοχι ολονον ίνε ςτραμένι ςτο καμινεφτίρι, ο καθένας προςπαθι να δι απ' το γιαλάκι τιν αποτιφλοτικι φλόγα τυ καμινιυ. Γίρα τα πεδια γελυν, θοριβυν.

— Κιτάκςτε, καλα κιτάκςτε καλα, ςίντροφι!

— Μορε τι φότια, πέτρες λιόνι!

— Αγια φοτια, ολοκάθαρι φοτια, υρανοκατέβατι!

Αφτα μονάχα, θιμάμε. Πος βρέθικα ςτο ςπίτι, πος ρίχτικα ςτον ιπνο δεν θιμάμε.

ΝΕΕΣ ΧΑΛΑΣΤΡΕΣ.

Βάλαμε ςτο δρόμο το καμινεφτίρι κι αρχίςαμε να διορθόνομε τα τεζάχια τις μιχανες τα πιεςτίρια, τ' αβτόματα. Θόριβος, φονες, βαβιλονία. Αςινίθιςτι ι περιςότερι ι εργάτες προτόβγαλτι ςτι δυλια, χιρότερι κι απ' τα μορα ςτιν περιέργια, όλα θέλονε να πςάχνυν να εκςετάζυν να μάθυν.

Αρχιςε να δυλέβι ςτο ςιδεράδικο το πρότο ατμοκίνιτο ςφιρι όλι εκι! Κάνι τον πρότο γίρο-τις, ι μεταλοφόρα αμακςοςτιχία όλι βγένυν να τιν κςεπροβοδίςυν κε περιμένυν τιν επιςτροφι-τις.

— Πος πάι, αροτυν, — δεν ςιναχόθικε ςτο δρόμο;

Ο μιχανικος, τα ίδια μιαλα κι αφτος, τραβα το χερύλι δίνι μια δινατι ςφιρικςια, πυ ςυ κςεςκίζι τ' αφτια. „Να", θέλι να πι "πος ςιναχόθικε.„ Αμ' όταν έτρεκςε απ' το καμινεφτίρι το πρότο λιομένο μέταλο, αφτο ίταν ςοςτο πανδεμόνιο! Σαν ςε πιρκαια τρέκςανε όλι.

— Λιόμα, λιόμα.

Γυρλόνυν τα μάτια, κιτάζυν, ςα να μιν ίδαν στι ζοί-τυς λιομένο τςιυγόνι. Κε έτςι όλο τον κερο ςτιν αρχι... Εχι πυ δυλέβις, άκςαφνα φονες κακο. Αθελα αφίνις τι δυλια κε τρέχις κατακι! Κιτάζις για πςίλυ πίδιμα ο κοζμοχαλαζμος!

Βλαςτιμας· κε γιρνας πίςο ςτι δυλιά-ςυ.

Να ςας πο όμος, εχι κι αφτο το γύςτο-το. Χτες κε πρόχτες ςκυριαζμένο, κςεβιδομένο, νεκρο ιλικο. Κε ςίμερα το βλέπις ςτράφτι απο καθαριότιτα, ζοντανέβι, κινίτε. Λιμπίζεςε να το βλέπις. Κρίμα πυ εγο ίχα βαριες ςκυτύρες ςτο κεφάλι-μυ για το ζίτιμα τις έκθεςις. Ενα Σαβάτο κατςίρτιςα, ι ςιντρόφι μυ κάνανε τιν παρατίριςι. Χτιπο το κεφάλι για τιν ανοιςία πυ έκαμα, δίνοντας λόγο για τακλατ.

Περιςότερο μ' εφόβιζε ι αναθεματιζμένι ι γλόςα-μυ, πυ δένετε ςε τέτιες περιςτάςις, κε για να μι τα πελαγόςο ολότελα, απεφάςιςα να τιν κάμο γραπτι τιν έκθεςι. Εδο πάλι άλος μπελας, πυ να κάτςο για να ςιμιόνο τα όςα ςκεπτόμυνα.

Στο εργοςτάςιο κερο δεν έχο, ςτο ςπίτι ι γινέκα-μυ κόπανος ςτο κεφάλι-μυ. Βγάλο απ' τιν τςέπι το τεφτεράκι-μυ, θέλο κάτι-τις να ςιμιόςο, πριν να με κιριέπςι ολότελα ο ίπνος, ι γινέκα-μυ κυρδίζι τ' οργανέτο τις.

— Μορε, τι μυτςυρόνις πάλι;

Δοκίμαςα ςτιν αρχι να τις εκςιγίςο περι τίνος πρόκιτε, μα πυ ςτο διάβολο! Στυ κοφυ τιν πόρτα όςο θέλις βρόντα.

— Ρίτορας θα μυ γένις βρε κρεμανταλα κε τα χάλια-μας δε βλέπις, τι χαμάλικι τι ζοί-ςυ δεν κιτας; Ος κι ο πορτιέρις χιλιάδες φορες καλίτερα απο μας ζι κι ύτε μάςτορις ίνε κι ύτε ρίτορας! Διο δομάτια έχι ςτι διάθεςί-τυ, κυκλίτςες κ' εκςον αφτα κε χοριςτο μαγεριο. Ι κόρες-τυ ςα ματμαζέλες γιρναν· τι μια τιν έχι απο κοντα ο τέχνικας, τιν άλι ο διπλοράφας. Περιβόλι, κίπο, βιςινιες, βερικοκιες, μιλιες, όλα τάχι! Μίλα οχτο πύτια κατέβαςε. Κ' εμις τα μίλα μονάχα ςτις μιτέρας-μυ τον μπακςε τα δοκιμάςαμε!

Αχ, αφτος ο αναθεματιζμένος τις μιτέρας-τις ο μπακςες να βυλιάκςι, να πάι ςτιν οργι, χρόνια ολόκλιρα μυ τρόγι τα

κεφάλι μ' αφτον τις μιτέρας-τις τον μπακςε! Εκίνι κελαιδι, εγο ςιοπο, περιμένο. — Τόρα ςταματα, μετ' ολίγον ςταματα, τίποτε. Απ' τι δυλια εγο ςκοτομένος, ζαλίζομε, αποκιμύμε.

Κίτακςα ςτο ςπίτι καθιςιο δεν γίνετε. Ερχυμε απ' τι δυλια τρόγο, πέζο με τα πεδάκια-μυ κε ςτο κλυπ. Εκι τραβιέμε ςε απόκεντρι, ίςιχι γονία κ' ετιμάζο τιν έκθεςί-μυ.

Στο εργοςτάςιο κάνο πρόβες, μιλο για τι ζοί-μας, χιρονομο, με φένετε πος τα καταφέρο, εκςοφλο εκ τον προτέρον τιν επιτιχία-μυ, χέρομε. — Θα με νιόςυνε, — ςιλογίζομε, — όλι, θα πάπςυν τις ικογενιακες ςκλόκες, θα νιόςυν τον μεγάλο προριζμο τις εργατιας, θα φροντίςυν για τιν ανατροφι τον πεδιον. Μ' ένα λόγο ςχέδια μεγαλεπίβολα κλοθογιρνυν μες το κεφάλι-μυ.

Ιρθε κε το **Σαβάτο** κε απο ςτραβυ διαβόλυ δυλιες πολες ςτο εργοςτάςιο. Μόλις ςίμανε ι πάπςι ιδοπ'υν εμένα κε τον Κρόχμαλ να μίνυμε για να διορθόςυμε τι βλάβι μιας ςπυδέας μιχανις. Δυλέπςαμε καμια διο όρες ακόμα, βλέπο κερος δεν έμινε, πρέπι να πάγο ςτο κλυπ για τιν έκθεςι.

Παρακάλεςα τον **Κρόχμαλ** να ενεργίςι ςτιν διέφθινςι να αναβλιθι ι εργαςία για τιν άλι μέρα κε τρέκςαμε ςτο ςπίτι. Στο δρόμο όλο μες' το νύ-μυ επανιλαμβάνο τιν έκθεςι κε με φένετε πος καλα πάι. Φόρεςα τα παπύτςια-μυ, τιν καλι τι μπλύζα-μυ, τα πεδάκια ςτι γρια τι γιτόνιςα, κε λέγο τις γινέκας-μυ.

— Ετιμάςυ να πάμε, κερος.

Υτε το κυνα απ' τι θέςι-τις, καμόνετε τι νιςταγμένι κε ροτα.

— Για πύ;

— Μα ςτο ίπα τόςες φορες, βρε γινέκα ςίμερα θα κάμο έκθεςι ςτο κλυπ.

— Δεν πας να κυρέβεςε με τιν έκθεςί-ςυ κε με το κλυπ;

Εγο με το καλο, αφτι το γυδι το γυδοχέρι. Πίγα μόνος. Ο διεφθιντις τυ κλυπ μ' οδίγιςε ςε μια καμαρίτςα, μ' έφερε τςάι με πακςιμαδάκια, όπος ςινιθίζετε για τυς με όνομα ρίτορας, κε μ' άφιςε μονάχο, „για να ςινκεντροςο τις ιδέες-μυ.»

Στιν αρχι κάπος ίςιχα καθύμυνα ίςτερα το μιαλο-μυ άρχιςε να κάνι φάλτςες.

Σκέπτυμε για τιν έκθεςι, κι ο νύς-μυ γιρνα ςτο ζίτιμα το ικογενιακο, ςτο ζιγο τις γινέκας-μυ κε τα παρόμια. Σίμανε το πρότο κυδύνι, ι καρδιά-μυ άρχιςε να χτιπα, κιόταν ι καρδια χτιπα, αφτο καλο ςιμίο δεν ίνε. Δεν πρόφταςα να ρθο ςτα ςινκαλά-μυ, νάςυ κε το δέφτερο κε κατόπι-τυ το τρίτο.

— Διπον, — λέγι ο Κρόχμαλ, μπένοντας. Ελα να τυς τα πις, να τυς κοπανίςις, καπνος να τυς πάι. Μι φοβάςε, μι ςιςτέλεςε, μι χαρίζεςε ςε κανένα.

Τον ακολύθιςα, βγίκαμε ςτι ςκινι. Ι αβλέα, φρυ, φρυ, ανεβένι κι απ' τιν έθυςα χιλιάδες μάτια καρφομένα πάνο-μυ.

Ι καρδιά-μυ κςεβιδόθικε, πάι. Προςπαθο να τεντόνομε, να ςτέκομε ντύρα. Τα φότα ζβίςανε ςτιν έθυςα, ο Κρόχμαλ ίρθε μπροςτα ςτο ιποβολίο κι άρχιςε.

— Σίμερα γιορτάζυμε, — λέγι — κ' εκςακολυθα να πλέκςι επένυς για μένα. Στο τέλος γιρνα πέρνι το χέρι-μυ με ςινχέρετε. Κιτάζο τα μέλι τυ προεδρίυ κι όλο το ακροατίριο ςικόθικαν ςτο πόδι, χιροκροτυν... Τα μαλιά-μυ τα ςινεπίρε ο αέρας, μάργοςε ι καρδιά-μυ, τρομάζυν τα γόνατα, προχορο ςτο ιποβολίο κε μνίςκο εκι καρφομένος, ςαν κύτςυρο. Πρέπι ν' αρχίςο μα το ςτόμα-μυ μένι κλιςτο. Θιμίθικα μες τι ζάλι-μυ πος τάχο γραμένα εκίνα πυ θα πο, έβγαλα το τεφτέρι-μυ, ο πυ να μι πρόφτενα. Τα χέρια-μυ τρομάζυν, τα γράματα μπερδεμένα χοροπιδυν μπροςτα ςτα μάτια-μυ.

Επι τέλυς άνικςα το ςτόμα. Χιλιάδες φορες καλίτερα να μι τ' άνιγα. Ιπα κίνο, πυ κε χορις εμένα το κςέρανε όλι.

Ιπα πος δεν ίμε ριτορας, ίβριςα τυς τςάρυς κε τα τςαρόπολα, ίπα πος άςχιμα ζύςαμε άλοτες, πίδιςα απ' τις φιλακες ςτο εργοςτάςιο, χορις άκρες, χορις μέςες, επένεςα τον ινζζενέρο-μας, ανέφερα, για το καμινεφτίρι, ίπα δεν κςέρο κ' εγο κάτι ανοιςίες, ερεθίςτικα, έςφικςα κε κςέςφικςα τα χέρια θέλιςα φένετε να εκδικιθο ςτο τεφτεράκι-μυ, πυ τόκαμα απ' το τρίπςε, τρίπςε κυρέλι.

Τι μυ γένικε κ' εγο δε μπορο να καταλάβο. Να πις το κεφάλι-μυ δεν έχι μέςα τίποτε, λανθάνεςε. Ι βίδες όλες ςτον τόπο-τυς ςα νάνε, θέλις όμος να εκφράςις κάπια ιδέα κε ςυ λίπυν ι λέκςις.

Αφίνο το ένα αρπάζο το άλο, πιάνομε ςτο τρίτο, δεν βγένι τίποτε.

Δέκα λεπτα βαςανιζόμυνα κ'έκαμα κε τιν απροςεκςια να ρίκςο ς' αφτο το αναμετακςι κε μια ματια ςτιν έθυςα. Μάνα-μυ τι να ιδο. Αλι, βάλανε κάτο τα κεφάλια, άλι ςυφρομένα μυτρα, άλι χαζμυριέντε. Αφτονος ιδρότας περιέλυςε το ςόμα-μυ ι γλόςα-μυ κολιςε ςτιν υρανίςτρα. Μάζοκςα όςες δίναμις μυ απόμιναν, έκαμα μια απότομο μεταβολι δεκςια κε δρόμο έκςο απ' τι ςκινι.

Ετρεκςα ςτιν καμαρίτςα, άρπακςα το καςκέτο-μυ τόχοςα ςτο κεφάλι, ςκέπαςα το μέτοπο κι απο τρίπα κι απο γονία ςε γονία, προχορο ςτιν έκςοδο. Ακύο θόριβο μες τιν έθυςα, κατεβάζο περιςότερο το γίρο τυ καςκέτυ-μυ κε κρίβυμε ςτα ςκοτινα πίςο απο μια κολόνα. Τα μπροςτινα τα καθίζματα χιροκροτυν, ι πιςινι γελυν για λογαριαζμό-μυ. Ο ιδρότας τρέχι απο πάνο-μυ ποτάμι, τα πόδια-μυ μύδιαςαν. Στο προςκίνιο φάνηκε ο Κρόχμαλ.

— Ο ςίντροφος Κοροτκοφ, — λέγι, — έφιγε, γιατι ίνε πολι ντροπαλος. Τόρα θα μιλίςι ο ινζζενέρος...

Ο ινζζενέρος κςερόβηκςε, καθάριςε το λαρίνκι-τυ κι άρχιςε να εκςιγα τιν παράκςενι, αλίθια, διαγογί-μυ. — Τάκαμε ςαλάτα — λέγι, — γιατι αφ' ενος ίνε αςινίθιτος ςτιν ομιλία κι αφ' ετέρυ τα πέρνι όλα κατάκαρδα. Θέλιςε να μας πι για τιν επιδιόρθοςι τυ καμινεφτιρίυ κε δεν τα κατάφερε. Κι αφυ ίνε έτςι δόςτε-μυ τιν άδια να τον αντικαταςτίςο εγο.

Ινε αλίθια, ότι κε ι δικί-τυ ι γλόςα δεν ίταν δα κε πολι λαδομένι, μόλα τάφτα δεν κύραςε το ακροατίριο, όπος εγο. Περιέγραψε τιν κατάςταςι ςτιν οπία βριςκότανε το εργοςτάςιο απο πυ αρχίςαμε, πος αρχίςαμε, όλα με τι ςιρα. Ανέφερε μάλιςτα κε τιν „έφθιμι κυβέντα„ πυ ίχα μαζί-τυ ςτις αρχές.

Δεν παρέλιπσε να προσθέσι, ότι βάλοντας στο δρόμο το εργοστάσιο, οφελίσαμε κε τιν κιβέρνισι· Να σας πο εγο κάτι σπυδεότερο ίχα να πο, μα τι να το πο τις γλόσας-μυ πυ δε γιρίζι.

Οτι το εργοστάσιο ίτανε νεκρο, αφτο δεν το αρνιέτε κανένας. Εμις όμος ζύσαμε, να το σπυδεότερο... Ζύσαμε άχριστι, κακυνίθικε το εργοστάσιο, γενίκαμε άνθροπι. Μπορέσαμε θα πι, το μπαρύτι δεν έλιπσε απ' τι μπαροτιέρα. Κε ίστερα απ' αφτα, πος να μι ελεινολογο τι ζοί-μας; Το εργοστάσιο εμις το ζοντανέπσαμε, απ' το σκοτάδι βγίκαμε στο φος, μα ι ατομικι, ι ικογενιακι ι ζοί-μας; Θα πι εφκολότερα μας ίνε να ανασtένομε εργοστάσια, παρα ν' αλάκσυμε τις παλιες-μας κασιδιάρικες σινίθιες.

Πος να βόλεφτι αφτο το ζίτιμα, πος να βγυν στα φόρα κίνι, πυ κρίβυν τιν αδράνια-τυς πίσο απ' τον Μάρκς;

Μόλις αρχίζις να τυς μιλας για κομύνες κε τα παρόμια κι αμέσος σε κεραβνοβολυν με τα βιβλία κε συ βυλόνυν το στόμα.

— Παράτισε αφτες τις παραδοκσολογίες,—συ λένε.—Καλοζοία θάχυμε τότε, όταν θα ιπάρχυν ι κατάλιλες περίστασες. Αφτον το νόμο, τον ανεκάλιπσε ο Μάρκς! Κι ο Μαρκς ίταν άνθροπος έκσιπνος, αλιθινι μεγαλοφιία...

— Βρε διάβολε κε πιός σας ίπε, ότι ο Μάρκς δεν ίτανε μεγαλοφιία. Ο Μάρκς βέβεα ίτο μεγαλοφιία, μονάχα εσις ίστε πσέφτες. Κε αφυ ίρθε στο μέσο ο Μάρκς, σας λέγο ότι τον Μαρκς διπλο τον κάνανε· για τυς γνοστικυς κε για τυς παλαβυς. Αμα πρόκιτε για δυλια, για δράσι, ι παλαβι, ι τεμπέλιδες προβάλυν το δικό-τυς τον Μάρκς: „Κερος δεν ίνε, το ζίτιμα δεν ορίμασε, ι περιστάσις δεν ίνε κατάλιλες", κ' ένα σορο παρόμιες αερολογίες. Ι χριστιανι στον θεο τα αναθέτυν όλα κι αφτι στις περιστάσις κε στο κράτος. „Περιμένετε, μι βιάζεστε — λένε — Θα πλυτίσι το κράτος, θάγοράσι μελόπιτες, θα τις μασίσι θα τις βάλι στο πανάκι κε θα τις στιλι στο στόμα-σας με το ταχιδρομίο. Κε γι' αφτο κολίσαμε στο περιβολάκι-μας, στις γίδες κε τις κότες-μας κε περιμένομε να μας έρθι ι βασιλία τον υρανον.

Να αφτα ίθελα να πο στιν έκθεσι-μυ, μα βγίκε νερόβραστι σύπα. Μεράκι μ' έπιασε, ιπέφερα, μα έγινε κίνο πυ έγινε.

Στάθικα λιγάκι ακόμα πίσο απ' τιν κολόνα, έπιτα βγίκα κε κατ' εφθίαν στο εργοστάσιο. Πόσυς γίρυς έκαμα στον περίγιρο τυ εργοστάσιυ, πόσα σιλογίστικα κε κσεσιλογίστικα, δε θιμάμε. Αποκι πέρασα βιαστικος στο σπίτι σαν λικοφαγομένος σκίλος. Τα πεδια κιμόντανε, ι γινέκα-μυ γονατιζμένι μπροστα στις ικόνες έκανε τρικύβερτες μετάνιες. Εφχαριστίθικα, γιατι μυ πέρασε ι ιδέα, πος ίστερα απ' τιν προσεφχι θα σιοπύσε. Εφαγα δio τρις βύκες πσομι κι άρχισα να κσεντίνομε. Σικόθικε απ' τα γόνατα, μύρικσε μια περιφρονιτικι ματια κε μυ λέγι.

— Ετσι λιπον, τα βρόμισες;

— Τις δικές-συ τις αμαρτίες — τις λέγο — κίτακσε να σόνις κι για μένα μι σε μέλι. Κε ετιμάζομε, να πέσο στα στρόμα. Αφτι δε μ' αφίνι ίσιχο χερεκάκι στο πάθιμά-μυ.

— Πός δε με μέλι, — λέγι. Μα θαρο γινέκα-συ ίμε κε ντρέπομε για λογαριαζμό-συ! Ο κόζμος τόχι τύμπανο κε σι κρίφο καμάρι. Για τι ριτορικί-συ όλι έχυν να δίνυν κε να πέρνυν.

— Ας παν να φλιαρυν όσο θέλυν, — τις απαντο. — Εσι τυλάχιστον περιόρισε αφτι τι φιδογλόσα-συ.

— Αχα, προζβλίθικες, ντρέπεσε; Μάθε-το λιπον, εγο δεν ντρέπομε γελο για λογαριαζμό-συ, για να μάθις...

Λόγο εκίνι, λόγο εγο κι άρχισαν ι καθιμερινες ιστορίες: ι κομυνιστες ίνε τέτιι κε τέτιι, ι γινέκες με μιαλο φέροντε τιυτοτρόπος κε αλεοτρόπος, ο πορτιέρις έχι περιβόλι τα δικά-συ τα πεδια γιρναν με κυρέλια κ' εκίνα κσένα. Αλι φορα θα κιμόμυνα κάτο απ' τυς ίχυς μιας τέτιας μυσικις, σίμερα δε μπόρεσα, γιατι πολι φυρκιζμένος ίμυνα· Σικόθικα, φόρεσα τις εργασίας τα ρύχα κ' έτρεκσα στον Κρόχμαλ. Μόλις μπίκα, άρχισε να κοπανάι κ' εκίνος.

— Βρε αδερφε, ρεζίλιδες μας έκαμες σίμερα; Καλα πυ βρέθικε ο ινζζινέρος κε τα μπάλοσε λιγάκι·

— Ε, ε, — τυ λέγο — εσι τυλάχιστον αφισέ-με ίσιχο. Δίκσε-με μέρος να πλαγιάσο.

Σόπαςε, μ᾽ έδοςε ένα μακςιλάρι. Κιμιθίκαμε κε το πρωι πίγαμε να διορθόςομε τι μιχανι. Μόλις φτάςαμε στο εργοστάςιο κε νάτιν ι γινέκα-μυ φιτρομένι μπροςτά-μυ.

— Ετςι λιπον στο ςπίτι-ςυ δεν πλαγιάζις, σε κςένες πόρτες γιρίζις; Στάςυ κε ςυ διορθόνο εγο αφτες τις αδιαντροπιές-ςυ!

— Καλα, καλα, — τις λέγο, — κίτακςε όμος να μι ςπάςις το κεφάλι-ςυ — κε τραβο παραπέρα.

— Αςχιμα ζίτε,— μυρμυρίζι ο Κρόχμαλ, αν ςιχνα πικνα ςας βρίςκυν αφτα τα μπυρίνια.

— Σιχνα πικνα, — τυ λέγο με παράπονο — όχι, μα κάθε όρα κε ςτιγμι κε πριν τις εργαςίας κε ίςτερα απ᾽ τιν εργαςία κε πριν τυ φαγιτυ κε ίςτερα απ᾽ το φαγιτο, κε στον κερο τυ ίπνυ, αφτίνε ι μυςικί-μυ, όλο τον κερο.

Ο Κρόχμαλ γελα, δεν, πιςτέβι. Τυ δίνο να καταλάβι, ότι μιλο ςοβαρα, χορις αςτία. Αρχίζι τις ςιβυλές-τυ. Πρέπι να τα κςιγίςις, όλα με το νι κε με το σίγμα στι γινέκα-ςυ, τρελι δεν ίνε κε θα ςε καταλάβι.... Ερεθίςτηκα.

— Αφιςε, — τυ λέγο, — τις ανοιςίες-ςυ. Ι γινέκα-μυ δεν ίνε εφχαριςτιμένι απ᾽ τι ζοί-τις, απ᾽ τι φτόχια-μας! Εδο ριζικα μέτρα πρέπι να παρθυν κε ςι κάθεςε κε ςιβυλες μυ αραδιάζις.

Περιμένο, θέλο να πιάςο μαζί-τυ ςοβαρι κυβέντα, μα το βλέπο προςοχι δεν δίνι, ςιοπα. „Καλα, — ςιλογίζομε, — θάρθι κ᾽ ι δικί-ςυ ι ςιρα„. Κςεβιδόςαμε τι μιχανι, βρίκαμε το λάθος, το διορθόςαμε. Πιγένο στο ςπίτι όπος το πρόβατο στον καςάπι. Τα πεδάκια-μυ κάθυντε στι γονια μαργομένα ι άγιι απ᾽ τον τίχο γελάνε γέλιο ςαρδόνιο «Αναθεμάςε, για ζοι» — ςιλογίζομε, κάθυμε κοντα ςτα πεδια κ᾽ αροτο το μεγαλίτερο.

— Πάλε ςας έμαθε προςεφχες;

Κίτακςε διλα εδο κ᾽ εκι κε μυ λέι χαμιλα· „Μάλιςτα“

Τις γινέκας-μυ δεν τις διέφιγε το κίνιμα τυ πεδιυ, όρμιςε κατ᾽ επάνο-τυ, το άρπακςε απ᾽ τ᾽ αφτι.

— Κε ςι, βρομόπεδο.! Κε ςένα δε ς᾽ αρέςι;

— Αφιςε, — τις λέγο, — μι τραβας τ' αφτι το πεδιυ.. ιδεμι....

— Ιδεμι τί; με φοβερίζις; — φονάζι, κ' ι γλόςα-τις πάλι χςετιλίχτικε.

Σικόθικα. Μυ πέραςε ι ιδέα να κατεβάςο τις ικόνες-τις απ' τον τίχο, να τις πετάκςο κατα γις να πάρο τα πεδια να φίγο, να δόςο τέλος ςτο εόνιο βάςανο. „Κε τί θα βγι, πυ θα τα πάρο τα πεδια„; ςκέφτικα· Προςπάθιςα να καταπνίκςο το θιμό-μυ, να ιςιχάςο. Ι γινέκα-μυ πίρε φόρα, δεν ςταματα πια. Εγο ςιοπο.

— Πάμε να κάνυμε ένα γίρο; — λέγο ςτα πεδια.

Απερίγραπτι ι χαρά-τυς. Ι μιτέρα-τυς τα κιτάζι μ' αγριοβλέμα. Χορις να προςέχο ς' αφτίνα, πέρνο τα πεδια κε βγένομε ςτι ςτέπα. Τρέκςαμε, πέκςαμε. Θέλο να τα μιλίςο για τι μιτέρα-τυς, μα δε μπορο — Θέλετε να ςας πάγο ςτο εργοςτάςιο; — τα ροτο, ςαν νάθελε κε ρότιμα.

Χοροπιδόντας μπροςτά-μυ τα πεδια, φτάςαμε ςτο εργοςτάςιο. Τυς οδίγιςα ςτα διάφορα τμίματα, τυς έδικςα τα μιχανίματα κε τι χρίςι του καθενος. Τυς κάθιςα πάνο ςτο δικό-μυ τεζάχι, έβγαλα τα εργαλία, τυς έδικςα πος ρινίζυν, πος τριπυν το μεταλο. Τα ςτοματάκια-τυς ολάνιχτα, όλο κ' εροταν, όλο κε θέλυν να μάθυν. Τυς έδικςα το καμίνι — Μαρτεν, τις φορμες, τα χιτίρια. Στο καμινεφτίρι όταν φτάςαμε, άδιαζαν το λιομένο τςιγύνι.

Το μέταλο τρέχι ςαν πιρομένο ποτάμι, γεμίζι τον κυβα πυ τον ςικόνι ο ανελκιςτίρας, τον αδιάζι ςε αβλάκι, πυ περνα δίπλα απο μας. Ο μικρος βλέπι τον κυβα, πυ περνα πάνο απ' τα κεφάλια-μας κε τραβιέτε πίςο, ο μεγάλος.

— Κίτα, πάπα, πος κοχλάζι απαράλαχτα τςαερο. Τρέχι ςα νερο κε νερο δεν ίνε.

Τυς εκςιγο πος αφτο ίνε λιομένο τςιγύνι. Ο μικρος με τραβα απ' το ρύχο, διαμαρτίρετε.

— Τί τιγύνι, αφτο δεν ίνε τιγύνι! Στο τιγύνι ι μάμα ςύπα βλάζι.

Κε δεν ςταματυν· πςάχνυν, αροτυν, θέλυν να μάθυν.

— Κρίμα δεν ινε, — ςιλογίζομε με λίπι, να μυχλιάζυν αφτα τα πεδια κοντα ςτι μάνα-τυς, με τα εόνια γρι, γρι με τις ικόνες, με τις μετάνιες; Κι ύτε κςέρανε ίςαμε ςίμερα, τί δυλια κάνι ο πατέρας-τυς κε τί πράμα ίνε το εργοςτάςιο.

Αφυ ςεργιανίςαμε όλα βγίκαμε κε τυς αροτο.

— Να πάμε κε κάπυ αλυ, ίτε να γιρίςυμε ςπίτι;

— Αλυ κάπυ, — απαντυν.

— Κε γιατί όχι, ςτο ςπίτι;

— Εκι ι μαμα όλο μας μαλόνι.

Τα φίλιςα τα πεδάκια-μυ κε πίρα απόφαςι.

— Αφυ ιν' έτςι να ςας πάγο μυςαφιρέυς ςε άλα πεδάκια.

Κάθιςα τον μικρο ςτο ςβέρκο-μυ, πίρα τον μεγαλίτερο απ το χέρι, κε ανάμεςα απ' τι ςτέπα τραβίκςαμε κατα το εργοςτάςιο τις τύβλας. Φτάςαμε ςτιν όρα τυ τςαγιυ. Ι Γυςςτςίχα τάγιςε με τςάι κε τα δικά-μυ τα πεδια, τἄδοςε κι απο μια μελόπιτα κε τἄςτιλε με τα δικά-τις να πέζυν ςτιν αβλι.

Ι περίςταςι ίτανε κατάλιλι. Αφυ τελίοςα το τςάι-μυ, διγίθικα όλι-μυ τιν ιςτορία, τα τραβάλια, πυ ιποφέρο με τι γινέκα-μυ κε ςτο τέλος τις λέγο.

— Κάνετέ-μυ τι χάρι, πάρτε τα πεδάκια-μυ ςτο ςπίτιςας· ςας πλιρόνο το μιςό-μυ το μινιάτικο κι ότι άλο βγένι απ' το χέρι-μυ. Επύχτιςα πια. Κι αφτα ιποφέρυν κ' ι μάνα-τυς τα ίδια.

Ο Γυςςτςιν ςύφροςε τα φρίδια, ι γινέκα-τυ τον κιτάζι μες τα μάτια.Πέραςε ένα περάςανε διο λεπτα κ' ι διό-τυς ςιοπυν. Εγο ιποφέρο, ανιπομονο.

— Εςις μονάχα μυ μίνατε, — λέγο — αλυ πυθενα δεν κςέρο ν' αποταθο!

Ι Γυςςτςίχα άρχιςε μ' αμφιβολία.

— Οφελος για μας κανένε, μα αφυ έτςι τὄφερε ι περίςταςι:...

Δάνκασε τα χίλι κε πάλι κιτάζι τον άντρα-τις, σαν να ζιτα τι σινκατάθεσί-τυ. Εκίνος, ίστερα απο ζοιρι χιρονομία.

— Ας ίνε, — λέγι, — μπορι να βγι σε καλο. Εδο καλα θα περνόνε. Κύρεμα χριάζοντε, ν' αλάκσυν τα κυρέλια-τυς στο σπίτι-συ να μι γιρίσυν κ' ι κσένι να τα κσέρυν πεδια τις αδελφίς-μυ.

Πετάχτικα πάνο απ' τι χαρά-μυ κε τυς εφχαρίστισα μ' όλι-μυ τιν καρδια. Μιλίσαμε για τις λεπτομέριες, καταστρόσαμε το πλάνο-μας, ίπαμε πολα κε διάφορα. Βραδιάζι.

— Εσι πρέπι να φίγις, πριν να επιστρέπσυν τα πεδια, αλιότικα θα έχυμε ιστορίες, — λέγι ο Γύσστειν.

Βγίκα πίσο απ' το περιβόλι κε πέρασα στιν στέπα. Κι πυ πάγο, σιχνα πικνα γέρνο πίσο για να δο, αν δεν τρέχυνε πίσο μυ τα πεδια. Ισίχασα, μα σινάμα μυ, έτιπτε κε ι σινίδισι σαν νάκανα καμια προστιχια.

Ολι νίχτα δεν άφισα τον Κρόχμαλ να κλίσι μάτι. Τυ άνικσα όλι-μυ τιν καρδια, τυ εκσέθεσα όλες τις λεπτομέριες τις ικογενιακις ζοίς-μυ. Τυ μίλισα για το ζιγο, για τον διπλο Μάρκς, σε κάθε μυ ιδέα τον έκαμα κινονο, σα να τυ λεγα: „νά μάθε πιος ίμε, τόσα χρόνια ζις μαζί-μυ κε δε με γνορίζις.„ Αχ κε να μιλύσα έτσι κε το Σάβατο, όπος μιλο τόρα. Τον σινκίνισα, φένετε, τον Κρόχμαλ. Σικόθικε, συλατσάρι άνο κάτο μες τιν κάμαρα, μυθυνίζι, χτιπα το μέτοπο, λέγι.

— Πρέπι να μάθυμε το δίχος άλο μόνος ίσε, ίτε ιπάρχυν αναμετακσί-μας κε άλι ομιοπαθις. Αν θα βρεθύνε καμια δεκαρια σαν κε σένα, μπορύμε να δόσυμε άλι μορφι στον ικογενιακο βίο. Πός να το μάθυμε όμος, εδο σε θέλο.

Το βρίκα πολι κατάλιλο το σχέδιο το φίλυ-μυ κε λέγο μέσα-μυ. „Μορε τιφλομάρα κε δεν τόκοπσε το μιαλό-συ σένα, πυ ενδιαφέρεσε περισότερο„.

ΕΠΙΘΕΣΙ ΣΤΑ ΤΣΥΚΑΔΙΑ.

Πρι να σφιρίκσι ι σιρίνα, ι γινέκα-μυ με καρτερύσε στιν πόρτα τυ εργοστασίυ· Μόλις με ίδε άρχισε να φονάζι.

— Μορε τι τάκανες τα πεδια;

— Μι κσελαρινκίζεσε, — τις λέγο, τα πεδια καλα ίνε, τ' άφισα μυσαφιρέυς κοντα σε γνοστι ικογένια.

— Εςι γιατί δεν ίςυν απόπςα ςπίτι;

Με χιρονομία θέλιςα να τις δόςο να καταλάβι, ότι αφτο δεν τις ενδιαφέρι κε πολι κε μπίκα στο εργοςτάςιο.

Το μεςιμέρι δεν πίγα στο φαγι, το βράδι βγένοντας απ' το εργοςτάςιο κιτάζο, με παραμονέβι πάλι ςτιν οκςόπορτα.

— Πάμε να βρύμε τα πεδια, — λέγι.

Καμόθικα τον κυραζμένο.

— Δεν βαριεςε, — τις λέγο. — Τα πεδια κε χορις εμας περνυν καλα. Στο ςπίτι πυ βρίςκοντε έχι μπακςε, περιβόλι, γίδες, κυνέλια. Αςτα να περάςυν τυλάχιςτον μια βδομάδα, όπος πρέπι.

— Κε ςε πιανυ ςπίτι βρίςκοντε;

— Δεν τυς κςέρις, — τις απαντο.

— Αν δεν τυς κςέρο τυς μαθένο. Πές-μυ πίι ίνε;

— Δεν ίνε ανάνκι. Αν ςτο πο, θ' αρχίςις πάλι τα τρεχάματα θα κυραςτις, κ' εγο θέλο να ιςιχάςις κε ςι λιγάκι. Κε για τα πεδια πολι καλίτερα. Εχυνε ςιντροφια, αδλι, τρέχυν, πέζυν, τυς δίνυν μάλιςτα κε γάλα...

Σα να τιν καθιςίχαςα λιγάκι κε τις προτίνο να πάμε μαζι ςτο κλυπ. Βλαςτίμιςε, πίρε δρόμο. Τρέχο κ' εγο ςτα δικά-μας τα πεδια κε τυς ζιτο δανικα. Μυ δόςαν τόςα, όςα φτάνανε για ν' αγοράςο ανα διο αλακςιες αςπρόρυχα για τα πεδάκια-μυ. Τα πίρα κε τράβιξα ςτον Κρόχμαλ. Εφθιμος, με πρόςοπο γελαζμένο αφτος.

— Γιά-ςυ χαρά-ςυ Βαςίλι-μυ λέγι. Βρίκα τι μέθοδο να πςαρέπςυμε τυς ομιοπαθις με ςένα: Κίτα!

Κε μυ δίχνι ένα ςανίδι, με μεγάλα γράματα.

Για όλυς! Για όλυς! Για όλυς!

οργανόνετε.

ΕΠΙΘΕΣΙ ΣΤΑ ΤΣΥΚΑΔΙΑ.

ενγραφες κε πλιροφορίες.

Στυς ς'ς. Κρόχμαλ κε Κοροτκοφ.

Στο Κλυπ απ' τις 7-9 μ.μ.

— Καταλαβένις, — μυ εκςιγα. Το ςχέδιο αφτο μπορυν να το επιδοκιμάςυν μονάχα εκίνι, πυ πύχτιςαν ολότελα απ' τιν ιχογενιακί-τυς ζοι, όπος εςι. Ετςι όμος να τα βολέψυμε, πυ να μι ελπίζυν ςε κανένα, χορις διλαδι δόλομα να το ρίκςυμε τ' ανκίςτρι...

— Μορε μπράβο-ςυ Κρόχμαλ, εγο κοντά-ςυ καπίκι δεν ακςίζο! Τον βρίκαμε το δρόμο!

Τα ςχέδια κε τα πλάνα-μας εκςακολύθιςαν ίςαμε τα μεςάνιχτα. Ετιμάςαμε μια ακόμι ανκελία, ςιβυλεφτίκαμε κε το δικό-μυ το ςιμιοματάρι..

Το πρωι τι μια ανκελία τιν κρεμάςαμε ςτο κλυπ, τιν άλι ςτο εργοςτάςιο. Στα τμίματα : εργάτες πίρανε φοτια. Τα χορατα, τα λογοπέγνια, ι βριςιες δίνυν κε πέρνυν.

Ολι περνυν απο κοντά-μας, ζιτυν εκςιγίςις. Εμις τίποτε.

Τυς δίχνυμε τιν ανκελία. Ιςτερα απ' τιν εργαςία ςινενοιθίκαμε αναμετακςί-μας κε περάςαμε ςτο κλυπ.

Πρότι μας επεςκέφτικε ι οργανότρια τον γινεκον. Σινιδιτι τιν λένε, βρέθικε κε ςτο μέτοπο, μα εμας ςαν καρακάκςα μας επετέθικε.

— Δεν έχετε πίρα, βιάζεςτε με τιν προτοβυλία, δεν πέρνετε ιπόψι τις ςινθίκες, δεν ςινενοιθίκατε εκ τον προτέρον με τις γινέκες, θα γίνεςτε έτςι να ναβαγίςι ι ιδέα κε ύτο καθεκςις.

Βλέπο τα κέρατα-τις ςπάςιμο θέλυν.

— Βρε, εςι ίςυνα, πυ προπαγάντιζες άλοτε τις ιδέες κε τόρα χαλάςτρες θέλις να μας κάνις; Ελα ςτα καλά-ςυ. Δικό-ςυ καθίκο να μας βοιθας, να μαζόκςις τις γινέκες, πυ ςιφοναν με τιν ιδέα. Αλιότικα δεν γίνετε.

Κατέβαςε τα πανια, κάθιςε, κυβέντιαςε μαζί-μας, αρότιςε, έμαθε, έδοςε τις πρεπύμενες ςιβυλες. Κιτάζο με μιαλο θιλικο. Τιν παρακάλεςα να δαςκαλέψι κε τι γινέκα-μυ κε χοριςτίκαμε.

Γινέκες, άντρες ένα ςορο μαζόχτικαν στο γραφίο· άλι με ερωτίςις, άλι με χορατα. Θόριβος, οχλαγογία. Γραφίκανε τόςο πολι, πυ κ' εγο απόριςα.

— Περίμενε, — μυ λέγι ο Κρόχμαλ, — αφτι όλι θα το ςτρίπςυν κε θα μνίςκυν μινάχα κίνι, πυ άλι διέκςοδο δεν έχυν.

Τρις μέρες εκςακυλυθίςαμε τις ενγραφες κε ορίςαμε γενικι ςινεδρίαςι. Μίλιςε ο Κρόχμαλ, ζογράφιςε τα μεγάλα καλα τις κολεχτιβιςτικις ζοις κε προςκάλεςε όλυς σε αμίλιχτο πόλεμο ενάντια ςτο πρίμυς κε ςτο τςυκάλι. Ολι επιδοκιμάζυν, χιροκροτυν. Ιςαμε δο περίφιμα! Αμα όμος ίρθε ςτί μέςι το ζίτιμα απο πυ θ' αρχίςυμε κε με πία μέςα, όλι παγόςανε, δέθικε ι γλόςα-τυς. Βγίκε ένας κε λέγι ότι τα χρίματα πρέπι να πλιρόνι το ςογιυζ, ο άλος προτίνι το εργοςτάςιο, ο τρίτος τιν πάρτια ο τέταρτος δεν ςταμάτιςε ίςαμε το Σοβναρκομ. Μ' άλυς λόγυς λένε όλι-τυς. „Δόςτε-μας καπίκια κ' εμις όλι ίμεθα για τι νέα ζοι„. Εμις αντεςταθίκαμε. Το εργοςτάςιο, — λέμε, — δε μπορι, γιατι μόλις κςίπνιςε, το ςογιυζ μόλις κε μετα βίας ςτέκετε ςτα πόδια-τυ, ι πάρτια χρίματα δεν έχι κ' ίςαμε το Σοβναρκομ να πάμε θάνε κε ντροπί-μας. Καθαρα κ' εκςάςτερα τις δίκςαμε, πος ότι κι αν θα γίνι, θα γίνι με τα χέρια, με τις δικές-μας τις διγάμις, χορις καμια εκςοτερικι βοίθια.

Βλέπο κ'ι βίδες χαλαρόςανε, πολι μάλιςτα κε διςαρεςτίθικαν.

— Ετςι ε;

— Κε γιατί, παρακαλο, τόςος θόριβος, αφυ το χέρι δεν έχι τίποτε.

— Απο μας περιμένυν κι αφτι.

— Τα δικά-μας τα βρακια να πυλύμε, τα δικά-μας τα τςυκάλια να ςπάςυμε.

— Κε πυ τα βρίκατε κι αφτα;

Εμις, ατυ, καμια ιποχόριςι. Ι μιςι κε περιςότερι κατέβαςαν τ' αφτια, βυλόςανε το ςτόμα· ςκιμένι, ο ένας κατόπιν τυ άλυ κι απ' τιν πόρτα όκςο. Μίνανε καμια τριανταρια.

Τόρα μάλιστα,—λέγι ο Κρόχμαλ, — ελάτε να τα πσίσουμε κε να τα μαγιρέπσουμε αναμετακσί-μας. Κανένας δε μας εμποδίζι.

Ανίκσαμε κατάλογο, κάναμε εκλογες, σιφονίσαμε να ενοθούμε σε κομούνα. Απ' το πάνο πάτομα τυ εργοστασίυ αποφασίσαμε να βγάλυμε το κλυπ τις νεολέας κε να ενκατασταστίσομε εκι τα πεδια. Ολι σιφονίσαμε, μά σαν ίρθε στο μέσο το ζίτιμα τις έβρεσις κτιρίυ για τι νεολέα, πάλι αρχίσανε ι θόριβι, ι πσιθιρίσμι, ι απορίες, ι αμφιβολίες.

Στο εργοστάσιο περισέβυν ι εργάτες, τα σπίτια κ ι τρίπες όλα πιασμένα, πρέπι να φιαστυν μπαράνκες κ' εμις για κλυπ σκεπτόμασταν κε νεολέες.

Τ' αφίσαμε όλα κατα μέρος κι αποφασίσαμε πρότα κε χιριότερα να οργανόσυμε τιν κομύνα-μας. Στο αναμετακσι ο Τσυγάεφ.

— Βρε πεδια, έβρικα, — φονάζι. —. Βρε εμις διο εκλισίες έχυμε κ' ι θεοφοβύμενι-μας κε για τι μια ίνε πολι λίγι.

— Αλίθια, φονάζυμε όλι μ' ανιχτα τα στόματα..

Κε αμ έπος, αμ' έργον. Εκλέκσαμε επιτροπι, δόσαμε τις ανανκέες οδιγίες απο πυ θ' αρχίσυν, με πιυς θα σινενούντε, ορίσαμε νέα σινεδρίασι κε χοριστίκαμε. Μας ζίγοσε ο ινζζενέρος, σφίνκι τα χέρια-μας, μας σιχέρετε.

— Πλιρέστατα σας επιδοκιμάζο! Μάλιστα προ πολυ έπρεπε να γίνι αφτο. προ πολυ έπρεπε ν' αρχίσι νέα ζοι,

—Τι νέα ζοι,—λέγι ο Κρόχμαλ.—Κεόμαστε πνιγόμαστε κε ζιτάμε διέκσοδο. Για νέα ζοι χριάζοντε πεντακόσια το ολιγότερο χτίρια, ιποδιγματικο εστιατόριο, βρεφοκομία, πεδικα σπίτια κε άνθροπι κατάλιλι.

— Οι, οι, μυθυνίζι ο ινζζερέρος, πολα ζίτισες. Με τα έτιμα τα χτίρια κε με τις εφκολίες αφτες, καθένας ίνε σε θέσι να ζι καλα, χορις ιροϊσμυς κε χορις πεπιθίσις. Εδο σε θέλο· μ' αφτι τι φτόχια κε τιν κακοριζικια να χαλνας τιν παλια κε να φτιάσις τι νέα ζοι... Σας βεβεο κ' έτσι όπος ίμαστε πολα μπορύμε να κατορθόσομε.

Ερχετε μαζί-μας, καταστρόνι σχέδια, πύ πρέπι ν' ανιχτυν κίπι, πλατίες, πός πρέπι να επιτίχι ι καθαριότιτα τον δρόμον, τί χτίρια πρέπι να φτιαστυν. Τον ακύο κ' ι φαντασία-μυ πλάθι ίτο νέο εργατικο ςινικιζμο ονιρεμένι χόρα. Στον υρανο λάμπυνε τ' αςτέρια, ι μιρυδια τον λυλυδιον πλιμιρίζι τον αέρα.

Φαντάζυμε όλα νέα. Μυ πέραςε ςτιν ιδέα, ότι αλιότικι έγινε κε ι γινέκα-μυ. Απεχερέτιςα τυς ςιντρόφυς-μυ κε έτρεχςα ςτο ςπίτι. „Θανίκςο τιν καρδιά-μυ“, — λέγο — μπροςτα-τις, θα τις ςκςιγίςο τις ετίες τις τορινίς-μας κατάςταςις, θα μιλίςο για το λαμπρο μέλον“. Μα μόλις πάτιςα το κατόφλι τις πόρτας-μυ κε κςανα με βριςιες με ιπεδέχτικε ι γινέκα-μυ. Τις μιλο με ζέςι, δε με νιόθι, δεν θέλι να μ'ακύςι, δε μ' αφίνι να εκςακολυθο. Τι να κάνο; Καταφέβγο ςτιν πιο αδιάντροπι πονιρία.

— Τα πεδάκια καλα περνυν, χριάζυντε μόνο μερικα πραγματάκια.

— Ιρθες να με φοβερίςις, βλέπο, δε ςε φοβάμε! Μεράκι δεν θα το κάνο κι ύτε θα κλάπςο κ' εόνια αν θα λίπςετε απ' τα μάτια-μυ εςι κε τα πεδιά-ςυ· Θ' αναςάνο κ' εγο, θα γλιτόςο απ' τιν αναθεματιζμένι τι χάβρα-ςας. Να πάρτα, δεν τα χριάζομε!.

Κατεβάζι απ' το κρεμαςτίρι όλα τα κυρέλια-μας κε τα πετα ανάκατα μπροςτά-μυ.

Τα πίρα, τα δίπλοςα, τα τίλιχςα μες' το πάπλομα κε τάβαλα ςτιν κορζίνκα κ' εκι πυ έβγενα, τις λέγο.

— Τόρα κάμε μόνι-ςυ ότι θέλις.

— Τράβα τον αραμπά-ςυ, — φονάζι, — τα κςέρο τα τερτίπια-ςυ!

Εκλιςα βιαςτικα τιν πόρτα κι εκι πυ πάγο ακύο να κριφολεν ι γιτόνι-μας. «Χορίςανε ςτα ςαςτα, πάι«!

Προχορο κι αποροκε ο ίδιος για τα καμόματά-μυ „Δες να μι κατάλαβε τι τρέχι“; — λέγο. Στάθικα για να διορθόςο το φορτίο-μυ κε βλέπο ι γινέκα-μυ μ' ακολυθα παράςτρατα. Καμόθικα πος δεν τιν ίδα, κε εκςακολυθο το δρόμο-μυ.

Μόλις έφτασα στυ Κρόχμαλ, κατέθεσα το φορτίο-μυ κι ακύετε ένα δινατο κραχ. Ι πόρτα ανίγι με θόριβο, ορμα σαν μενάδα κε πσάχνι όλες τις γονίες.

— Μι κυράζεσε τυ κάκυ, τις λέγο. Σε τέτιες τρίπες μέσα εγο δεν τ' αφίνο ποτες τα πεδιά-μυ...

Χορις να πι λέξι άνιξε τιν πόρτα κε βγίκε.

ΚΕ ΙΠΟΔΙΚΟΣ

Ιστερα αφυ πλεροθίκαμε κε δέφτερο μινιάτικο, απ' τιν γυπέρνια στίλανε επίτιδες άνθροπο, για να μας κάνι έκθεσι. Πρι να ρθι ο ίδιος, προιγίθικε ι φίμι-τυ· „Ρίτορας πρότις, άλος Τρότσκις"! Ιρθε, τον ίδα, δε μ' άρεσε. Τα ποδιματά-τυ σσιχ, το πορτφέλι-τυ θαβμάσιο πράμα παραγεμιζμένο κε με χερύλι. Πυ θα χρισίμεβε, φτίστεμε αν κατάλαβα. Το φρέντσο-τυ κατασπόλιστο με σιμάδια κε μπεχλεμπίδια. Αμ ο καλιφές-τυ, μάναμυ! Πάρτον, βάλτον κατακέφαλα κε θάχις μποτίλια κι όχι άνθροπο.

Μιλα για τιν πανκόζμια ανακατοσια, για τιν επανάστασι διλαδι. Ολες τις χόρες τυ κόζμυ τις έκανε άνο κάτο με τι βροντερι φονί-τυ. Τίποτε νέο αν ακύσατε εσις άκυσα κ' εγο. Το σοστο, εμις ξέραμε περισότερα, μα δεν γίνετε κε να μι τον ακυς. Στα κυτυρυ δεν ίρθε ο άνθροπος απ' τιν γυπέρνια, πρέπι να δικεολογίσι το ταξίδι-τυ. Για το τελεφτέο εγο εφθις εξ αρχις έχασα κάθε ελπίδα. Κε κάτι αλαμπυρνέζικα μιλύσε: ιμπεριαλιζμος, ιντεφερεντιζμος, παυπεριζμος, διφερεντσιάτσια, μοτυς βιβεντι, αλτερνατίβα κ' ένα σορο παρόμια. Τ' ακύμε κε ζαλάδες μας έρχοντε... Τ' ακύμε κε σιλογιζόμαστε:

— Για Φραντσέζυς, για Γερμανυς μας πίρε αφτος ο άνθροπος;

Τα ίπε κ' έπιτα δοκίμασε να μάθι πός τιν φανταζόμαστε εμις αφτι τιν επανάστασι. Κάνι διάφορα τσακίζματα, το γιρίζι στα χορατα, για να γελάσυμε. Γελα ο ίδιος, μα εμις δεν βρίσκυμε τίποτα, πυ να μας προκαλι το γέλιο. Κίταξε αφτό-τυ το νύμερο δεν έχι περάσι κε το γίρισε στα σοβαρα: „Ελπιζε

ςτιν πανκόζμια επανάςταςι, αλα κε τα χέρια-ςυ, ςτιν ενέργια„. Τιν Αμερικι μας ανακάλιπςε. Μ'αφτο το κςέρυνε κε τα πεδιά-μας ακόμα, χορις νάχυνε τον τίτλο τυ ρίτορα. Βαρέθικα, θέλιςα να περάςο απαρατὶριτος ςτο αγνοςτίριο, εκι πυ με τραβα κάπιος απ'τι χιρίδα κε μυ λέγι ςτο αφτι.

— Πίγενε, ι γινέκα-ςυ ςε περιμένι όκςο.

Βγίκα, τιν χερέτιςα. Αφτι χορις να με κιτάζι.

— Δόςε το μινιάτικό-ςυ, — μυ λέγι.

— Τί να ςυ δόςο; τὄδοςα για τα πεδια, — τις απαντο.

— Ολο για τα πεδια; Αμ' εγο με τί θα ζο;

— Κέρδιςε εςι ι ίδια.

— Πός, τί; τιν τιμί-μυ θέλις να πυλο;

— Γιατι τιν τιμί-ςυ; τα χέρια-ςυ φτάνυν. Δεν ίςυν εςι, πυ παραπονιόςυνα, ότι βάρος γενίκαμε ςτο κεφάλι-ςυ; Οπος ίθελες έτςι κ' έγινε. Γλίτοςες απ' το βάρος-μας, ίςε ελέφτερι, βολέπςυ, όπος θέλις, — λέγο, — κ' ετιμάζομε να φίγο. Μέςα-μυ κάτι κέι, θέλο να γιρίςο πίςο κε βιάζο τον εαφτό-μυ ςτα εμπρος. Εκίνι πίρε το κατόπι-μυ κε με πιάνι απ' τον ανκόνα.

— Μορε τί καταντιες ίνε ετύτες; Πές-μυ γλίγορα τι τάκανες τα πεδια; — φονάζι ολοκόκινι. Τρομάζι.

Δοκιμάζο τυ κάκυ να τις πο γιά τιν ελεφτερια κε τα λιπα. Τυ κάκυ. Βλέπο κε δεμονίζετε περιςότερο. Δεν βαςτο κ'εγο πια κε τις τα κόβο με τον μπαλτα.

— Φτάνυν ι γρίνιες, φτάνι πυ βαςάνιςες κ' αποβλάκοςες τα πεδιά-μυ! Ετςι το ίθελα, έτςι κε θα γίνι κι αν δεν ς' αρέςι, ο δρόμος ανιχτος. Πίγενε, να ζιτίςις τα δικεοματά-ςυ.

Τρέχι ςτα πεδια τυ εργοςταςίυ, πυ φύμαραν παραπέρα.

— Κλέφτις ίνε, φονάζι, δίχνοντας εμένα, — μυ έκλεπςε τα πεδιά-μυ! Αφίςτε-με να πάγο ςτι ςινεδρίαςι μέςα, να τον κάνο μαςκαρα μπροςτα ςε όλυς.

— Πίγενε, — λένε τα πεδια γελόντας, — θα ςυ πύμε κ' ένα εφχαριςτο, αν θα διακόπςις τον ρίτορα, πυ όπος φένετε δεν ςκοπέβι να τελιόςι ίςαμε άβρι.

— Θα πάγο, μαλιστα κε δεν φοβάμε απο κανένα.

Ανικσε τιν πόρτα, ίδε το πλίθος, δεν τόλμιςε να μπι, κε γίριςε πίςο...

Ι φαρμακερι ι γλόςα-τις δυλέβι ακατάπαφςτα! Πίρε ίδιςι όλος ο ςινικιζμος. Ι μολιβύδες, ι θεοφοβύμενι, ι αγαθοεργι, το κιφιναριο τις εκλιςίας, ο παπας, όλι τιν ςιλιπύντε, τιν ςιμπαθυν τάχατες κε τις πςιθιρίζυν ςτο αφτι.

— Αλί-μας κε τριςαλί-μας, ι δεφτέρα παρυςία έφταςε. Μορε, χριςτιανι, πυ ακύςτικε να χορίςυν απ' τι μάνα-τυς τα μικρα τα πεδια;!

Φέβγυν αφτι, ςτον τόπο-τυς έρχυντε αντιπρόςοπι απ' το Ζζενοτελ·

Σιβυλέβυν τι γινέκα-μυ να μπι ςτο εργοςτάςιο, να πιάςι δυλια. Υτε θέλι να τυς ακύςι.

Στιν αρχι ι γινέκα-μυ νόμιζε πος τα πεδια τάχο κριμένα ςε κάπιο ςπίτι τυ ςινικιζμυ κε με παραμόνεβε κι αφτι κ'ι βοιθί-τις, κάτι γριες κε μολιβύδες τις γιτονιας. Οπυ πίγενα κι αφτες απο μακρια κε παράςτρατα με παρακολυθύςαν.

Στα πεδιά-μυ όταν πίγενα, έπερνα όλα τα προφιλαχτικα μέτρα.

Τις φίςιςαν ςτ'αφτια ι καλοθελιτάδες κε δεν άφιςε ι γινέκα-μυ ύτε μιλίτςια, ύτε γιατςέικα κ' ύτε ζαβκομ. Παντυ πίγε, παντυ με ζογράφιςε με τα ςκοτινότερα χρόματα. Σόςανε κε τα τελεφτέα καπίκια κιάρχιςε να παζαρέβι τι-ραφτομιχανί-τις. Τίποτε δε βγίκε. Εκίνι πυ ζυν με το έμα κε τον ιδρότα τις φτοχολογιας δορεαν θέλυν να τιν πάρυν τι μιχανι, ι φτοχι, πυ θέλανε να τιν βοιθίςυν, καπίκια δεν ίχανε· Ι αγαθοεργι κ' ι μολιβύδες; Αφτι λόγια μονάχα κε ςικοφαντίες, άλο τίποτε.

Ζίτα τα πεδιά-ςυ — κοπανίζυν ι καλοθελιτάδες.

— Ο πατέρας-τυς ίνε ιποχρεομένος να πλερόνι για τι διατροφί-τυς κε με τα δικά-τυς τα έκςοδα ζις κε ςι. Μι τυ κάνις τςιριμόνιες τυ άντρα-ςυ, ςκινι ςτο λεμό-τυ. Δόςε τι δυλιά-ςυ ςτο δικαςτίριο.

Καλα μα αφτες ι δυλιες χριάζοντε κερο κι απ' εδο μερια το καρβέλι άδιο. Ι δικές-μας απτο Ζενοτελ, τις προτίνυ,

εργαςία, τις προτίνυν πςομι. Πίναςε, ιπόφερε κε ςτο τέλος ανανκάςτικε να πιάςι δυλια. Περνόντας μια μέρα απ' τιν αβλι τυ εργοςταςίυ, τιν ίδα να κυβαλα ροκανίδια. Με κίτακςε κε μυ λέγι.

— Χέρεςε;

— Χέρυμε, — τις απαντο.

— Ας ίνε, ι ςιρα δικί-ςυ ίνε.

Τα ίπε αφτα με χαμιλι φονι, χορις ν' αγριέπςι ι ματιά-τις

Μυ φάνικε παράκςενος ο τρόπος-τις. Θιμίθικα τα νιάτα-τις, τιν ομορφιά-τις, τα τραγύδια-τις. Θιμίθικα, πος μυ κυβαλύςε φαγι ςτι φιλακι κε πος μ' ένεβε με το μαντιλάκι-τις!

„Εχ, — ςιλογίςτικα, — κε πύ καταντίςαμε„. Καταλαβένο πος αλιότικα δεν γίνετε κε όμος τι λιπάμε τιν καιμένι, θέλο ν' απομακρίνο αφτες τις ςκέπςις, μα δεν το κατορθόνο.

Εκι πυ δυλέβο, πάνο απ' το τεζάγι προβάλυν τα μάτια τις γινέκας-μυ κε μέςα-μυ γίνετε, ολάκερος πόλεμος.

— Ε, να μι ςτιν απελπιςία-τις καταφίγι ςε κάπιο απονοιμένο διάβιμα. Μιτέρα ίνε, χορατας δεν ίνε. Τέτιες κε παρόμιες ςκέπςις με κάνανε να πάρο προς το βράδι το δρόμο για το εργοςτάςιο τον τύβλον. Τα πεδάκια-μυ ςεργιανίζανε τον Γύςςτςιν, πυ εφάρμοζε ένα μίκρο τροχο ςτο μοδέλο. Εγο καμόνυμε τον έφθιμο κε τυς ροτο.

— Ε, πός πάγι; Δεν επεθιμίςατε ακόμα τι μιτέρα.

Σιοπυν. Ο Γύςςτςιν άφιςε τι δυλιά-τυ, μ' ετράβικςε παπέρα κε με βραχνιαζμένι φονι.

— Ιςε, βλάκας, — μυ λέγι.

Μ' έφερε κοντα ςτι γινέκα-τυ κ' άρχιςε να με παςαλίβι.

— Αν θα εκςακολυθας τις βλακίες-ςυ, — μυ λέγι — θα ςε ςτέλυμε ςτον περίδρομο κι ακόμα παρέκι. Κομοδία θάρεπςες πος πέζυμε, ίτε πεθίμιςες τις γρίνιες κε τα μαλόματα;

Με βρίςανε καλα καλα κ' εγο εκςακολυθο για τι φονι κε για τα μάτια τις γινέκας-μυ. Κιταχτίκανε αναμετακςί-τυς κε κςαναρχίςανε, μαλακότερα αφτι τι φορα.

— Κίτα να τα τεριάκςις, για να μι προβι σε κανένα διάβιμα, πυ θα σε κάμι να καταράσε χίλιες φορες τιν όρα κε τι ςτιγμι, πυ τα χάλασες μαζί-τις... Φρόντισε, ενόςο ακόμα έχις κερο...

— Οπος ίρθα, έτςι κ' έφιγα. Στο σινικιζμο με περίμενε νέα έκπλικςι.

— Αμ δεν τάμαθες; Ι γινέκα-ςυ σε ανακςε κε στα κοντα θα γίνι ι δίκι-ςυ...

Στο δικαςτίριο ι δικί-μυ ι ιπόθεςι ίταν τρίτι. Πρότα δικάςανε ένα ςαμογόντςικο, δέφτερο ένα καταχραςτι τυ κοοπερατιβ κε τρίτο εμένα. Ι έθυςα τυ δικαςτιρίυ γεμάτι κόζμο.

Μερικι απ' τυς λεγόμενυς ςοβαρυς πςιθίριζαν.

— Τέτια δυλια κε να τιν δικάζι ςιντροφικο δικαςτίριο. Πυ καταντίςαμε.

Αλι μ' ελεινολογύςαν, άλι με ίβριζαν κι άλι δεν κςέρο κ' εγο τι.

Το δικαςτίριο αποτελίτο απο απόμαχυς, απο αντιπροςόπυς τυ ζαβκομ, τυ ζζενοτελ κι απο ένα τραγογένι φαριςέο, τον Φιλιμόνοφ. Τιν γινέκα-μυ τι βάλανε στι μέςι, ι θεοφοβύμενι, ι πογονάτι, κε κάτι μυχλιαζμένες γριες κε μολιβύδες. Τα χίλια-τις ςυφρομένα, τα φρίδια ςικομένα πςιλα. Τι βλέπο κε ςιλογιέμε. „Καιμένα-μυ πεδάκια, με πολι κακι μάνα έχετε να κάμετε„.

Σίμανε το κυδύνι, μπίκαν ι δικαςτες κι άρχιςε ο γραματέας να διαβάζι το κατιγοριτίριο. Ι γινέκα-μυ με πςεφτιες, με χριςτιανικα τερτίπια, με λάδια κε με θιμιάματα προςπαθι να γιρίςι με το μέρος-τις τι γνόμι τον δικαςτον. Τιν άκυςαν, τιν ένιοςαν κε αροτυν εμένα.

— Τα πίρες τα πεδια;

— Τα πίρα.

— Μιςτικα.

— Αλιότικα δε μπορύςα.

— Κε τί σε παρεκίνιςε ς' αφτό-ςυ το διάβιμα;

Τυς τα διγίθικα πάνο κάτο. Ι δικαςτες πςιθίριςαν αναμετακςί-τυς κι ο πρόεδρος μυ λέγι.

— Αν ίνε δινατο με τι ςιρα κε με λεπτομέριες.

— Οςο το κατ' εμε δεν έχο να κρίπςο τίποτε απ' τυς ςιντρόφυς, μα ι ιςτορία θα βαςτάκςι πολι.

— Κοντα κε περιεχτικα, — μυ λέι·

— Καλο.

Ολονον τα βλέματα ςτραμένα προς εμε· Μπερδέφτικα, άκρες μέςες όμος τα ίπα ολα. Μυ δόςανε διάφορες εροτίςις, εκςέταςαν κε τυς γιτόνυς κε αποτίνοντε ςτι γινέκα-μυ.

— Ετςι ίτανε; — τιν αροτάνε.

— Οχι απαντα. — Γρίνιες το ότι ίχα μαζί-τυ, πςέμα δεν ίνε, όχι όμος για το ότι ίτανε μέλος τυ κόματος. Αφτος ίνε ένας τέτιος άνθροπος, πυ αν δεν τον γρινιάζις, ίςε χαμένι..

— Πος ίνε δινατον; απορυν ι δικαςτες. Αφτος ίνε ένας απ' τυς καλίτερυς δυλεφτάδες κε ίροας τις εργαςίας, μάλιςτα.

— Κε τι το όφελος για μένα — απαντα ερεθιζμένι ι γινέκα-μυ, — αφυ δεν κερδίζι χρίματα, δεν έχι το νικοκιριό-τυ, δεν βαςτάι αγελάδα, καρφι δεν τυ κέετε για το ςπίτι-τυ;

— Μίπος πίνι; — κςαναροτυν — ίτε γιρίζι ςε κςένες πόρτες;

— Δεν λέγο αφτο. Υτε πίνι κι ύτε ςε κςένες ίνε το μάτι-τυ.

— Αμ τότε τι άλο μπορι νἄνε! Το μινιάτικό-τυ το φέρι ςτο ςπίτι;

— Κε πύ αλυ μπορι να το πάι;

Κιτάχτικαν αναμετακςί-τυς ι δικαςτες, κριφομιλίςανε.

— Μπορι κάπιες αλες ετίες ςας χορίζυν; — εροτάνε.

— Καμια άλι ετία δεν ιπάρχι, — απαντα. — Ι μόνι ετία πυ τίποτε δεν έχι, βαςανίζι εμένα κε τα πεδιά-μυ μέςα ςε μια τρίπα, δεν ενδιαφέρετε καθόλυ για το ςπίτι-τυ, τρέχι, χορις κανένα ςιφέρο ςτο κλυπ, ςτις ςινεδρίαςες κε τα παρόμια.

— Τ' ακύςαμε αφτα. Τόρα πέτε-μας. Μαθένις τα πεδια προςεφχες, τα κυβαλας ςτον παπα, τα χτιπας, τα τραβας απ' το αφτι;

— Κε τί με τύτο; Μιτέρα-τυς ίμε κε πρέπι να τυς δώ-ςο ανατροφι!

— Καλα, μα κςέρατε ότι ο ςιζιγός-ςας ίνε ενάντιος ςε παρόμια ανατροφι;

— Το ίκςερα, μα εγο δεν γιρίζο με τα δικά-τυ τα μιαλα.

— Κε δεν παραδέχεςτε ότι κάνατε λάθος;

— Δεν έκαμα κανένα λάθος! Λάθος έκαμε αφτος ο κρεμανταλας, ο αναθεματιζμένος, πυ άρπακςε τα πεδια απ' τιν ανκαλια τις μιτέρας-τυς! Κομάτια θα τον κάνο, θα τα πάρο πίςο τα πεδιά-μυ!

Ερεθίςτικε φοβερα, τρομάζι. Τις δόςανε νερο, τιν καθιςίχαςαν, τις κάνανε μερικες εροτίςις ακόμα, κε κςαναγίριςαν ς' εμένα.

— Γιατί κρίβις απ' τι γινέκα-ςυ πυ τάχις τα πεδια.

— Θέλο να βγυν πεδια τις προκοπις· κοντά-τις θ' αποβλακοθυν κε θα καταςτραφυν ολότελα.

— Αδιάντροπες πςεφτιες, μι τον πιςτέβετε, — φονάζι ι γινέκα-μυ!

Ο ίδιος μαθένι ςτα πεδια, ανοιςίες· τυς έλεγε πος ο ίλιος δεν κυνιέτε, κε ότι ι γι γιρνάι γίρο-τυ..,. τυς έλεγε πος ο υρανος τίποτε άλο δεν ίνε παρα αέρας κ' έτςι απο μακρια μας φένετε ςαν κάτι ςτερεο.

Αφτα κε παρόμια, πυ να ςτυμπόνις τ' αφτια, να ντρέπεςε για λογαριαζμό-τυ. Τυς θεατες τυς πιάςανε τα γέλια. Αφτι κςεπετάι τέτιες ανοιςίες, πυ λες πος ςτιν εριμία, μακρια απο τυς ανθρόπυς μεγάλοςε. Τιν άφιςαν, τα ίπε όλα όςα τις κατέβαςε το κύτελο, κ' ίςτερα τιν αροτυν.

— Κε τόρα τί ςχεδιάζις, αν θα βεβεοθις, ότι τα πεδια ζυν καλίτερα;

— Δεν το πιςτέβο αφτο! Πός τα πεδια μπορυν να ζυν καλίτερα, χορις μιτέρα;

Σικόθικε πάνο ο τραγογένις ο Φιλιμόνοφ.

— Κε πιος το κσέρι πος ζυν τόρα τα πεδια; Παλαβι δεν ίμεθα κε στα σκοτινα πέτρα δεν ρίχνομε!

Θάμασε κε ο ίδιος για τι εκσιπνάδα-τυ, έριχσε γίρο-τυ ματιες, σα νάθελε να πι: «σ' εμένα δεν περνάνε τα τερτίπια-σας„. Ο Σερδιυκ όμος ο Κρόχμαλ κε ο ινζζενέρος τον κάθισαν στ' αβγά-τυ. Σικόθικαν, ζίγοσαν στο δικαστικο τραπέζι, για να μαρτιρίσυν. Ι γινέκα-μυ, για να τυς μπερδέπσι, τάχα, εροτα.

— Τι ρύχο φορι το κοριτσάκι-μυ;

— Αφισε τις μαστοριες-συ κατα μέρος τις λέγι θιμομένος ο Σερδιυκ — Για νόμισες πος για χατίρι το άντρα-συ, θα γελάσο τυς σιντρόφυς-μυ τυς δικαστες; Μορ' έκσιπνι πυ ίσε!

Κοκίνισε σαν αστάκος ι γινέκα-μυ, τα μάτια κάτο κε σιοπι.

Τιν πλισίασε ένας απ' τυς θεοφοβύμενυς, τις πσιθίρισε κάτι στο αφτι. Σικόθικε κσανα κ' ερoτα απότομα τον ινζζινέρο.

— Αν τα ίδατε τα πεδια, πέτε..... πύ ίνε; Α, δεν απαντάτε, δεν κσέρετε. Κιαν τα ίδατε ακόμα εμένα δε με πίθετε κι ύτε κανένα άλο. Αντρες εσις, για μια στιγμι ίδατε τα πεδια. πός μπορίτε να καταλάβετε αν ζυν καλα, ι όχι; Ιδαμε κι ακύσαμε πολα τέτια επενεμένα κε ονομαζμένα ορφανοτροφία κε τα πεδια πεθάνανε μέσα σ'αφτα σαν τις μίγες..Αφίστε-με! εγο δεν ίμε μορο πεδι, έφκολα δε με γελάτε.

Στιν έθυσα αρχίσανε τα κριφομιλίματα κι ο θόριβος.

— Μπράβο τις γινέκας!

— Μα μιτέρα ίνε, βέβεα!

Ι δικαστες μ' αροτυν.

Δεν γίνετε να τις πις πυ τάχις τα πεδια; επι τέλυς μιτέρα-τυς ίνε.

— Αδίνατο, — απαντο — Δεν βλέπετε τί άνθροπος ίνε. Νίχτα μέρα ισιχία δεν θα τάφίσι, θα τα κσετρελάνι.

— Σ' αφτο φτέις εσι — μυρμυρίζι ένας απ' τυς δικαστες. — Δεν επεβλίθικες με τον κερο.

Εγο δεν επεβλίθικα, δοκίμασε εσι κε θα συ χροστο εύνια εβγνομοσίνι. Κε το ότι ίνε μιτέρα το κσέρο κε πόσα ιθικα βάσανα μυ κόστισε αφτι ι διαγογί-μυ δεν ίνε ανάνκι να το πο!

— Μι παραφέρεςε, — μυ λεν ι δικαςτες, κε πές-μας ορθα κοφτα· επιμένις ςτιν απόφαςί-ςυ;

— Επιμένο.

— Κανένας ςιμβιβαζμος;

Κανένας ενόςο αφτι δεν ενοι ν' αλάξι δρομολόγι κε ν' αφίςι κατα μέρος τις ικόνες κε τα θιμιατά-τις.

Ι κιράτςες χοντρολαλίςανε ςτιν έθυςα.

— Ι ικόνες κε το θιμίαμα φτένε, κατάλαβες κυμπάρα;

— Θε κε κίριε, πυ καταντίςαμε.

Μια απ' τις μολιβύδες όρμιςε κατ' απάνο-μυ με ςικομένες τις γροθιες:

— Μορε, διαβόλυ γιε, γιατί τιν έπερνες, αφυ δεν ίταν ζεβγάρι-ςυ; τι ςτεφανόθικες, έκαμες πεδια μαζί-τις κε τόρα γέραςε δεν ς' αρέςι, νέα γιρέβις. Σας κςέρο μορε τι ςκιλια ίςτε.

Φονάζι, ιβρίζι, αρμαθιάζι ένα ςορο ανοιςίες κι άλι γίρο επιδοκιμάζυν τα λόγια-τυς.

— Ετςι ίνε, έτςι φρέςκο κορμι γιρέβι!

Βλέπο πέζυν με τι διςτιχία-μυ, ς' εροτοδυλιες τιν αποδίδυν.

Ερεθίζυμε, ζιτο λόγο.

— Βρε, κιράτςες, πυ ο νύς-ςας όλος βρομοδυλιες φαντάζετε, ακύςτε! Τιν αγαπύςα τι γινèκα-μυ, εκςακολυθο να τιν αγαπο κι άλι δεν χριάζομε. Μα τί να ςας κάνυμε τέτιες γινέκες; Σκοτονόμαςτε ςτι δυλια, ι πςιχί-μας βγένι κι απο ςας καμια βοίθια! Εςις μονάχα να φιλάτε το ράςο τυ παπα, κε να γεμίζετε τα μιαλα τον πεδιόν-μας με τις προλίπςις-ςας. Βαςανιζόματε όλι μέρα με τις ςκυτόρες τις δυλιας, γιρνύμε ςτο ςπίτι για λίγι ανάπαπςι κι αφτι μας τι φαρμακόνετε με τις γρίνιες-ςας. „Αφτο χριαζόμαςτε, κίνο χριαζόμαςτε, ανίκανε, ελάκα! Κίτα πος ζι ο δίνα, κίτα το νικοκιριο τυ τάδε, κε τα λιπα κε τα παρòμια!„ Κε αφτο κάθε μέρα, κάθε όρα κε ςτιγμιΠέφτις κατακυραζμένος ςτον ίπνο κ' ι μυςικι πάλι δεν πάθι. Ολο κε ς' ονιδίζυν, όλο κε ςε κατιγορυν, γιατι δεν κάνις τιγάνια κε ςαμογόνκες για τυς χορικυς, για να κερδίζις περιςò-

τερα. Ανιχτα ςυ λένε· κλέβε το εργοςτάσιο ρίκςτο ςτιν προςτιχια κε μάθε τιν ίδια τέχνι κε ςτα πεδιά-ςυ.

Κι αν δεν τα πας ςίφονα με τι διδαςκαλία τις γινέκας-ςυ, όχι μονάχα αφτι άλα κι όλες ι κιράτςες κ'ι ομιί-τις θα ςε φάνε το κεφάλι. Να περι τίνος πρόκιτε, αν θέλετε να μάθετε τιν αλίθια κε τις γινεκοδυλιες κε τα παρόμια, φιλάκςτετα για τον εαφτό-ςας. Εςις μπορι νάχετε τιν ιδέα ότι ι γρίνιες-ςας μας διεςκεδάζυν, εγο όμος ςας βεβεο, ότι ίςτερα απ' αφτες τις ιςτορίες με τι γινέκα-μυ, καταντο πτόμα, ανίκανος για κάθε ςκέπςι κε για κάθε εργαςία!

Ιςτερα απο μένα μιλίςανε κε άλι. Στιν αρχι ι „ςοβαρι" ι „με μιαλα" άνθροπι. Αφτι τάπςαλαν κ' εμένα κε τις γινέκας-μυ. Μας κατιγόριςαν ότι φτέμε κ'ι διό-μας κ' εβγάλαμε ςτο δρόμο τ' άπλιτά-μας. Ιςτερα μίλιςαν ι θερμόεμι, αρςενικι κε θιλικι..

Βγίκαν ςτι φόρα ι γινεκίςιες γρίνιες, τα πύδρα, το παςάλιμα τυ μύτρυ, ι μεταKςοτες κάλτςες κ.τ.λ. Πος ι άνδρες με φοβερίζματα κε κςίλο εμποδίζυν τις γινέκες απ' τα χρυζζόκια, απ' τα ςκολια τον αγραμάτον, απ' τα κλυπ, απ' τις ςινεδριάςις. Πος τα πεδια όλι μέρα γιρναν ςτυς δρόμυς κε χαλνυν τι διαγογὶ-τυς.... Δεν παράλιπςαν κε τι ςαμογόνκα, τα χαρτια, τις ςιζιγικες προδοςίες, το λοτο, τις αποβολες, τις καςτρατςιες. Βγίκαν ςτο μέςο κε ι ςπεκυλάτςιες, ι μπακάλιδες, ι κυλάκι, ι μάντιςες κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Δένε, λένε κε τελιομο δεν έχυν, για τι δικί μυ όμος τιν ιπόθεςι τίποτε το οριςτικο, τίποτε το αποφαςιςτικο. Σίφονα μ' αφτυς ,,κι ο Κοροτκοφ καλο πεδι, μα κε τι γινέκα-τυ δεν πρέπι να τιν αδικίςυμε, ςκοτινι ίνε ι καιμένι,,

Τελεφτέι μίλιςαν ο Τςυγάεφ κ' ο λαδογλίφτις ο Σβιρίδοφ κ' έπιτα απεςίρθικαν ι δικαςτες για ςίςκεπςι. Γίρο αρχίςανε τα κριφομιλίματα κ' ι γινέκα-μυ μες' τι μέςι ςαν ίδολο. Τιν ςταβροκοπυν, τις φιςυν ςτ' αφτια. Κατανέβι με το κεφάλι, ςιφονα μ' όλυς...

Εγο άρχιςα να φοβάμε. Σιλογιέμε. „Τι θα κάνο, αν το δικαςτίριο θ' αποφαςίςι να τις δοθυν πίςο τα πεδια; Αφτο

θάνε σοστι καταστροφι για μένα. Απεφάσισα να μι στέρκσο, σε παρόμια απόφασι, κε να κάνο έφεσι τις δίκις.

Κ' έτσι, πυ ίμυνα βιθιζμένος στις σκέπσις-μυ ακύο κε σιμένι το κυδύνι. Μπίκαν ι δικαστες.

Σικόθικε ένας κε διαβάζι... — δι αφτι κε δι εκίνι τιν ετία κε επι τι βάσι τυ δίνα κε τυ τάδε άρθρυ τα πεδια πρέπι να μίνυν εκι όπυ βρίσκοντε, ι επίβλεψί-τυς να ανατεθι στον Σερδιυκ, στιν ινζζενέρο κε τον Κρόχμαλ κε να λιφτι ι φροντίδα όπος οργανοθι πεδικο σπίτι κοντα στο εργοστάσιο. Στον Κοροτκοφ να εκφρασθι μομφι, διότι δεν επενίργισε στι γινέκα-τυ κε δεν σινετέλεσε στι μόρφοσι-τις κε στιν ίδια να γίνι σίστασι να επικέπτετε τα διάφορα μορφοτικα τμίματα, για ν' αναπτίκσι τις γνόσις-τις...

Ολι στο πόδι, ακύσανε τιν απόφασι! Ι ικανοπιιμένι χιροκροτυν, ι νεολέα τραγυδι, ι δισαρεστιμένι ιβρίζυν! Θόριβος, φονες, κακο! Ακόμα κε στο δρόμο δεν πάβανε ι σιζιτίσις, τα μαλόματα, ι λογομαχίες.

ΜΑΧΙΤΙΚΙ „ΑΠΑΡΧΙ"

Ι οργάνοσι τις κομύνας προχορύσε δίσκολα. Χριαζόμασταν κινο κατάλιλο ίκιμα κε δεν βρίκαμε, γιατι δεν θέλανε να κάνυν αλακσια. Αλι απο τεμπελια, άλι απο αδιαφορία, άλι παζαρλίκια κάνανε μαζί-μας.

— Αλάζυμε, μα θα μας πλερόσετε γι' αφτο. Ι εφχαρίστισι δορεαν δεν αγοράζετε.

Γίνετε δυλια με τετιυς όρυς; Αλο εμπόδιο τα θιλικα. Ι πρωτοπόρι με προθιμία δέχοντε να μπένυν στιν κομύνα, ι γινέκες-τυς διστάζυν, ζιτυν αφορμες, παρυσιάζυν ένα σορο επιχιρίματα.

Τις μαζόκσαμε, κυβεντιάσαμε μαζί-τυς τις τα εκσιγίσαμε όλα. Καταπίθοντε, αποφασίζυν· Περνυν διο τρις μέρες, κάπια φλιαρι, ι δέφτερι μεταδίδι τις φλιαρίες στιν τρίτι κε ύτο καθεκσις κ' έτσι τις χάνυμε, μετανουν. Ιδαμε κ' επάθαμε, όσπυ να πάρυμε στο μέρος-μας ενέα ικογένιες. Αφτι, ο Κρόχμαλ κ' εγο θα σχιματίσυμε τιν κομύνα.

Βρίκαμε κατάλιλο οποςυν ίκιμα, παρακαλέςαμε τυς εργάτες πυ ζύςαν εκι να περάςυν στις δικές-μας κατικίες.

Τ' αςπρίςαμε απ' όκςο το χτίριο, καθαρίςαμε τα ςκυπίδια κ' αρχίςαμε τι μετακόμιςι. Μίναμε για κάμποςες μέρες ςτιν αποθίκι, όςπυ να καλοπίςυμε κι απο μέςα το ίκιμα.

Τα δέκα μαγερια τα κάναμε διο. Βγάλαμε μερικα διαφράγματα, κλίςαμε τις ςκάλες κε κυβαλιθίκαμε.

Διεμιράςαμε αναμετακςι ςτις γινέκες τιν καθιμερινί-τυς εργαςία. Διο έπρεπε να φροντίζυν για το μαγιριο, μια για τα πιάτα κε τα ποτίρια, διο για τα πεδια, διο για τιν πάςτρα κε διο ελέφτερες. Ι άνδρες ιποχρεόθικαν να κυβαλαν νερο, κςίλα κε να φροντίζυν για τιν καθαριότιτα τις αβλις. Στιν αρχι πολι ιποφέραμε, προ πάντον με τα πεδια. Κλένε, θέλυν τι μάμα-τυς, άλα πριν τις όρας ζιτάνε φαγι.

Ι μιτέρες αποςχολιμένες απο κάτο. Ανανκαςτίκαμε να οργανόςυμε περίπατυς, διάφορα πεχνίδια κε λιπα, όςπυ λίγο κατ' ολίγο μπίκε ςτο δρόμο ι δυλια. Τιν ονομάςαμε τιν κομύνα-μας „Απαρχι„ κ' ορίςαμε εορτάςιμι ιμέρα, για τον ενκεviαζμο.

Τα πεδάκια τρέκςανε ςτις λανκαδιες, κυβαλίςανε πραςινάδες, λυλύδια, πλέκςανε ςτεφάνια, δέςανε γιρλάντες. Εμις καλοπίςαμε το ςπίτι, ςτρόςαμε τιν αβλι με άμο βάλαμε τα γιορτερά-μας. Φέραμε μυςικι, ανίκςαμε διάπλατες τις πόρτες, για να μπι ο λαος. Ι κομυνιςτες μας χάριςαν εταζέρα με βιβλία, ι κομπςομόλι μας ςτίλανε διάφορες ικόνες κε πλακάτες.

Βρέθικαν περίεργι, πυ θέλιςαν να ςεργιανίςυν κι απο μέςα το ςπίτι-μας. Τυς οδίγιςα, τυς έδικςα τιν τραπεζαρία, όπυ θα πιύμε το τςάι-μας, θα φάμε το φαγί-μας, θα περάςυμε τον ελέφτερο κερό-μας κε θα ιποδεχόμαςτε κε τυς επιςκέπτες-μας. Τυς έδικςα πυ θα έχομε τα πεδια, τυς εκςίγιςα πος γιαφτα θα φροντίζυνε με τι ςιρα ι γινέκες καθος κε για το μαγεριο, τυς ανάφερα τι εργαςίες ίνε ιποχρεομένι να κάνυν ι άντρες. Εκι, πυ καταγινόμυνα μ' αφτυς, ακύο κε ςτιν αβλι ριτορέβυν ι δικί-μας, χορις να πάρυν ιπόπςι τι ςτιγμι, χορις να κςέρυν πίυς έχυνε μπροςτά-τυς.

Ο ρίτορας λέγι κ' ι μολιβυ απ' τιν πόρτα τον κοροιδέβι.

— Ε, εςι ανεμόμιλε, δε με λες ι γινέκες-σας θα ςιμαδέβυν τα πεδιά-τυς;! Αλιότικα πος θα τα γνορίςυν, αφυ όλα θάνε καθαρα κε μ' ομιόμορφι ενδιμαςία!

Ανίκςαν ι πόρτες, μπίκαν κι άλι απ'το δρόμο. Εφθιμία γέλια, αςτία. Βλέπο ο Σερδιυκ προςεβλίθικε, προςπαθι να ςταματίςι τα γέλια. Τον τραβο απ' το ρύχο.

— Αφιςε-τυ λέγο, — τις φιλοσοφίες κε τι διδαςκαλίαςυ. Αφιςέ-τυς να γελυν κε ν' αςτιέβοντε όςο θέλυν, κι όταν εροτυν, τότε τυς δίνυμε τιν πρέπυςα απάντιςι.

Δεν πρόφταςα να πάρε πίςο τον Σερδιυκ, αναβένι ςτο τραπέζι ο ςχεδιογράφος-μας κε δός-τυ κι αφτος τον δάςκαλο κε τον προπαγαντιςτι θα κάμι. „Ι κυμύνες ίνε απαρέτιτες, ι κομύνες αποτελυν τα έμβρια τις νέας ζοις κε τί, τι, τι, τι κε τά,-τα,τατα, τα τα“ ςα φιλάδα να διαβάζι. Κ' έτςι απλα κ' έτςι έφκολα τα παριςτάνι όλα, πυ κι ο τρελότερος πυ τον ακύι θα καταλάβι πος λέγι πςέματα. Σίφονα με τα λόγια-τυ, πρόςτακςε κε ςτι ςτιγμι θα ςυ ςκαρόςι χίλιες κομύνες. Κ' εμις τον κςέρυμε τι λυλύδι ίνε. Βάλτον ςτιν κομύνα, αν θέλις τιν άλι μέρα να φτίςυν όλι εςένα κε τιν κομύνα-ςυ. Ολο διαταγες κε οδιγίες θέλι να δίνι, κςαπλομένος ςε διδάςκι το τί πρέπι να κάνις χορις αφτος να κάνι τίποτε. Τέτια ιποκίμενα μακρια, μακρια! Εκίνος πυ θα διικι ςτιν κομύνα δεν πρέπι να φένετε! Ι δυλιες, ςαν γίνοντε μόνες-τυς, κι ο καθένας να νομίζι ότι κε μόνος-τυ μπορι να τις καταφέρι.

Τον κατεβάςαμε, με τρόπο, τον ςχεδιογράφο απ' το τραπέζι κε προτίναμε ςτο πλίθος να δίνυν όςι θέλυν εροτίςις.

Μυρμυρίζυν, ςκύντυν ο ένας τον άλο, κανένας δεν αρχίζι. Επι τέλος μια απ' τις γινέκες προχορι κε λέγι:

— Ας πύμε εςις ι άντρες έτςι κ' έτςι, μα ι γινέκες θα μαλόςυν αναμετακςί-τυς.

— Σπιρι ςτι γλόςα-ςυ, — τις λέγο.

Κοκίνιςε, κε θέλι να δικεολογιθι.

— Για κακο δεν το ίπα, μα κ' εγο γινέκα ίμε κε κςέρο τι λυλύδια ίμαςτε. Αν ίτανε μοναςτίρι, τέλος πάντον, αλα ς' εςας αμφιβάλο αν θα βγι ςε καλυ... Το καλό-ςας θέλο κιάμποτε να επιτίχιτε...

— Τί, ςτο μάλομα τον γινεκόν-μας; — ερoτα ο Κρόχμαλ.

Εφχαριςτύμε θιάκα, αφτι τιν επιτιχία φιλακςέ-τιν για ςένα.

Το ακροατίριο κςέςκαςε κςανα ςτα γέλια κ' ι εροτίςις κε τα αςτία ςαιτιες καταπάνο-μας.

— Ε, κε δε μας λέτε, πός τα δαςκαλέπςατε τα θιλικάςας, για να φέροντε με τον ίδιο τρόπο ς' όλα τα πεδια;

Τα γεροντάκια κοπανίζανε για τι διαφθορα τον ιθον.

— Ανάκατα αρςενικοθίλικι κι ας πάι καπνος!

— Μερικες κιράτςες διάλεκςαν για τις επιθέςις-τις το μαγεριο.

— Τυ ενος ι ςύπα τ' αρέςι, αλυνυ το βραςτο, τυ τρίτυ το κοκινιςτο. Πόςα διαμερίζματα θάχι το καζάνι-ςας;

Μια γρια μας ζίγοςε κι αροτα.

— Σ' εςας έχυνε τιν άδια να πιςτέβυνε ςε θεο;

Κιτάζο κ' ι δικί-μυ εδο. Ακυε με τεντομένο το λεμο κι άμα παρετίριςε πος τιν βλέπο, έφτιςε ςτο μέρος-μυ τις ςίμιςκες πυ μαςύςε, ςα νάλεγε. Σας φτίζο όλυς κατα πρόςοπο εςας κ' όλα-ςας τα καμόματα...

Απαντίςαμε κατα ςιρα ς' όλες τις εροτίςις, ίπε κάμποςα λόγια μια απ' τις δικές-μας. Ο Τςυγάεφ απάνκελε δικά-τυ πιίματα, έπεκςε ι μυςικι, τραγύδιςαν ι νέι-μας κε με τυς προςκαλεμένυς περάςαμε ςτις „Απαρχι". Ι δικί-μυ ςπρόχνι με τυς ανκόνες το πλίθος κ' έρχετε κατ' εμε, ολοκόκινι, μ' άγριες ματιες. Τραβο τον Κρόχμαλ απ' το ρύχο κε τυ λέγο,

— Ετιμάςυ κι έχομε πόλεμο!

Ιδε τι γινέκα-μυ, προχόριςε, τις άνιχςε δρόμο, τι χερέτιςε κε με εβγένια.

— Ορίςτε, — τις λέγι, — πάμε μέςα, να ιδίτε το νικοκιριό-μας, μπορι ν' αρέςι κε ςε ςας. Πάμε, να πάρετε κανένα μεζε, τςάι, να τα πύμε κι όλας...

— Φύρκα ςτο λεμό-ςας όλα — λέγι με βραχνιαζμένι φονι κι ορμα κατ' επάνο-μυ. Αν δε μυ φέρις τα πεδια ς'αφτι τιν βδομάδα μέςα, θα ςτραβόςο κε τα διο τα μάτια-ςυ.

— Απο τόρα μπορις να βάλις ςε ενέργια το ςκοπό-ςυ, γιατι δε θα ςυ φέρο τα πεδια.

— Δε θα τα φέρις;

— Οχι...

Ο Κρόχμαλ άρχιςε άλι πολιτικι.

— Αφτο νε κε το ςοςτο, — λέγι. Ο έροτας ςιχνα πικο να πρέπι να κςαναζεςτένετε, ιδεμι κςεπαγιάζι κε δεν τόνε φέρνις κςανα ςτι ζοι. Κάψε το μύτρο τυ άντρα-ςυ με βιτριόλ-ςτράβοςέ-τον κ' έτςι τιφλο κε ιπάκοο οδίγιςέ-τον ςτα χορια γιι, ελειμοςίνι. Στο αναμετακςι μεγαλόνυν κε τα πεδιά-ςυ, ςε αντια καθιςτάνε ςτο έργο-ςυ κε δεν έχις ανάνκι να πλερόνις κςέντιφλοςίρτι για τον άντρα-ςυ.

Κατάλαβε πος τιν κοροιδέβι, έφτιςε. Εκίνος τιν πλιςιάζι κε τις λέγι.

— Τί έπαθες κι όλο χιρονομας κε φτίζις; Τον άντρα-ςυ φτυ, τυς κομυνιςτες, φτυ, τις δυλιές-μας φτυ! Μιλαν μαζί-ςυ, φτυ..

Τίποτε δε ς' αρέςι, όλα φτυ. Τί θέλις; υρες τυ παπα να γίνυμε; Μα κι απ' αφτο δε θα βγι τίποτε, ςας βεβεο. Τόρα κι ο θεος φένετε χαλαζμένα τάχι με τυς παπάδες. Αλιότικα δεν θ' άφινε τον άςπρο ακςιοματικο να πάρι τιν παπαδια να φίγι κε ν' αφίςι απαριγόριτο τον παπά-μας.

I γινέκα-μυ ερεθίζετε, φονάζι, αφτος εκςακολυθα.

— Μα γιατι κςεςκίζις το λαρίνκι-ςυ, τις λέγι μ' απορία, δεν ίμε άντρας-ςυ κε θέλο να τα πάγο καλα μαζί-ςυ. Φονάζις, ιβρίζις, φτίζις κε δεν μας λὲς τι πρέπι να γίνι κατα τιν ιδέα-ςυ.

— Θέλετε να μάθετε τιν ιδέα-μυ; Δεν έπρεπε να τιν κάνετε αφτί-ςας τιν επανάςταςι, αφυ ίςτε παλαβι όλι-ςας!

— Αχα, αφτο ίχατε κάτυ ςτι γλόςα-ςας, — λέγι ο Κρόχμαλ, γελόντας. — Ελα δα όμος, πυ ι ζοι δεν ίνε κάβυρας, για να τραβα πίςο κι όχι εμπρος. Τόρα, ς' αφτι τιν κατάςταςι, πέτε-μας, πος πρέπι να ζύμε, ςιβυλέπςτε-μας.

— Σας ςιβυλέβο να μι ίςτε μπόςικι κε χάχιδες, ςαν κι αφτον, — λέγι, — δίχνοντας εμένα.

— Αφτα ίςαν όλα; αφτα μας τάπες κε ςτο δικαςτίριο. Διλαδι να κλέβυμε, να κάνυμε ατιμίες, μόνο κε μόνο για να κερδίζυμε χρίματα. Σίφονα με τιν ιδέα-ςυ πρέπι να το καταςτρέπςομε το εργοςτάςιο.

— Μικρο το κακο!

— Για ςας μικρο, για μας όμος πολι μεγάλο! Το καλο ίνε πυ δεν γένικε, όπος το θέλετε ςις. Κυρελίδες ίμεθα, το εργοςτάςιό-μας όμος το φιλάκςαμε. Τιν προτάνικςι θα μπι ςτο δρόμο, ςτα κοντα θ' αρχίςι να δυλέβι νέο καμινεφτίρι, το κλυπ θα μεταφερθι ςτιν εκλιςία για τυς κομςομόλυς, για τι γινέκες, για τα πεδια θα παρθύνε κατάλιλα μέτρα. Τότε θα τα δίτε κ' εςις τά πεδιά-ςας. Μα πρέπι να κυνιθίτε, να βοιθάτε ςτο έργο. Με τις προςεφχες κε τις μετάνιες τίποτε δεν γίνετε. Αχ κιαν ίμυνα γινέκα! Εγο ο ίδιος θα οργάνονα κομύνα, πυ να τιν ιδις κε να λιμπίζεςε! Αλίθια, ελάτε μαζί-μας. Βάςια πάρτιν αλαμπρα.

Ζιγόςαμε, τιν πίραμε απ' τα χέρια. Μα ςςκύντιςε απότομα, μας ίβριςε ςτα γερα κε τδοςε δρόμο.

— Κσέρις τί—μυ λέγι χαμιλόφονα ο Κρόχμαλ—το σκυ-λίκι άρχισι να τις δυλέβι. Θα κάνι λίγες τρέλες ακόμα, θα περάσυν τα μπυρίνια-τις κ' επι τέλυς, θέλοντας κε μι θα μπι στο δρόμο-μας· άλι διέκσοδο δεν έχι...

— Γίνοντε κε τέτια, — απαντο, — μα πολι σπάνια.

ΤΥ ΠΑΠΑ ΤΟ ΚΑΛΑΘΑΚΙ

Για τιν «Απαρχι» μας ιπεριφανεβόμαστε, ακύαμε επένυς, τ' όνομά-τις ςιχνα πικνα αναφέρονταν στις ςκλόκες τις γίτονιας. Μα το ςοςτο ίνε πος όπος αρχίςαμε, έτςι κε μίναμε.

Οςο κιαν προςπαθύςαμε, δεν έβγενε τίποτε. Ι πιο σταθερι κ' εκίνι άρχιςαν ν' απογοιτέβοντε.

— Μίπος με τέτιυς ανθρόπυς γίνετε καμια προκοπι;!

Στις ςινεδριάςις κριάδα, χαζμυρίματα. Αν εκςακολυθύςαν έτςι τα πράματα, θα τα κακαρόναμε γλίγορα. Κατ' εφτιχίαν ι ενεργιές-μας επέτιχα, κι απ' τιν πολιτία ίρθαν άνθροπι για να μας παραδόςυν τιν εκλιςία.

Σα να κςαναζοντανέπςαμε, πίραμε θάρος κε τρέκςαμε στον παπα, να τυ ζιτίςυμε τα κλιδια. Στο ςπίτι δεν ίτανε. Γιρίςαμε άνο κάτο, επι τέλυς τον βρίκαμε στι στέπα με τις γίδες-τυ.

— Ετςι κ' έτςι, — τυ λέμε.

— Δεν έχετε δικέομα, ι εκλιςία ανίκι στιν κινότιτα,... τἄχο τα επίςιμα χαρτια.

— Τί χαρτια κε κςεχαρτια! Δόςτε-τα με το καλο, χορις φαςαρίες;

— Κύνιςε τυς όμυς, γίριςε πίςο τις γίδες-τυ κε με διάφορα ςκέρτςα προςπαθι να κρίπςι το φόβο κε τιν ανιςιχία-τυ· Απ' το μέρος τυ ςινικιζμυ ακύετε θόριβος κε οχλοβοι.

— Ακύτε, — λέγι ο παπας, — ο λαος διαμαρτίρετε.

— Δεν πιράζι, θα δύμε πιος διαμαρτίρετε.

Διόκςαμε μπροςτα τις γίδες κε φτάςαμε ςτιν εκλιςία. Ι αντιπρόςοπι, πυ ίρθαν απ' τιν πολιτία κ' ι δικί-μας ςτέκοντε ςτιν αβλι κε γίρο-τυς ένας ςορος γεροντάκια, γριες κε λαδογλίφτες.

— Δεν θ' αφίςυμε να μολίνυν τιν εκλιςία-μας!

— Αντίχριςτι, μαςόνι!

— Δεν φτάνι πυ κλέβυν τα πεδια, θα πάρυν κε τιν εκλιςία-μας!

Πανδεμόνιο, φονες. Βάλαμε το Σερδιυκ πρόεδρο για να επέλθι κάπια τάκςι.

Ανέβικε εκίνος πςιλότερα, καθιςίχαςε λιγάκι το πλίθος με χιρονομίες κε αροτα.

— Περι τίνος πρόκιτε;! ας ακύςυμε.

Ι κιράτςες κ' ι λαδοθιμιαματογλίφτες τα δικά-τυς, εμις πάλι τα δικά-μας. Ο Σερδιυκ γίριςε ς' εμας.

— Ε, εςις ι ςινιδιτι, ςιοπι!

— Τςιμυδια εμις, τςιμυδια κε ι αντίθετι.

— Αμ έτςι δα, — λέγι γελόντας ο Σερτιυκ — να κςεκυραςτύνε λιγάκι κε ι γλόςες-ςας. Γιρίζι ςτυς άλυς.

— Γιατί μαζοχτίκατε εδο; — εροτα.

— Για να ιπεραςπιζόμαςτε τιν αγαπιμένι-μας τιν εκλιςύλα!

— Ανομες δυλιες, ι εκλιςία να γίνι κλυπ, πύ το ίδαμε;

— Πύ αλυ μπορι να χριςιμέπςι, αφυ ςτέκετε άδια;

— Ας πάι να ςτέκετε.

— Κε τα πεδιά-μας;

— Βάφτιζμα δεν τα βαφτίζετε κε τιν εκλιςία τυς δίνετε;!

— Αθεύφοβι, αντίχριςτι!

— Ας λίπςυν αφτες ι φλιαρίες. Ο ςκοπός-ςας, καθος κε τυ παπα ίνε να πάτε ενάντια ςτο νέο ςίςτιμα.... Προςοχι να μι τιν πάθετε!...

— Μι μας φοβερίζις!

— Δεν ίμεθα απο κίνυς πυ τρομάζυν τόςο έφκολα.

— Τί φοβέρες κε τί κορυφέκςιλα. Εγο δεν ίμε κανένας γενεραλέος, απο εκίνυς πυ αγαπάτε. Εδο αρχι κε κεφάλεο ίνε κο εργοςτάςιο κε δυλεφτάδες-τυ εμις ι εργάτες. Εςις ι άλι πολι μικρι ςιμαςία έχετε. Το κλυπ ίνε ανάνκι να μεταφερθι εδο κε θα μεταφερθι. Πολα λόγια δεν χριάζοντε, τελίοςε!

— Οχι, δεν τελίοςε!

— Για ςας κλυπ, αμ' για μας;

— Κε για ςας κλυπ!

— Το βράςαμε το κλυπ το δικό-ςας.

— Εχετε τιν άλι τιν εκλιςία, τί θα κάνετε τις δίο;

— Δικί-ςας δυλια δεν ίνε, βάλτε το ζίτιμα ςε πςιφοφορία·

— Πός, πός! — έβγαλε μια αγροφονάρα ο Σερδιυκ. — πςιφοφορία;! Δεν ίμεθα ςε τέτιο βαθμὸ βλάκες για να βάλυμε το ζίτιμα ςε πςιφοφορία, άλοςτε κε νόμος τέτιος δεν ιπάρχι!

— Πος δεν ιπάρχι, — φονάζι ο παπας· — θριςκεφτικι ελεφτερια!..

Εςι, παπα, θέριςε πρὸτα κ' επιτα αλονίζις! Ελεφτερία θριςκίας μάλιςτα. Πίςτεβε ότι θέλις, κάνις δε ς' εμποδίζι. Εδο όμος πρόκιτε για χτίριο, κε δε μπορις να καταπίςις εμένα, τον μεταλίςτα να τ' αφίςο ςτι διάθεςι τι δικί-ςυ κε τον ομίον-ςυ. Πολι χλορα τα θέριςες, παπα. Κε ςις ι άλι μι φονάζετε. Τ' αφτιά-μυ γανομένα ίνε κε με τυς κςελαρινκιζμυς-ςας δε μ'αλάζετε τι γνόμι!

— Θα ςχιματίςυμε κινότιτα, φονάζυν!

— Κε τυ παπα κότες να γενίτε το ίδιο. Διαλίετε ι ςινεδρίαςι!

— Οχι, θα εκςακολυθίςι! Δεν τιν δίνυμε τιν εκλιςία!

— Αχα, δεν τι δίνετε; Θα πι δεν καταλάβατε ακόμα. Κε για να καταλάβετε να ςας πο κε ένα άλο. Παρόμιο, γένικε ςτι Ρυςία πολα χρόνια δο κ' εμπρος. Ο τςάρος ο Πέτρος κατέβαςε τις καμπάνες απ' τα κοδονοςτάςια κ' έφιαςε μ' αφτα κανόνια.

— Χα, χα, χα, τςάρος μας γένικες κ' εςι!

— Οχι, εμις τςάρι δεν ίμαςτε. Σας ανάφερα αφτο το παράδιγμα μόνο κε μόνο να ςας πο, ότι κ' εκίνονε θέλιςαν να τον εμποδίςυν, όπος εςις εμας, μα τίποτε δε βγίκε. Κιαν δεν ςας κατέπιςα ακόμα να ςας πο κ' ένα άλο. Ι εκλιςία ίνε ένα ανόφελο πράγμα. Τι μας έδοςε;

— Εςις τί μας δόςατε;

— Τί καλο ίδαμε απ' τι ςιμερινι κατάςταςι;

— Δεν πάτε να κυρέβεςτε εςις κε το καλό-ςας!

— Μι με διακόπτετε κε θα ςας αποδίκςο εκίνα, πυ ίπα. Πιος τυς πίρε αντίκρι τυς άςπρυς; ι εκλιςία, ίτε εμις; Δεν απαντάτε, δε ςιφέρι. Πύ εκςετάζοντε, ςιζιτύντε κε αποφαςίζοντε ι ιπόθεςες κε τα ζιτίματα, πυ αφορυν τι ζοι κε το μέλο-μας;

Στο κλυπ, ίτε ςτιν εκλιςια; Πίος ενέργιςε, πίος δύλεψε νίχτα μέρα, για να μπι ςε ενέργια το εργοςτάςιο, πυ τρέφι όλυς-μας; Εμις, ίτε εςις με τον παπά-ςας; Κιαν θέλετε ένα ςορο ακόμα παρόμιες εροτίςις μπορο να ςας κάνο. Δίκςτε-μυ κ' ένα, έςτο κε αςίμαντο καλο, πυ ίδαμε απ' τιν εκλιςία. Σόζι τις πςιχες!! Κολοκίθια.

Σ'αφτες εδο τις κολόνες πός αδέρφια-μας κρεμαζμένα απ τις θιλιες παράδοςαν τι πςιχί-τυς ςτο δίμιο. Εςοςε καμια απ' αφτες τις πςιχες ι εκλιςία κι ο παπας; Πέτε-το να τυς εφχαριςτίςυμε.... Σιοπάτε! Παραπονίςτε πος δεν ζύμε καλα. Κε πιος λέγι το ενάντιο;... Μόλις κυνιθίκαμε το εργοςτάςιο μόλις αρχίζι τις δυλιές-τυ. Κε τόρα ακύςτε το ςτερνο λόγο-μυ απο μέρος όλον τον ςινιδιτον ςιντρόφον. Αφίςτε λιγάκι να δυλέβι κε το μιαλο, αιδιάζι κανένας ν'ακύι τέτιες κυβέντες, ςαν τις δικέςας. Ντροπί-ςας, ντροπι. Με τι διαγογί-ςας εςις ι ίδιι βλάφτετε τον εαφτό-ςας. Ανίκςτε τιν εκλιςία.

Ανίκςαμε ςχεδον με τι βία τις πόρτες, βάλαμε φίλακες κε μπίκαμε μέςα. Εκςετάςαμε όλες τις γονιες, καταγράψαμε όλα τα αντικίμενα, έςτο κε μικρις ακςίας κε τα βάλαμε ςε μια γονία. Ο παπας ςιμαζόχτικε κοντα ςτιν αγιατράπεζα, απαντα

μυρμυριςτα ςτις εροτίςις-μας κε τρομάζι, ςα νάχι πιρετο. Μας φέρανε λάμπα κε αδιανα κιβότια. Τοποθετίςαμε ς' αφτα όλα τα πράγματα, πυ καταγράπςαμε, τα δέςαμε, τα ςφραγίςαμε, τα κυβαλίςαμε ςτιν αποθίκι. Σφραγίςαμε τιν πόρτα τις αποθίκις, πίραμε τα κλιδια τις εκλιςίας κε φίγαμε.

Στιν „Απαρχι" λογαριάςαμε απο πυ θ' αρχίςυμε για το κλυπ κε για τιν εκλιςία.

Αναφερθίκαμε ςτις αρχές-μας μα κίνι μας δίκςανε τιν οκςόπορτα.

— Κάνετε μόνι-ςας, ότι κρίνετε έβλογο, ςτο ταμίο χρίματα δεν ιπάρχυν.

— Μα εμις χρίματα δε ςας ζιτάμε, ιλικα μόνο δόςτε μας...

— Μα ύτε ιλικα ιπάρχυν. Κι' όςα ιπάρχυν ίνε προοριζμένα για τις ικοδομιτικες εργαςίες-μας κε όχι για τις φανταςίες τυ ενος κε τ' αλυνυ.

— Τί φανταςίες, — φονάζυμε.

Ενα κίνι διο εμις, απο λόγια ςε λόγια μαλόςαμε, ιβρίςτίκαμε κε βάλαμε φιτίλια τυ Τςυγάεφ να γράπςι ςτιν εφιμερίδα, να τραντάκςι το ζαβκομ, να κεντίςι τον διεφθιντι.

— Το τερτίπι-μας επέτιχε. Μας προςκάλεςαν κε μας λένε:

— Κάνετε τον προιπολογιζμό-ςας κι ας λίπςυνε τα ςκάνδαλα.

— Καλα, — τυς λέμε, — κε μι ανιςιχίτε...

Πριν να κατορθόςυμε να καταςτρόςυμε οριςτικα τον προιπολογιζμο-μας, απ' τις βραδιες δυλέβαμε ςτιν εκλιςία. Τα ςταςίδια, τον άμβονα κι όλι τιν κατάλιλο κςιλικι τιν φέραμε ςτο κςιλυργίο για να μας φιάςυν ςκαμνια. Το ικονοςτάςι κε τις ικόνες τις κυβαλίςαμε ςτο καμπαναριο, κάτο απ' τι ςκάλα. Σίφονα με το πλάνο τυ ινζζενέρυ-μας βάλαμε τις θερμάςτρες κι ανίκςαμε τρίπες για τυς ςολίνες Ιςιάκςαμε τις γονίες, γεμίςαμε τις τρίπες αλίπςαμε τυς τίχυς, καθαρίςαμε το πάτομα κ' έμινε ταγιοβίμα βίμα, οπόταν πρόβαλε κι ο παπας.

— Αφίςτε-με, παρακαλο μανάχο ςταγιοδίμα, — λέγι — να κάνο τιν προςεφχί-μυ.

Εγο δεν ίμυνα εκίνι τι ςτιγμι. Τα πεδια τυ λένε.

— Κε γιατι μονάχο; Κάνυμε εμις τι δυλιά-μας, κάνε κε ςι τιν προςεφχί-ςυ, κανένας δε ς' εμποδίζι.

Τυ παπα δεν τυ άρεςε ι πρόταςι κι αρχίζι να παραπονιέτε.

— Για ςκεφθίτε-το! Εόνια αποχορίζομε απο τον ίκον τυ θευ κε δε μ' αφίνετε ίςιχο να κάμο τιν τελεφτέα προςεφχί-μυ! Ο, πόςο ςκλιρόκαρδι ίςτε!...

Ολάκερι διδαχι τυς έκαμε, μα εκίνι, δεν ιποχορυν.

Μιριςτίκανε, ότι κάτι βρομοδυλια τρέχι κε ςτίλανε να με ιδοπιίςυν.

Ιρθα κε τον βλέπο τον παπα, πυ ςτέκονταν ςιλογιζμένος ςτα ςκαλοπάτια τυ νάρθικα.

— Τί θέλετε; αροτο.

— Αν ίνε δινατο ας τραβίκςυμε λιγάκι παραπέρα, έχο κάτι-τις μιςτικο να ςας πο.

— Με ςιχορίτε, — τυ απαντο, — μιςτικα απ' τυς ςιντρόφυς-μυ δεν έχο, κι ύτε μυ επιτρέπετε να έχο. Οτι έχετε να πίτε, μπροςτα ςε όλυς πέτε-το.

Ετριπςε τα χέρια-τυ, πυ τρομάζανε απ' το φόβο, προςπάθιςε να δόςι θάρος ςτον εαφτό-τυ κε λέγι.

— Λιζμόνιςα να ςας πο, ςτον κερο τις καταγραφις ότι κ' ι αγία τράπεζα ίνε ςκεπαζμένι με πολίτιμο ίφαζμα. Επιτρέπςτε κι αφτο το κομάτι να το περάςυμε ςτον κατάλογο κε να το φέρυμε ςτιν αποθίκι.

— Αργίςατε, παπα-μυ, — τυ λέγο. — Εμις αφτο το πίραμε το κςεπλίναμε, το κάναμε πλακάτα κε το δόςαμε ςτυς ζόγραφυς-μας να το ςτολίςυν με ςίβολα κε με φιγύρες.

— Μ' αφτο ίνε ενάντια ςτο νόμο, ςοςτι ιεροςιλία. Μολίνατε τιν αγία τράπεζα·

— Ι αμαρτία δικί-μας, εςι γιατι ανιςιχας;

— Ο παπας χτίπιςε μια διο τιν καρδιά-τυ κ' ετιμάζετε να φίγι· εγο πίρα το κατόπι-τυ.

— Για να ςυ πο, παπα — τυ λέγο, κάπος μ' έβαλες ςτίς ιποπςίες. Στιν αρχι έλεγες πος προςεφχι ίθελες να κάνις κε τόρα τόριxςες ςτα τραπεζομάντιλα...

— Μάλιςτα κε προςεφκι ίθελα να κάμο κε το μαντίλι τις αγίας τράπεζας να πάρο. Μα δε μ' αφίςατε.

— Κε δεν θα ς' αφίςυμε, κςέρε-το. Κςένος ίςε για-μας κε πιος κςέρι τι μελετας κε τί ςχεδιάζις;

Εφιγε.

— Λάθος έκαμα, — λέγο ςτα πεδια, — πυ δεν έςτερκςα ν' ακύςο το μιςτικο τυ παπα. Για το τραπεζομάντιλο δεν ίταν ι δυλια, κάτι άλο τρέχι.

Σιφονίςανε μαζί-μυ ι ςιντρόφι, πος έγινε λάθος.

Δυλέβυμε, μα όλο κε μας βαςανίζι ι ςκέπςι τι νάθελέ άραγε ο παπας. Εκςετάςαμε τις γονίες, το πάτομα, τυς τίχυς· τίποτε... Τιν άλι μέρα περάςαμε ςτο αγιοβίμα. Θέλυμε να βάλυμε ςκάλα, μας εμποδίζι ι αγιατράπεζα. Τιν τραβάμε παρέκι ςτι γονία κε τί να δύμε! Μια τρίπα γιομάτι με ςκόνες κε αραχνόπανο κε κάτο κάτο ένα καλαθάκι καλαμόπλεχτο, δεμένο με κορδελίτςες. Το ανίγυμε κε μέςα καμια ικοςαρια γράματα κ' ένα μικρο αλπυμάκι με φοτογραφίες μιας γινέκας, ςε διάφορες ιλικίες κε ςε διάφορες ςτάςις. Μικρι, μαθίτρια, νίφι, με τα πεδιά-τις, όρθια, κςαπλομένι. Ενας απο μας τι γνόριςε.

— Μορ' αφτι ίνε ι παπαδια τυ παπα, πυ έφιγε με τον άςπρο τον ακςιοματικο.

— Ετςι, ε;

Τα γράματα ίςανε παλια, κιτρινιςμένα, φαγομένα απ' τις άκρες! πίρα ένα κε διαβάζο.

«Γιανάκι χριςό-μυ, μονάκριβο πυλι, ς' επεθίμιςε ι καρδιά-μυ χορις εςένα δε μπορο να ζο»...

Το δίπλοςα κε τόριxςα με τ'άλα.

Τα πεδια δε μ' αφίνυν. — Διάβαςε, μυ λένε, — τυλάχιςτον ένα απ' τιν αρχι ίςαμε το τέλος.

Το διάβαςα, μα να ςας πο μυ πέραςε ςτιν ιδέα, ότι έκαμα κάπιο μεγάλο ένκλιμα. Σα να κρίφτικα πίςο απ' τον μπερτε κ' εςεργιάνιζα ςιζιγικο ζεβγάρι πάνο ςτο νιφικο κρεβάτι-τυς.

— Μορε τι ςκρόφα, — λέγι ένας — Για κίτα με τι γλικόλογα κςεμιάλιςε τον καιμένο τον παπα, κ' ίςτερα τον άφιςε για να πέςι ςτιν ανκάλια τυ ακςιοματικυ!

— Ατιχία ο καπςερος ο παπας απ' όλες τις μεριες. Τι παπαδιά-τυ κλέπςανε, τιν εκλιςιά-τυ πίραμε Ελάτε, βρε πεδια, να τυ ςτίλυμε το καλαθάκι-τυ.

Τα βάλαμε ςτο μέρος-τυς, τα κςαναδέςαμε κε ςτίλαμε να ιδοπιίςυμε τον παπα. Τρέχι χορις καπέλο, τα μαλιά-τυ ανεμίζυν ςτον αέρα, τα μάτια-τυ ςκιμένα ςτι γι.

— Δικό-ςας ίνε το καλαθάκι, — τυ λέγο.

— Δικό, μυ, λέγι με χαμιλι φονι. — Μεγάλι αμαρτία έκαμα πυ τόβαλα κάτο απ' τιν άγια τράπεζα, μα φοβίθικα να τ' αφίςο κε ςτο ςπίτι, να μι πέςι ςτα χέρια κανενος να μι διαβάςυν...

Τράβλιςε, δε μπόρεςε ν' αποτελιόςι τι φράςι-τυ.

— Καταλαβένο, — τυ λέγο, — πάρτε-το.

Νομίζι, πος τον κοροιδέβο κε δεν απλόνι το χέρι-τυ. Τυ το δίνο ο ίδιος ςτο χέρι. Το πίρε, ζάροςε το ςόμα, το μύτρο-τυ, πίρε μια τόςο απελπιςτικι έκφραςι, ςαν να τυ βρίκε μαχερια ςτιν καρδια.

— Τίποτε, — τυ λέγο, — τάχι αφτι ι ζοι. Νιόθυμε κε μις..

— Εφχαριςτο αδέλφια-μυ! φοβύμυνα πος... Δόκςα-ςι κίριε...

Θέλι να πι για πια ετία φοβότανε απο μας, μα δεν γιρίζι ι γλόσα-τυ.

— Δεν πιράζι, κε χορις να τα πίτε, τα κσέρομε...

Σκιμένος τίχο τίχο έφτασε στιν πòρτα.

— Φτυ, να παρ' ι οργι! Μας ίδε, μας γνόρισε ο άνθροπος κε όμος πάλι με τα „δόκσασι κίριετυ“ έχι να δίνι κε να πέρνι.

ΔΙΜΙΥΡΓΙ ΠΕΔΙΟΝ

Στι γυπέρνια ίχα ένα καλο γνοστο απ' τυς δικύς-μας. Τυ γράπςαμε γραματάκι, τυ λέμε το κε το. Ετιμάζομε σκολίο για τα πεδια, να μας στίλις διο δαςκάλυς, όχι τις ςιρας, αλα διαλεχτυς, τίμιυς, με καρδια ανθρόπυς, πυ να κςέρυν τι δυλιά-τυς.

Περιμένομε απάντιςι, ανιςιχύμε, αφτος τίποτε. Δέφτερο γράμα, τιλεγράφιμα κατόπι. Ύτε φονι κι ύτε ακρόαςι. Ι προτοπόρι μυ φάγαν το κεφάλι.

Μπορι ν' αρόςτιςε, — λένε, — πίγενε ςι ο ίδιος να δολέπςις τι δυλια, ιδεμι χιμόνας πλιςιάζι κε θα μίνυμε στα κρία τυ λυτρυ.

Αρνύμε, γιατι ι δυλια τυ εργοςταςίυ περίςεπςε, περίςεπςαν κ' ι παρανκελίες κε πρέπι να διαςτύμε, για να τις εχτελέςυμε. Μ' άφιςαν ίςιχο εκίνι τι στιγμι κε με τα διο τρις μέρες μυ παρυςιάζυν τιν κομαντιρόφκα-μυ ςφραγιζμένι κ' έτιμι.

— Εμπρος, δρόμο, — λένε, γελόντας.

„Ανάνκα κε θει πίθοντε," λέγι ο λόγος.

Εφταςα στιν προτέδυςα, τρέχο ςτον καλο φίλο-μυ κε τί να δο;

Σόος κε ακέρεος ο ερίφις, κςαπλομένος ςτιν πολτρόνα-τυ πίνι τςάι!

— Αχ εςι, — τυ λέγο, — πονιρον κε ακάθαρτον πνέβμα, έτςι φέροντε με τυς φίλυς. Ιτε κε ςένα ςυ πίρε τα μιααλ το πορτφέλι, κι ύτε ένα δελτάρι καταδέχτικεςνα μας γράπςις;

Τον πασαλίδο απο πάνο ίςαμε κάτο, εκίνος γελα κε νέβι τις γινέκας-τυ.

— Ετςι, έτςι με ζοι ςε θέλο! Ετςι καλίτερα κε για τυς εργάτες κε για το εργοςτάςιο. Εγο όμος τί μπορύςα να ςας κάμο βρ' αδερφε; Εςις ανκέλυς ζιτάτε, όχι ανθρόπυς. Πςάκςε ςι ο ίδιος, πιθανο κάπυ να τυς βρις στο δρόμο!...

— Μάλιςτα θα τυς βρο.

Γίριςα ανο κάτο, έμαθα όλες τις τρίπες κε τις φολιες τον δαςκάλον κε ίδα πος πρέπι να τα κατεβάςο τα πανια.

Ανθροπι ίνε όλι-τυς, κε ςτρονκιλι κε λιγνι κε με φύςτες κε με παντολόνια, μα τις αρεςκίας-μυ όχι. Σαν πολι κυραζμένι, απογοιτεμένι, χορις έςθιμα. Τυς μιλας κι αφτι όλο για τις ςτάφκες, για τα ρύχα, για τα προτύκτια κε τα παρόμια.

Κε ίςιχι, πςίχρεμι, όςο φαντάζεςε. Κι εγο τυς ίςιχυς τυς φοβάμε. Σιοπυν, τα λόγια-τυς με τι ζιγαρια, τα μάτια-τυς ςε μετράνε κε τα νίχια-τυς διπλομένα, περιμένυν κατάλιλο ςτιγμι, για να χοθυν ςτις ςάρκες-ςυ. Ι λίγο εφςινίδιτι, βαςτάτε-με κε πέφτο, ςαπόγερι κατάντιςαν, ι νέι-τυς, αφτι κι άλος κανένας. Τυς άφιςα για πάντα κι επίρα νέυς δρόμυς.

Ι τίχι μ' οδίγιςε ςτα γραφία μιας εφιμερίδας.

Μπίκα στο γραφίο τυ διεφθιντι. Σοςτο ταραραμ εκι μέςα. Ενας μαλιαρος, κακοφερεμένος τον βαςτα απ' τον γιακα το διεφθιντι κε τον ςτολίζι με βριςιες. Ο διεφθιντις κάτι λέγι, απαντα, φένετε όμος ότι το φτέκςιμο δικό-τυ ίνε. Τον μαλιαρο τον ςτίλανε ςτιν πολιτία για δάςκαλο κι ύτε θέςι τυ δίνυνε, κι ύτε πίςο να πάγι τον αφίνυνε. Διο μίνες τον γελάνε με το ςίμερα κε με το άβριο. Εκςαντλίθικε ι ιπομονί-τυ κε θέλι να περάςι τα παθίματά-τυ ςτιν εφιμερίδα. Ο διεφθιντις μέρες τόρα βαςτα το άθρο-τυ πάνο ςτο τραπέζι κε τον γελα με το άβριο κε το μεθάβριο.

Μορε, πος τα ςτόλιςε όλα ο δάςκαλος κε τον διεφθιντι κε το γραφίο, κε τιν εφιμερίδα κε τα χαρτια κε τις μελάνες.

Νερο κε ςαπύνι μπόλικο χριάζονταν να τα κςεπλένις. Εγο ακύο κε μυ κάνι χάζι. Σιλογιέμε μέςα-μυ "Νά τέτιος χριάζετε για το δικό-μας το ςκολιο„. Χόρταςε τις βριςιες ο δάςκαλος, χτίπιςε δινατα τιν πόρτα κε βγίκε. Βγίκα κ' εγο κατόπι-τυ. Ιςτερα απο λίγο, ιποθέτοντας ότι ιςιχάςανε τα νέβρα-τυ, αράζο κοντά-τυ.

— Ιποθέτο ότι θάςτε δάςκαλος.

Γίριςε πλάγι κε με άγρια φονι.

— Στο διάβολο, κςεκυμπίςυ! — μυ λέγι·

— Με ςιχορίτε, νόμιςα πος ίςτε δάςκαλος.

— Γίριςε πάλι κε με τον ίδιο τρόπο.

— Περι τίνος πρόκιτε φονάζι.

Αρχιςα πλάγια πλάγια να τυ εκςιςτορίζο τιν ιπόθεςι. Καθίςαμε ς' ενα ςκαμνι τυ κίπυ αντίκρι ςτιν προτομι τυ Μαρκς, εφταςα ςτο νιν κε αι τον βλέπο μυρμυρίζι, κυνα το κεφάλι, ερεθίζετε.

— Περίφιμα, — λέγι με ιρονία, τα καταφέρατε. Τα πεδια μπελα ςτυ δάςκαλυ το κεφάλι τις γινέκες ςτο κλυπ ςιντρόφιςες, νέα ζοι κε πάι λέγοντας. Στα βιβλία κε ςτα χαρτια αφτο γίνετε, μάλιςτα! Μα ςτιν πραγματικότιτα τα ενενίντα ενέα προτςέντα βγένυνε ανάποδα. Για να κάνετε δυλια ςοβαρι κε όπος πρέπι, δεν ίςτε ακόμα ςε θέςι.

— Γιατι δεν ίμεθα ςε θέςι; Δυλέβομε γι' αφτο τον ςκοπο ομαδικα κοντα ςτο εργοςτάςιο κε κάτο απ' τιν παντοτινιμας επίβλεπςι.

Μ' άκυςε με προςοχι κε ςτο τέλος μυ λέγι.

— Καλίτερα γι' αφτι τιν ιπόθεςι να μιλίςυμε άβρι. Σίμερα δεν ίμε ςτα καλά-μυ κε δε μπορο να ςας πο τίποτε οριςτικο.

— Τυ κάκυ κακιόνετε, — τυ λέγο. Πάμε να φάμε μαζι.

Μπίκαμε ς' ένα μικρο μαγεριο· φάγαμε κε ίπιαμε κε κάμποςο τςάι. Τυ μίλιςα για το εργοςτάςιο, για τιν „Απαρχι"

για τιν εκλιςία, εκίνος για τα ςκολια κε για τιν αδιαφορία κε τιν επιπολεότιτα, με τιν οπία ι περιςότερι καταπιάνοντε στο ζίτιμα τις ανατροφις τον πεδιον. Ακύο με προςοχι, ςιλογιέμε ότι καταλιλότερο απ' αφτον για το ςκολιό-μας δε θα μπορύςαμε να βρύμε, μα ςιοπο. Προς το βράδι χοριςτίκαμε, τιν άλι μέρα πάλι μαζι. Εγο με χορατα, αφτος κατςυφιαζμένα μο λέγι.

— Ελάτε ςοβαρα να το εκςετάςυμε το ζίτιμα.

— Αμ πος αλιότικα, — τυ απαντο με απορία.

— Τόρα κι αλιότικα το κάνυν τις περιςότερες φορες. Ι δικί-ςας όμος ι ιπόθεςι μυ κίνιςε το ενδιαφέρο. Θέλετε, μπορο να ρθο για δοκιμι. Αν θα ιδο όμος, ότι για ρεκλάμα τα κάνετε, θα ςας αφίςο κε θα γιρίςο πίςο.

— Τι ρεκλάμα εμις τι μιςύμε περιςότερο απο κάθετι.

— Πολι καλα! Μα πρέπι να κςέρετε ακόμα, ότι εχτος απ' το χτίριο κε τιν εκςαςφάλιςι τις διατροφις τον πεδιον χριάζοντε κε εργαλία, ιλικα, ςιςκεβες κε άλα διάφορα. Αποφαςίζετε να προβίτε ςε θιςίες κε για τιν προμίθια αφτον τον αντικιμένον;

— Περιτα τέτια παζαρλίκια μαζί-μυ, — τυ λέγο. — Θα προβύμε ςε κάθε θιςία, θα κάνυμε ότι βγι απ' το χέρι-μας, αν κε φτοχι ίμαςτε ακόμα...

— Ι φτόχια δεν έχι να κάμι, — με διακόφτι. — Το φοβερότερο ίνε ι αβυλία, ι αδιαφορία κε ι τιπικότιτες.

— Σας βρίκαμε κε μας βρίκες, — τυ λέγο γελόντας.

Μιλίςαμε, ςινενοιθίκαμε, ςιφονίςαμε ς' όλες τις λεπτομέριες κι αρχίςαμε ςτι δυλια. Εκαμε κατάλογο, ςιμίοςε όλα τα αντικίμενα, πυ χριάζετε το ςκολιο. Κε τρέκςαμε ςτα μαγαζια κε ςτις αποθίκες. Ιςτερα βρίκε κε τι βοιθό-τυ.

Μυ τίνε ςίςτιςε, — λέγοντας. — Να κ' ένας ακόμα διμιυργος πεδιον. Με πίρα δαςκάλα, ίςα ίςα για το δικό-ςας το ςκολιο.

Μια κοντύλα, γαλονομάτα, το πρόςοπο-τις φρέςικο, νεανικο με ςτα μιλίνκια-τις φάνικαν ι άςπρες τρίχες. Σοβαρι, μετρι-

μένι, καταλαβένις μονομιας ότι έχις να κάμις με άνθροπο, πυ κςέρι τι δυλιά-τυ! Ι τρις μαζί τοποθετίςαμε τις αγορές-μας, δέςαμε τα κιβότια κε στο σταθμο.

Με ανιπομονιςία μας περιμένανε όλι. Ο κίπος, ι αβλι, το μαγεριο, τα θρανία, τα αντικίμενα τις γιμναστικις, όλα ίςαν έτιμα. Ι δαςκάλι-μας κατεφχαριςτιμένι. Τυς δόςαμε βοιθυς μερικα απ' τα κορίτςια, τυς εφχιθίκαμε καλι πρόοδο κε τυς λέμε.

— Ορίςτε, οργανόςτε-τα όπος κςέρετε εςις.

Κςέρυνε τι δυλιά-τυς, ι άνθροπι. Τρέκςανε στο εργοςτάςιο, στιν „Απαρχι" βρίκαν τα μόμπιλα, πυ χριάζονταν. Βάλανε στιν ενέργια το γιατρο, πίραν για παντοτινα στι διάθεςι-τυς τιν βοιθό-τυ, ταχτοπιίςανε όλα κε προςκάλεςαν ςε ςινεδρίαςι τυς γονις. Ιμυνα κ' εγο στι ςινεδρίαςι.

Ο δάςκαλος μας εκςίγιςε το πος θα γίνι ι δυλια τυ ςχολιυ, μας ιποχρέοςε να επιςτατύμε ο καθένας-μας μια φορα τιν εβδομάδα, μας ςινεβύλεψε να μί χαλνύμε τα πεδια με ζαχαροτα κε γλικίζματα, να μι τα χτιπύμε, να μι τα περιφρονύμε κε να μι κςεχνάμε ποτες, ότι τα πεδια ίνε ι μικρι ι ςίντροφί-μας.

— Αφτο ίταν απ' τ' άγραφα, χοντρολάλιςαν ι γινέκες. Μόλις πρόφταςες να τον φέρις στον κόζμο κε θα τον λογαριάςις κε ςίντροφο!

Ο δάςκαλος καμόθικε πος δεν άκυςε αφτι τιν παρατίριςι, τελίοςε τα όςα ίχε να πι κε κάθιςε. Σικόθικε ι δαςκάλα. Ανάφερε τα λόγια τον γινεκον το εκςέταςε απ' τι ρίζα το ζίτιμα, έφερε διάφορα παραδίγματα απόδικςις, αποδο τις έπιαςε τις γινέκες, αποκι, τυς έφερε ςε θέςι, όςτε κε ι ίδιες να παρεδεχτυν, ότι αλίθια τα πεδια ίνε ι μικρι ι ςιντρόφι-μας στο έργο τις νέας ζοις.

Ι γινέκες-μας τιν αγαπίςανε τι δαςκάλα, κι όλο τιν έχυνε απο κοντα. Ι ίδια, ςα να μι μιλα, ςα να μι δαςκαλέβι. Ολα κ' ερωτα, προκαλι τις χριαζόμενες απαντίςις, τυς γιρναδο κ' εκι κε βάςι έχοντας τα όςα παραδέχτικαν ι γινέκες, βγάζι τα απετύμενα ςιμπεράζματα. Κε τα μάτια-τυς όλο ζοι, πόθος τις εργαςίας, αγάπι τον πεδιον. Τιν ακυς κ' ένα εφχάριςτο έςθιμα πλιμιρίζι τιν καρδιά-ςυ...

Τα ςτίλανε πολι τα πεδιά-τυς ςτο ςκολιο. Ι Γυςςτςίχ-κυβάλιςε κ' ένα ζεβγάρι δικά-τυς με τα δικά-μυ μαζι. Τόμαε θε ι γινέκα-μυ, πος τα πεδια βρίςκοντε κοντα ςτι μίτι-τις κα τρέχι, ςαν τρελι ςτο ςκολιο. Ο επιςτάτις δεν τιν αφίνι να μπι μέςα.

— Στις γιορτες! Εργάςιμι μέρα δεν γίνετε, — τις λέγι Ερεθίςτικε, φόνακςε, όπος με ίπαν. μα τυ κάκυ. Διγίθικα τιν ιπόθεςι τον πεδιό-μυ ςτυς δαςκάλυς κε μ' έπιαςε φοβος, γιατι πλιςίαζε ι Κιριακι. Στάθικα μακρια κε ςεργιανίζο, ςαν ςε πιρετο. Ι γινέκα-μυ, μ'ένα δεματάκι ςτο χέρι πρόφταςε. γορίτερα απο όλυς, μπίκε μέςα. Εμένα μ' έπιαςε τρομάρα., Φαντάζομε τι γινέκα-μυ μπροςτα ςτα πεδια, ακύο τις φονες κε τις βριςιές-τις, βλέπο πος τα τραβα τα πεδια μαζί-τις ιποφέρο. Επι τέλυς βγίκε ι γινέκα-μυ, μα μονάχι. Ανάςανα ελέφτερα, „γλίτοςα“ λέγο, κε τρέχο ςτυς δαςκάλυς...

— Περάςαμε τι φυρτύνα, — μυ λένε χαμογελόντας. — Εκλαπςε, παραπονέθικε πος τις κλέπςατε τα πεδια, μα ςτο ςπίτι δεν τόλμιςε να τα πάρι, γιατι φοβίθικε μίπος κε τα πεδια θα τις αρνιθύνε, αφυ εδο πέρα περνύνε πολι καλίτερα.

Φονάκςανε τα πεδιά-μυ. Μαζί-τυς πρόφταςαν κε τα πεδάκια τυ Γύςςτςιχ. Με βάλανε μέςι, πιδυν ςτι ράχι, ςτυς όμυς ςτα γόνατα, γελάνε, πέζυν μαζί-μυ, μυ διγύντε πος καλοπερναν, πος ι γαλανόματα ι δαςκαλα τυς φιάνι ςπίτια απο χαρτόνι κ.τ λ. κ.τ.λ. Τα κιτάζο, μιλο μαζί-τυς, βλέπο τι χαρα, ακύο τα γέλια-τυς, τιν ιγία ζογραφιζμένι ςτα προςοπάκια-τυς κε λέγο μέςα-μυ. „Κοροτκοφ, ζίςε, τόρα χαρύμενος κ εφτιχιζμένος. Επέτιχες το ςκοπό-ςυ„.

ΚΕ Τ' ΑΣΤΕΡΙ-ΜΑΣ

Κάπιες ςτιγμες τις ζοί-μας μένυν ακςέχαςτες κε βαθια εντιπομένες ςτα φιλοκάρδια-μας. Στιγμες ιδονικες, αλιζμόνιτες ςτιγμες!

Διορθόςαμε τιν εκλιςια τι μετετρέπςαμε ςε κλυπ, βάλαμε τ' ονομά-τυ «Δαβλος», κ' ετιμαζόμεθα για τι γιορτί-τυ! Ολο το όκρυγο πίρε ίδιςι, ακονίςτικαν ι γλόςες κε μαζόχτικαν για το γιορταζμο, χορικι κε πολίτες, άντρες κε γινέκες γέρι κε πεδια.

Παραδόςαμε ςτο Ζζενοτελ κε ςτυς κομςομόλυς το δικόμας το κλυπ, τυς εφχιθίκαμε τα ςινιθιζμένα, κι απο κι με τις ςιμέες, με τα λάβαρα, με τι μυςικι κε βίμα ταχτικο τραβίκςαμε κατα τιν εκλιςια.

Ο ίλιος ςτο μεςυράνιμα, ι δρόμι πλιμιριζμένι απ' το πλίθος. Περνάμε αναμετακςί-τυς με βίμα ςτρατιοτικο, φτάνυμε ςτον αβλόγιρο κε ςταματάμε κατάντικρι ςτιν εκλιςια.

Βάλυμε ςκάλα κε ςτερεόνομε πάνο ςτιν πόρτα το έμβλιμά τις Σοβετικις Σοςιαλιςτικις Διμοκρατίας-μας.

Τι ςιμέα επέμεναν να τιν ιπςόςυν ι κομςομόλι κε μας ανάνκαςαν επι τέλυς να ιποχορίςυμε. Μα ο Γύςςτςιν ςτάθικε αμετάπιςτος.

— Δεν έπρεπε να τυς αφίςετε, — μας λέγι. — Καλα πεδια, μα θερμόεμι, δίχος πίρα. Ο καθένας-τυς Κολόμβο φαντάζετε τον εαφτό-τυ. Θα μας βγάλυν ςτο κεφάλι κανένα μπελα ανιπόφορο.

Δε βλέπετε το κσένο πλίθος, πυ μαζόχτικε; Ολι το κακό-μας θέλυν, θάμα απ' τον υρανο περιμένυν.

Σκεφτίκαμε, κιτάζυμε ςοςτα λέγι ο άνθροπος κι αποφασίζυμε να τυς έχυμε απο κοντα τυς κομςομόλυς. Κ' εκι πυ τα λέγαμε κάπιος με τραβα απ' το ρύχο. Γιρίζο κε τί να ιδο; τι γινέκα-μυ· Λαχανιαζμένι, ιδρομένι, στο κεφάλι-τις κόκινο μαντίλι. Με ζιγόνι, με πιάνι απ' το χέρι κε μυ πςιθιρίζι ςτ' αφτι.

— Να μι τίχι κι ανεβις ο ίδιος στον κυπε τις εκλιςιᾶς! Αςε ν' ανεβύνε ι στεγαςτίδες κ' ι μαλιαρι. Μπορις να πέςις κ' ι δυλιά-ςας θα γίνι χιρότερι.

Μιλάι ςαν άνθροπος, μα εγο μόλα τάφτα δεν έχο εμπιστοςίνι ςτα λόγια-τις.

Σκέφτομε το ένα ςκέφτομε το άλο κε δεν κςέρο τι απάντιςι να τις δόςο. Ο Κρόχμαλ μυ ρίχνι πλαγινες ματιες, ςα να θέλι να πι. „Βλέπις, δε ςυ τα ίπα εγο προτίτερα„; Μα εγο μορο πεδι δεν ίμε. Με το να έχυν τιν έγνια-μυ κε να δένυν κόκινο μαντίλι, εμένα δε με γελυν. Πος μπορύςε τόςο έφκολα ν' αλάκςι ιδέες ι γινέκα-μυ; Δεν, πιςτέβο, μολονότι δοκιμάζο κάπια εφχαρίςτιςι κε τις λέγο...

— Μι ανιςιχις! Εμας ύτε ι φοτια μας κέι κε ύτε το νερο μας πνίγι!

Εκςακυλυθι με νέματα με χιρονομίες. Με ματιες επιδοκιμάζο, τις δίνο να καταλάβι ότι τα λέμε κ' ιςτερότερας, ςφίνκο δινατα το χέρι-τις κε πάγο να κςαναμιλίςο τυς κομςομόλυς. Αφτι ερεθίςτικαν, τυς πιάςανε τα νέβρα-τυς.

— Τί, για μορα μας πίρατε; τον κιδεμόνα θα μας κάνετε;

— Οχι βρ' αδερφε, έτςι προς το θεαθίνε, όλα εςις θα τα κάνετε!

Αρπάκςανε τα ςίνεργα-τυς κι ανέβικαν, στο καμπαναριο κ' εμις μαζί-τυς. Απ' το καμπαναριο πάνο απο ςανίδια περάςαμε στι στέγι κε βάλαμε ςκάλα. Απ' το προάβλιο φονάζυν,

— Να μι τολμίςετε!

— Δεν τι λιπάςτε τι ζοί-ςας;!

— Τι ζοί-τυς στο ςατανα τιν έχυν πολιμένι!

Εμις γελάμε. Βάλαμε γάντςυς ςτιν επάνο άκρι τις ςκάλας κε τι διναμόνομε ςτιν κορφι τυ κυπε.

Λιπον πεδια, — λέγο ςτυς κομςομόλυς, — Οπιος παθένι απο ζαλάδες ςτον τόπο. Πέφτι κανις, θα το λογαριάςυνε για θάμα κε θα δόςυμε νέα τροφι ςτι διςιδεμονία...

Τυ Σένκα Κύζιν, τυ οδιγύ-τυς κεντίθικε το φιλότιμο.

— Δεν μας κςεφορτόνεςτε, — μυ λέγι, — μ' αφτυς τυς φόβυς κε τις ιποπςίες-ςας;

— Ελα δα κε για το καλό-μας το λέγο κε ςι άναπςες κ' εκόροςες!

Κοκίνιςε, νέδι τυ κομςομόλυ Μίςςα

— Εμπρος!

Αρπάζι αφτος το ςκινι κι αρχίζι να ςκαρφαλόνι.

— Να μι τολμίςις; — τυ φονάζυν απο κάτο.

— Πίςο, βρε κομςομόλο κε θα τιν πάθις!

— Βρε, Μίςςκα, βρε γαλονομάτι, τρελάθικες;

Εκίνος όλο κε αναβένι, πιάνι με το χέρι τιν κορφι τυ κυπε.

— Μι τι νκίζις.

— Αςτροπελέκι θα ςε κάπςι.

Μια απ' τις γινέκες πέφτι λιπόθιμι.

Ο Μίςςας, πέραςε το ςκινι ςτιν κορφι, άδεςε ς' αφτο τι ςκάλα κε δίνι ςιμίο.

— Ετιμο!

Φέραμε κε δέφτερι ςκάλα, τιν ςικόςαμε πςιλα κι ο Μίςςιας τιν έδεςε διπλα ςτι δικί-τυ. Ο Σένκα Κύζιν πίρε τα απετύμενα εργαλία κι ανέβικε ςτι δέφτερι ςκάλα. Δέςανε με το ςκινι το ςταβρο, κι ακυμπόντας τα πόδια ςτο γίςο τις κορφις, τραβάνε δινατα μια εδο μια εκι για να βγάλυν το ςτάβρο απ τι βάςι-τυ. Κάτο ςτο προάβλιο κε ςτο δρόμο θόριβος αφάνταςτος· φονες, βλαςτίμιες, μετάνιες, κίριε ελέιςον, όςα φαντά-

ζεςε. Αφτι τι δυλιά-τυς, όςπυ ο ςταβρος κλονίςτικε απ' τι βά-ςι-τυ, λίγιςε ςτι μια μερια...

Κάτο πανδεμόνιο, λιποθιμιες.

Με τα γαντςοτα ραβδιά-τυς ο Σένκας κε ο Μίςςκας κατεβάςανε λαφρα το ςταβρο κε τον κςαπλόςανε πάνο ςτιν κορφι τυ κυπε. Τον δέςανε κε δίνυ/ε ςκινι για τον κατεβάςυν.

— Πάρτε-τον, — φονάζυν.

Λίςαμε το ςταβρο κε δέςαμε ςτιν άκρι τυ ςκινιυ τι ςι-μέα Τραβυν απο πάνο τα πεδια, κι αφτι ι μαριόλα κιματίζι, πετάι ςαν πυλι. Τιν άρπακςε ο Μίςςκας κε τιν θρόνιαςε ςτι θέςι τυ ςταβρυ. Τιν νκόλφοςε ο αέρας.

Πλαφ, πλαφ, χαιδέβι τυ Μίςςα τα μάγυλα. Κάτο αντί-χιςαν ι μυςικες κε τα τραγύδια. Κατέβικε πρότος ο Σένκας, κατεβάςαμε κε τι ςκάλα-τυ, κε τελεφτέος ο Μίςςκας. Απο κάτο.

Αχ, βαχ! τόρα θα γίνι το θάμα, μετ' ολίγο θα γίνι το θάμα, αςτροπελέκι θα τυς κάπςι, θα πέςυν κομάτια θα γένυν!.. Το ςοςτο κ' εμις πάνο ς' αναμένα κάρβυνα καθύμαςταν, ενόςο τα πεδια βριςκόντανε εκι πάνο! Φοβύμαςτε ςτα γερα, να μι τυς ςιμβι κανένα διςτίχιμα.

Τις ςκάλες, τα ςίνεργα κε το ςταβρο ςτα χέρια-μας κε κάτο.

Τα πεδια, περνόντας πάνο απ' τα δόκανα, πυ βαςτυν τις καμπάνες, κρέμαςαν κι άλι ςιμέα, ςτο πλάγι τι κορφις τυ κοδονοςτάςιυ.

Απ' τα πρόθιμα τυ νάρθικα μιλάνε ι ρίτορες. Στο προά-βλιο πολι κατεβάςανε τ' αφτια, απελπίςτικαν ολότελα. Βλέπυν τις ςιμέες, πυ κιματίζυν ςτον κυπε κε ςτο καμπαναριο, κε τυς τρόγι ι λίπι κε ι απογοίτεπςι. Περιμένανε ι ερίφιδες θάμα κε τίποτε δεν γίνετε. Τυ κάκυ λιπιν ι προφιτίες, πςέφτες βγί-καν κ' ι παπάδες κ' ι θεοφοβύμενι!.. Παραφέρθικα ςτις κυβέν-τες με τον ένα κε με τον άλο κε δεν ένιοςα, πος τελίοςε ο γιορταςμος. Μπίκα μέςα ςτο νέο-μας κλυπ κε ςεργιανίζο γί-ρο-μυ. Ολα κάταςπρα, καθαρα, κε πάνο απ' το μέρος, όπυ βρί-

ςκονταν άλοτε ι αγιατράπεζα, το μετακςοτο κάλιμα, ζογραφιζμένο μ'ολόχριςες βαφες. Λάμπι τ' άςτρο-μας, ςαν ίλιος ολοφότινος, καπνίζι το εργοςτάςιο κε γίρο λόγια τυ Λένιν κε ςιθίματα. Στον πολιέλεο λάμπυνε τα ιλεχτρικα. Περίμενα λιγάκι κ' έκςαφνα βλέπο τον Τςυγάεφ ν' αναβένι ςτο βίμα. Τον αγαπο τον Τςυγάεφ, χριςόκαρδο πεδι, μα το διαβιμά-τυ ς' αφτι τι ςτιγμι, με φάνικε ςτιν αρχι κάπος παράκερο.

— Επ' αφορμι μιας τέτιας γιορτις δεν θάνε άςκοπο να ανακαλέςυμε ςτι μνίμι-μας τί ίμεθα εμις ι μεταλιςτες, απο πύ αρχίςαμε κε πίι ίςαν ι παπύδες κε ι πρόγονί-μας, — άρχιςε ο Τςυγάεφ.

„Ι μιχανι πίρε δρόμο" ςιλογιέμε κε τον κιτάζο μ' αγριο μάτι. „Χιρότερος αφτος κι απ' τυς παπάδες, κι απ' τυς επίςιμυς ρίτορες θα μας ςτεναχορέπςι".

Εδικςε, έκανε μερικες κινίςις κι άκςαφνα αρχίζι να μας διαβάζι ένα υκάζι κάπιυ τςάρυ, όπυ μέςα αναφέρι, ότι με τυς μυζζίκυς ςτα εργοςτάςια χόνοντε κε κάπιι πρόςτιχι κε κςιπόλιτι άνθροπι, χορις γις, κε χορις κανένα νικοκιριο.

— Αφτι λιπον ι πρόςτιχι, ι χορις κανένα νικοκιριο, ίνε ι δικί-μας ι πρόγονι. Απο μυζζίκυς χορις γις κε χορις νικοκιριο έχυμε τιν αρχί-μας...

Κςανάδικςε, τεντόθικε, ςίκοςε πςιλα το κεφάλι. Διγίθικε πος ανίκςανε ς' εμας τα πρότα εργοςτάςια, πος ζύςαν ι πρότι εργάτες, πος ο Σόπολεφ κε ο Τροφίμοφ πίγαν αντιπρόςοπι απ' τυς μεταλίςτες ςτιν αφτοκρατόριςα, για να ζιτίςυν το δίκιό-τυς, κε πος τυς μαςτιγόςανε, κςεςκίςαν τα ρυθύνια-τυς, τυς ςιμάδεπςαν τα μέτοπα με πιρομένο ςίδερο, ςαν ταραχοπιυς, επικίνδινα ςτιχία κε τυς ςτιλανε να ςαπίςυν ςτα κάτεργα.

Τον ακύο κε μιρμικια το κορμί-μυ, τρομάζο, αγαναχτο!

Ο Τςυγάεφ διγάτε πος αλιςόδεναν τ' αδέρφια-μας, πος λίγο κατ' ολίγον κςίπνιςε ι εργατια, πος δόςανε χέρι με χέρι κι ορκίςτικαν να μι προδόςυν το κινό-τυς έργο, να μι ιποχορίςυν κε νάχυν ςκοπο τις ζοίς-τυς τιν αποτίνακςι τυ ζιγυ, πυ τυς έπνιγε.

Οςο προχορι κε ζοιρέβι ι ομιλία τυ ςιντρόφυ-μας. Μας φένετε ότι ο Τςυγάνεφ προχορι αναμετακςι απ' τυς εόνες κ' εμις τον παρακυλυθάμε κι αναβένυμε, όλο αναβένυμε.

Εκατόχρονα περπατάμε. Τα πατίματά-μας γένικαν μονοπάτια, τα μονοπάτια, δρόμι φαρδις. Πίςο μίνανε τα ςιμιομένα, τα μαςτιγομένα, τα βαςανιζμένα τ' αδέρφια-μας απο αφτοκράτορες κε αφτοκρατόριςες. Πίςο αφίςαμε πάπυς κε προπάπυς.

Χιλιάδες, αμέτριτες αφτι τι ςτιγμι μας φένετε πος όλι-τυς μαζόχτικαν ςτι γιόρτί-μας να ιδύνε πος τυς μνιμονέβυμε κε λένε αναμετακςί-τυς.

— Αφτο πυ γίνεςε ςίμερα, αφτο ίνε ςοςτο.. Τί κάναμε εμις;

Με τα νίχια-μας βγάζαμε απ' τι γι το μέτάλο, το λιόναμε, το δυλέβαμε. Κε με το δικό-μας το ςίδερο κςεςκίζανε τα ρυθύνια-μας, κέανε το πρόςοπο, ςιμαδέβανε το μετοπό-μας, μας βαςανίζανε, μας ςφάζανε...

Φλόγα μυ κέι τα ςοθικα, θολόνυν τα μιαλά-μυ. Με φένετε πος έπεςα ςτο καμινεφτίρι, λιόνο εκι μέςα, γίνομε Σόπολεφ, Τροφίμοφ, πέρνο τις μορφες τον προγόνον-μας, πυ παρεβρίςκοντε ςτιν τελετι κε χέρυμε κε ικανοπιύμε μαζι μ' αφτυς, γιατι τόρα το ςίδερο ίνε δικό-μας κε δε μας αλιςοδένυν, δε μας ςιμιόνυν μ' αφτο. Πίραμε απ' τα χέρια τυ εχτρυ το φοβερότερο όπλο, τό ςίδερο. Αφτι τι ςτιγμι ένιοςα για πρότι φορα τι μεγάλι ςιμαςία τις επιτιχίας-μας..·

Τά τραγύδια κ' ι ςπροκςιες με φέρανε ςτον εαφτό-μυ. Σινίλθα, ςαν απο βαθι όνιρο. Τραγυδόντας ι ςίντροφι, προχοράνε ςτιν έκςοδο, ςκυντόντας κ' εμένα μαζι. Στιν κορφι τις εκλιςίας κιματίζι ι ςιμέα, πάνο ςτιν πόρτα φενκοβολα το πεντάκορφο τ' αςτέρι. Πέρα καπνίζι το εργοςτάςιο κε πετάι φλόγες το καμινεφτίρι. „Παράκςενο κε πος δεν μυ πέραςε το προτίτερα ι ιδέα για το ςίδερο„ Θέλο να τραγυδο κ' εγο μαζι με τυς άλυς, ανίγο το ςτόμα, μα το τραγύδι τελίοςε. Απ' τι ςτέπα φιςάι λαφρο αεράκι, γίρο-μυ γέλια, κυβέντες... Σιλογιέμε,

„Χοριζμένι, ςκόρπιι, μικρι, κι ο δρόμος-μας ακόμα δις-κολος, μακρις. Σιντομότερος δεν ιπάρχι κ' ελπίδα απο πυθενα... Βάδιζε εργάτι μπροςτα, χορις να λιζμονας τα έματα τον προ-γόνον-ςυ κε τα βαςινιςτίρια. Κρατόντας ςταθερα ςτα χέρια το ςίδερο πυ κατάχτιςες, προχόρα μπρος κ' ι βροντερι φονί-ςυ, περνόντας βυνα κε θάλαςες ας αντιχι παντυ.

„Απόγονι τον ςιμιομένον κε τον βαςανιζμένον, γριγορίτε!..

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ТІМІ 50 коп.

ЦЕНА 50 коп.